Republika e Kosovës
Qeveria
Ministria e Zhvillimit Ekonomik

STIKK
SHOQATA PËR TEKNOLOGJI TË INFORMACIONIT DHE TË KOMUNIKIMIT TË KOSOVËS

Strategjia e Kosovës për TI

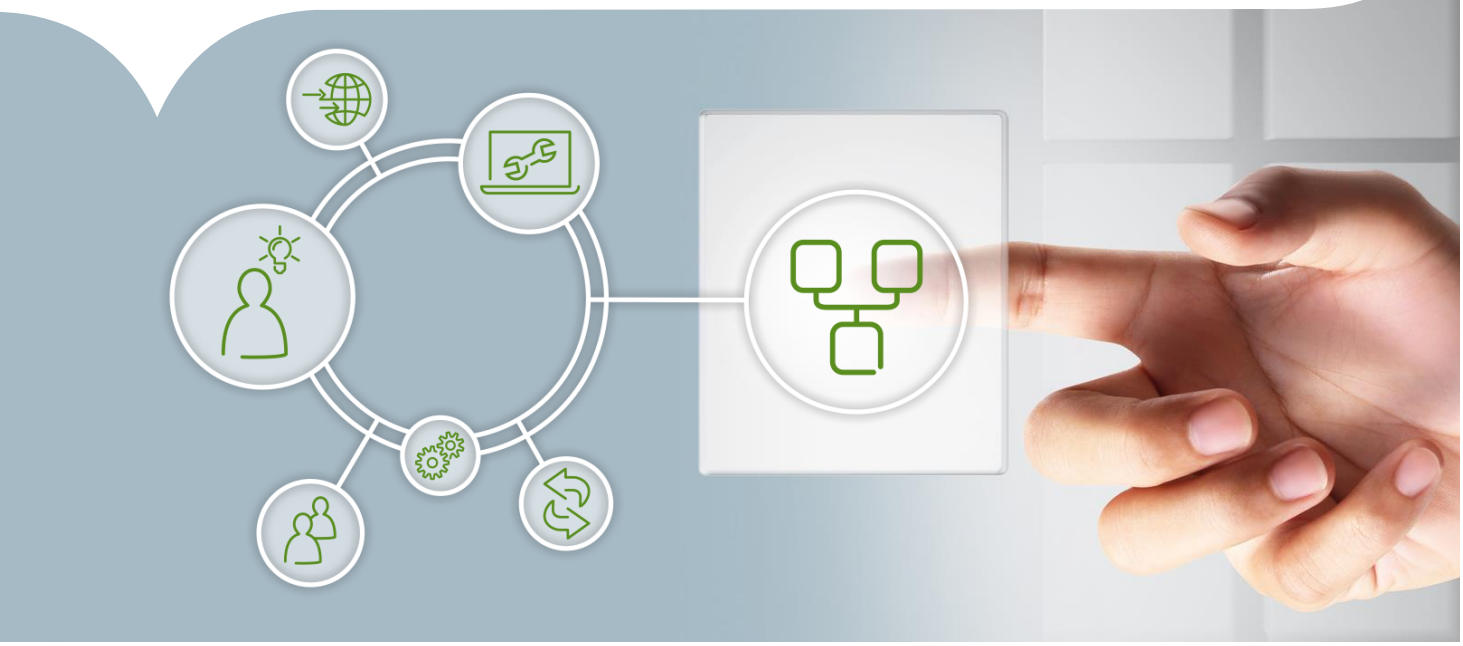

Me mbështetje të:

german cooperation
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Implemented by:
giz

NORWEGIAN EMBASSY

Zhvillimi i Strategjisë së TI-së për Kosovën është mbështetur nga Agjencia Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar (GIZ) në emër të Ministrisë Federale Gjermane për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim (BMZ) dhe Ministria Norvegjeze për Punë të Jashtme

Autori i Dokumentit: **Grupi Punues për Strategji të TI-së**

Përmbajtja

Strategjia e Kosovës për TI 1
Përmbajtja 2
Lista e shkurtesave 6
1. Hyrje 7
1.1. Historiku 7
1.2. Qëllimi dhe objektivat e dokumentit 9
1.3. Përqendrimi i industrisë & klasifikimi 10
1.4. Si ta përdorim këtë dokument (Struktura) 11
2. Metodologjia 13
2.1. Parimet e Strategjisë Nacionale të Kosovës për TI-në 14
2.2. Qasja dhe fazat 16
2.2.1. Bashkëpunimi 16
2.2.2. Metodat e shkathëta 17
2.2.3. Përshtatja strategjike 19
2.3. Organizimi 20
2.4. Proceset 23
2.5. Mjetet 26
3. Analiza Strategjike 29
3.1. Analiza e brendshme 29
3.1.1. Modeli i Aftësisë për Industrinë e TI-së 29
3.1.1. Problemet dhe sfidat kyçe 42
3.1.2. Përparësitë dhe aftësitë 43
3.2. Analiza e jashtme 43
3.2.1. Analiza për Tregjet potenciale të eksportit 44
3.2.2. Analizë e konkurrencës 61
3.2.3. Kërkesat e konsumatorëve dhe faktorët kyç të suksesit 62
3.2.4. Makro trendët e TI-së 64
4. Zhvillimi i Strategjisë së TI-së 65
4.1. Vizioni 65
4.2. Sistemi i Synimeve 66
4.3. Strategjia e përgjithshme 68
4.4. Strategjia e Rritjes dhe Portofolit 75
4.5. Strategjia e Hyrjes në Treg 78
4.6. Masat dhe Shtyllat Strategjike 85
4.6.1. Shtylla Strategjike 1: Politikat e Promovimit të TI-së 87
4.6.2. Shtylla Strategjike 2: Cilësia e Kompanive 88
4.6.3. Shtylla Strategjike 3: Promovimi i Eksportit 89
4.6.4. Shtylla Strategjike 4: Zhvillimi i Tregut Vendor 90
4.6.5. Shtylla Strategjike 5: Arsimimi në TI 91
4.6.6. Shtylla Strategjike 6: Grupimet dhe Bashkëpunimet në TI 92

4.6.7. Shtylla Strategjike 7: Ndërmarrësia 94
4.6.8. Shtylla Strategjike 8: Inovacioni dhe Aplikimi i Kërkimit e Zhvillimit 95
4.6.9. Shtylla Strategjike 9: Promovimi i Investimeve 96
5. Implementimi i Strategjisë 97
5.1. Plani Operacional 97
5.1.1. Shtylla Strategjike 1: Politika për Promovimin e TI 101
5.1.2. Shtylla Strategjike 2: Cilësia dhe Përsosmëria e Kompanive 114
5.1.3. Shtylla strategjike 3: Promovimi i eksportit 125
5.1.4. Shtylla strategjike 4: Zhvillimi i tregut vendor 142
5.1.5. Shtylla strategjike: IT trajnimi 154
5.1.6. Shtylla Strategjike 6: TI Grupet & Bashkëpunimi 168
5.1.7. Shtylla strategjike 7: Ndërmarrësia 179
5.1.8. Shtylla strategjike 8: Inovacioni & H&ZH të aplikuar 188
5.1.9. Shtylla strategjike 9: Promovimi i investimeve 196
5.2. Planprogrami 203
5.2.1. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 1: Politikat e Promovimit të TI-së 204
5.2.2. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 2: Cilësia e Kompanive 205
5.2.3. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 3: Promovimi i Eksportit 206
5.2.4. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 4: Zhvillimi i Tregut Vendor 207
5.2.5. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 5: IT Ed Arsimimi në TI 208
5.2.6. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 6: Grupimet dhe Bashkëpunimet në TI 209
5.2.7. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 7: Ndërmarrësia 210
5.2.8. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 8: Inovacioni dhe Aplikimi i Kërkimit e Zhvillimit 211
5.2.9. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 9: Promovimi i Investimeve 212
5.3. Struktura organizative 213
5.4. Modeli i Procesit & Menaxhimi i Projektit 218
5.5. Mjetet 221
5.6. Menaxhimi i Rrezikut 223
5.7. Menaxhimi i Ndryshimit dhe Aktivizimi 224
5.8. Menaxhimi i njohurive dhe informatave 227
6. Monitorimi dhe vlerësimi i performansës 231
6.1. Monitorimi dhe vlerësimi: historiku 231
6.2. Sistemi i monitorimit dhe vlerësimit 232

Lista e Figurave

Figura 1: Pamja e pëgjithshme : Metodologjia për zhvillimin e bashkëpunimit së Strategjisë së Kosovës për TI 14
Figura 2: Fotot nga punëtoritë e përbashkëta për Strategji 17
Figura 3: Fazat dhe modulet e procesit të zhvillimit të strategjisë së TI-së 17
Figura 4: Qasja Agile (e shkathët) e Strategjisë së Kosovës për TI 19
Figura 5: Pëparësitë gjeneruese të konkurrencës së qëndrueshme përmes sigurimit të "Përshtatjes Strategjike" 20
Figura 6: Grupi Punues për Strategji të TI-së dhe "Triple Helix" 21
Figura 7: Struktura Organizative për zhvillimin dhe implementimin e Strategjisë së Kosovë për TI 22
Figura 8: Korniza e ekipit Agil 22
Figura 9: Procesi për zhvillimin e moduleve të strategjisë individuale 24
Figura 10: Rolet dhe detyrat në procesin e modulimit të strategjisë 25
Figura 11: Inovacioni i hapur 25
Figure 12: SharePoint për Strategjinë e Kosovës për TI 27
Figura 13: Funksionaliteti i SharePoint të Strategjisë së Kosovës për TI 27
Figura 14: Analiza Strategjike 29
Figura 15: Ndërveprimi dinamik i burimeve, mundësive dhe përparësive konkurruese 30
Figura 16: Përparësitë konkurruese 30
Figura 17: Potenciali për eksport 44
Figure 18: Vlera e përgjitshme e tregut të TIK në segment (in € miliardë) 46
Figure 19: Ndarja e tregut të TIK në segmente (2013, në %) 46
Figura 20: Vlera e përgjitshme e tregut të TIK në segment (in € miliardë) 50
Figure 21: Ndarja e tregut të TIK në segmente (2013, në %) 51
Figure 22: Vlera e përgjitshme e tregut të TIK në segment (in € miliardë) 54
Figure 23: Ndarja e tregut të TIK në segmente (2013, në %) 54
Figura 24: Vlera e përgjitshme e tregut të TIK në segment (in € miliardë) 58
Figura 25: Ndarja e tregut të TIK në segmente (2013, në %) 58
Figure 26: Pozicionimi në hartë me konkurentët kryesor 61
Figura 27: Grupet e synuara dhe segmentet e klientëve potencial 62
Figura 28: Vizioni dhe Qëllimi i sistemit 65
Figura 29: Qëllimi I sistemit të Strategjisë së Kosovës për TI 67
Figura 30: Strategjitë gjenerike të Porters 68
Figura 31: Diferencimi i prekshëm dhe i paprekshëm 70
Figura 32: Korniza e transformimit dixhital për Strategjinë e rritjes & portfolios 75
Figura 33: Produktet bazë dhe portfolio e shërbimeve e Industrisë TI të Kosovës 76
Figura 34: Matrica Ansoff 77
Figura 35: Korniza e strategjisë së rritjes 78
Figura 36: Pesë opsione të ndyshme të hyrjes në treg për eksport për Industrinë e TI të Kosovës . 81
Figura 37: Harta strategjike me shtyllat strategjike dhe detyrat e Strategjisë së Kosovës për TI 86
Figura 38: Struktura e planit operacional 98
Figura 39: Përshkrimi dhe struktura e pakove të punës 99
Figura 40: Elementet kyçe të planit operacional të strategjisë së TI-së në Kosovë 100
Figura 41: Palët e interest dhe helik I trefishtë i "zgjeruar" 213

Figura 42: Struktura organizative për implementimin e Strategjisë së Kosovës për TI 214
Figura 43: Struktura organizative dhe korniza e ekipit Agil bazuar në Scrum 217
Figura 44: Modeli i përgjithshëm i proceseve për implementimin e Strategjisë së Kosovës për TI 219
Figura 45: Modeli i procesit Agil për implementimin e Strategjisë së Kosovës për TI 219
Figura 46: Elementet kyçe dhe mjetet e punës ekipore efektive 220
Figura 47: Bordi i TI Strategjisë Scrum 221
Figura 48: Mjetet TI për implementimin e strategjisë 222
Figure 49: SharePoint për implementimin e Strategjisë së Kosovës për TI 223
Figura 50: Korniza e menaxhimit të ndryshimit për Strategjinë e Kosovës për TI 225
Figure 51: Sistemi i menaxhimit të njohurive 228
Figure 52: Menaxhimi i informacionit dhe njohurive me SharePoint 230
Figura 53: M&E sistemi nivelet 3 & 4 235
Figure 54: Barometri i TI Industrisë së Kosovës (BITIK) 236
Figure 55: Kriteret e vlerësimit 237

Lista e Tabelave

Tabela 1: Pasqyra e tregut të TIK në Gjermani 45
Tabela 2: Tregu Softuerik në Gjermani 46
Tabela 3: Tregu i Shërbimeve të TI në Gjermani 47
Tabela 4: Pasqyra e tregut të TIK në Norvegji 49
Tabela 5: Tregu Softuerik në Norvegji 51
Tabela 6: Tregu i Shërbimeve të TI në Norvegji 52
Tabela 7: Pasqyra e tregut të TIK në Holandë 53
Tabela 8: Tregu Softuerik në Holandë 54
Tabela 9: Tregu i shërbimeve të TI në Holandë 55
Tabela 10: Pasqyra e tregut të TIK në MB 56
Tabela 11: Tregu Softuerik në MB 59
Tabela 12: Tregu i shërbimeve të TI në MB 59

Lista e shkurtesave

ADDT	
BPO	Mjetet për zhvillim dhe shpërndarje
SHKRrV	Kontraktimi i procesit të punës
ZKI	Shkalla e kombinuar e rritjes vjetore
CMMI	Zyrtari kryesor për informim
CRM	Integrimi I Modelit të Maturimit të Aftësive
DACH	Menaxhimi I marrëdhënieve me konsumatorë
Zh&Sh	Gjermania, Austria dhe Zvicra
EITO	Zhvillim dhe shpërndarje
PBN	Observatori Evropian i Teknologjisë Informative
IHD	Planifikimi i burimeve në ndërmarrje
SPH	Investim i huaj i drejtpërdrejtë
GIZ	Softuer pa pagesë dhe i hapur
BNj	Agjencia Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar
QIK	Burimet Njerëzore
IGJ	Qendra Inovative e Kosovës
ISIC	Interneti i gjërave
ISO	Standard Ndërkombëtar, Klasifikim Industrial i të gjitha aktiviteteve ekonomike
ITCM	Organizata Ndërkombëtare për Standardizim
BITIK	Model i Aftësive në Industrinë e TI-së
MsO	Barometri i Industrisë së TI-së në Kosovë
M&V	Menaxhim sipas objektivave
KMN	Monitorimi dhe Vlerësimi
MPJN	Korporatë Multinacionale
TK	Ministria e Punëve të Jashtme të Norvegjisë
K&Zh	Telekomi i Kosovës
SDC	Kërkim dhe Zhvillim
NVM	Bashkëpunimi Zviceran për Zhvillim
SMFA	Ndërmarrje e Vogël dhe e Mesme
STIKK	Swedish Ministry of Foreign Affairs
UNSPSC	Shoqata e Teknologjisë Informative dhe e Komunikimit të Kosovës
KF	Produktet Standarde dhe Kodet e Shërbimeve të OKB-së
PP	Kapital fillestar
	Pakot e Punës

1. Hyrje

1.1. Historiku

Teknologjia informative (TI) është duke e përshkuar dhe transformuar ekonominë në tërë globin, si sektorin publik ashtu edhe shoqërinë në përgjithësi. Ky trend drejt transformimit dixhitdixhital e ka vendosur promovimin e sektorit të TI-së si prioritet kryesor në agjendat e shumë qeverive. Përveç kësaj, me një vlerë totale të tregut botëror prej 1,133,330 milion[1] sa i kishte në vitin 2013, industria e TI-së nuk është vetëm sektori më i madh por edhe më dinamik, gjë që e bënë TI-në shtytësin kryesor të rritjes ekonomike dhe inovacionit.

Qeveria e Kosovës e ka njohur rëndësinë strategjike të industrisë së TI-së për zhvillim ekonomik dhe transformim strukturor drejt një ekonomie të bazuar në dije. Rrjedhimisht, në vitin 2013 qeveria e Kosovës e ka shpallur zyrtarisht industrinë e TI-së si sektor me prioritet të lartë për ekonominë e saj.

Industria e TI-së është e një rëndësie strategjike për zhvillimin ekonomik dhe social të Kosovës për disa arsye:

- **Rritja ekonomike**: Disa shtete si Bullgaria, Estonia, India dhe Kosta Rika kanë treguar në mënyrë mbresëlënëse potencialin e madh që industria e TI-së e ka për nxitjen e zhvillimit ekonomik, krijimin e vendeve të punës dhe gjenerimin e të hyrave. Kur e kemi pasur para sysh strukturën dhe përparësinë konkurruese të industrisë së TI-së në Kosovë, shteti ka potencial për ta përcjellë shembullin e këtyre shteteve duke e përdorur industrinë e TI-së si katalizator për zhvillim ekonomik.
- **Krijimi i vendeve të punës**: Efekti pozitiv i industrisë së TI-së në krijimin e vendeve të punës zmadhohet për shkak të faktit që TI-ja është industri që kërkon punë intensive dhe shumë shkathtësi. NË industrinë e TI-së (veçanërisht në zhvillimin e softuerëve), shkalla arrihet duke kualifikuar dhe punësuar më shumë persona. Kur jemi te punësimi, zhvillimi i sektorit të TI-së i ka dy efekte pozitive: atë sasior të rritjes së numrit të vendeve të punës dhe atë cilësor të gjenerimit të punësimit për personat me nivel më të lartë të shkathtësive. Andaj, sektori i TI-së në Kosovë, mund të luaj rol të rëndësishëm në zvogëlimin e papunësisë, veçanërisht tek të rinjtë.
- **Promovimi i eksportit**: Në vitin 2013, tregu global për kontraktimin e punëve në sektorin e TI-së është llogaritur të jetë 223 miliardë Euro,[2] dhe është paraparë që kjo shifër do të rritet shpejtë në disa vitet e ardhshme, duke ofruar kështu një potencial të madh për rritjen e eksportit për shtetet si Kosova. Veçanërisht në Evropën Veriore, mungesa e madhe e shkathtësive në industrinë e TI-së do të përkthehet në kërkesë shtesë për kontraktim të TI-së, në destinacione të afërta si Evropa Juglindore. Rritja e eksportit është e një rëndësie të veçantë për Kosovën, për shkak të bilancit negative tregtar të saj dhe tregut të vogël e të pazhvilluar vendor. Rritja në eksportin e TI-së do të ofrojë një numër të përfitimeve afatgjata për Kosovën, si përshpejtimi i transformimit në një ekonomi të bazuar në dije përmes transferit të teknologjisë dhe krijimit të vendeve të me të mira të punës me paga me të mira.
- **Konkurrenca**: Një përfitim i madh ekonomik i industrisë së TI-së është ndikimi pozitiv që ai e ka në efikasitetin dhe produktivitetin e industrive tjera përmes efekteve përhapëse (spil over). Andaj edhe sektorët tradicional të ekonomisë së Kosovës si prodhimtaria, bujqësia apo turizmi do të mund ta përmirësonin konkurrueshmërinë e tyre ndërkombëtare përmes përdorimit të aplikacioneve softuerike moderne dhe shërbimeve të TI-së. Me përdorimin e teknologjive më të reja dhe ofrimin e aplikacioneve të softuerëve modern, kompanitë e TI-së në Kosovë janë në gjendje që të mbështesin integrimin e ndërmarrjeve të vogla dhe të

[1] EITO 2014/2015.
[2] Gartner (2014): Forecast Analysis: IT Outsourcing, Worldwide, 1Q14 Update

mesme (NVM) në tregjet dhe zinxhirët ndërkombëtare të furnizimit. Prandaj, TI-ja bëhet mundësues i industrive tjera. Për më tepër, Industria e TI-së mund të nxisë efekte të rritjes në industritë përkatëse përmes efekteve të shumëfishimit dhe ofron mundësi për ato që quhen modele hibride të biznesit, që i kombinojnë produktet me shërbime të specializuara. Kur e kemi para sysh transformimin dixhital që po ndodhë aktualisht në ekonomitë nacionale dhe daljen në pah të industrisë 4.0, TI-ja do të ketë ndikim kryesor në konkurrueshmërinë ndërkombëtare të ekonomisë së Kosovës.

- **Inovacioni dhe ndërmarrësia**: Si teknologji që i prekë të gjitha fushat, TI-ja është shtytës për inovacion të produkteve dhe proceseve. Për më tepër, TI-ja luan rol kyç në kuadër të ekonomisë së bazuar në dije, ku rëndësia e saj strategjike do të rritet në masë substanciale për shkak të mega-trendeve si Internet i Gjërave (IGJ) dhe e ashtuquajtura industria 4.0. Rrjedhimisht, TI-ja mund të luajë rol shumë të rëndësishëm në rritjen e kapaciteteve për inovacion në ekonominë e Kosovës. Përveç kësaj, sektori i TI-së do të mund të shërbente edhe si katalizator për ndërmarrësi dhe krijim të një mjedisi të gjallë për fillimin e bizneseve. Një rast i tillë është Qendra Inovative e Kosovës (ICK), e cila në mënyrë mbresëlënëse e demonstron potencialin e industrisë së TI-së për ndërmarrësi dhe inovacion.
- **Brandimi & pozicionimi**: Promovimi i industrisë nacionale të TI-së do të mund t'i ndihmonte Kosovës që ta përmirësojë dukshmërinë në nivel ndërkombëtar dh eta pozicionojë vetën si qendër e ekselencës dixhitdixhitale, ndërmarrësisë dhe inovacionit në TI, duke e përcjellë kështu shembullin e shteteve të vogla por shumë inovative dhe konkurruese si Estonia, Lituania apo Singapori. Me këtë Kosova do të mund ta diversifikonte "imazhin e saj industrial" për sa i përket teknologjisë, aftësive dhe cilësisë. Përveç kësaj, industria e TI-së në Kosovë do të shërbente si ambasador i brendeve për ekonominë e Kosovës.
- **Promovimi i investimeve**: Shtetet e reja me industri të fortë nacionale të TI-së zakonisht janë më të mira në tërheqjen e investimeve të huaja të drejtpërdrejta (IHD). Andaj, promovimi i industrisë së TI-së në Kosovë do të mund të ndihmonte në thirrjen që shteti ua bënë investitorëve të huaj dhe të tërhiqte më shumë IHD-ve, duke e përmirësuar imazhin e saj bazën teknike dhe atë të shkathtësive, dhe mjedisin e biznesit.
- **Përfitimet tjera strategjike**: Përmirësimi i konkurrueshmërisë ndërkombëtare të industrisë Kosovare të TI-së do të ketë ndikim pozitiv edhe në ekonominë dhe shoqërinë e Kosovës në përgjithësi në fushat si qeverisja e mirë (e-qeverisja, qeveria e hapur dhe të dhënat e hapura), zhvillimi social (Shoqëria informative), arsimi dhe shkenca (zhvillimi i shkathtësive të TI-së, kërkim e zhvillim), shëndetësi (e-shëndetësia) arsim dhe energji të qëndrueshme (e-energy).

Kur e kemi para sysh rëndësinë e industrisë së TI-së si motor i zhvillimit ekonomik, inovacionin dhe konkurrueshmërinë ndërkombëtare, akterët e industrisë së TI-së në Kosovë përfshirë disa ministri dhe agjenci të shtetit, Shoqatën për Teknologji Informative dhe të Komunikimit në Kosovë (STIKK), universitetet dhe organizatat donatore, i kanë bashkuar forcat me qëllim të zhvillimit të një strategjie të përbashkët për promovimin e industrisë së TI-së në Kosovë.

Procesi i zhvillimit të strategjisë së TI-së në Kosovë është mbështetur nga Agjencia Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar (GIZ) në emër të Ministrisë Federale Gjermane për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim (BMZ) dhe Ministria Norvegjeze për Punë të Jashtme (MNPJ).

1.2. Qëllimi dhe objektivat e dokumentit

Qëllimi i këtij dokumenti është që të shtjellojë një strategji specifike për promovimin e zhvillimit të industrisë së TI-së në Kosovë në mënyrë që të arrihet vizioni dhe synimi i përgjithshëm në vijim:

Vizioni:
Promovimi i transformimit dixhital dhe mbështetja e Kosovës në rrugëtimin e saj drejt shndërrimit në ekonomi të bazuar në dije.
Synimi i përgjithshëm:
Që të bëhet shtytës kryesor për rritje ekonomike, punësim dhe inovacion deri në vitin 2020 përmes rritjes së konkurrueshmërisë ndërkombëtare të industrisë së TI-së në Kosovë të bazuar në ekselencë dixhitale.

Përfituesi kryesor dhe grupi i synuar i strategjisë është industria e TI-së në Kosovë. Temat e ndërlidhura si infrastruktura e TI-së dhe e-qeverisja janë mbuluar nga strategji tjera.

Ideja kryesore e strategjisë së Kosovës për TI është që forcimi i sektorit të TI-së në Kosovë është detyre mjaftë e ndërlikuar andaj, kërkon qasje të përbashkët që i përfshinë të gjithë akterët relevant, si kompanitë e TI-së, shoqatat, ministritë, universitetet dhe donatorët. Prandaj, strategjia e Kosovës për TI është zhvilluar nga grupi i përbashkët punues i cili ka përfshirë përfaqësues nga të gjithë akterët relevant, të cilët punën e vet e kanë bazuar në këtë arsyetim dhe motivim:

- Të shtjellojnë së bashku një dokument strategjik i cili definon politika, masa dhe veprime konkrete për të rritur konkurrueshmërinë ndërkombëtare të industrisë Kosovare të TI-së në mënyrë sistemike dhe të qëndrueshme.
- Të zhvillojë strategjinë e Kosovës për TI në mënyrë që të ofrojë udhëzime praktike dhe të orientuara kah qëllimi dhe një hartë të rrugës për bashkëpunimin e orientuar kah rezultatet për industrinë e TI-së në Kosovë.
- Të përdorë procesin e zhvillimit të strategjisë dhe dokumentin që buron nga ai si mjet bashkërendues i cili i bashkon akterët relevant dhe e ushqen të mësuarit e përbashkët dhe bashkëpunimin në kuadër të industrisë së TI-së në Kosovë.
- Të planifikohen dhe zbatohen së bashku detyra dhe aktivitete të cilat bizneset individuale asnjëherë nuk do të mund t'i trajtonin vetëm.
- Të përmirësohet bashkimi i akterëve, ndarja e burimeve dhe efikasiteti në promovimin e sektorit të TI-së në Kosovë.

Si përmbledhje mund të thuhet që ky dokument është zhvilluar *nga* industria e TI-së në Kosovë, *për* industrinë e TI-së në Kosovë, me një qasje bashkëpunuese ku janë përfshirë shumë akterë.

Strategjia dhe plani korrespondues operativ janë përgatitur në pajtim me dokumentet dhe strategjitë në vijim të Republikës së Kosovës:

- Udhëzimi Administrativ nr. 02/2012 për procedurat, kriteret dhe metodologjinë e përgatitjes dhe miratimit të dokumenteve strategjike dhe planeve për zbatimin e tyre.
- Strategjia Nacionale për Zhvillimin e Shoqërisë Informative të Kosovës, për periudhën 2006–2012.
- Politika të Sektorit të Komunikimeve Elektronike – Agjenda Dixhitale për Kosovën 2013-2020.
- Strategjia për Qeveri Elektronike 2009-2015.
- Strategjia e të mësuarit ne internet për Kosovë 2010 – 2015.

Pasi që industria e TI-së është sektor shumë dinamik, qëllimi i kësaj strategjie nuk është që ta definojë një sistem statik në mbështetje të masave të cilat janë gdhendur në gurë, por që të shërbejë si udhëzim strategjik dhe hartë e rrugës që mund t'i përshtatet në mënyrë fleksibile tregjeve që ndryshojnë vazhdimisht dhe trendëve teknologjik. Rrjedhimisht, ky dokument e përkufizon një sistem të integruar të politikave strategjike dhe masave që duhet të vlerësohen dhe ndryshohen rregullisht e të përmirësohen për të siguruar efektshmërinë e saj.

1.3. Përqendrimi i industrisë & klasifikimi

Ekzistojnë shumë klasifikime dhe përkufizime të ndryshme për industrinë e TI-së (p.sh. ISIC REV. 4 UNSPSC, etj.). Një që përdoret dhe pranohet në masë të gjerë është sistemi i klasifikimit i Observatorit Evropian të Teknologjisë Informative (EITO), që do të përdoret për qëllim të kësaj strategjie. Tabela në vijim paraqet një pasqyrim të klasifikimeve të industrisë së TI-së sipas OETI-së:[3]

Segmentet e tregut të TI-së	Nën-segmentet
Softueri	Infrastruktura e sistemit Zhvillimi dhe shpërndarja e aplikacionit softuerik Aplikacionet
Shërbimet e TI-së	Projektet Kontraktimi (excl.BPO) Mbështetja dhe **shpërn**darja Shërbimet BPO (përfshirë konsulencën për biznese)
Pajisjet e TI-së	Serverët, Hapësira e ruajtjes së të dhënave, Stacionet e punës, Kompjuterët , Kompjuterët Portativë, Netbukat, Kompjuterët portativë të konsumatorëve, Kompjuterët portativë të bizneseve, Kompjuterët Desktop, Kompjuterët Desktop të Konsumatorëve, Kompjuterët Desktop të Bizneseve, Tabletët e Mediave, Printerët me shumë funksione, Pajisjet tjera të TI-së

Strategjia e Kosovës për TI është përqendruar në softuerë dhe shërbime të TI-së për shkak të konsideratave në vijim:

- Shumica e Kompanive Kosovare të TI-së janë aktive në fushën e softuerit dhe shërbimeve të TI-së.
- Aktualisht, nuk ka asnjë kompani Kosovare që prodhon pajisje/harduer të TI-së.
- Zhvillimi i softuerëve dhe shërbimeve të TI-së kërkon punë dhe njohuri intensive. Investimi i kërkuar kapital, përfshirë mjetet për zhvillimin e harduerit dhe softuerit janë krahasimisht të ulëta dhe nuk përbëjnë barrierë për fillim të procesit si në fushat tjera të teknologjive informative (në fushën e harduerit dhe telekomunikimeve). Prandaj, shërbimet e softuerit dhe TI-së gjenerojnë vlerë të shtuar të lartë ekonomike dhe mundësojnë rritje ekonomike, gjenerim të të hyrave dhe promovim të punësimit prandaj, janë shumë të rëndësishme për zhvillimin e industrisë së TI-së dhe ekonomisë së Kosovës në përgjithësi.

Për sa i përket Strategjisë së Kosovës për TI, duhet të theksohet vështirësia gjithnjë e më e madhe e ruajtjes së dallimit ndërmjet segmenteve specifike të TI-së dhe nën-segmenteve, pasi që produktet softuerike janë shpesh afërsisht të integruara me shërbimet e TI-së. Në fakt, shumë komani kosovare të TI-së ofrojnë produkte softuerike dhe shërbime të TI-së. Përveç kësaj, teknologjitë dhe segmentet e tregut janë duke u bashkuar, veçanërisht në fushat e kompjuterëve mobil (mobile computing), programeve të cloud-it (cloud computing) dhe softuerëve të ngjitura për produkte. Andaj, kufiri ndërmjet segmenteve të ndryshëm të tregut dhe nën-segmenteve është duke u bërë

[3] EITO 2013: http://www.eito.com/ËebRoot/Store15/Shops/63182014/MediaGallery/Categories/Reports/EITO_2013_Definitions_and_Methodology.pdf

gjithnjë e më i padukshëm dhe është në dyndje të vazhdueshme. Kjo konvergjencë e teknologjive të ndryshme informative dhe të komunikimit si dhe segmentet e tregut gjithashtu reflektohet edhe në termin "dixhital" i cili do të përdoret mjaftë shumë në këtë dokument.

Për hir të qartësisë, përdorimi i termit "industri e TI-së" në këtë dokument do t'i referohet si shërbimeve të softuerit ashtu edhe atyre të TI-së.

1.4. Si ta përdorim këtë dokument (Struktura)

Ky dokument është strukturuar për të lejuar zhvillim efektiv dhe zbatim të strategjisë së Kosovës për TI në kuadër të kornizës së qasjes bashkëpunuese.

Sipas kësaj qasjeje, dokumenti është nën-ndarë në kapituj të cilët korrespondojnë me modulet dhe fazat e ndryshme të procesit bashkëpunues të zhvillimit dhe zbatimit të strategjisë. Këta kapituj apo module të strategjisë do të përshkruhen shkurtimisht në tabelën në vijim:

1. Hyrja	▪ Historiku, Qëllimi i Dokumentit dhe objektivat, përqendrimi në industri dhe qartësimi, Si të përdoret ky dokument
2. Metodologjia	▪ Sqarimi i parimeve themelore të strategjisë së Kosovës për TI si bashkëpunimi dhe shkathtësia e përshtatja ("Agile Light") ▪ Përshkrimi i metodologjisë, qasjes, organizimit, proceseve dhe mjeteve për zhvillimin e strategjisë
3. Analiza	▪ Ofrimi i bazës analitike për tërë Strategjinë e Kosovës për TI ▪ Analiza e brendshme e industrisë së TI-së në Kosovë (sfidat dhe mundësitë) dhe potenciali i tregut vendor ▪ Analiza e jashtme e tregjeve të mundshme të synuara për eksport (kriteret e konsumatorëve dhe faktorët kyç të suksesit) ▪ Baza për "përshtatje strategjike" ndërmjet aftësive të industrisë së TI-së në Kosovë dhe kërkesave të tregjeve të mundshme të synuara
4. Zhvillimi i strategjisë	▪ Përkufizimi sistemit të vizionit dhe synimeve ▪ Strategjia e përgjithshme e TI-së ▪ Strategjia e rritjes ▪ Përkufizimi i strategjisë së hyrjes në treg për tregjet strategjike të eksportit ▪ Përkufizimi i shtyllave strategjike, detyrave dhe aktiviteteve (qasja me portofolio)
5. Zbatimi i Strategjisë	▪ Plani operativ: detyrat janë duke u operacionalizuar në Pako të Punës (PP), përfshirë aktivitetet, rezultatet e pritshme, rezultatet e prodhuara, treguesit përgjegjësitë buxhetore etj. ▪ Orari kohor që tregon kohën dhe renditjen e detyrave dhe aktiviteteve ▪ Struktura organizative dhe proceset për zbatimin e përbashkët të strategjisë

	▪ Mjetet ▪ Skenarët dhe menaxhimi i rrezikut ▪ Menaxhimi i informatave dhe njohurive
6. Monitorim i performansës dhe vlerësimi	▪ Sistemi i monitorimit dhe vlerësimit: monitorimi dhe vlerësimi i efektshmërisë dhe efikasitetit të zbatimit të strategjisë ▪ Mjetet për monitorim dhe vlerësim

Dizajni dhe struktura specifike e strategjisë iu lejon akterëve në industrinë e TI-së në Kosovë që ta përdorin dokumentin si **doracak për zhvillim dhe zbatim bashkëpunues të industrisë së TI-së në Kosovë**. Kjo është duke u arritur përmes elementeve në vijim:

- Struktura modulare: e lehtë për tu implementuar, përditësuar dhe përshtatur
- Dokument fleksibil: i shkurtër dhe konciz
- Elemente dhe diagrame grafike
- Navigim i lehtë nëpër dokument
- Menaxhimi dhe versioni i dokumentit mbështetet nga SharePoint-i i strategjisë së TI-së
- Përqendrimi në planin operativ si instrument kryesor i menaxhimit për zbatimin e strategjisë

Në këtë kontekst, kapitulli 2 është veçanërisht relevant, pasi që ai e përshkruan metodologjinë për zhvillim bashkëpunues të strategjisë së Kosovës për TI-në. Kjo metodologji mund të përdoret si hartë e rrugës apo "libër i recetave të gatimit" për miratimin, azhurnimin dhe përmirësimin e vazhdueshëm të Strategjisë së Kosovës për TI-në.

2. Metodologjia

Ky kapitull e përshkruan metodologjinë që është aplikuar nga grupi punues për strategji me qëllim ta zhvillojë Strategjinë e Kosovës për TI në bazë të qasjes bashkëpunuese.

Metodologjia specifike për shtjellimin e strategjisë së TI-së ka buruar nga analiza e thukët e faktorëve kyç të suksesit dhe sfidat për zhvillim të strategjisë së TI-së në Kosovë, që janë identifikuar nga anëtarët e grupit punues të strategjisë gjatë punëtorisë së përbashkët për planifikim të projektit:

Faktorët kyç të suksesit për zhvillimin e strategjisë së TI-së në Kosovë	Sfidat kyçe për zhvillim të strategjisë së TI-së në Kosovë
▪ Përfshirja e sektorit privat, qeverisë dhe akademisë (trekëndëshit) në procesin e zhvillimit të strategjisë ▪ Kombinimi i zhvillimit të strategjisë me zbatimin paralel në kuadër të një qasje të shkathët ▪ Sigurimi i përkushtimit nga të gjithë akterët, ku sektori privat është "shtytësi" kryesor ▪ Ndryshimi i menaxhmentit dhe riprojektimi i procesit për ta mbështetur zhvillimin dhe zbatimin e strategjisë ▪ Sigurimi i burimeve të mjaftueshme financiare për zbatimin e Strategjisë së Kosovës për TI ▪ Diversifikimi i burimeve financiare për zbatimin e strategjisë (menaxhimi i rrezikut dhe plani rezervë) ▪ Metodologjia e veçantë dhe mjetet për zhvillim dhe zbatim të strategjisë së TI-së	▪ Përfshirja dhe rreshtimi i akterëve të ndryshëm të industrisë së TI-së në Kosovë ▪ Niveli i ulët i bashkëpunimit përbrenda industrisë lokale të TI-së ▪ Ndërlikueshmëria dhe dinamika e industrisë së TI-së ▪ Paqëndrueshmëria dhe shkalla e ndryshimit në tregjet e TI-së ▪ Presionet nga konkurrenca gjithnjë e në rritje për shkak të globalizimit të industrisë së TI-së ▪ Mungesa e politikave dhe strategjive të njëtrajtshme të TIK-së ▪ Mungesa e burimeve për promovimin e industrisë së TI-së në Kosovë ▪ Mungesa e të dhënave dhe informatave të besueshme statistikore për industrinë e TI-së në Kosovë ▪ Mungesa e inteligjencës së tregut lidhur me tregjet e mundshme për eksport ▪ Kapacitetet institucionale dhe struktura mbështetëse joadekuate ▪ Mungesa e njohurive për strategjinë e TI-së

Arsyet për përfshirjen e metodologjisë në dokumentin strategjik janë që të ofrojë udhëzues dhe "doracak" për përshtatjen, zhvillimin e mëtutjeshëm dhe përmirësimin e vazhdueshëm të Strategjisë së Kosovës për TI-në në të ardhmen. Kjo është edhe më e rëndësishme pasi që industria shumë konkurruese dhe dinamike e TI-së kërkon strategji inovative dhe të orientuara kah e ardhmja, që mund të përshtatet në mënyrë fleksibile ndaj trendeve të ndryshimit në treg dhe teknologji.

Në bazë të qasjes së integruar për promovimin e sektorit të TI-së të GIZ-it[4] dhe faktorëve të suksesit e sfidave të përmendura më lartë, grupi punues për strategjinë e ka shtjelluar një metodologji specifike për zhvillimin (dhe zbatimin) e strategjisë së Kosovës për TI-në e cila i merr para sysh karakteristikat strukturore të industrisë së TI-së në Kosovë. Ky diagram e ilustron metodologjinë:

[4] Shih GIZ (2011): Doracaku për Promovimin e Sektorit të TI-së në Shtetet e Reja dhe në Zhvillim.

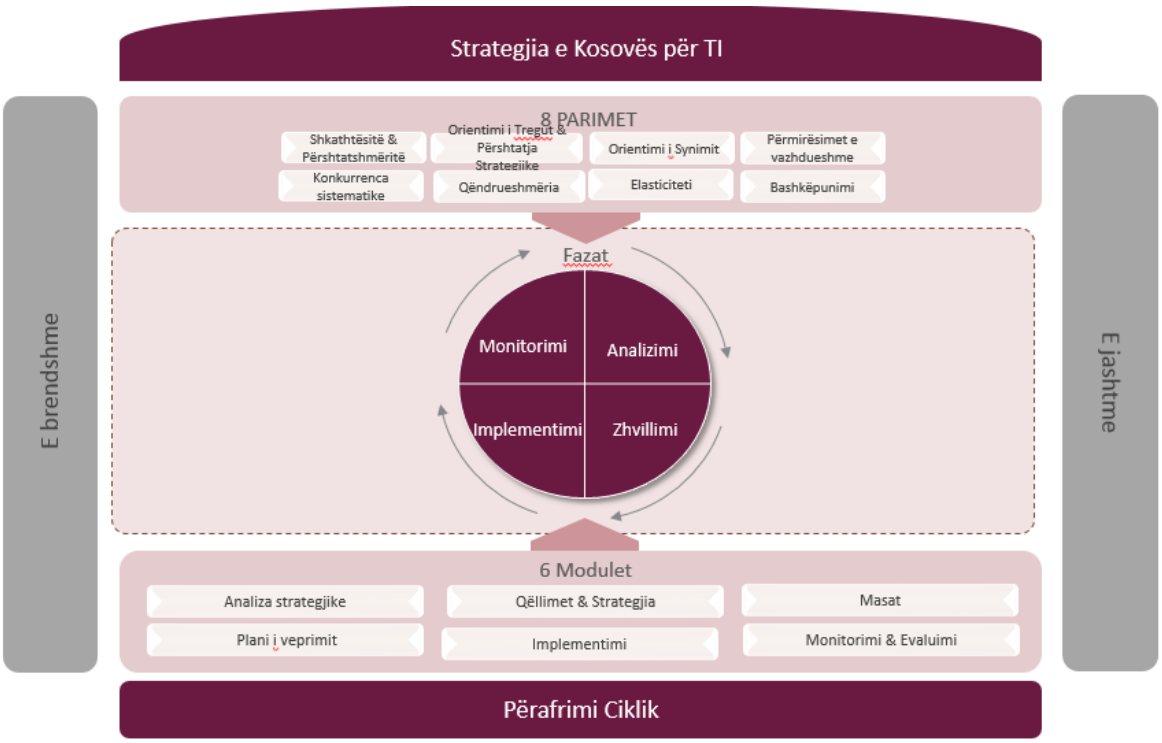

Figura 1: Pamja e pëgjithshme : Metodologjia për zhvillimin e bashkëpunimit së Strategjisë së Kosovës për TI

Metodologjia përbëhet nga disa elemente kyçe, përfshirë 8 parime strategjike, qasjen dhe fazat si dhe modulet e strategjisë, strukturën organizative, proceset dhe mjetet. Këto elemente kyçe të strategjisë së Kosovës për TI-në do të përshkruhen në më shumë detaje në pjesët në vijim të këtij kapitulli.

2.1. Parimet e Strategjisë Nacionale të Kosovës për TI-në

8 Parimet e numëruara më poshtë luajnë një rol të rëndësishëm në kuadër të metodologjisë së përgjithshme, për shkak se ato shërbejnë si udhëzues dhe kornizë për zhvillimin dhe zbatimin e strategjisë së Kosovës për TI. Këto parime janë veçanërisht të rëndësishme në frymën e qasjes bashkëpunuese dhe sistemime të Strategjisë së TI-së, siç është demonstruar më në detaje në tabelën në vijim.

Parimi	Shpjegimi	Përfitimi kryesor
Bashkëpunimi	▪ Qasja bashkëpunuese që i angazhon të gjithë akterët relevant të industrisë së TI-së në Kosovë ▪ Kombinimi i balancuar i elementeve nga lartë poshtë dhe nga poshtë lartë në zhvillimin e strategjisë ▪ Ndërveprimi i afërt ndërmjet akterëve ▪ Integrimi i njohurive dhe ideve të brendshme dhe të jashtme ▪ Qasja e hapur ndaj inovacionit	▪ Rreshtimi dhe bashkërendimi më i mirë i masave dhe burimeve ▪ Mundësia për të adresuar çështje të ndërlikuara ▪ Pronësia & motivimi ▪ Avokimi & bashkëpunimi (PPP)
Shkathtësia & Përshtatja	▪ Aftësia për përshtatje fleksibile të strategjisë ndaj trendeve të ndryshimit të tregut dhe teknologjisë ▪ Zbatim i masave të përzgjedhura të mbështetjes që shkojnë paralelisht me procesin e zhvillimit të strategjisë	▪ Zbatim i përshpejtuar dhe rezultate më të shpejta ("koha deri te tregu") ▪ Rritja e shkathtësisë dhe fleksibilitetit të industrisë së TI-së në Kosovë

Parimi	Shpjegimi	Përfitimi kryesor
	▪ Zbatimi i metodave të shkathëta të bazuara në SCRUM për zhvillimin e strategjisë së TI-së ▪ Krijimi i mundësive dinamike ▪ Plotësimi strategjik	▪ Gjenerimi i burimeve të reja të përparësive konkurruese ▪ Ndërtimi i përparësive dinamike konkurruese ▪ Aftësi për të reaguar shpejtë ▪ Të mësuar organizativ që siguron përmirësim të vazhdueshëm të Strategjisë së Kosovës për TI.
Konkurrueshmëria sistemime	▪ Definimi i masave të koordinuara mirë nga akterët kryesorë në nivele të ndryshme sistemike (nivel macro-, mezo-, dhe micro) ▪ Grupi punues me shumë akterë ▪ Qasja grupore	▪ Rritje e konkurrueshmërisë së industrisë së TI-së në baza të qëndrueshme ▪ Transparencë më e madhe ▪ Rreshtim dhe komunikim efektiv
Orientimi i tregut dhe përshtatja strategjike	▪ Dizajnimi i një strategjie të TI-së e cila i bashkon aftësitë e industrisë së TI-së në Kosovë (pikëpamja e brendshme) me kriteret dhe faktorët kyç të suksesit të tregjeve të synuara (pikëpamja e jashtme) në mënyrë që të gjenerohen përparësi të qëndrueshme konkurruese që do ta pozicionojnë me sukses industrinë në tregjet ndërkombëtare ("përshtatja strategjike") ▪ Reflekton idenë e strategjisë si lidhje ndërmjet një organizate apo industrie dhe mjedisit të saj të jashtëm ▪ Identifikimi i strukturave specifike të kërkesës dhe kritereve të tregjeve të synuara ▪ Orientimi i konsumatorëve ("tregimet e përdoruesve")	▪ Krijim i përparësive të qëndrueshme konkurruese ▪ Orientim i konsumatorëve (brendshëm dhe jashtëm) ▪ Gjenerim të vlerës së konsumatorëve (brendshëm dhe jashtëm) ▪ Përfitime të prekshme për kompanitë e TI-së
Qëndrueshmëria	▪ STIKK si pronar i strategjisë dhe integrues i sistemit ▪ Qasja modulare ▪ Vlerësim real i aftësive dhe burimeve ekzistuese të industrisë së TI-së në Kosovë ▪ Ndërtimi i përbashkët i kapaciteteve për zhvillimin e përbashkët të strategjisë	▪ Gjenerim i përparësive të qëndrueshme konkurruese ▪ Efektshmëri afatgjatë ▪ Ndarje më e mirë e burimeve
Orientimi i synimeve	▪ E dizajnuar për të arritur synime specifike ▪ Synimet si hartë e rrugës për zhvillimin dhe zbatimin e strategjisë së Kosovës për TI-në ▪ Sistem i integruar i synimeve ▪ Menaxhim i bazuar në Objektiva (MbO)	▪ Synimet e krijojnë një bazament dhe drejtim të përbashkët për bashkëpunim ▪ Bashkëpunim efektiv ▪ Përqendrim në zbatim dhe rezultate ▪ Bazë për zbatim efikas të strategjisë, monitorim dhe vlerësim
Aftësia ripërtëritëse	▪ Planifikim i skenarëve ▪ Menaxhim i rrezikut ▪ Plan rezervë ▪ Buxhetim nga shumë akterë	▪ Efektshmëri e shtuar ▪ Aftësi e shtuar e përshtatjes dhe fleksibilitetit ▪ Zvogëlim i rrezikut
Përmirësimi i vazhdueshëm	▪ Qasje me cikle ▪ Mësimet e nxjerra dhe praktikat e mira ▪ Menaxhim i njohurive dhe i informatave ▪ Të mësuar organizativ	▪ Konkurrueshmëri të qëndrueshme ▪ "Sistem i integruar i menaxhimit të cilësisë" ▪ Ndarje më e mirë e burimeve

Në këtë kontekst, koncepti i konkurrueshmërisë sistemike[5] kërkon sqarim shtesë pasi që është veçanërisht relevant për strategjinë e Kosovës për TI. Ideja kryesore e këtij koncepti është që konkurrueshmëria rezulton nga ndërveprimi i faktorëve dhe akterëve të ndryshëm të konkurrencës në nivele të ndryshme sistemike të një sistemi ekonomik. Andaj, konkurrueshmëria sistemike nuk mund të arrihet përmes aktiviteteve të izoluara të kompanive apo institucioneve por vetëm përmes masave të bashkërenduara dhe të synuara mirë nga të gjithë aktet relevant në nivele të ndryshme sistemike (nivel makro, Mezo dhe mikro). Kjo është veçanërisht e vërtetë për industrinë e TI-së, e cila kërkon njohuri shumë intensive dhe ku aktet e ndryshme janë afërsisht të ndërlidhur. Andaj, rritja e konkurrueshmërisë sistemike në industrinë e TI-së në Kosovë kërkon qasje bashkëpunuese dhe integrim të të gjithë akterëve relevant.

Duke qenë shtytësi kryesor në transformimin dixhital, industria e TI-së karakterizohet me shkurtim të cikleve inovative, presione të mëdha nga konkurrenca dhe globalizimi në rritje e sipër. Në një mjedis të tillë, aftësitë dinamike dhe përparësitë konkurruese të bazuara në dije luajnë rol shumë të rëndësishëm. Rrjedhimisht, industria e TI-së në Kosovë duhet ta prioritizojë ndërtimin e shpejtë dhe efektiv të kapaciteteve si dhe të mësuarit dhe menaxhimin e transformimit në bashkëpunim të ngushtë me të gjithë akterët relevant në nivele të ndryshme sistemike. Koncepti i konkurrueshmërisë sistemike është i përshtatur në mënyrë ideale për formulimin e rekomandimeve për politika dhe përkrahjen e masave për promovimin e një procesi të tillë të të mësuarit dhe transformimit.

2.2. Qasja dhe fazat

Elementi tjetër kyç i metodologjisë për zhvillim të Strategjisë së Kosovës për TI-në është qasja që ka buruar në mënyrë të drejtpërdrejtë nga parimet strategjike të përshkruara më lartë. Rrjedhimisht, qasja e bënë kombinimin e bashkëpunimit, metodave të shkathëta dhe konceptit të përshtatjes strategjike.

2.2.1. Bashkëpunimi

Detyra shumë sfiduese dhe e ndërlikuar e promovimit të industrisë së TI-së në Kosovë mund të adresohet vetëm me qasje bashkëpunuese përmes përfshirjes së të gjithë akterëve relevant, që shkojnë nga ministritë deri te shoqata STIKK, kompanitë individuale, universitetet dhe donatorët. Kjo gjithashtu nënkupton një kombinim të balancuar të elementeve nga lartë poshtë dhe nga poshtë lartë në zhvillimin e strategjisë.

Sipas qasjes bashkëpunuese, përfaqësuesit nga të gjitha grupet relevante të akterëve të industrisë së TI-së në Kosovë e kanë formuar një grup të përbashkët të punës ("grupin për strategji") i cili i ka marr përgjegjësitë për zhvillimin e strategjisë së Kosovës për TI.

Elementi bashkëpunues i qasjes ka rezultuar në futje të rregullt të ideve dhe njohurive nga anëtarët e grupit të strategjisë dhe ka siguruar pronësi të procesit të zhvillimit dhe zbatimit të strategjisë.

Fotot në vijim e ilustrojnë qasjen bashkëpunuese të strategjisë së Kosovës për TI, e cila është shtjelluar në 8 punëtori për strategji me pjesëmarrjen e shumë akterëve:

[5] Koncepti i "Konkurrueshmërisë sistemike" është zhvilluar fillimisht nga Instituti Gjerman për Zhvillim (DIE).

Figura 2: Fotot nga punëtoritë e përbashkëta për Strategji

2.2.2. Metodat e shkathëta

Ngjashëm me metodat e shkathëta të përdorura në zhvillimin e softuerëve, zhvillimi i industrisë së TI-së në Kosovë e përcjellë një qasje të shkathët e cila përbëhet nga katër faza të strategjisë të renditura në mënyrë të përsëritur:

- Analiza
- Zhvillimi i Strategjisë
- Zbatimi
- Monitorimi dhe vlerësimi

për të organizuar dhe menaxhuar zhvillimin bashkëpunues të strategjisë së Kosovës për TI në mënyrë efektive dhe të shkathët, të katër fazat janë nën-ndarë në **6 module individuale të strategjisë.** Diagrami vijues i tregon katër fazat dhe modulet korresponduese të strategjisë të procesit të përgjithshëm të zhvillimit të strategjisë:

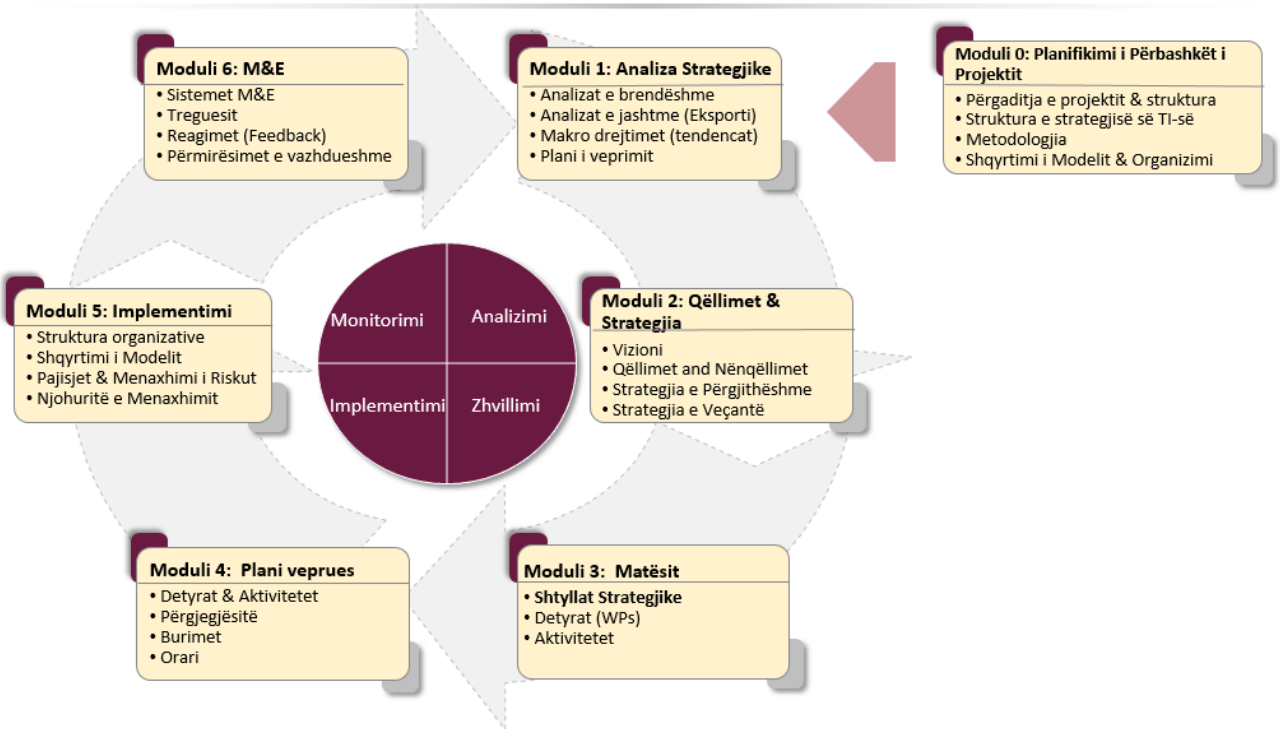

Figura 3: Fazat dhe modulet e procesit të zhvillimit të strategjisë së TI-së

Secila nga këta module kanë përmbajtur një grup specifik të elementeve të strategjisë së TI-së dhe temat e shtjelluara nga grupi punues në kuadër të disa punëtorive të strategjisë. Renditja dhe përmbajtja e moduleve korrespondojnë drejtpërsëdrejti me strukturën e dokumentit të strategjisë.

Në **modulin 0** të strategjisë, planifikimi i përbashkët për Strategjinë e Kosovës për TI është bërë duke e përfshirë përgatitjen e projektit, metodologjinë, krijimin e grupit punues të strategjisë si dhe modelin korrepondues të procesit.

Moduli 1 i Strategjisë, i cili korrespondon me fazën e analizave, i përfshinë detyrat që duhet të bëhen në kornizën e analizave të brendshme të industrisë së Kosovës për TI-në si dhe analizat e jashtme të tregjeve potenciale të synuara.

Moduli 2 dhe 3 që të dy i përkasin fazës së zhvillimit të strategjisë. Derisa moduli 2 ka pasur të bëjë kryesisht me procesin e vendosjes së synimeve dhe formulimin e strategjisë së përgjithshme dhe strategjisë së hyrjes në treg, moduli 3 është përqendruar në përkufizimin e masave konkrete të mbështetjes dhe aktiviteteve për industrinë e TI-së në Kosovë sipas nën-synimeve të ndryshme.

Moduli 4 dhe 5 ishin pjesë e fazës së zbatimit. Ato u përqendruan në zhvillimin e strukturës së përgjithshme organizative, proceseve dhe instrumenteve për zbatimin e strategjisë, përfshirë shtjellimin e planit operativ.

Moduli 6 ndërlidhet me fazën e monitorimit dhe vlerësimit (M&V). Moduli përfshinte zhvillimin dhe zbatimin e sistemit të M&V, në mënyrë që të vlerësohej efektshmëria e masave, të ofroheshin informata kthyese dhe sigurohej përmirësim i vazhdueshëm i Strategjisë së Kosovës për TI-në.

Siç mund të shihet nga figura 3, strategjia nuk është zhvilluar si proces linear, **por si cikël i përsëritur e i përshkallëzuar i moduleve të strategjisë,** ku kontributet dhe sugjerimet e ofruara nga grupi punues janë përdorur për përkufizimin dhe optimizmin e përmbajtjes së secilit kapitull. Elementet e ndërlikuara të strategjisë si sistemi i synimeve dhe plani operativ janë shtjelluar në disa sesione të ashtuquajtura "gara vrapimi" apo përsëritje.

Sapo të jenë zbatuar masat strategjike (Moduli 5), i tërë cikli fillon prapë në bazë të rezultateve nga monitorimi dhe vlerësimi (Moduli 6). Kjo mundëson **përmirësim të vazhdueshëm të strategjisë** përmes ndërveprimit të vazhdueshëm ndërmjet formulimit dhe zbatimit të strategjisë.

Diagrami në vijim e paraqet një pasqyrim të shkurtër të metodave të shkathëta sipas Scrum-it[6], si dhe elementeve të shkathëta në Strategjinë e Kosovës për TI:

[6] Scrum është kornizë e veçantë e shkathët për zhvillim të softuerëve. Për më shumë informata lidhur me Scrum-in referojuni: https://www.scrum.org.

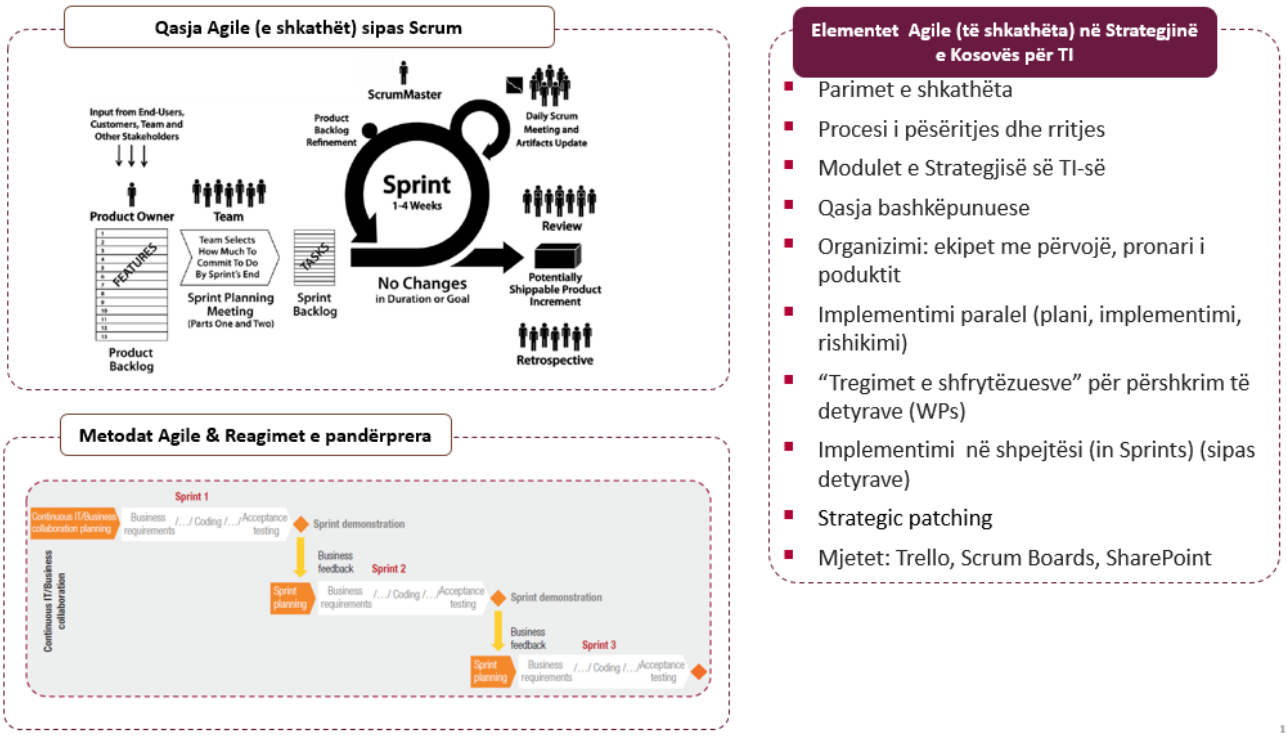

Figura 4: Qasja Agile (e shkathët) e Strategjisë së Kosovës për TI

Qasja e shkathët i ofron këto përfitime për zhvillimin dhe zbatimin e Strategjisë së Kosovës për TI:

- Promovimi i planifikimit përshtatës dhe inkurajimi i reagimit të shpejtë dhe fleksibil në kushtet e një tregu dhe trendëve të teknologjisë që ndryshojnë vazhdimisht
- Përmirësimi i vazhdueshëm i Strategjisë së Kosovës për TI
- Zbatim i përshpejtuar i masave mbështetëse
- Promovimi i bashkëpunimit brenda grupit punues të strategjisë dhe akterëve të Industrisë së TI-së në Kosovë
- Rritja e transparencës së procesit të zhvillimit të strategjisë

Një element i rëndësishëm i qasjes së shkathët është **zbatimi paralel** i masave të përzgjedhura mbështetëse për industrinë e TI-së në Kosovë, si themelimi i STIKK Education, paraqitjen e Shërbimit B2B për Promovimin e Eksportit, si dhe organizimin e delegacioneve të biznesit për tregjet strategjike të eksportit. Në atë mënyrë, efektshmëria e masave specifike të strategjisë do të mund të testohej dhe rezultatet e mësimet e nxjerra janë përfshirë në mënyrë të drejtpërdrejtë në procesin e zhvillimit të strategjisë.

2.2.3. Përshtatja strategjike

Një komponentë tjetër e qasjes metodologjike është ajo që quhet përshtatja strategjike. Ajo e përshkruan idenë e dizajnimit të një strategjie të TI-së e cila i bashkon aftësitë e industrisë së TI-së në Kosovë (pikëpamja e brendshme) me kriteret dhe faktorët kryesor të suksesit të tregjeve të synuara (pikëpamja e jashtme) në mënyrë që të gjenerojë përparësi konkurruese dhe ta pozicionojë industrinë e TI-së në Kosovë në tregjet ndërkombëtare.

Sipas qasjes së shkathët, procesi i zhvillimit të strategjisë fillon me Modulin 1, dhe përbëhet nga analiza e brendshme dhe e jashtme. Analiza e brendshme ka për synim që të vlerësojë strukturat, burimet dhe aftësitë e industrisë së TI-së në Kosovë, derisa analiza e jashtme përbëhet nënkupton analizën e tregjeve potenciale të synuara në mënyrë që të identifikojë faktorët kyç, relevant të suksesit.

Figura 5: Pëparësitë gjeneruese të konkurrencës së qëndrueshme përmes sigurimit të "Përshtatjes Strategjike"

Faza e analizës krijon bazën për procesin e mëtutjeshëm të zhvillimit të strategjisë duke ofruar informata relevante. Nëse procesi i zhvillimit të strategjisë nuk bazohet në analiza të thukëta, zhvillimi i strategjisë mund të jetë i prirë për të dështuar për shkak të mungesës së njëtrajtshmërisë si me mjedisin e brendshëm ashtu edhe të jashtëm.

Me këtë qasje është e mundshme që të tejkalohet ndarja në dy pjesë që shpesh gjendet në shumë strategji zhvillimore të industrisë së TI-së ndërmjet "strategjisë së bazuar në burime" dhe "strategjisë së përqendruar në treg" duke i kombinuar dhe integruar të dy qasjet.

Përmes kombinimit të bashkëpunimit, metodat e shkathëta dhe përshtatja strategjike, qasja metodologjike e strategjisë synon që të krijojë një "sistem të të mësuarit" i cili siguron konkurrueshmëri sistemike për industrinë e TI-së në Kosovë si dhe gjenerim të përparësive konkurruese të qëndrueshme. Një sistem i tillë i të mësuarit, i cili e lehtëson përmirësimin e vazhdueshëm dhe përshtatjen e strategjisë, është i një rëndësie të veçantë për industrinë e TI-së, e cila karakterizohet me cikle të shkurta të inovacionit dhe konkurrencë të intensifikuar.

2.3. Organizimi

Nga pikëpamja e qasjes bashkëpunuese dhe ajo e shkathët, grupi punues luan rol kyç në zhvillimin dhe zbatimin e Strategjisë së Kosovës për TI. Për shkak të ndërlikueshmërisë së shtjellimit të një strategjie të tillë për industrinë e TI-së në Kosovë, të gjithë akterët relevant janë përfshirë në grupin punues, duke u bazuar në paradigmën e të ashtuquajturit "Triple-Helix" (trekëndësh), siç është ilustruar në diagramin më poshtë:

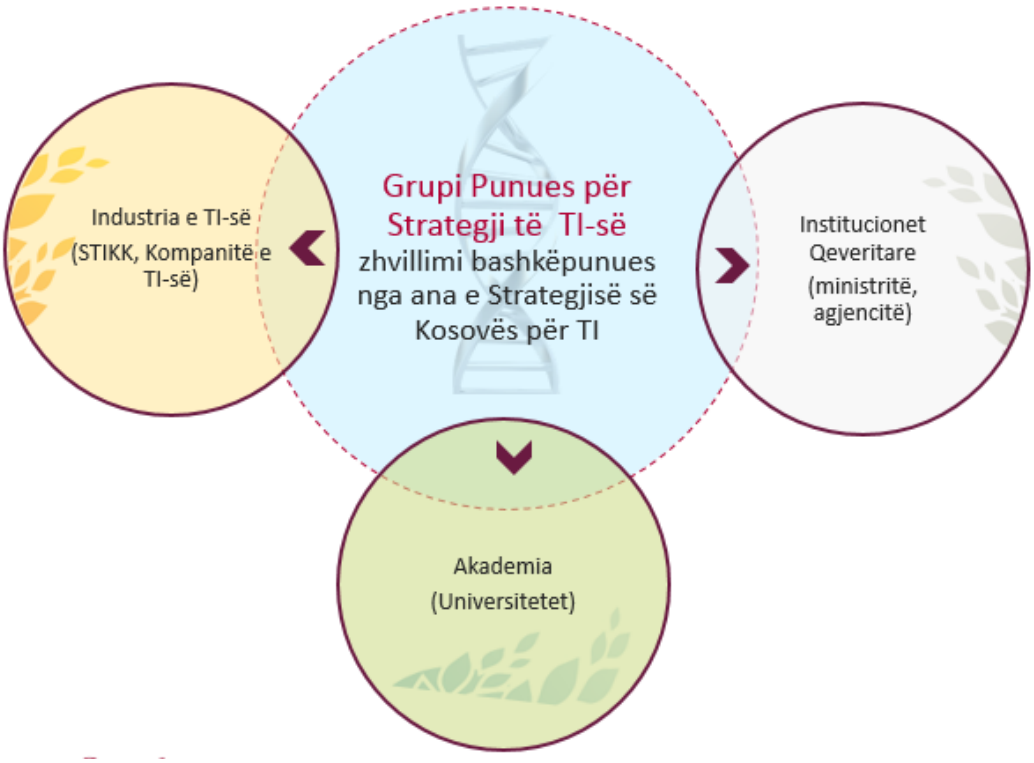

Figura 6: Grupi Punues për Strategji të TI-së dhe "Triple Helix"

Me qëllim të zhvillimit të Strategjisë së Kosovës për TI, është krijuar një grup punues i vetorganizuar dhe ndërdisiplinor i cili i përfshinë këta akterë:

▪ Shoqata për Teknologji Informative dhe të Komunikimit në Kosovë (STIKK) ▪ Qendra Inovative e Kosovës (ICK) ▪ Ministria e Zhvillimit Ekonomik ▪ Ministria e Tregtisë dhe Industrisë ▪ Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë ▪ Ministria e Financave ▪ Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit	▪ Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale ▪ Universiteti i Prishtinës ▪ Agjencia e Kosovës për Mbështetje të Investimeve dhe Ndërmarrjeve ▪ Agjencia Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar (GIZ) ▪ Ministria e Punëve të Jashtme të Norvegjisë ▪ Bashkëpunimi Zviceran për Zhvillim (SDC)

Funksioni i grupit punues ka qenë që të shërbejë si platformë për zhvillimin e strategjisë bashkëpunuese dhe për shkëmbim të ideve, përvojave dhe praktikave të mira. Në pajtim me qasjen e shkathët, strategjia është zhvilluar, rishikuar vazhdimisht dhe përmirësuar nga anëtarët e grupit punues në mënyrë bashkëpunuese dhe të hapur. Kjo përvojë ka treguar qartë që bashkëpunimi i afërt, si dhe shkëmbimi i njohurive dhe ideve janë esenciale për mundësimin e konsensusit dhe përkushtimit optimal për strategji dhe masat e saj mbështetëse.

Figura 7 më poshtë paraqet përshkrim të saktë grafik të asaj se si zhvillimi dhe zbatimi i strategjisë së Kosovës për TI-në është organizuar dhe strukturuar:

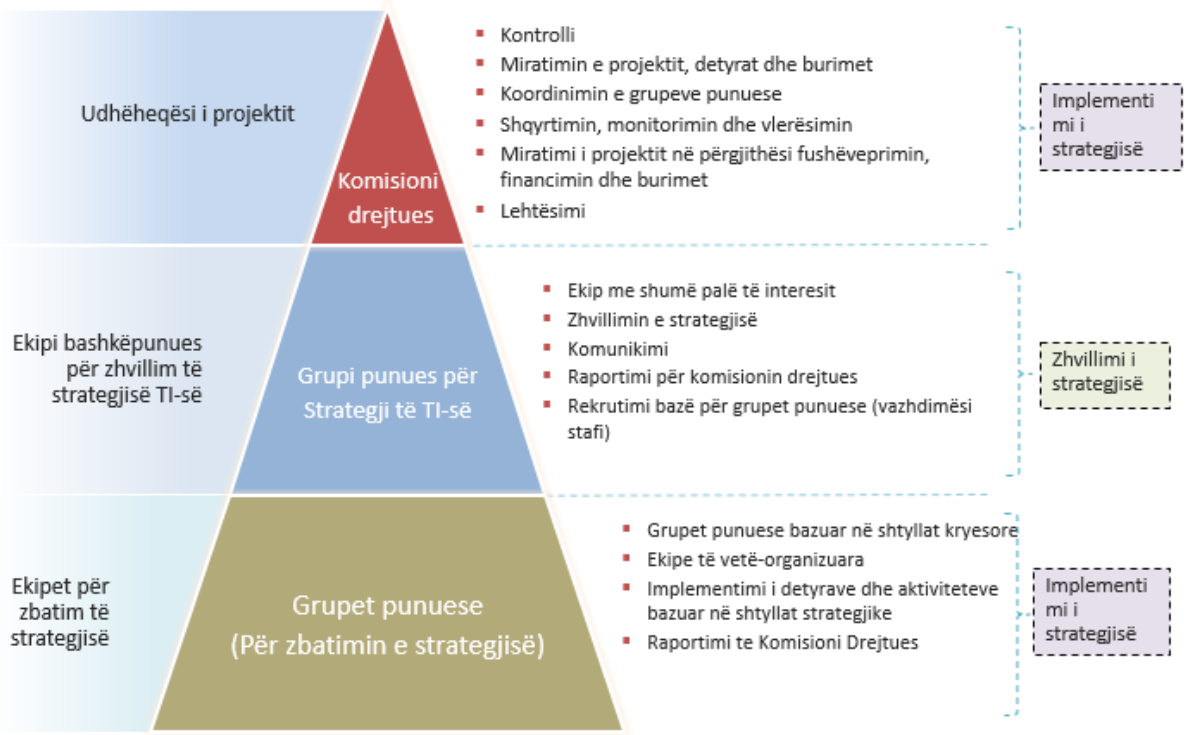

Figura 7: Struktura Organizative për zhvillimin dhe implementimin e Strategjisë së Kosovë për TI

Në pajtim me metodologjinë e përmendur më lartë, një kornizë ekipore e shkathët është zbatuar nga grupi punues i strategjisë, gjë që ka vendosur theks të madh në komunikimin ballë për ballë dhe ndërveprimin ndërmjet anëtarëve të ekipit (shih figurën 8):

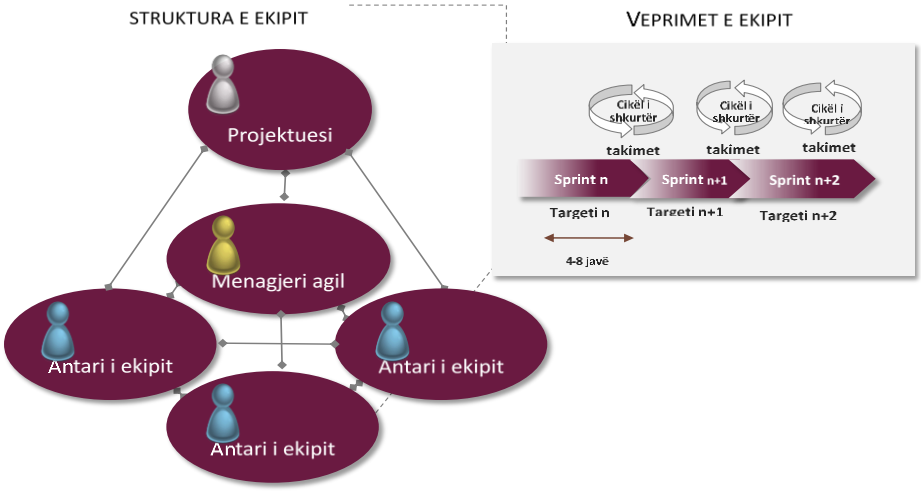

Figura 7: Korniza e ekipit Agil[7]

Përmes një kornize ekipore të shkathët dhe punëtorive të strategjisë (moduleve), vetëdijesimi për bashkëpunimin dhe natyrën sistemike të konkurrueshmërisë së industrisë së TI-së është arritur në grupin punues ku janë konsoliduar edhe pritjet dhe pikëpamjet e ndryshme dhe janë kanalizuar në një vizion dhe synime të përbashkëta për industrinë e TI-së në Kosovë.

Ndarja e roleve dhe detyrave në kuadër të kornizës ekipore të shkathët për zbatimin e strategjisë do të sqarohet në më shumë hollësi në Kapitullin 5.3.

[7] Bazuar ne Scrum.

2.4. Proceset

Zhvillimi bashkëpunues i strategjisë së TI-së në kuadër të një mjedisi me shumë akterë është detyrë shumë sfiduese dhe e ndërlikuar, pasi që grupet e ndryshme të akterëve, partnerëve dhe temave duhet të bashkërendohen dhe renditen. Andaj, metodologjia për zhvillimin e Strategjisë së Kosovës për TI-së e përfshinë edhe një model gjithëpërfshirës të procesit, që përbëhet nga proceset kyçe:

1. **Procesi i përgjithshëm i zhvillimit të strategjisë:**

   Ky proces është bazuar në ciklin e gjashtë moduleve të njëpasnjëshme të strategjisë të përshkruara më lartë, që shkojnë nga moduli 1 "Analiza e Strategjisë" deri te moduli 6 "Monitorimi dhe Vlerësimi".

2. **Procesi për modulet individuale të strategjisë:**
   Është definuar një nën-proces specifik, me theks në mbajtjen e secilit modul individual në kuadër të procesit të zhvillimit të strategjisë. Sipas këtij nën-procesi, secili modul i strategjisë përbëhet nga aktivitetet para modulit, aktivitetet e punëtorisë dhe aktivitetet pas modulit. Aktivitetet para modulit përfshijnë shpërndarjen e artikujve, studimeve dhe materialit informues lidhur me temat e modulit, tek anëtarët e grupit punues, si dhe vendosja e rendit të ditës për punëtoritë. Aktivitetet e punëtorive, në anën tjetër, e kanë si synim dhënien e specifikave për përmbajtjen dhe rezultatin për secilin modul të strategjisë në disa pjesë (ndarje). Prezantimet, diskutimet, puna grupore dhe sesionet e marrjes së ideve janë disa shembuj të aktiviteteve të tilla. Për më tepër, punëtoritë përcillen me aktivitete pas moduleve, që përbëhen nga hartimi, revidimi dhe miratimi përfundimtar i elementeve të strategjisë dhe dokumenteve të diskutuar në grupin punues. Në pajtim me modelin e shkathët të strategjisë, dhe modelin korrespondues të procesit, janë zhvilluar dhe përmirësuar vazhdimisht edhe modulet individuale brenda disa pjesëve (ndarjeve).

Figura 9 i ilustron nën proceset për secilin modul të strategjisë, nga fillimi i modulit deri te miratimi modulit.

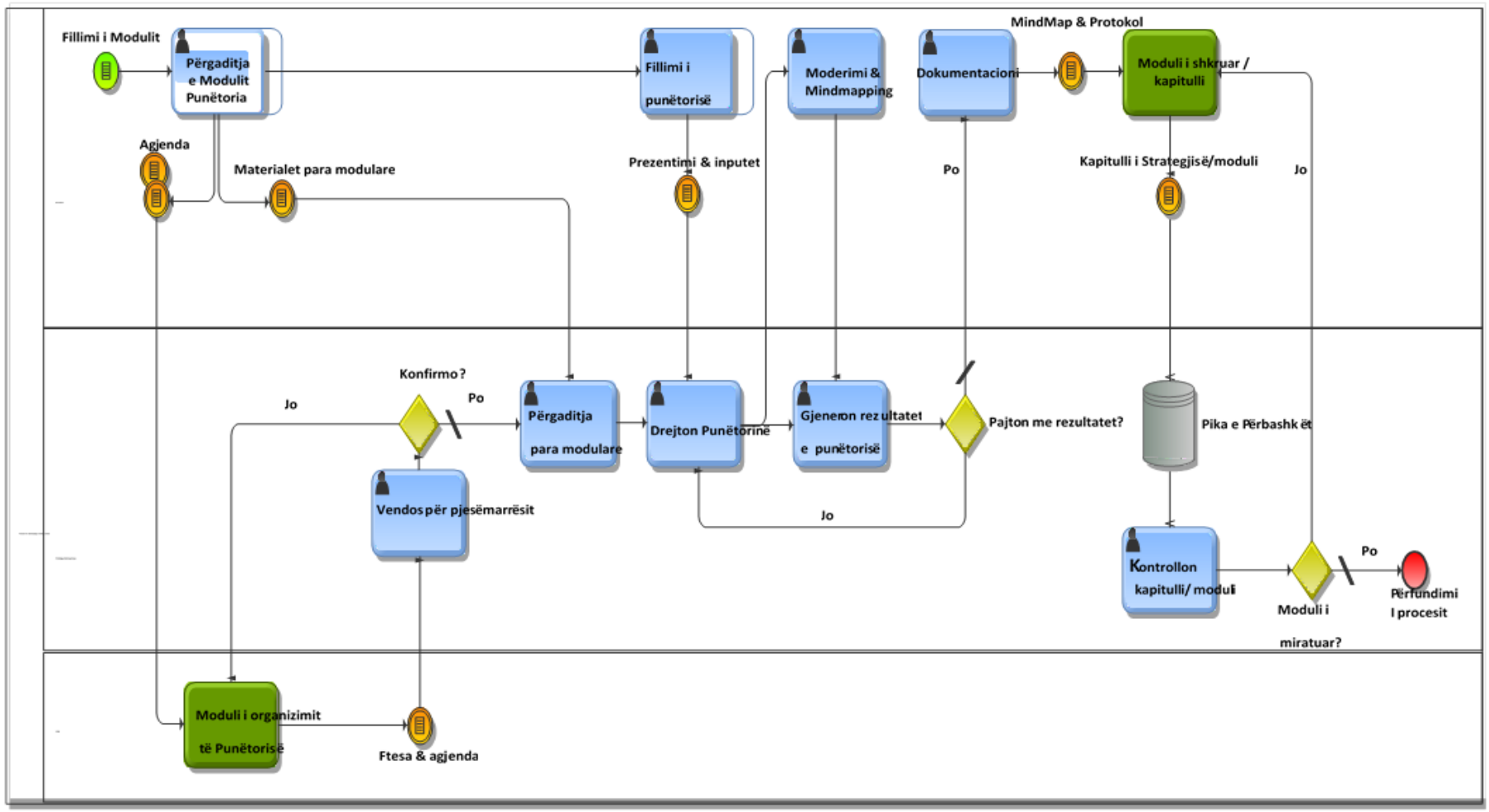

Figura 8: Procesi për zhvillimin e moduleve të strategjisë individuale

Rolet specifike të ndarjes dhe detyrat në kuadër të procesit të moduleve të strategjisë janë përshkruar në tabelën në vijim, duke ilustruar faza të ndryshme të procesit:

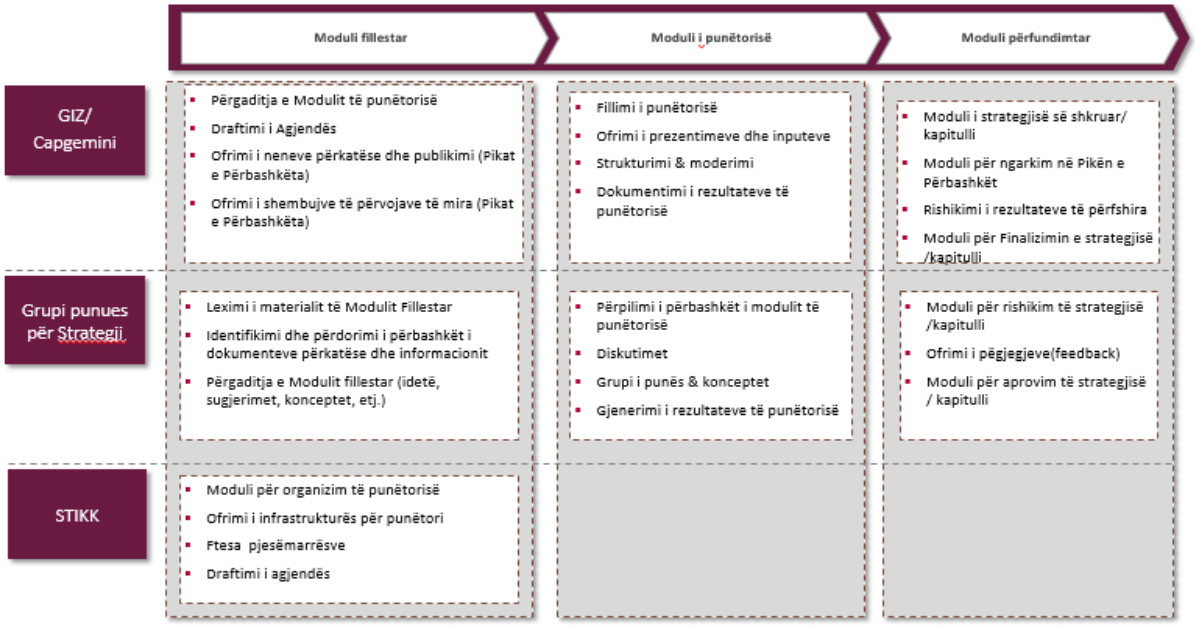

Figura 9: Rolet dhe detyrat në procesin e modulimit të strategjisë

Siç tregojnë diagramet e cekur më lartë, aktivitetet e grupit punues janë bashkërenduar nga STIKK, në bashkëpunim të ngushtë me GIZ-in dhe Ambasadën Norvegjeze në Prishtinë. STIKK e ka paraparë edhe infrastrukturën organizative për punëtoritë për modulet e strategjisë, si lokacionin, menaxherët e projektit dhe personelin mbështetës.

Vlen të ceket që procesi i përgjithshëm i zhvillimit të strategjisë së TI-së e ka përfshirë edhe një qasje të hapur ndaj inovacionit, ku idetë e kontributet e anëtarëve të grupit punues janë plotësuar nga ato të ekspertëve të jashtëm, akademikëve, pjesëtarëve të diasporës dhe partnerëve strategjik (p.sh. grupet dhe shoqatat e TI-së nga Gjermania dhe Norvegjia).

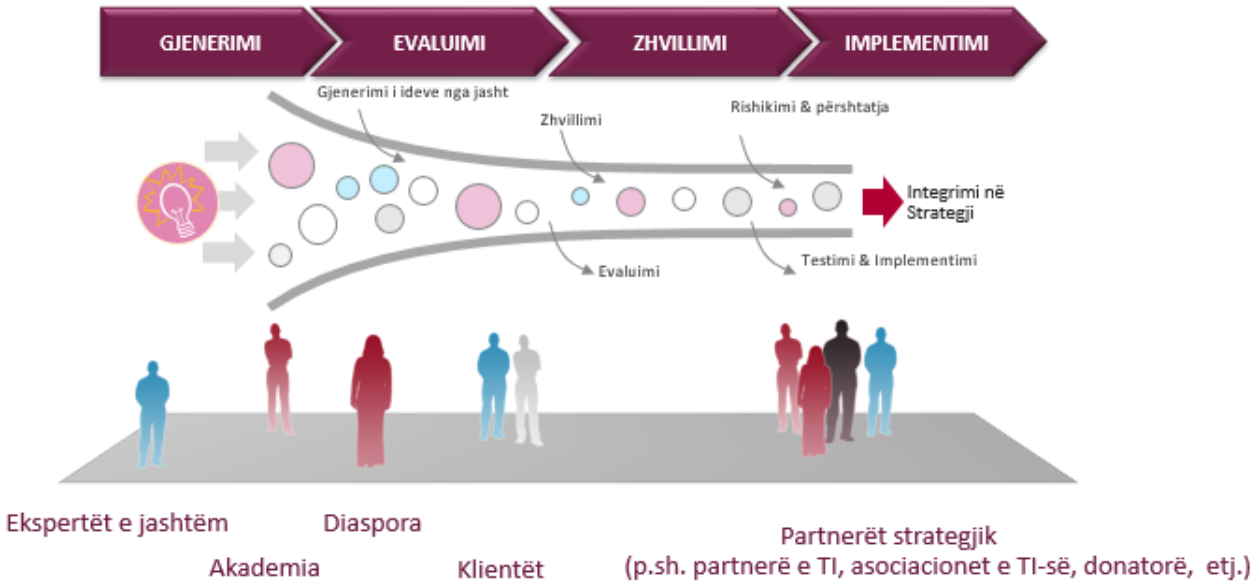

Figura 10: Inovacioni i hapur

Strategjia e Kosovës për TI do të shtjellohet, zbatohet, monitorohet, përmirësohet vazhdimisht dhe zhvillohet më tutje nga grupi punues sipas qasjes bashkëpunuese-të shkathët të sugjeruar më lartë. Andaj, zhvillimi i kësaj strategjie është proces i vazhdueshëm i cili përfshinë të gjithë akterët relevant të industrisë së Kosovës për TI.

2.5. Mjetet

Për ta mbështetur zhvillimin bashkëpunues të Strategjisë së Kosovës për TI, është zbatuar një gamë e mjeteve dhe instrumenteve të ndryshme. Nga pikëpamja e qasjes së shkathët për zhvillimin e strategjisë, punëtoritë e strategjisë kanë paraqitur mjetin më të rëndësishëm. Këto kanë përfshirë teknikat e moderimit si meta-plani, diskutimet grupore, sesionet e marrjes së ideve, mjetet vizuale, punët në grupe, Metodat , metodat ASE, etj. Tabela e mëposhtme paraqet një pasqyrim të mjeteve dhe instrumenteve të ndryshme të përdorura për zhvillimin e strategjisë së Kosovës për TI:

Teknikat e moderimit	Mjetet dhe instrumentet tjera
▪ Punëtoritë e strategjisë ▪ Mjetet vizuale ▪ Metaplani ▪ Diskutimet në grup ▪ Marrja e ideve ▪ Metodat ASE	▪ Analiza SËOT ▪ Modeli i aftësisë së industrisë së TI-së ▪ Hartat e transformimit ▪ Analiza e skenarëve ▪ Rastet e Studimit ▪ Pema logjike ▪ Korniza e strukturimit ▪ Barometri i industrisë së TI-së ▪ Matrica Ansoff

Nga pikëpamja teknike, mjeti i bashkëpunimit apo që quhet ndryshe aplikacioni grupor është paraqitur me qëllim që të mbështetet procesi i zhvillimit dhe zbatimit të strategjisë.

Mjetet e bashkëpunimit janë zgjidhje të veçanta softuerike (të bazuar kryesisht në internet), që e mbështesin bashkëpunimin në një grup në kohë dhe hapësirë. Këto mjete janë të përshtatshme për menaxhimin e proceseve të ndërlikuara të bashkëpunimit dhe projektet e përbashkëta. Ndonëse ekzistojnë zgjidhje të ndryshme, përfshirë zgjidhjet me softuer me burim të hapur (open source), është vendosur që të përdoret MS SharePoint, pasi që ky është sistem i dëshmuar që i ofron të gjitha funksionet për të mbështetur strategjinë bashkëpunuese. Përkundër asaj që shumë anëtarë të grupit punues janë të njohur me aplikacionin SharePoint dhe funksionalitetin e tij.

Është krijuar një SharePoint i veçantë për strategjinë e TI-së për Kosovë duke i ofruar funksionet kyçe si në vijim:

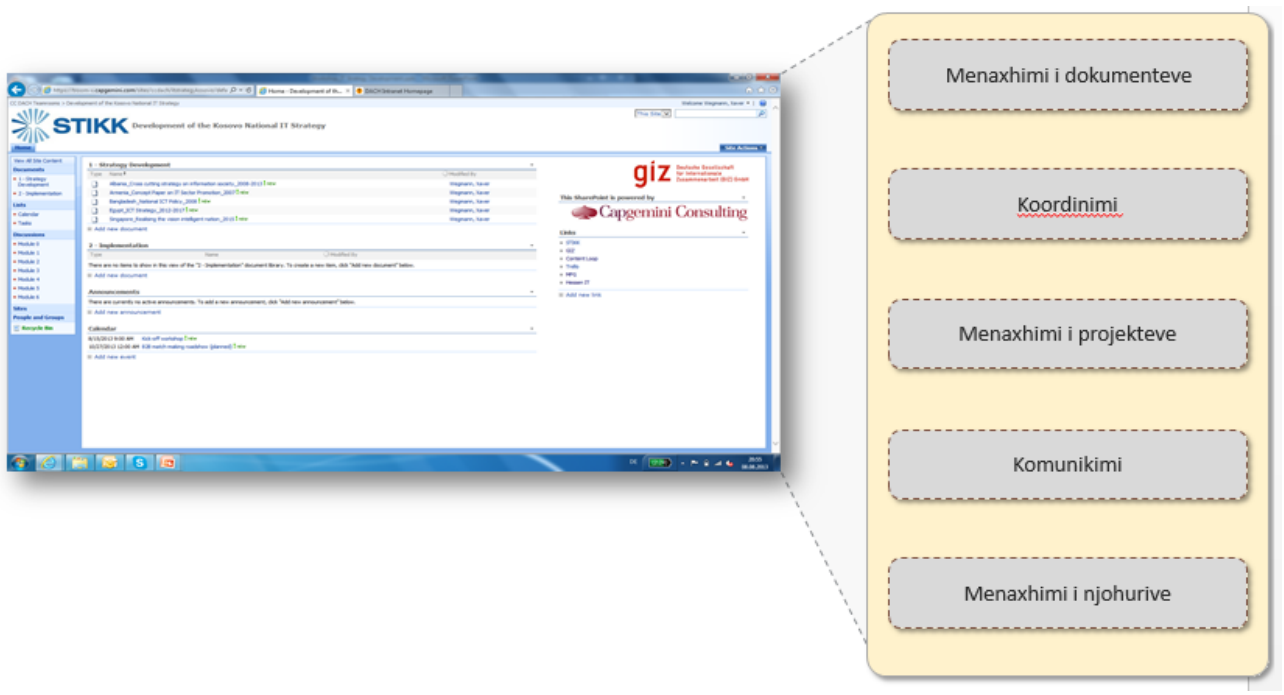

Figure 11: SharePoint për Strategjinë e Kosovës për TI

Përveç funksioneve të cekura më lartë, SharePoint i strategjisë së TI-së në Kosovë ofron shumë tipare shtesë, si bordet e diskutimit, kalendari, Wiki, rrjedha e punës, gjurmimi i detyrave, anketat, linqet etj. Siç është ilustruar në figurën 13:

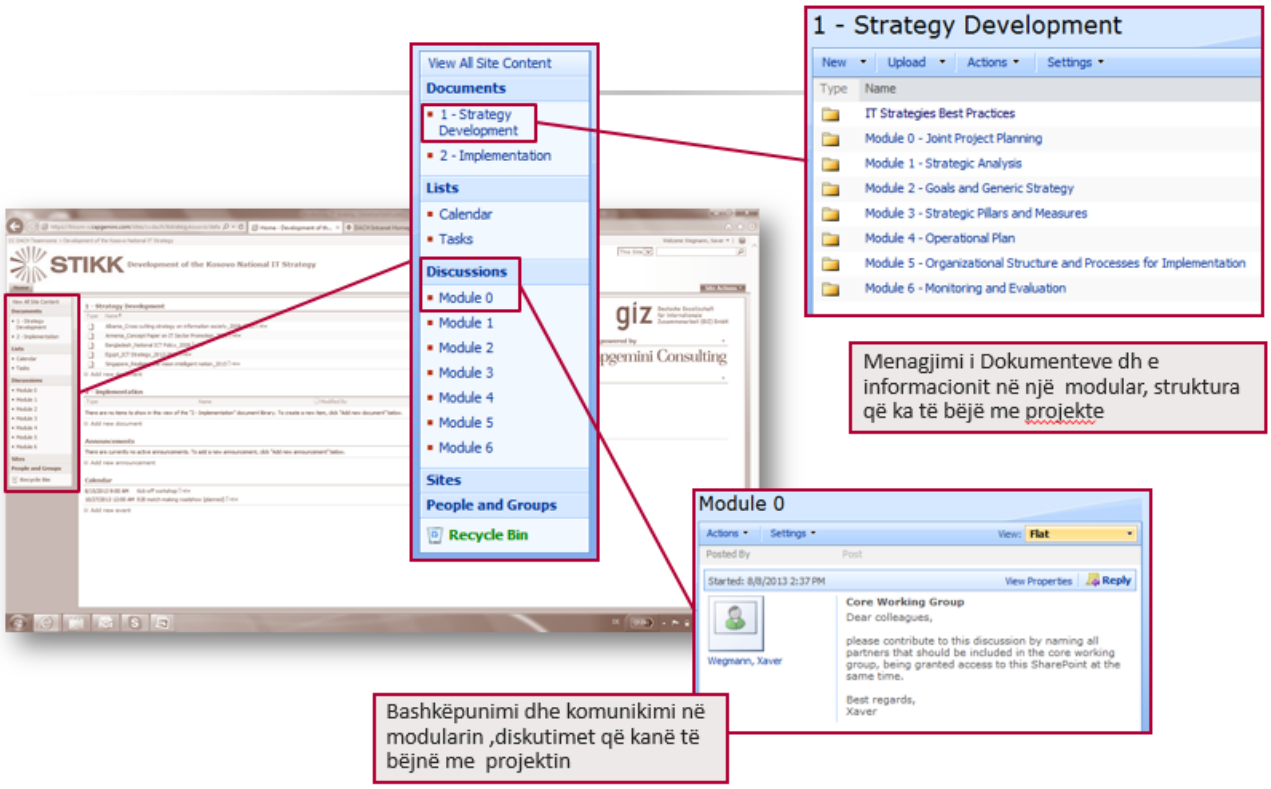

Figura 12: Funksionaliteti i SharePoint të Strategjisë së Kosovës për TI

Me ofrimin e funksioneve të përmendura më lartë, SharePoint ka qenë platformë shumë e dobishme e bazuar në internet për komunikim dhe bashkëpunim, si dhe shpërndarje dhe menaxhim të informatave dhe njohurive relevante. Për shembull, SharePoint është përdorur për të shpërndarë

informata për anëtarët e grupit punues në kuadër të aktiviteteve para modulit, si dhe për të mundësuar punën e përbashkët për dokumentin e strategjisë. Si rrjedhojë, Sistemi i SharePoint-it e ka lehtësuar bashkëpunimin në kuadër të grupit punues dhe e ka rritur produktivitetin e ekipit.

Aplikacioni ka ndihmuar edhe në krijimin e modeleve të parashikueshme të përsëritshme dhe transparente të bashkëpunimit në kuadër të procesit të zhvillimit të strategjisë, duke e përforcuar kështu efektshmërinë e metodologjisë së përdorur.

Përkundër faktit që është mjet i vlefshëm i bashkëpunimit, që e lejon shkëmbimin dhe komunikimit efikas të informatave, SharePoint nuk është zëvendësim për komunikim dhe ndërveprim të drejtpërdrejtë ballë për ballë.

3. Analiza Strategjike

Sipas metodologjisë për zhvillimin e strategjisë së Kosovës për TI që është përshkruar më parë, ky kapitull i mbulon analizat strategjike (moduli 1).

Analiza e përfshinë **analizën e brendshme** të industrisë së TI-së në Kosovë, me qëllim të identifikimit të aftësive, anëve të forta, problemeve dhe sfidave për këtë industri, si dhe **analizën e jashtme** të tregjeve të potenciale të synuara për të identifikuar kriteret e konsumatorëve dhe faktorët kyç të suksesit.

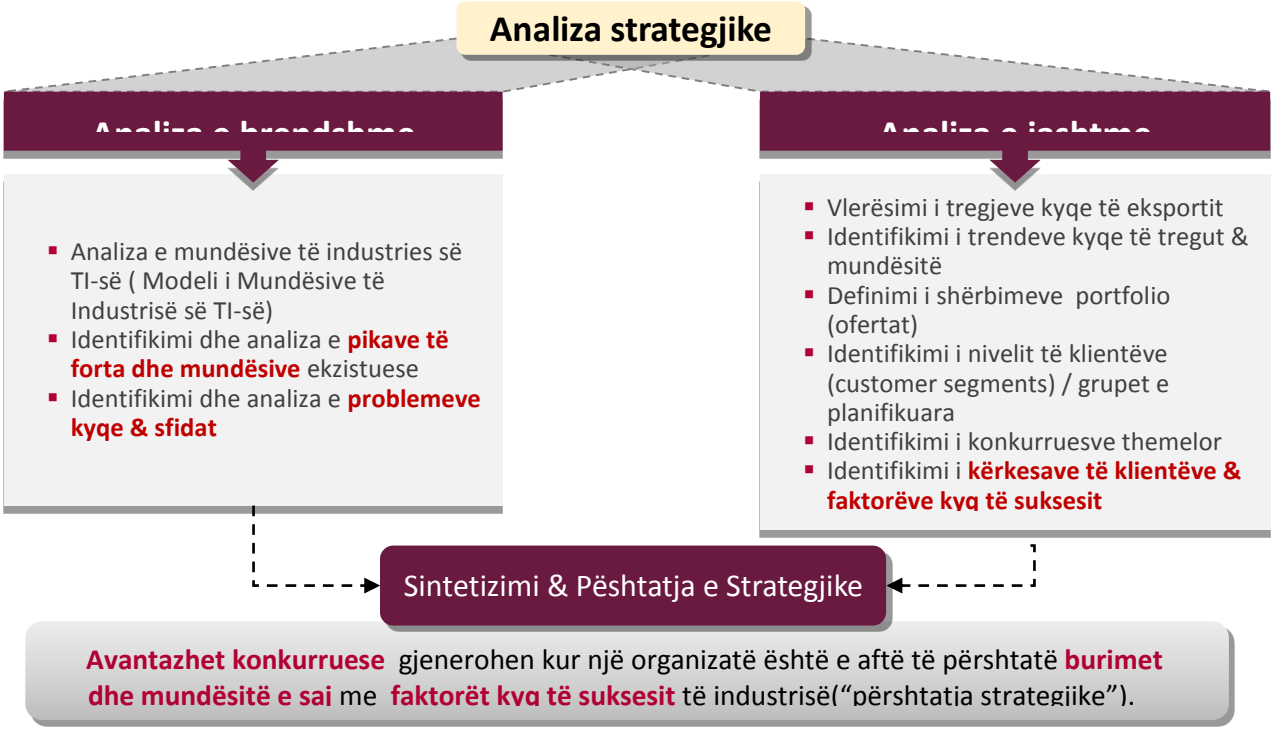

Figura 13: Analiza Strategjike

Siç është ilustruar në figurën 14, qëllimi i këtij kapitulli është që të ofrojë bazën analitike për zhvillimin e strategjisë që i bashkon aftësitë e industrisë së TI-së në Kosovë me kriteret dhe faktorët e suksesit të tregjeve të synuara (parimi i përshtatjes strategjike). Kjo bëhet me qëllim të gjenerimit të përparësive të qëndrueshme konkurruese dhe bërja e industrisë së TI-së shtytës kryesor të rritjes ekonomike, punësimit dhe inovacionit.

3.1. Analiza e brendshme

3.1.1. Modeli i Aftësisë për Industrinë e TI-së

Në shkencën e menaxhimit, disa autorë e kanë theksuar rëndësinë e burimeve dhe aftësive për gjenerimin e përparësive konkurruese dhe zhvillimin e strategjive konkurruese të qëndrueshme.[8]

Figura 15 më poshtë përshkruan ndërveprimin dinamik të burimeve, kapacitetet/mundësitë dhe kapacitetet kryesore / kompetencat kryesore dhe ilustron atë që thuhet bashkëveprimi krijon përparësi të reja konkurruese.

[8] Shih Prahalad dhe Hamel (1990), Porter (1990), Grant (2008).

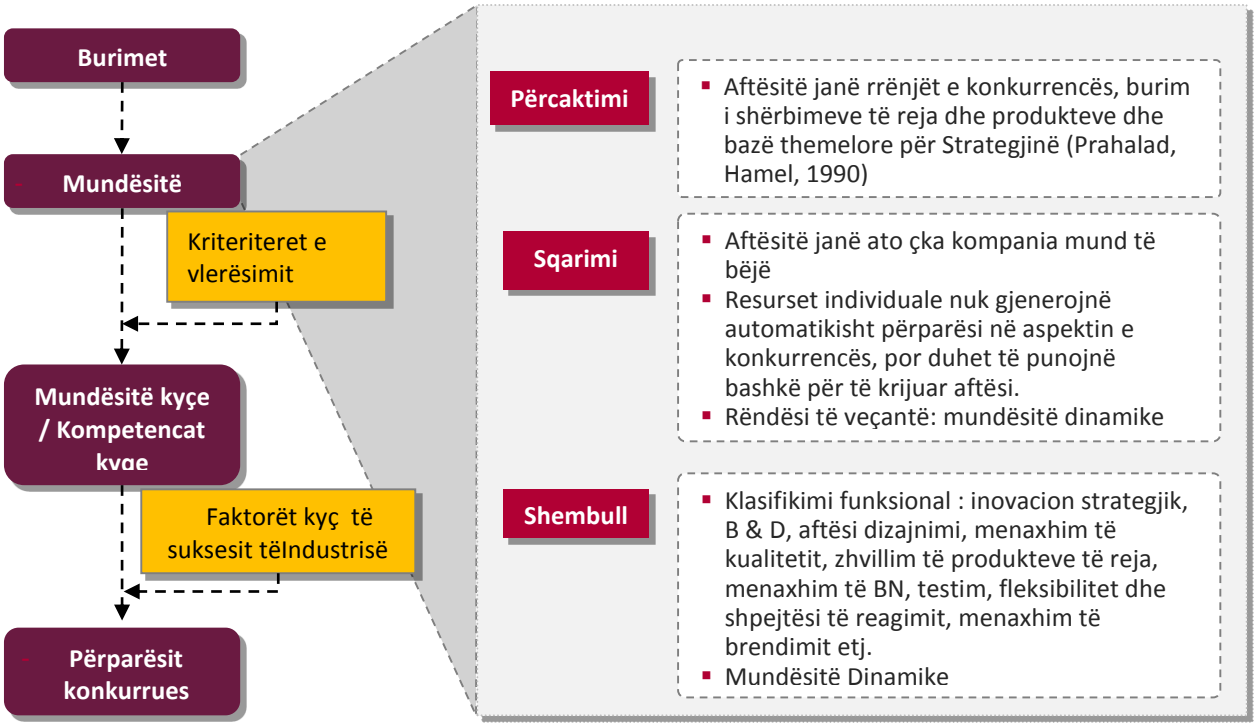

Figura 14: Ndërveprimi dinamik i burimeve, mundësive dhe përparësive konkurruese

Përparësitë konkurruese gjenerohen kur një organizatë është ne gjendje për t'i përputhur burimet dhe aftësitë e saj me faktorët kryesor të suksesit në industri, siç është treguar në ilustrimin në vijim (figura 16). Ndryshe nga disa industri tradicionale, industria e TI-së shfaqë disa faktorë kyç të suksesit që janë shumë specifik, të cilët mund t'i atribuohen kryesisht natyrës dixhitale të sektorit të sektorit të TI-së, strukturës së globalizuar të kësaj industrie dhe rëndësisë së teknologjisë dhe njohurisë.

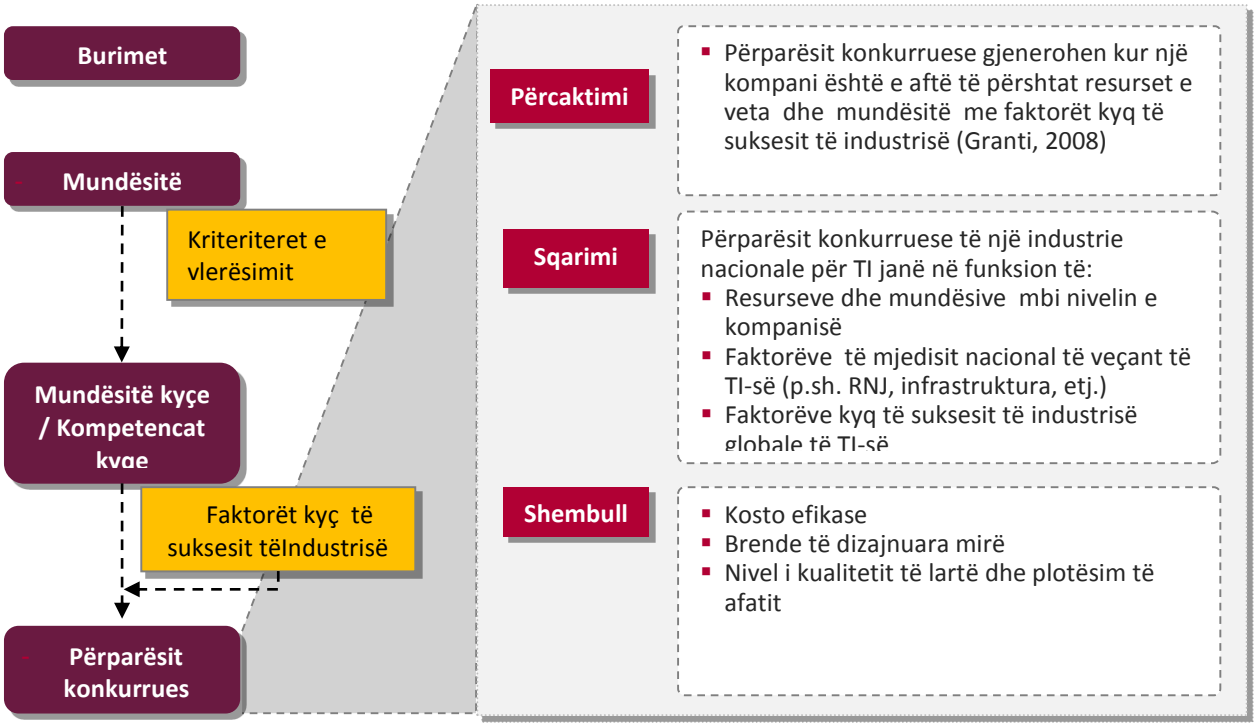

Figura 15: Përparësitë konkurruese

Rrjedhimisht, mund të thuhet që krijimi i përparësive konkurruese për industrinë nacionale të TI-së kërkon strategji e cila e merr para sysh burimet dhe aftësitë e nivelit të kompanive (niveli mikro), kushtet kornizë specifike për TI-në në nivel nacional (niveli mezo dhe makro) si dhe faktorët kyç të suksesit të industrisë globale të TI-së.

Ekzistojnë disa mjete analitike për identifikimin e aftësive specifike të një organizate, përfshirë analizat funksionale, zinxhirin e Vlerave të përgjithshme sipas Porterit apo analizën SWOT. Mirëpo, të gjitha këto mjete përqendrohen në nivel korporativ dhe nuk i marrin para sysh veçoritë strukturore të industrisë së TI-së.

Andaj, grupi punues i strategjisë e ka aplikuar një mjet të veçantë strategjik për analizim të brendshëm të industrisë së TI-së në Kosovë, i quajtur **Modeli i aftësisë së industrisë së TI-së (ITCM),**[9] i zhvilluar nga Agjencia Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar (GIZ). Ky mjet përbëhet nga 9 dimensione të aftësive në industrinë e TI-së, e nën-ndarë në disa faktorë të aftësive. Këta faktorë të aftësive kanë ndikim të drejtpërdrejtë në konkurrueshmërinë e industrisë nacionale të TI-së. Dimensionet e aftësive dhe faktorët mund t'i atribuohen tri niveleve sistemike (niveli makro, mezo dhe mikro).

Modeli e reflekton idenë që konkurrueshmëria e qëndrueshme e industrisë së TI-së varet nga sistemi i ndërlikuar i aftësive dhe faktorëve të ndërlidhur dhe mund të arrihet vetëm nëse të gjithë akterët relevant në nivele të ndryshme sistemike i bashkërendojnë aktivitetet e tyre dhe bashkëpunojnë drejt një vizioni dhe qëllimi të përbashkët. Modeli ndërlidhet për së afërmi me konceptin e konkurrueshmërisë sistemike (shih kapitullin e mëparshëm) dhe vendos theks të veçantë në aftësitë e bazuara në dije dhe teknologji.

Janë përdorur burimet në vijim për bërjen e **analizave të brendshme të industrisë së TI-së në Kosovë**:

- Intervista ballë për ballë me akterët relevant nga industria e TI-së në Kosovë, përfshirë ministritë, agjencitë, STIKK, ICK, kompanitë e TI-së, universitetet, organizatat e donatorëve, odat ekonomike, ambasadat dhe ofruesit e infrastrukturës së TI-së (p.sh. TK)
- Burimet dytësore, si artikujt, dokumentet dhe publikimet lidhur me industrinë e TI-së në Kosovë dhe ekonominë.
- Rezultatet e Barometrit të Industrisë së TI-së në Kosovë (BITIK)[10], të bëra nga STIKK në bashkëpunim me GIZ-in në vitin 2014. Barometri i industrisë është dizajnuar nga GIZ si mjet i veçantë për të mbledhur dhe analizuar informatat cilësore dhe sasiore për performansën industriale dhe për të gjeneruar të dhëna statistikore relevante. Barometri i mbulon temat si informatat e përgjithshme të kompanive, statistikat (p.sh. qarkullimi), burimet njerëzore (p.sh. punësimi, strukturat e pagave), parashikimet dhe temat aktuale (funksioni i informatave kthyese nga kompanitë).[11]
- Rezultatet e Analizës së tregut të TIK dhe Analiza e Zbrazëtirës në Shkathtësi në Kosovë, e kryer në vitin 2013.[12]
- Rezultatet e Punëtorisë së Modulit të Strategjisë 1 "Analizë Strategjike" e kryer nga grupi punues më 2 tetor 2013.

Tabela në vijim paraqet përmbledhje të **rezultateve të analizave të brendshme të industrisë së TI-së në Kosovë** në bazë të Modelit të Aftësive të Industrisë së TI-së, duke i marr në konsideratë dimensionet dhe faktorët e ndryshëm të aftësive:

---

[9] GIZ (2011), Doracak i mjeteve për Promovimin e Sektorit të TI-së në Shtetet në Zhvillim dhe Shtetet e Reja: 5 ff.
[10] STIKK / GIZ (2014): Barometri i industrisë së TI-së në Kosovë (BITIK).
[11] GIZ (2011), Doracak i Mjeteve për Promovimin e Sektorit të TI-së në Shtetet në Zhvillim dhe Shtetet e Reja: 71 ff.
[12] INDEXKOSOVA (2013): Analizë e tregut të TIK dhe Analiza për Zbrazëtirën e Shkathtësive në Kosovë.

Aftësia Dimensioni	Faktori i Aftësisë	Vlerësimi cilësor	Nota vlerësuese[13]
Institucionet shtetërore	Strategjia	▪ Aktualisht nuk ka strategji për promovimin e industrisë së TI-së në Kosovë. Mungesa e një strategjie të tillë është pengesë serioze për ekzistimin e një përpjekjeje të koordinuar e sistematike për zhvillimin e sektorit të TI-së në vend. ▪ Kosova nuk ka politika gjithëpërfshirëse të industrisë së TI-së. ▪ Mungesa e njohurive tek akterët kryesor në industrinë e TI-së në Kosovë për promovimin sistemik të sektorit të TI-së.	3
	Institucionet	▪ Ndryshe nga shumë shtete tjera në rajon, Kosova nuk ka institucion të veçantë (p.sh. Ministria e TI-së/Ministria e Shoqërisë Informative) të përkushtuar për promovimin e industrisë së TI-së dhe transformimit dixhital të ekonomisë së Kosovës. ▪ Institucionet e veçanta këshillëdhënëse për TI si CIO Nacional apo TI nacional nuk ekzistojnë në Kosovë.	2
	Investimet	▪ Nuk ka programe të veçanta të investimeve për industrinë e TI-së. ▪ Në përgjithësi institucionet qeveritare nuk janë duke investuar në mënyrë sistemike në promovimin e industrisë së TI-së në Kosovë. ▪ Ka vetëm mbështetje të tërthortë të industrisë së TI-së përmes tenderëve publik, gjë që rregullisht i zbulon parregullsitë për sa i përket transparencës dhe procedurave të tenderimit. ▪ Nuk ka qasje sistematike për promovimin e investimeve të huaja të drejtpërdrejta në industrinë e TI-së në Kosovë.	3
	Programet mbështetëse	▪ Ka mungesë të vetëdijesimit të akterëve lidhur me rëndësinë strategjike të industrisë së TI-së për ekonominë e Kosovës. ▪ Sipas STIKK-ut nuk ka masa mbështetëse apo stimuluese për industrinë e TI-së. ▪ Zonat e veçanta industriale apo skemat e stimulimit si për shembull në Maqedoni nuk ekzistojnë.	1
Infrastruktura e TIK-së	Furnizimi me energji	▪ Furnizimi me energji për industrinë e TI-së në Kosovë është stabil dhe i besueshëm. ▪ për shkak të subvencionimit, kostoja e energjisë në Kosovë është nga më të ulëtat në rajon.	7
	Telekomunikimet	▪ Mbulimi i rrjetit është 98%.	7

[13] Nota e vlerësimit në shkallë nga 1 = dobët deri në 10 = shkëlqyeshëm. Vlerësimi është kryer nga anëtarët e grupit punues për zhvillimin e strategjisë së Kosovës për TI.

Aftësia Dimensioni	Faktori i Aftësisë	Vlerësimi cilësor	Nota vlerësuese[13]
		▪ Kostoja e telekomunikacionit është krahasimisht e lartë në krahasim me shtetet tjera në rajon por ka gjasa që të zvogëlohet së shpejti për shkak të de-rregullimit dhe privatizimit të telekomunikacionit në industrinë e Kosovës (shih Ligjin për Komunikime Elektronike). ▪ Ofruesi më i rëndësishëm i shërbimeve të telekomunikimit është Telekomi i Kosovës por numri i ofruesve të internetit është duke u rritur në mënyrë konstante. ▪ Në përgjithësi, shërbimet e telekomunikacionit janë konkurruese në nivel rajonal.	
	Lidhja e internetit	▪ Në bazë të raportit tremujor të publikuar nga Autoriteti Rregullativ i Komunikimeve Elektronike dhe Postare, janë 51 kompani të licencuara (ka një rritje prej 14 ofruesve të shërbimeve të internetit (ISP) që janë licencuar në bazë të Q# 2011) të cilat ofrojnë shërbime të internetit për përdoruesit fundor dhe 5 (një ISP më pak nga Q3 2011) kompani kanë licenca për shkëmbim ndërkombëtar të komunikacionit të internetit. 46 ofruesit e mbetur të shërbimeve të internetit kanë qasje në internet përmes pesë ISP-ve kryesor të licencuar.[14] ▪ Mesatarisht lidhja e internetit është ndërmjet 2 – 4 Mbps, por lehtë mund të rritet për shkak të rrjetit ekzistues të fibrave optik. ▪ Në zonat urbane, infrastruktura e internetit është e bazuar në rrjete me fibra optik. ▪ Çmimet për internet janë të përballueshme për kompanitë lokale t TI-së dhe konkurruese në nivel ndërkombëtar. ▪ Si përmbledhje, shtrirja e internetit në Kosovë është në nivele të kënaqshme dhe mund të krahasohet me atë të shteteve të zhvilluara. Shtrirja e internetit për ekonomi familjare është 84.8% derisa shtrirja në bazë të përdoruesve është 76.6%, dhe shtrirja gjeografike e internetit tregon që në rrugët rajonale ekzistojnë mesatarisht 9 rrjete pa tela (Wireless) për një kilometër.[15]	8
	Korniza Ligjore	▪ Korniza e nevojshme ligjore dhe infrastruktura në vend, përfshirë ligjet për komunikim elektronik, shërbime të shoqërisë informative (e-nënshkrimet, e-pagesat, etj.) IPR, etj.	n.a.
Kërkesa	Tregu i eksportit	▪ Eksportet po bëhen gjithnjë e më të rëndësishme për shkak të kërkesës shumë të kufizuar në vend. ▪ Potenciali i tregut: kërkesë gjithnjë e në rritje për kontraktim / jashtë vendit veçanërisht në Evropën Perëndimore. ▪ Tregjet kryesore të synuara: DACH (me DACH nënkuptohet Gjermania, Austria & Zvicrra), Skandinavia, Vendet e ulëta, MB, SHBA. ▪ Industritë kryesore të synuara (vertikale) në Kosovë eksportet e TI-së: Industria e TI-së, telekomunikimet, mediat, OJQ-të, shërbimet financiare, lojërat dhe argëtimi, shitja me pakicë, shërbimet publike.	5

[14] Burimi: http://www.art-ks.org/repository/docs/Pasqyre%20e%20tregut%20te%20Komunikimeve%20Elektronike%20TM3%20dhe%20TM4_2012.pdf.
[15] STIKK (2013): Depërtimi dhe Përdorimi i Internetit në Kosovë.

Aftësia Dimensioni	Faktori i Aftësisë	Vlerësimi cilësor	Nota vlerësuese[13]
		▪ Rezultatet e BITIK-it në vitin 2014 kanë treguar që eksporti i TI-së kryesisht përbëhet nga shërbimet e softuerit dhe të TI-së. ▪ Produktet kryesore / Shërbimet e eksportuara: zgjidhjet mobile, ueb dizajni, Konsulenca e TI-së, aplikacionet e-commerce, zhvillimi i softuerëve sipas kërkesës / kontraktimi, CRM, menaxhimi i dokumenteve. ▪ Ndërmarrjet e intervistuara të TI-së e konsiderojnë eksportin si mjet të rëndësishëm për rritjen e konkurrueshmërisë së tyre ndërkombëtare përmes transferim të teknologjisë dhe standardeve të larta të cilësisë.	
	Tregu vendor	▪ Kosova ka treg vendor të TI-së të vogël e pak të zhvilluar për shkak të mungesës së investimeve dhe nivelit të ulët të dixhitalizimit dhe përdorimit të TI-së në ekonomi. ▪ Vlera totale e tregut të TI-së në Kosovë pritet të jetë 126 milion në vitin 2014.[16] Shkalla e kombinuar vjetore e rritjes për tregun e TI-së në Kosovë në vitin 2015 është projektuar të arrijë 4%.[17] ▪ Struktura dhe madhësia e tregut vendor ua bënë shumë të vështirë kompanive vendore të TI-së që të krijojnë model të qëndrueshëm të biznesit dhe të zhvillojnë aftësitë teknike dhe profilet. ▪ Industritë kryesore të synuara (vertikale) të firmave të TI-së në Kosovë: sektori publik, shërbimet financiare, shërbimet publike, shitja me pakicë, shëndetësia, turizmi, telekomunikimet, arsimi. ▪ Produktet kryesore / shërbimet (horizontale): Ueb dizajni, Konsulenca e TI-së, aplikacionet e-commerce, BI, CRM, menaxhimi i dokumenteve, menaxhimi i projekteve të TI-së, zgjidhjet mobile, zhvillimi i softuerëve sipas kërkesës. ▪ Segmenti më i rëndësishëm i tregut vendor është sektori publik. Gjatë periudhës janar 2010 – qershor 2012, institucionet publike kanë blerë përmes sistemit të prokurimit publik gjithsej 28,269,553 (Prokurimi i TIK-së).[18] ▪ Në sektorin publik kërkesa për aplikacionet e TI-së për shëndetësi dhe arsim ka gjasa që të rritet në masë substanciale. ▪ Në të ardhmen, sektori i energjisë do të mund të jetë treg potencial për kompanitë e TI-së në Kosovë, veçanërisht për sa i përket zgjidhjeve inovative të TI-së (e-energjia). ▪ Kërkesa vendore në sektorin publik, në masë të madhe, shtyhet nga donatorët andaj edhe nuk është plotësisht e qëndrueshme plotësisht. ▪ Telekomunikimet mund të bëhen treg shumë interesant i synuar për shkak se disa nga ofruesit janë duke planifikuar që t'i kontraktojnë disa aktivitete të brendshme të TI-së (p.sh. zhvillimin e softuerëve). ▪ Kërkesat nga NVM-të për zgjidhje të TI-së (veçanërisht aplikacionet ERP) janë duke u shtuar dalëngadalë.	3

[16] STIKK (2014).
[17] IDC (2012).
[18] STIKK (2012), Prokurimi Publik për TIK në periudhën qershor 2009 – qershor 2012.

Aftësia Dimensioni	Faktori i Aftësisë	Vlerësimi cilësor	Nota vlerësuese[13]
		▪ Në një periudhë afatmesme deri afatgjatë, struktura demografike e Kosovës mund të ketë ndikim pozitiv në kërkesën vendore për TI (veçanërisht për programe të telefonisë mobile).	
Karakteristikat Strukturore të industrisë	Numri i kompanive	▪ Sipas STIKK, janë 120 kompani të TI-së në Kosovë që i punësojnë 3,000 profesionistë të TI-së. ▪ Përveç kësaj janë edhe 10 kompani të sapo krijuara të TI-së që gjenden në Qendrën Inovative të Kosovës (ICK). ▪ Prania e kompanive ndërkombëtare të TI-së në Kosovë është shumë e ulët.	3
	Madhësia mesatare e kompanive	▪ Industria e TI-së në Kosovë përbëhet nga NVM me mesatarisht 5- 20 punonjës. ▪ Ka një komunitet të gjallë të profesionistëve të pavarur të TI-së.	3
	Struktura	▪ Sipas rezultateve të BITIK, shumica e kompanive të TI-së në Kosovë ofrojnë shërbime softuerike dhe të TI-së. ▪ Kompanitë e TI-së në Kosovë e mbulojnë një gamë të gjerë të produkteve dhe shërbimeve të TI-së, mirëpo me sa duket ka një përqendrim në zhvillim veçanërisht në ueb dizajn dhe zhvillim të faqeve të internetit. ▪ Në përgjithësi ka nivel të ulët të specializimit dhe dallimit të kompanive për sa i përket teknologjive, industrive të synuara (specializim vertikal) dhe fushave specifike funksionale (specializim horizontal). ▪ Firmat e TI-së përcjellin strategji kryesisht imituese në vend të strategjive të inovacionit dhe diferencimit. ▪ Një shumicë e madhe e kompanive të TI-së në Kosovë janë në pronësi të kosovarëve derisa prania e kompanive të huaja aktive të TI-së që veprojnë në Kosovë është shumë e vogël. ▪ Në krahasim me rajonin, kompanitë e TI-së në Kosovë janë relativisht të reja me një moshë mesatare prej 7 viteve. ▪ Industria e TI-së i ka përbërë 2.3% të GDP-së së Kosovës në vitin 2013[19]	4
	Struktura e pagave	▪ Pagat në industrinë e TI-së janë konkurruese si në nivel rajonal ashtu edhe atë ndërkombëtar. ▪ Pagat mesatare në kompanitë e TI-së në Kosovë sipas STIKK: - Zhvillues i ri në fillim të punës: ca. € 250 - 400 - Zhvillues i ri i softuerit: ca. € 400 - 500 - 3+ vite në zhvillim të softuerëve: ca. € 500 - 900 - Analist biznesi/ menaxher projekti: ca. 900 – 1,200 - Zhvillues i lartë i softuerit / 5+ zhvillues i softuerit: ca. 1,200 – 1,600	6

[19] Agjencia Kosovare e Statistikave (2013).

Aftësia Dimensioni	Faktori i Aftësisë	Vlerësimi cilësor	Nota vlerësuese[13]
		- Menaxher i departamentit: ca. € 1,600 ▪ Mungesa e të diplomuarve në universitet mund të ketë ndikim negativ në pagën dhe strukturat e çmimeve në industrinë e TI-së në Kosovë.	
	Niveli organizativ dhe shoqatat	▪ E themeluar në vitin 2008, STIKK është asociacioni kryesor i TIK-së në Kosovë me 65 kompani anëtare dhe 5 organizata akademike partnere. ▪ STIKK e ka një strukturë organizative të organizuar dhe efektive me bazë të qëndrueshme të anëtarësisë, Numri i kompanive anëtare është duke u shtuar.	8
	Grupimi	▪ Në gjendjen aktuale STIKK është i organizuar si shoqatë mirëpo ofrimi i shërbimeve të specializuara në tufë për anëtarët e tij tregon që STIKK është duke u transformuar gradualisht në organizatë të TI-së me orientim më të fortë kah tregu. ▪ STIKK i ka përfshirë edhe universitetet e institucionet qeveritare në strukturën e tij organizative duke e treguar kështu strukturën e trekëndëshit ("Triple Helix") që është tipike për organizatat e TI-së.	2
Aftësitë e kompanive	Shkathtësitë e Menaxhmentit	▪ Ka mangësi në fushën e shkathtësive të menaxhimit, në veçanti tek menaxhmenti i mesëm në kompanitë e TI-së. Kjo mund t'i atribuohet kryesisht arsimimit të pamjaftueshëm në menaxhim në nivelin universitar. ▪ Ka mangësi veçanërisht në fushën e menaxhimit të burimeve njerëzore, marketing dhe shitje, menaxhim të projekteve dhe menaxhim të produkteve. ▪ Në përgjithësi, menaxherëve si dhe personelit shpesh u mungojnë shkathtësitë e nevojshme të buta. ▪ Ka gjasa që të përmirësohet situata pas që të diplomuarit në Menaxhim të Administrimit të Biznesit (MBA) janë në dispozicion në tregun e punës në Kosovë gjithnjë e më tepër. ▪ Ka krahasimisht luhatje të lartë ndemjet kompanive gjë që mund t'i atribuohet mungesës së shkathtësive menaxheriale të burimeve njerëzore. ▪ Sipas Analizës së Tregut të TIK-së dhe Analizës së Zbrazëtirës së Shkathtësive në Kosovë, shkathtësitë menaxheriale në vijim janë më të nevojshmet për kompanitë e TI-së: marketing, shitje, menaxhim i projekteve, menaxhim i kontratave, analiza të biznesit. [20]	6
	Shkathtësitë e eksportit	▪ Në përgjithësi niveli i shkathtësive të eksportit është mjaftë i kufizuar pasi që vetëm një numër i vogël i ndërmarrjeve të TI-së kanë klientë ndërkombëtar dhe përvojë në eksportim.	2

[20] STIKK / INDEXKOSOVA (2013): Analiza e Tregut i TIK-së dhe Analiza e Zbrazëtirës së Shkathtësive në Kosovë.

Aftësia Dimensioni	Faktori i Aftësisë	Vlerësimi cilësor	Nota vlerësuese[13]
		▪ Madhësia e vogël e ndërmarrjeve gjithashtu ndërlidhet me mungesën e burimeve të nevojshme për shtrirje të suksesshme në tregjet e eksportit. ▪ Kanalet më të rëndësishme të shpërndarjes për eksportuesit e TI-së në Kosovë i përfshijnë eksportet e drejtpërdrejta, eksportimi përmes internetit si dhe eksporti përmes partnerëve të shpërndarjes në tregjet e synuara. ▪ Sipas STIKK dhe kompanive të intervistuara të TI-së, ndërmarrjet e TI-së në Kosovë kanë nevojë për informata të detajuara lidhur me tregjet e mundshme të eksportit (inteligjencë e tregut) në mënyrë që t'i kuptojnë më mirë kriteret e klientëve të mundshëm për eksport. ▪ Shumë kompani mbështeten në kontaktet në diasporë për eksportim. ▪ Sipas BITIK, kompanitë e TI-së në Kosovë kanë aftësi shumë të mira të gjuhës angleze, derisa dy të tretat e kompanive kanë edhe aftësi të gjuhës gjermane; 50%; e kompanive kanë personel me aftësi të gjuhës turke.	
	Shkathtësitë teknologjike	▪ për sa i përket gjuhëve të programimit dhe mjeteve të zhvillimit, kompanitë janë të përqendruara më së shumti në Java, JavaScript, HTML, XML, PHP dhe .NET. ▪ Sipas BITIK, kompanitë e TI-së në Kosovë punojnë kryesisht me këto sisteme operative dhe platforma: Windows, Android, iOS dhe Linux. ▪ për sa i përket teknologjive të bazave të të dhënave, kompanitë e TI-së në Kosovë kryesisht i përdorin mySQL, MS SQL Server, Access, SQL, Oracle dhe me rrallë ODBC. ▪ Shkathtësitë teknologjike për kompanitë e TI-së janë të përqendruara kryesisht në teknologjitë e regjistruara, derisa ka mungesë të aftësive dhe njohurive në fushën e FOSS-it. ▪ Në përgjithësi ka mungesë të specializimit teknik dhe përqendrimit, në nivel të kompanisë por edhe tek punonjësit. ▪ Sipas Analizës së Tregut i TIK-së dhe Analizës së Zbrazëtirës së Shkathtësive në Kosovë, shkathtësitë teknike në vijim nevojiten nga shumica e kompanive të TI-së: CCNP, Java, C++, MySQL, OraclePHP, ASP, Perl, Python, HTML, Linux.[21] ▪ Kompanitë e TI-së në Kosovë duhet t'i përmirësojnë aftësitë e tyre teknike në fushën e trendeve kyçe globale të TI-së si në vijim: Cloud computing, mobile computing, analizim i të dhënave të mëdha, aplikacionet e mediave sociale, interneti i gjërave (IoT) / industria 4.0 dhe siguria e TI-së.	6
	Menaxhimi i cilësisë, proceset dhe standardet	▪ Sipas BITIK, shumica e kompanive të TI-së në Kosovë (64%) nuk kanë certifikim të cilësisë ▪ Janë disa kompani të TI-së të certifikuara sipas ISO 9001 dhe ITMark dhe një kompani që është e certifikuar me ISO 27000.	4

[21] STIKK / INDEXKOSOVA (2013): Analiza e Tregut i TIK-së dhe Analiza e Zbrazëtirës së Shkathtësive në Kosovë.

Aftësia Dimensioni	Faktori i Aftësisë	Vlerësimi cilësor	Nota vlerësuese[13]
		▪ Në fushën e testimit të softuerëve, disa kompani kanë testues të certifikuar ISTQB të softuerëve. ▪ Ka mungesë të përgjithshme të njohurive dhe certifikimeve në standardet e orientuara kah procesi (p.sh.BPMN 2.0) si dhe në metodat e shkathëta për zhvillimin e softuerëve si Scrum-i.	
Akademia & institucionet mbështetëse	Shkollimi & burimet njerëzore	▪ Sistemi i arsimit ka nxjerrë në pah mangësi serioze për sa i përket arsimimit për TI-në, që variojnë nga shkolla e mesme deri te arsimi terciar. Përkundër disa përpjekjeve për integrimin e TIK-së në arsimin para-universitar, shumica e këtyre përpjekjeve nuk kanë qenë të suksesshme. Mirëpo, informatika është lëndë obligative nëpër shkolla. Raporti aktual nxënës/kompjuterë është 1/50. ▪ Gjithsej janë 6 universitete në Kosovë që i ligjërojnë shkencat kompjuterike dhe lëndët që ndërlidhen me TI-në, duke i prodhuar 350 të diplomuar të TI-së në vit. ▪ Ky produkt i universiteteve është i pamjaftueshëm si në aspektin e cilësisë ashtu edhe në atë të sasisë. ▪ Kompanive të TI-së iu duhet që të investojnë në masë substanciale në të diplomuarit për shkak se profili i shkathtësive të tyre nuk përputhet me kërkesat e tregut (disa kompani kanë theksuar që ata duhet t'i "ri-trajnojnë" të diplomuarit deri në një vit). Është e qartë që ka mospërputhje ndërmjet kurrikulës dhe kritereve të kompanive. për ta adresuar këtë problem, është themeluar një bord këshillëdhënës i industrisë në kuadër të Universitetit të Prishtinës, por ai ende nuk është plotësisht funksional. STIKK është anëtar i bordit këshillëdhënës të industrisë. ▪ Vetëm 9% të kompanive pajtohen që programi arsimor (kurrikula) i adreson shkathtësitë e kërkuara të punës në sektorin e TI-së.[22] ▪ Katër universitetet më të rëndësishme në Kosovë që ofrojnë programe të studimit në shkencat kompjuterike janë: Universiteti i Prishtinës, Universiteti Amerikan i Kosovës, Universiteti i Biznesit dhe Teknologjisë dhe Universiteti AAB Riinvest. ▪ Universiteti më i rëndësishëm për studime të TI-së është Universiteti i Prishtinës, i cili ofron programe Bachelor dhe master. për vitin akademik 2011/2012, 550 studentë i kanë filluar studimet në lëndët e inxhinierisë kompjuterike, inxhinierisë elektrike, automatizim, elektronike dhe energjetikë, derisa vetëm 139 studentë kanë diplomuar. Programet e studimit në Universitetin e Prishtinës përfshijnë praktikën e obligueshme prej 3 muajve. Ka programe të bashkëpunimit dhe shkëmbimit me Norvegjinë, Suedinë dhe Austrinë dhe universiteti merr pjesë në Programin Tempus. ▪ Problemi kryesor është shkalla e lartë e braktisjes, pasi që shumë studentë të TI-së fillojnë të punojnë ende pa diplomuar. ▪ Mangësitë në sistemin e arsimit janë duke ndikuar në masë të madhe në konkurrueshmërinë e industrisë së TI-së në Kosovë. ▪ Ende ka ndarje strikte të lëndëve në kuadër të sistemit të arsimit për TI-në. Programet hibride të studimit si informatika e biznesit nuk ekzistojnë. ▪ Universitetet janë të financuara shumë dobët.	4

[22] STIKK / INDEXKOSOVA (2013): Analiza e Tregut i TIK-së dhe Analiza e Zbrazëtirës së Shkathtësive në Kosovë.

Aftësia Dimensioni	Faktori i Aftësisë	Vlerësimi cilësor	Nota vlerësuese[13]
		▪ Infrastruktura akademike, veçanërisht ndërtesat dhe laboratorët e TI-së kërkojnë investime substanciale.	
	Arsimimi i vazhdueshëm dhe trajnimi	▪ Në përgjithësi, sistemi për arsimim të vazhdueshëm dhe trajnim në Kosovë ka shfaqur mangësi substanciale. Nuk ka një institucion që ofron programe të arsimimit të vazhdueshëm apo trajnimeve për profesionistët e TI-së. Universitetet nuk kanë as mandat e as aftësi për të ofruar arsimim e trajnim të vazhdueshëm. ▪ Janë 16 kompani që ofrojnë trajnime standarde për CISCO, Microsoft, etj. ▪ Kompanitë zakonisht mbajnë trajnime në objektet e tyre dhe disa ndërmarrje kanë edhe trajnime të specializuara dhe gjurmim të zhvillimit për punonjësit e tyre. ▪ Në kuadër të strategjisë së Kosovës për TI, STIKK e ka themeluar STIKK Education e cila ka gjasa që ta përmirësojë situatën dukshëm duke ofruar trajnime të specializuara teknike dhe menaxheriale për kompanitë e TI-së.	5
	Kërkimi dhe zhvillimi	▪ Ka shumë pak aktivitete të kërkimit e zhvillimit në universitet dhe nivel të kompanive. Universiteti i Prishtinës ka bërë përpjekje për të bërë aktivitete të KeZH-së në kuadër të projekteve FP7. Universiteteve iu mungon infrastruktura e nevojshme e TI-së (laboratorët e TI-së). ▪ Aftësitë dhe burimet e nevojshme nuk janë në dispozicion aktualisht.	2
	Kapitali dhe financimi	▪ Nuk ka skema të veçanta financiare në dispozicion për industrinë e TI-së. ▪ Mungesa e financimit është pengesë serioze për rritjen e industrisë së TI-së në Kosovë. Është shumë vështirë për kompanitë që të marrin hua për shkak të shkallës së lartë të interesit dhe kolateralit. ▪ Financimi i aktiviteteve të eksportit është veçanërisht sfidues për NVM-të e TI-së, pasi që nuk ekzistojnë skema për financimin e eksportit. ▪ Në fazën aktuale, kapitali fillestar (venture kapital) nuk është në dispozicion në Kosovë.	1
Lidhjet ndërkombëtare dhe brendimi	Imazhi dhe brendimi	▪ për shkak të tensioneve etnike pas lufte, dhe mbulimit mjaftë negativ në media, Kosova ka probleme me imazhin e saj jashtë, gjë që gjithashtu ndikon negativisht në performansën e eksportit në industrinë e TI-së. ▪ Ka mungesë të dukshme të rendimit shtetëror për pozicionimin e Kosovës si lokacion atraktiv për industrinë e TI-së.	2
	Faktorët/ për ofrimin e shërbimeve jashtë	▪ Kosova është në pozitë ideale për të ofruar shërbime në shtetet e afërta për shkak të afërsisë gjeografike dhe kulturore si dhe aftësive gjuhësore. ▪ Për sa i përket eksportimit dhe ofrimit të shërbimeve për shtetet e afërta, kufizimet me viza janë pengesë e rëndë për kompanitë.	8

Aftësia Dimensioni	Faktori i Aftësisë	Vlerësimi cilësor	Nota vlerësuese[13]
	vendit dhe matanë oqeanit		
	Prona intelektuale (PI)	▪ Ekzistojnë ligjet e nevojshme, por nuk zbatohen deri në fund.	2
	Lidhjet dhe rrjetet	▪ STIKK është anëtar i European PIN SME, WITSA dhe SEEITA si dhe SEE ICT Forum. ▪ STIKK ka vendosur bashkëpunim me IKT Norge (Norvegji), Shoqatën Gjermane, Austriake dhe Zvicerane të Kontraktimit (GOA), dhe IT cluster bwcon në Shtutgart dhe me Bavarian ICT Cluster BICCnet në Munih.	5
	Diaspora	▪ Industria e TI-së në Kosovë mund ta shfrytëzojë diasporën shumë të fortë dhe t organizuar mirë jashtë vendit, veçanërisht në Gjermani (p.sh. DIJA, IDEAL), në MB dhe SHBA. ▪ Asociacionet e studentëve Kosovar jashtë vendit (si.psh. Asociacioni i Studentëve nga Shqipëria dhe Kosova në Universitetin Teknik të Darmstadt-it, Gjermani) ofron një potencial interesant për bashkëpunim.	6
Inovacioni dhe ndërmarrësia p	Korniza institucionale për inovacion	▪ Në përgjithësi qeveria e sheh se inovacioni e luan një rol të rëndësishëm në zhvillimin ekonomik dhe social të Kosovës ▪ Sistemi i inovacionit në Kosovë si dhe ekosistemi ndërmarrës janë ende në fazat e hershme. Pengesë kryesore për firmat inovative është mungesa e qasjes në financa. ▪ Lidhjet me diasporën do të mund të luanin rol të rëndësishëm në kanalizimin e njohurive, ideve dhe burimeve financiare për sistemin e inovacionit në Kosovë.	1
	Kërkimi dhe inovacioni i bazuar në sektorin publik	▪ Në sektorin e TI-së ekziston masë e vogël e aktiviteteve të kërkimit dhe inovacionit të bazuara në sektorin publik për shkak të mungesës së burimeve dhe kufizimeve për sa i përket aftësive për KeZh. Kjo në masë substanciale e kufizon aftësinë e universiteteve dhe institucioneve për të bërë më shumë kërkim të aplikuar në mbështetje të industrisë së TI-së në Kosovë. ▪ KeZh në Kosovë karakterizohet me bashkëpunim të dobët ndërmjet sektorit privat dhe universiteteve. ▪ Aktivitetet e kërkimit dhe inovacionit kryhen kryesisht në kuadër të projekteve FP7 dhe Horizon2020. ▪ Kërkimi dhe inovacioni i produkteve thjeshtë nuk ndodhë në sektorin e TI-së në Kosovë.	1
	Kërkimi dhe inovacioni i udhëhequr nga sektori privat	▪ STIKK dhe ICK luajnë rol kyç në sistemin e inovacionit në Kosovë duke promovuar ndërmarrësinë dhe inovacionin në industrinë e TI-së. ▪ ICK e menaxhon një inkubator dhe e mbështetë fillimin e bizneseve të TI-së.	3

Aftësia Dimensioni	Faktori i Aftësisë	Vlerësimi cilësor	Nota vlerësuese[13]
Aftësitë dinamike	Zbulimi (monitorimi, skanimi, kërkimi)	▪ për sa i përket zbulimit të teknologjisë relevante dhe trendeve të tregut, STIKK si dhe universitetet luajnë rol kyç. Mirëpo, për shkak të burimeve në dispozicion shumë të kufizuara, aftësia e tyre për të monitoruar, skanuar dhe kërkuar është mjaftë e kufizuar. ▪ STIKK është në proces të krijimit të shërbimeve të specializuara në tufë, me qëllim të monitorimit dhe skanimit të rregullt të tregut të TI-së dhe trendeve të teknologjisë.	4
	Zhvillimi i reagimit strategjik	▪ Duke e pasur para sysh ndërlikueshmërinë e madhe dhe dinamikën e industrisë globale të TI-së, aftësia për reagim strategjik e industrisë së TI-së në Kosovë dhe institucioneve qeveritare është e pamjaftueshme. ▪ Zhvillimi i përbashkët i strategjisë së Kosovës për TI është hap i rëndësishëm për përmirësim substancial të aftësive për reagim strategjik të akterëve të industrisë së TI-së në Kosovë.	4
	Të mësuarit e përbashkët dhe ndërtimi i kapaciteteve	▪ Të mësuarit e përbashkët dhe ndërtimi i kapaciteteve ka qenë shumë të kufizuar brenda industrisë së TI-së në Kosovë për shkak të mungesës së bashkëpunimit efektiv ndërmjet akterëve dhe mungesës së strukturave të qëndrueshme dhe instrumenteve organizative. ▪ Themelimi i STIKK Education në kuadër të Strategjisë së Kosovës për TI, e ka përmirësuar në masë të madhe aftësinë për të mësuar të përbashkët dhe ndërtim të kapaciteteve.	4
	Menaxhimi dhe zbatimi i ndryshimit	▪ Ka mungesë të njohurive për metodat e përshtatshme dhe instrumentet për menaxhim dhe zbatim të ndryshimit për sa i përket promovimit të sektorit të TI-së. ▪ Aftësitë e menaxhimit dhe zbatimit të ndryshimit janë gjithashtu shumë të kufizuara për shkak të nivelit të ulët të bashkëpunimit ndërmjet akterëve privat dhe publik në industrinë e TI-së në Kosovë.	3

Përveç rezultateve të analizave të brendshme të paraqitura më lartë, grupi punues e ka bërë edhe vlerësimin sasior të dimensioneve të ndryshme të aftësive dhe faktorëve të aftësive. Për më tepër, dimensionet e aftësive të industrisë së TI-së në Kosovë janë peshuar dhe është llogaritur vlera e aftësive. Rezultatet e këtij vlerësimi sasior janë përfshirë në shtojcën 1.

3.1.1. Problemet dhe sfidat kyçe

Në bazë të rezultateve të analizave të brendshme që e përdorin modelin e aftësisë së industrisë së TI-së, janë identifikuar këto probleme dhe sfida kyçe për industrinë e TI-së në Kosovë:

- Aktualisht, Kosova nuk ka ndonjë strategji apo politikë specifike për të promovuar industrinë e TI-së në mënyrë sistematike.
- Ka mungesë të vetëdijesimit ndërmjet akterëve publik lidhur me rëndësinë strategjike të industrisë së TI-së për ekonominë e Kosovës.
- Akterëve të industrisë së TI-së në Kosovë u mungon njohuria e nevojshme dhe burimet për promovimin e sektorit të TI-së.
- Ekziston mungesë e bashkëpunimit ndërmjet akterëve në industrinë e TI-së në Kosovë.
- Ka mungesë të kornizës institucionale për promovimin e sektorit të TI-së. Ndryshe nga shumë shtete fqinjë, Kosova nuk e ka as ministrinë e TI-së e as agjencinë për promovimin e TI-së.
- Kosova ka krahasimisht treg të vogël dhe të pazhvilluar vendor. për shkak të madhësisë dhe strukturës së tij, tregu vendor nuk është në gjendje që të gjenerojë impuls të rritjes për industrinë e TI-së në Kosovë apo të promovojë inovacionin vendor.
- Mangësitë në prokurimin publik të TI-së e zvogëlojnë edhe më tutje potencialin e rritjes së tregut vendor.
- Në përgjithësi, ka nivel të ulët të specializimit dhe diferencimit tek kompanitë e TI-së për sa i përket teknologjive, industrive të synuara (specializimi vertikal) dhe fushave specifike funksionale (specializimi horizontal).
- Mungesa e shkallës për shkak të strukturës së industrisë së TI-së të dominuar nga NVM-të.
- Në nivel të korporatave, ka mangësi në fushën e shkathtësive të menaxhimit, në veçanti në menaxhmentin e mesëm të kompanive të TI-së. Mangësitë ekzistojnë veçanërisht në fushat e menaxhimit të burimeve njerëzore, marketing dhe shitje, menaxhim të eksportit dhe menaxhim të projekteve
- Ekziston dallim i madh ndërmjet kompanive, gjë që mund t'i atribuohet kryesisht mungesës së profesionistëve të TI-së dhe të diplomuarve si dhe menaxhmentit të pamjaftueshëm të burimeve njerëzore.
- Kompanitë e TI-së në Kosovë shfaqin mungesë të shkathtësive të specializuara teknike për sa i përket inxhinierisë së softuerëve, testimit të softuerëve, FOSS, Sigurisë së TI-së, metodave të shkathëta, përdorimi internetit për ruajtjen e të dhënave (cloud computing), të dhënat e mëdha dhe analizimi, kompjuterët lëvizës dhe teknologjitë që ndërlidhen me industrinë 4.0 (softuerët e brendshëm, automatizimi, etj.).
- Në krahasim me konkurrencën rajonale dhe ndërkombëtare, niveli i pjekurisë së proceseve dhe sistemeve të menaxhimit të cilësisë është shumë i ulët. Kjo reflektohet edhe në përqindjen krahasimisht të ulët të kompanive të TI-së që kanë certifikata të cilësisë (p.sh. ISO, CMMI, ITMark).
- Ka mungesë të informatave lidhur me tregun e TI-së dhe trendet teknologjike, veçanërisht për sa i përket tregjeve potenciale të eksportit.
- Në sistemin e arsimit (arsimit terciar) ka një mospërputhje të madhe ndërmjet kurrikulës dhe kërkesave të kompanive të TI-së. Produkti i universiteteve është i pamjaftueshëm për sa i përket cilësisë dhe sasisë së të diplomuarve në lëndët e TI-së, gjë që ndikon negativisht në konkurrueshmërinë e përgjithshme të industrisë së TI-së në Kosovë.
- Ka mungesë të personelit të kualifikuar, gjë që ka ndikim negativ në konkurrueshmërinë e ndërmarrjeve të TI-së në Kosovë.
- Sistemi për arsimim dhe trajnim të vazhdueshëm në Kosovë shfaq mangësi substanciale. Ka mungesë të trajnimeve të specializuara për profesionistët e TI-së.

- Qasja në kapital paraqet pengesë serioze për rritjen e industrisë së TI-së në Kosovë, pasi që është shumë vështirë që kompanitë të marrin hua për shkak të shkallës së lartë të interesit dhe kolateralit.
- Ka mungesë të rendimit dhe pozicionimit të Kosovës si lokacion atraktiv për industrinë e TI-së. Për më tepër, Kosova ka problem me imazhin e saj jashtë vendit, gjë që ka ndikim negativ në performansën e saj të eksportimit të industrisë së TI-së.
- Kriteret për viza paraqesin pengesë serioze për aktivitetet e eksportit të kompanive të TI-së në Kosovë.
- Sistemi i inovacionit dhe KeZh-së është ende në faza të hershme të zhvillimit, gjë që mund t'i atribuohet burimeve joadekuate dhe mundësive për KeZh.
- Për sa i përket ndërlikueshmërisë së madhe dhe karakterit dinamik të industrisë globale të TI-së, aftësitë e reagimit strategjik dhe ato që quhen aftësi dinamike të industrisë së TI-së në Kosovë dhe institucioneve qeveritare konsiderohen të pamjaftueshme.

3.1.2. Përparësitë dhe aftësitë

Duke i marr para sysh rezultatet e analizës së brendshme, grupi punues për strategji i ka identifikuar këto përparësi dhe aftësi të industrisë së TI-së në Kosovë:

- Në përgjithësi infrastruktura e TIK në Kosovë është krahasimisht e mirë dhe konkurruese në nivel rajonal. Lidhja dhe shtrirja e internetit janë përmbi mesataren rajonale.
- Ka potencial substancial të tregut për eksportim të TI-së nga Kosova (shërbimet softuerike dhe të TI-së) për shkak të kërkesës në rritje e sipër për kontraktim / në vendet e afërta, veçanërisht në DACH, Skandinavi, Vendet e ulëta, MB dhe SHBA.
- NË tregun vendor, disa kompani të TI-së në Kosovë shfaqin "aftësi vertikale" në telekomunikacion, shëndetësi dhe energji. Ky specializim vertikal do të mund të bëhej përparësi e rëndësishme konkurruese në pikëpamjen e dinamikës së rritjes së këtyre industrive si në tregjet vendore ashtu edhe ato ndërkombëtare.
- Kompanitë e TI-së në Kosovë shfaqin aftësi specifike në fushat e zhvillimit të softuerëve sipas kërkesës, zhvillimit të faqeve të internetit/ueb dizajn, aplikacionet mobile dhe testimin e softuerëve.
- Pagat dhe strukturat e kostos në industrinë e TI-së në Kosovë janë konkurruese në nivel rajonal dhe ndërkombëtar.
- për sa i përket Shoqatës së TI-së STIKK, sektori ka strukturë shumë profesionale dhe efektive që e promovon zhvillimin e industrisë së TI-së në Kosovë.
- Kompanitë e TI-së në Kosovë kanë ndërtuar aftësi në fushën e testimit të softuerëve (ISTQB) dhe sigurinë e TI-së (ISO 27000).
- Kosova është shumë e përshtatshme për të marr kontrata nga destinacionet e afërta për shkak të afërsisë së saj gjeografike dhe kulturore, si dhe aftësive gjuhësore.
- Ekzistimi i aftësive të gjuhës gjermane në shumë kompani të TI-së në Kosovë, paraqet përparësi e rëndësishme konkurruese për sa i përket tregut DACH.
- Industria e TI-së në Kosovë mund ta shfrytëzojë diasporën e saj të organizuar mirë, veçanërisht në Gjermani, Zvicër, MB dhe SHBA.
- Themelimi i STIKK Education në kuadër të kornizës së Strategjisë së Kosovës për TI, i ka përmirësuar në masë të konsiderueshme aftësitë për të mësuar dhe ndërtim të kapaciteteve të përbashkët në industrinë e TI-së në Kosovë.
- Në Kosovë ka një masë të profesionistëve të pavarur të TI-së, shkathtësitë e së cilëve mund të përdoren nga ndërmarrjet vendore të TI-së.
- Profili i përgjithshëm demografik dhe i arsimit të të rinjve në Kosovë ("digerati"), në kombinim me interesin në rritje për studime në fushën e TI-së, paraqesin faktor të rëndësishëm konkurrues për industrinë e TI-së në Kosovë.

3.2. Analiza e jashtme

3.2.1. Analiza për Tregjet potenciale të eksportit

Pjesa e dytë e analizës strategjike përbëhet nga vlerësimi i tregjeve potenciale të eksportit për industrinë e TI-së në Kosovë. Qëllimi i kësaj analize të jashtme është që të ofrojë informata për madhësinë, strukturën dhe trendet kryesore të tregjeve potenciale të eksportit si dhe të identifikojë kërkesat e konsumatorëve dhe faktorët kyç të suksesit. Ky informacion është thelbësor për arritjen e përshtatjes strategjike ndërmjet aftësive dhe kërkesës së konsumatorit që është një nga gurë-themelet e kësaj strategjie dhe bazë për gjenerimin e përparësive të qëndrueshme konkurruese për industrinë e TI-së në Kosovë.

Analiza e jashtme e tregut do të përqendrohet në Gjermani, Vendet e ulëta dhe MB. Grupi punues i ka përzgjedhur këto shtete si tregje të synuara strategjike për eksportim, në bazë të këtyre kritereve të përzgjedhjes:

- Madhësia e tregut dhe potenciali i tregut
- Struktura e kërkesës ("mungesa e shkathtësive") dhe kritereve
- Aspektet e kontraktimit në vendet e afërta dhe afërsia gjeografike
- Segmentet relevante të konsumatorëve (p.sh. NVM-të)
- Referencat dhe lidhjet ekzistuese
- Aftësitë gjuhësore
- Presioni i konkurrencës
- Përshtatja strategjike

Gjatë procesit të përzgjedhjes, grupi punues i ka marr para sysh edhe rezultatet e Barometrit të Industrisë së TI-së në Kosovë (BITIK) 2014, i cili ka zbuluar që në vitin 2013, tregjet më të rëndësishme të eksportit për industrinë e TI-së në Kosovë kanë qenë shtetet DACH, që kanë përbërë 29% të eksporteve të TI-së nga Kosova, të përcjella nga shtetet Skandinave me 22% dhe Beneluksit.[23]

Gjithashtu, për sa i përket potencialit për eksport, pjesëmarrësit in BITIK i kanë vendosur shtetet DACH, Skandinavisë, Mbretërinë e Bashkuar dhe Beneluksin në krye të listës.

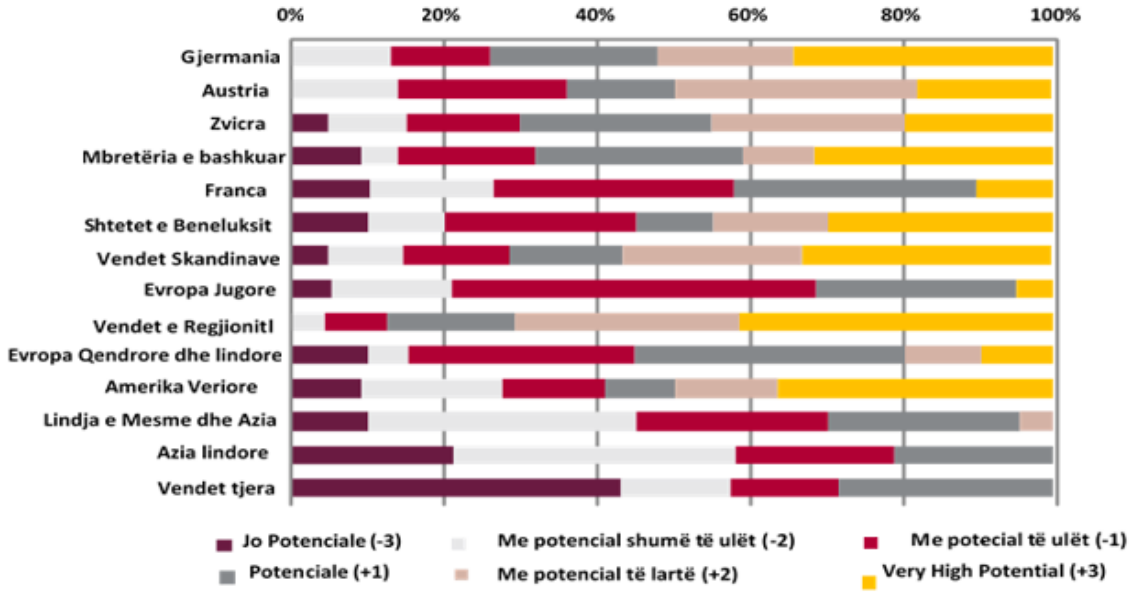

Figura 17: Potenciali për eksport

Burimi: STIKK & GIZ: Kosovo IT Industry Barometer 2014

Në emër të STIKK dhe grupit punues të strategjisë, është bërë një analizë e tregjeve të TI-së në Gjermani, Norvegji, Holandë dhe MB nga Capgemini Consulting. Në pjesën në vijim, rezultatet e

[23] STIKK / GIZ (2014): Barometri i industrisë së TI-së në Kosovë.

analizës së tregut do të përmblidhen në paraqitjen e madhësisë, strukturës dhe trendëve kryesorë për secilin treg të synuar të përzgjedhur për eksport.

Prezantimi do të përqendrohet në segmentet e tregut të TI-së që kanë më së shumti rëndësi për kompanitë e TI-së në Kosovë, p.sh. shërbimet e softuerëve dhe TI-së. Versioni i plotë i analizës së tregut mund të merret nga STIKK apo nga SharePoint në Strategjinë e Kosovës për TI.[24]

3.2.1.1. Analizë e tregut të TI-së në Gjermani

Gjermani : Pasqyra e tregut të TIK

Tabela 1: Pasqyra e tregut të TIK në Gjermani

	Vlera e përgjithshme e tregut të TIK në segmentin 2010-2014(në € miliardë)				
Segmenti	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Pajisjet TI	14.3	14.2	15.1	15.1	15.0
Softueri	15.5	16.2	17.1	17.8	18.7
Shërbimet TI	33.1	34.2	34.9	35.8	37.0
Pajisjet Telekomunikuese	9.9	10.8	12.1	13.7	14.3
Shërbimet e Telekomit	47.4	46.7	46.4	45.4	44.7
Vlera e përgjithshme	**120.2**	**122.1**	**125.6**	**127.8**	**129.7**

	Normat e rritjes së tregut të TIK në segmentin 2011-2014 (në %)			
Segmenti	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Pajisjet TI	-1.2%	6.7%	-0.2%	-0.6%
Softueri	4.9%	5.1%	4.6%	5.0%
Shërbimet TI	3.4%	21.0%	2.5%	3.4%
Pajisjet Telekomunikuese	9.3%	11.7%	13.0%	4.7%
Shërbimet e Telekomit	-1.6%	-0.5%	-2.2%	-1.6%
Vlera e përgjithshme	**1.6%**	**2.9%**	**1.8%**	**1.5%**

* Vlerat mesatare

Burimi: EITO 2013

[24] SharePoint i Strategjisë së Kosovës për së TI: https://troom-x.capgemini.com/sites/ccdach/itstrategykosovo/default.aspx?PageVieë=Shared.

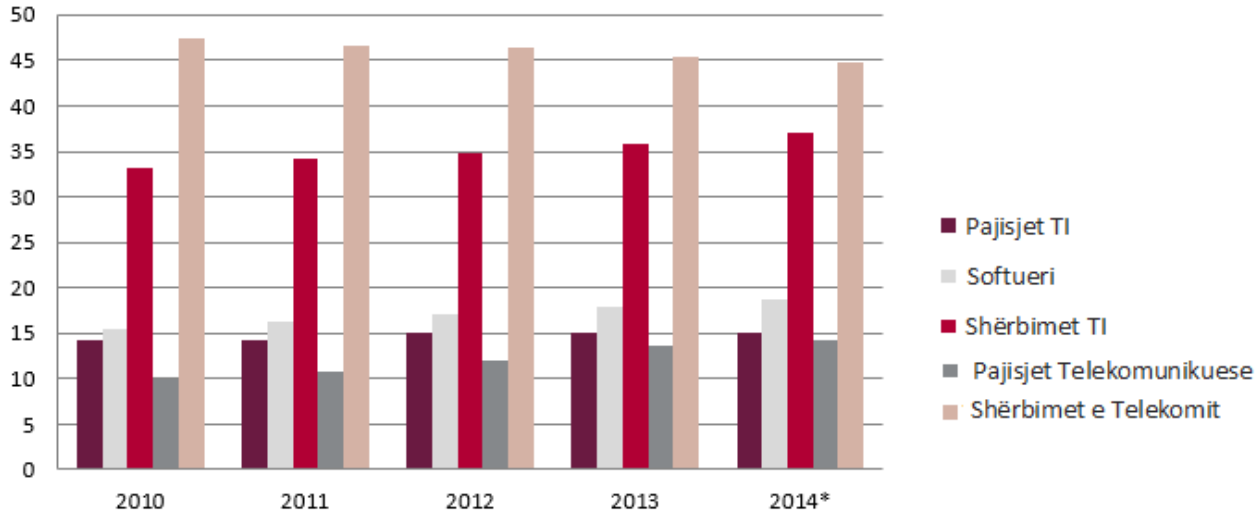

Figure 16: Vlera e përgjitshme e tregut të TIK në segment (in € miliardë)

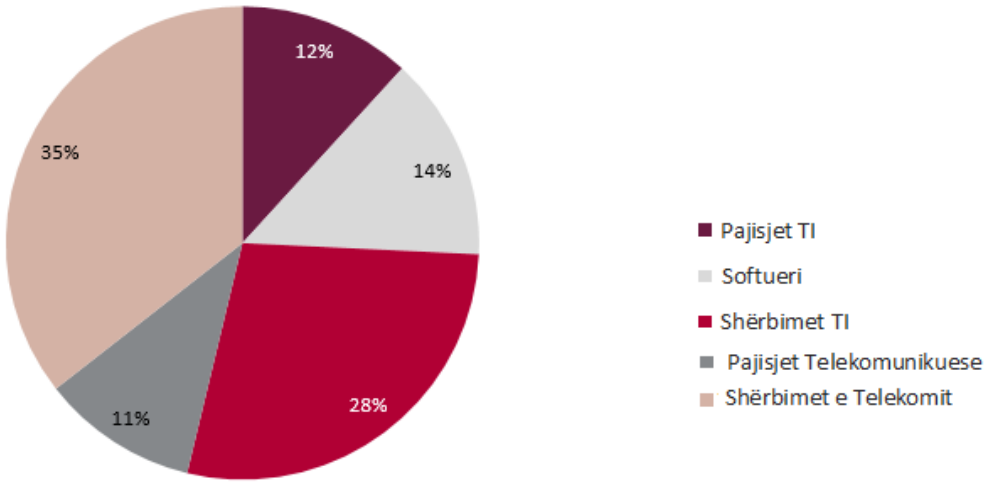

Figure 17: Ndarja e tregut të TIK në segmente (2013, në %)

Gjermani: Tregu Softuerik

Tabela 2: Tregu Softuerik në Gjermani

	Vlera e përgjithshme e Tregut Softuerik në segmentin 2010-2014(në € miliardë)				
Segmenti	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Infrastruktura e Sistemit Softuerik	3.8	3.9	4.0	4.1	4.3
Aplikacionet D&D	3.8	4.0	4.2	4.4	4.7
Aplikacionet	7.9	8.4	8.9	9.3	**9.7**

	Vlera e përgjithshme e Tregut Softuerik në segmentin 2010-2014(në € miliardë)				
Segmenti	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Vlera e përgjithshme	**15.5**	**16.2**	**17.1**	**17.8**	**18.7**

	Normat e rritjes së Tregut Softuerik të TIK në segmentin 2011-2014 (në %)			
Segmenti	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Infrastruktura e Sistemit Softuerik	2.1%	3.5%	3.2%	4.0%
Aplikacionet D&D	4.3%	6.0%	5.7%	6.0%
Aplikacionet	6.5%	5.5%	4.7%	5.0%
Vlera e përgjithshme	**4.9%**	**5.1%**	**4.6%**	**5.0%**

* Vlerat mesatare
Burimi: EITO 2013

Gjermani: Tregu i Shërbimeve të TI

Tabela 3: Tregu i Shërbimeve të TI në Gjermani

	Vlera e përgjithshme e Tregut të Shërbimeve TI në segmentin 2010-2014(në € miliardë)				
Segmenti	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Projektet	8.0	8.3	8.5	8.7	9.0
Kontraktimi (Outsourcing) p.sh BPO	12.5	13.0	13.3	13.8	14.3
Mbështetja & Shpërndarja	6.4	6.5	6.5	6.5	6.6
Shërbimet BPO	6.1	6.4	6.5	6.8	7.1
Vlera e përgjithshme	**33.1**	**34.2**	**34.9**	**35.8**	**37.0**

	Normat e rritjes së Tregut të Shërbimeve të TI në segmentin 2011-2014 (në %)			
Segmenti	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Projektet	3.6%	2.5%	2.2%	3.0%
Kontraktimi (Outsourcing) p.sh BPO	3.7%	2.7%	3.2%	4.0%
Mbështetja & Shpërndarja	1.4%	0.6%	0.2%	1.0%
Shërbimet BPO	4.5%	1.6%	3.9%	4.8%

	Vlera e përgjithshme e Tregut të Shërbimeve TI në segmentin 2010-2014(në € miliardë)				
Segmenti	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Vlera e përgjithshme		**3.4%**	**2.1%**	**2.5%**	**3.4%**

* Vlerat mesatare
Burimi: EITO 2013

Gjermani: Trendët kryesorë të tregut të TI-së

Në bazë të rezultateve të analizës së tregut të TI-së në Gjermani, janë identifikuar këto trende kyçe të tregut për segmentet relevante të tregut të shërbimeve të softuerit dhe TI-së:[25]

- Softueri është shtytësi kryesor i rritjes në tregun e TIK-së në Gjermani: 4.6% (2013).
- Janë afërsisht 33,000 kompani në Gjermani që janë aktive në fushën e zhvillimit të softuerëve.
- Tema që është përherë e nxehtë, siguria e TI-së: shpenzimet e shtuara në aplikacionet e sigurisë, me qëllim të përballimit të sfidave të sigurisë si malware, vjedhja e identitetit, humbja e të dhënave dhe krimi kibernetik.
- Përdorimi i OSS është qartësisht në rritje dhe po luan rol të rëndësishëm në tregun e TI-së në Gjermani.
- Aplikacionet mobile luajnë rol gjithnjë e më të rëndësishëm në tregun e softuerve në Gjermani; Përdorimi i programeve të telefonave nga ndërmarrjet do të zgjerohet, dhe HTML5 ka gjasa që të ketë ndikim substancial në treg.
- Mediat sociale janë bërë temë e nxehtë në tregun e softuerëve në Gjermani: integrimi, analizat e mediave sociale, aplikacionet sociale CRM etj.
- Shtytësit vertikal të tregut të softuerëve në Gjermani: automotive, shërbimet financiare, makineria, shëndetësia.
- Tipar dallues i tregut: rëndësia e NVM-ve (ana e kërkesës dhe ofertës).
- Tregu i shërbimeve të TI-së në Gjermani është i dyti më i madhi në Evropë, me vëllim prej 36 miliardë euro në vitin 2013 dhe rritje të projektuar prej 3.4% për vitin 2014.
- Kompanitë gjermane vazhdojnë të investojnë në projektet dhe shërbimet e palëve të treta për zbatimin e virtualizimit, automatizimit dhe teknologjive cloud.
- Kontraktimi vazhdon të jetë shtytësi kryesor i rritjes së tregut të shërbimeve të TI-së.
- Standardizimi i teknologjive dhe proceseve do të shpie në specializim dhe modularizim në kuadër të zinxhirit të vlerave të shërbimeve të TI-së. Pasoja: Ofrues të mëdhenj të shërbimeve të TI-së "kontraktim i kontraktimit" krijimi i mundësive të tregut për kompanitë e TI-së në Kosovë duke e pozicionuar vetën si partnerë specialistë.
- Paraqitja e burimeve përtej oqeanit dhe në afërsi në zinxhirin e vlerave të shërbimeve të TI-së me qëllim të zvogëlimit të kostos.
- Shtytësit vertikal të tregut të shërbimeve të TI-së: industria e prodhimit, bankat, kompanitë e sigurimeve, shitja me pakicë, sektori publik.
- Kërkesë e re: shkathtësia: zhvillim më i shpejtë i aplikacioneve të reja dhe modifikim e përshtatje më e shpejtë e aplikacioneve ekzistuese.

[25] Burimet: EITO 2013, Gartner, CIO.de, Ovum, Silicon.de, PAC, IDC, Computerëoche.de, IT Sourcing Europe, BITKOM, Capgemini.

- Vlera e përgjithshme e tregut në segmentin e kontraktimit llogaritet të jetë € 15.6 miliardë (2013) që përfaqëson 44.8% të tregut të përgjithshëm të shërbimeve të TI-së.
- Kontraktimi ka gjasa që të mbetet segmenti më dinamik i tregut me rritjen më të shpejtë në kuadër të shërbimeve të TI-së.
- Në përgjithësi: interesimi për kontraktim është duke u rritur tek kompanitë Gjermane dhe ky segment i tregut po bëhet më i pjekur.
- Përdoruesit e mëdhenj të shërbimeve të kontraktimit: shërbimet financiare, telekomunikimi, kompanitë e sigurimeve, shitja me pakicë dhe prodhimtaria.
- Shtytësit e tregut të kontraktuar: zvogëlimi i kostos, standardizimi, dhe rritja e fleksibilitetit; ndryshimet në motivimin për kontraktim nga shkurtimi i kostos deri te rritja e fleksibilitetit (burimeve) dhe përqendrimi në punën kryesore.
- Në përgjithësi, kompanitë Gjermane shfaqin preferencë për kontraktim në vendet e afërta (Evropë Juglindore), derisa gjuha, çështjet kulturore, largësia dhe pagat që rriten e kufizojnë kontraktimin e punëve në Indi.
- Puna me programe "Cloud" (cloud computing) do të ketë ndikim substancial në tregun e kontraktimit: teknologjia, shpërndarja, qeverisja, kontratat, çmimet, kontrollimi.
- Shërbime të menaxhuara të testimit: Konsumatorët e kontraktimit në Gjermani janë gjithnjë e më tepër të interesuar për të shërbime të testimit në Evropën Perëndimore, veçanërisht në industrinë e energjisë dhe shërbimeve publike si dhe të shërbimeve financiare.
- Në përgjithësi: një theks më i madh në arsimimin formal për TI (diplomë universitare) dhe certifikim.
- Kërkesë në rritje e sipër për menaxhim të të dhënave të mëdha, analitikë, BI: kompetencë në mihjen (ekzaminimin) e të dhënave, metodat statistikore dhe strukturat e të dhënave.
- Shkathtësitë më të kërkuara për sa i përket gjuhëve të programimit: Java, C/C++, C#, .Net, PHP, ABAP4; kërkesa për Java do të rritet edhe më tutje për shkak të Androidit.
- Në përgjithësi: kërkesa për kontraktim në vendet e afërta dhe të largëta do të rritet edhe më tutje për shkak të transformimit dixhital të ekonomisë Gjermane dhe mungesës së shkathtësive.

3.2.1.2. Analizë e Tregut të TI-së në Norvegji

Norvegji: Pasqyra e tregut të TIK

Tabela 4: Pasqyra e tregut të TIK në Norvegji

	Vlera e përgjithshme e tregut të TIK në segmentin 2010-2014(në € miliardë)				
Segmenti	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Pajisjet TI	1.4	1.5	1.6	1.6	1.6
Softueri	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0
Shërbimet TI	4.3	4.5	4.5	4.7	4.9
Pajisjet Telekomunikuese	1.0	1.1	1.2	1.3	1.3
Shërbimet e Telekomit	3.6	3.6	3.6	3.7	3.7
Vlera e përgjithshme	**11.9**	**12.3**	**12.8**	**13.2**	**13.4**

	Vlera e përgjithshme e tregut të TIK në segmentin 2010-2014(në € miliardë)				
Segmenti	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***

	Normat e rritjes së tregut të TIK në segmentin 2011-2014 (në %)			
Segmenti	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Pajisjet TI	7.7%	4.6%	0.1%	-1.3%
Softueri	4.9%	5.6%	5.7%	5.8%
Shërbimet TI	2.6%	1.6%	3.8%	4.2%
Pajisjet Telekomunikuese	13.7%	12.3%	4.2%	0.8%
Shërbimet e Telekomit	1.0%	1.6%	2.5%	-1.3%
Vlera e përgjithshme	**3.9%**	**3.5%**	**3.3%**	**1.9%**

* Vlerat mesatare
Burimi: EITO 2013

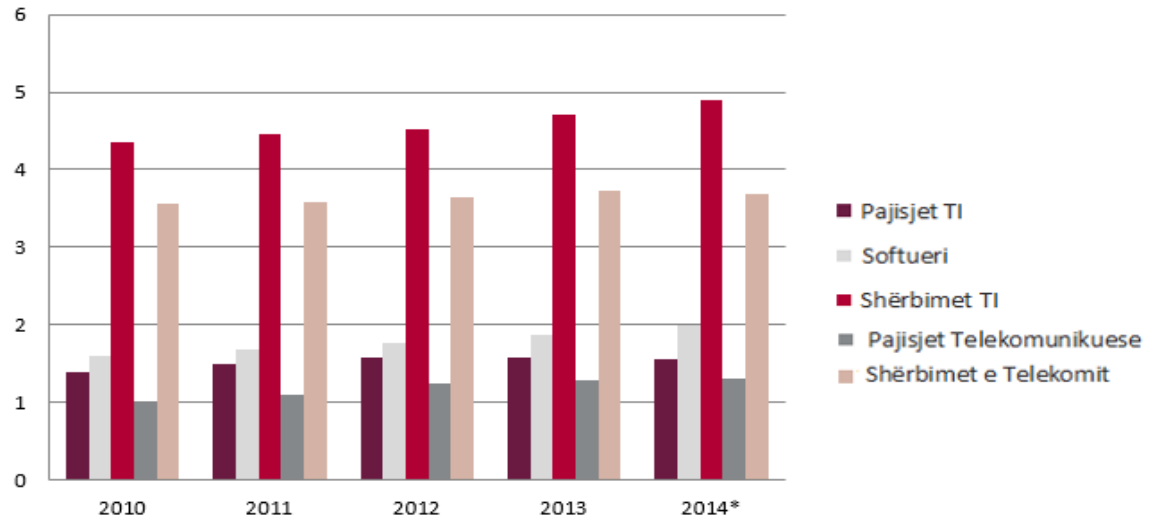

Figura 18: Vlera e përgjitshme e tregut të TIK në segment (në € miliardë)
Burimi: EITO 2013

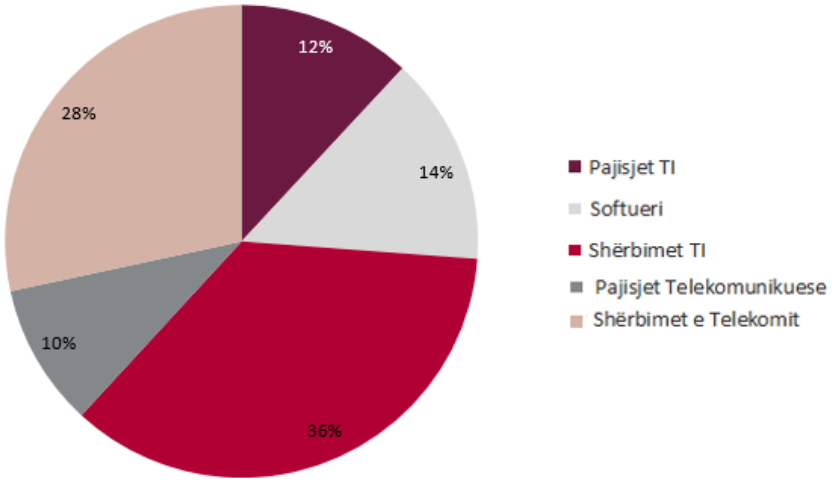

Figure 19: Ndarja e tregut të TIK në segmente (2013, në %)

Burimi: EITO 2013

Norvegji: Tregu Softuerik

Tabela 5: Tregu Softuerik në Norvegji

	Vlera e përgjithshme e Tregut Softuerik në segmentin 2010-2014(në € miliardë)						
Segmenti	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***	**2015***	**2016***	**2017***
Infrastruktura Softuerike & platformat	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5	0.5
Produktet Softuerike	0.8	0.9	0.9	0.9	1.0	1.0	1.0
SaaS	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1
Vlera e përgjithshme	**1.3**	**1.3**	**1.4**	**1.4**	**1.5**	**1.6**	**1.6**
	Normat e rritjes së Tregut Softuerik të TIK në segmentin 2011-2014 (në %)						
Segmenti	**2012/11**	**2013/12**	**2014/13***	**2015/16***	**2016/17***	**2017/16***	**CAGR**
Infrastruktura Softuerike & platformat	3.8%	4.0%	3.7%	2.9%	2.2%	1.6%	2.6%
Produktet Softuerike	4.2%	4.3%	4.0%	3.7%	3.4%	3.1%	3.6%
SaaS	24.6%	24.9%	24.0%	22.8%	21.8%	20.7%	22.3%
Vlera e përgjithshme	**4.5%**	**4.7%**	**4.5%**	**4.2%**	**3.9%**	**3.6%**	**4.0%**

* Vlerat mesatare

Burimi: PAC 2013

Norvegji: Tregu i shërbimeve të TI

Tabela 6: Tregu i Shërbimeve të TI në Norvegji

	Vlera e përgjithshme e Tregut të Shërbimeve TI në segmentin 2010-2014(në € miliardë)						
Segment	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***	**2015***	**2016***	**2017***
Shërbimet në lidhje me infrastrukturë	1.9	1.9	2.0	2.1	2.1	2.1	2.2
Shërbimet në lidhje me aplikacione	1.4	1.4	1.5	1.6	1.6	1.7	1.7
BPO	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.3
Vlera e përgjithshme	**3.5**	**3.6**	**3.7**	**3.9**	**4.0**	**4.1**	**4.2**
	Normat e rritjes së Tregut të Shërbimeve të TI në segmentin 2011-2014 (në %)						
Segment	**2012/11**	**2013/12**	**2014/13***	**2015/16***	**2016/17***	**2017/16***	**CAGR**
Shërbimet në lidhje me infrastrukturë	2.3%	2.7%	2.7%	2.4%	2.0%	1.6%	2.2%
Shërbimet në lidhje me aplikacione	4.3%	4.8%	4.4%	4.3%	3.8%	3.3%	4.0%
BPO	6.6%	7.5%	7.9%	8.6%	8.7%	8.6%	8.5%
Vlera e përgjithshme	**3.3%**	**3.8%**	**3.7%**	**3.6%**	**3.2%**	**2.8%**	**3.3%**

* Vlerat mesatare

Burimi: PAC 2013

Norvegji: Trendët kryesorë të tregut të TI-së

Duke i pasur parasysh rezultatet e analizës së tregut të TI-së në Norvegji, grupi punues i strategjisë i ka identifikuar këto trende kyçe:[26]

- Tregu i softuerëve në Norvegji është rritur me 4.7%, duke e arritur vlerën prej 1.3 miliardë eurove; në vitin 2013, tregu i softuerëve e ka arritur vlerën në treg prej 1.4 miliardëve.
- Performansa e tregut parashihet se do të përshpejtohet, me rritje të paraparë prej 4% për periudhën pesëvjeçare 2012-2017.
- Përpjekjet për menaxhim më të mirë të kostos, përmirësim të efikasitetit të infrastrukturës së TI-së dhe sigurimin e më shumë informatave të inteligjencës për operacionet e biznesit i kanë nxitur shpenzimet e reja për nxjerrjen e aplikacioneve dhe mjeteve të zhvillimit (ADDT).
- Në segmentin e shërbimeve të TI-së një pjesë e madhe e punëve të kontraktimit të madh (TI dhe BPO) do të vijnë si nga sektori publik ashtu edhe ai privat, ku industria e energjisë dhe naftës e gazit në veçanti janë duke performuar shumë mirë.

[26] Burimet: EITO 2013, PAC, Softëare in Norëay, Marketline, Gartner, Pan-European IT Outsourcing Report, IT Sourcing Europe, Capgemini.

- Tregu i përgjithshëm i kontraktimit të TI-së pritet të rritet në mënyrë të qëndrueshme ndërmjet 3-4% në vit deri në vitin 2016.
- Industria e softuerëve është përdoruese e madhe e shërbimeve të kontraktimit.
- Tre shtytësit kryesor të kontraktimit: mungesa e shkathtësive dhe burimeve vendore të TI-së, zvogëlimi i kostos së operimit, përqendrimi në kompetencat kryesore.
- Industria e TI-së në Norvegji është duke u ballafaquar me mungesë të madhe të shkathtësive, veçanërisht për sa i përket zhvilluesve të softuerëve.

3.2.1.3. Analizë e tregut të TI-së në Holandë

Holandë: Pasqyra e tregut të TIK

Tabela 7: Pasqyra e tregut të TIK në Holandë

	Vlera e përgjithshme e tregut të TIK në segmentin 2010-2014(në € miliardë)				
Segmenti	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Pajisjet TI	3.4	3.4	3.6	3.6	3.7
Softueri	4.2	4.4	4.6	4.8	5.1
Shërbimet TI	12.2	12.1	12.2	12.5	12.9
Pajisjet Telekomunikuese	2.6	2.7	3.0	3.1	3.2
Shërbimet e Telekomit	9.9	9.7	9.6	9.6	9.6
Vlera e përgjithshme	**32.3**	**32.4**	**33.0**	**33.5**	**34.3**

	Normat e rritjes së tregut të TIK në segmentin 2011-2014 (në %)			
Segment	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Pajisjet TI	-2.0%	5.9%	0.3%	2.5%
Softueri	4.8%	4.0%	4.4%	4.9%
Shërbimet TI	-0.1%	0.3%	2.3%	3.3%
Pajisjet Telekomunikuese	4.1%	12.5%	0.3%	3.3%
Shërbimet e Telekomit	-1.7%	-1.5%	0.4%	-0.6%
Vlera e përgjithshme	**0.2%**	**1.9%**	**1.6%**	**2.3%**

* Vlerat mesatare

Burimi: EITO 2013

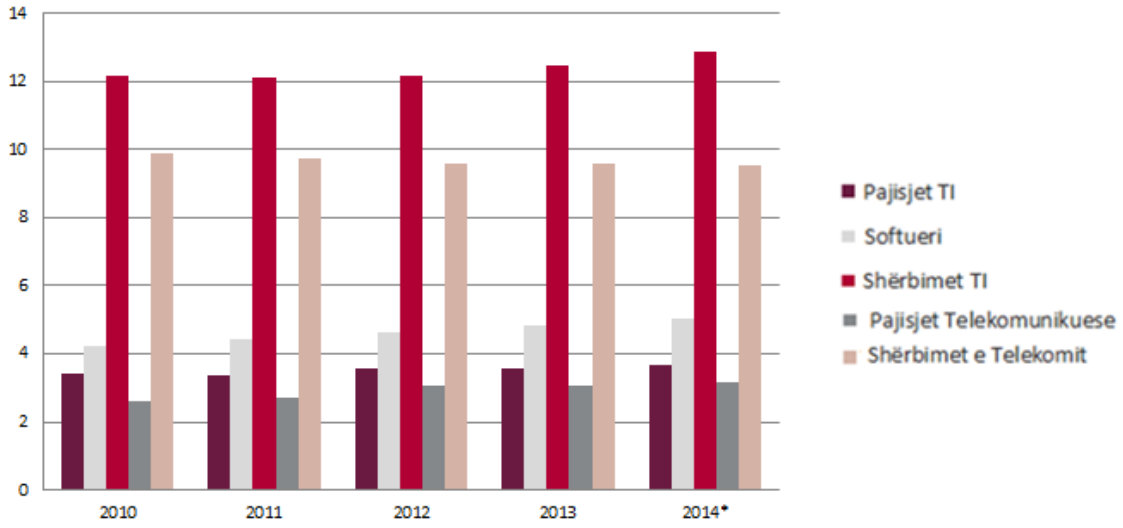

Figure 20: Vlera e përgjitshme e tregut të TIK në segment (in € miliardë)

Burimi: EITO 2013

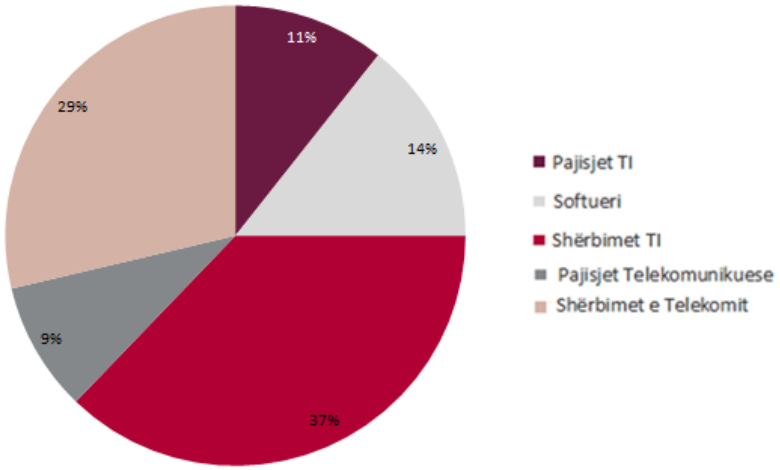

Figure 21: Ndarja e tregut të TIK në segmente (2013, në %)

Burimi: EITO 2013

Holandë: Tregu Softuerik

Tabela 8: Tregu Softuerik në Holandë

	Vlera e përgjithshme e Tregut Softuerik në segmentin 2010-2014(në € miliardë)						
Segmenti	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***	**2015***	**2016***	**2017***
Infrastruktura Softuerike & platformat	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.1	1.1
Produktet Softuerike	2.0	2.0	2.0	2.1	2.2	2.2	2.3

	Vlera e përgjithshme e Tregut Softuerik në segmentin 2010-2014(në € miliardë)						
Segmenti	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***	**2015***	**2016***	**2017***
SaaS	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.3
Vlera e përgjithshme	**3.1**	**3.1**	**3.1**	**3.2**	**3.4**	**3.5**	**3.6**
	Normat e rritjes së Tregut Softuerik të TIK në segmentin 2011-2014 (në %)						
Segmenti	**2012/11**	**2013/12**	**2014/13***	**2015/16***	**2016/17***	**2017/16***	**CAGR**
Infrastruktura Softuerike & platformat	-1.8%	0.4%	2.9%	2.6%	2.1%	1.5%	2.3%
Produktet Softuerike	-0.7%	1.4%	3.7%	3.7%	3.1%	2.4%	3.3%
SaaS	25.2%	27.5%	25.6%	23.7%	21.9%	20.0%	22.8%
Vlera e përgjithshme	**-0.4%**	**1.9%**	**4.3%**	**4.4%**	**3.9%**	**3.3%**	**4.0%**

* Vlerat mesatare

Burimi: PAC 2013

Holandë: Tregu i shërbimeve të TI

Tabela 9: Tregu i shërbimeve të TI në Holandë

	Vlera e përgjithshme e Tregut të Shërbimeve TI në segmentin 2010-2014(në € miliardë)						
Segment	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***	**2015***	**2016***	**2017***
Shërbimet në lidhje me infrastrukturë	4.7	4.5	4.4	4.5	4.6	4.6	4.7
Shërbimet në lidhje me aplikacione	3.3	3.2	3.1	3.2	3.3	3.5	3.5
BPO	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.7
Vlera e përgjithshme	**8.6**	**8.2**	**8.2**	**8.3**	**8.6**	**8.8**	**9.0**
	Normat e rritjes së Tregut të Shërbimeve të TI në segmentin 2011-2014 (në %)						
Segment	**2012/11**	**2013/12**	**2014/13***	**2015/16***	**2016/17***	**2017/16***	**CAGR**
Shërbimet në lidhje me infrastrukturë	-5.0%	-1.1%	1.2%	1.8%	1.7%	1.6%	1.6%
Shërbimet në lidhje me aplikacione	-5.4%	-0.2%	2.5%	3.5%	3.3%	2.8%	3.0%
BPO	0.1%	1.9%	4.5%	5.3%	5.5%	5.1%	5.1%
Vlera e përgjithshme	**-4.8%**	**-0.5%**	**2.0%**	**2.7%**	**2.6%**	**2.3%**	**2.4%**

* Vlerat mesatare

Burimi: PAC 2013

Holandë: Trendët kryesorë të tregut të TI-së

Trendet kyçe në vijim për tregun e TI-së në Holandë janë identifikuar nga anëtarët e grupit punues të strategjisë në kuadër të analizës së jashtme:[27]

- Në përgjithësi, tregu i TIK-së në Holandë ka stagnuar në vitin 2013 me përjashtim të segmenteve të shërbimeve të softuerit dhe TI-së, të cilat në krahasim me vitin 2012 janë rritur me 4 dhe 2.3 respektivisht.
- Holanda është tregu i tretë më i madh i softuerit në Evropë.
- Shpenzimet e përgjithshme në tregun e softuerit kanë shënuar një rritje stabile, me CAGR prej 4% për afatin kohor 2013-2017.
- Softueri si shërbim (SaaS) është dëshmuar si shtytës kryesor i tregut të softuerit, me rritje prej CAGR 22.8% për periudhën 2013-2017.
- Bashkëpunimi social në ndërmarrje do të vazhdojë të jetë segment shumë dinamik i tregut softuerik.
- Ka potencial të madh të tregut për testime të softuerit.
- Tregu i shërbimeve të TI-së ka shënuar rënie të përgjithshme prej 4.8% në vitin 2012 dhe 0.5% në vitin 2013, por ka filluar që të rimëkëmbet ngadalë në vitin 2014 dhe është projektuar të shënojë rritje prej CAGR 2.4% për vitin 2014-2017.
- Ka një rritje në kërkesën për zgjidhjet private në "cloud".
- Pas rënies në shkallën e rritjes (2011-2012), kontraktimi i infrastrukturës dhe aplikacioneve janë kthyer me shkallë të moderuar të rritjes.
- Industria e softuerëve është segmenti më aktiv për sa i përket kontraktimit.
- Menaxhimi/zhvillimi i aplikacioneve janë dy fusha ku kontraktimi është më i shprehuri.
- Kompanitë në Holandë planifikojnë që ta rrisin kontraktimin në vendet e largëta të afërta dhe brenda vendit; në të njëjtën kohë, ato planifikojnë edhe kthimin e disa aspekteve të ofrimit të shërbimeve nga vetë kompanitë.
- Vendimi për të kontraktuar motivohet nga këto synime strategjike: zvogëlimi i kostos së operimit, trajtimi i mungesë së shkathtësive dhe burimeve të TI-së në vend, përqendrimi në kompetencat kryesore, përshpejtimi i kohës së daljes në treg, dhe përmirësimi i strategjisë së përgjithshme të zhvillimit të biznesit.
- Është një deficit i paraparë prej afërsisht 10,000 profesionistësh të TI-së për vitin 2014 dhe 6,800 për vitin 2017, për shkak të mospërputhjes së ofertës dhe kërkesës.

3.2.1.4. Analizë e Tregut të TI-së në Mbretërinë e Bashkuar

MB: Pasqyra e tregut të TIK

Tabela 10: Pasqyra e tregut të TIK në MB

	Vlera e përgjithshme e tregut të TIK në segmentin 2010-2014(në € miliardë)				
Segmenti	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Pajisjet TI	12.0	11.5	11.7	11.6	11.8

[27] Burimet: EITO 2013,Monitouesi i Tregut të TIK-së 2013, IDC, PAC, Gartner, Raporti Pan-Evropian i Inteligjencës së Kontraktimit të TI-së, KPMG, IT Sourcing Europe.

	Vlera e përgjithshme e tregut të TIK në segmentin 2010-2014(në € miliardë)				
Segmenti	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Softueri	13.6	14.1	14.8	15.7	16.6
Shërbimet TI	46.0	46.5	45.9	46.6	48.1
Pajisjet Telekomunikuese	12.9	13.7	15.9	16.5	17.1
Shërbimet e Telekomit	36.0	36.5	36.8	37.2	37.5
Vlera e përgjithshme	**120.5**	**122.2**	**125.1**	**127.5**	**131.1**

	Normat e rritjes së tregut të TIK në segmentin 2011-2014 (në %)			
Segmenti	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Pajisjet TI	-4.6%	2.1%	-1.1%	2.0%
Softueri	3.3%	5.2%	5.8%	**5.6%**
Shërbimet TI	1.1%	-1.4%	1.6%	**3.3%**
Pajisjet Telekomunikuese	6.4%	16.0%	4.1%	3.3%
Shërbimet e Telekomit	1.4%	1.0%	0.9%	1.0%
Vlera e përgjithshme	**1.4%**	**2.4%**	**2.0%**	**2.8%**

* Vlerat mesatare
Burimi: EITO 2013

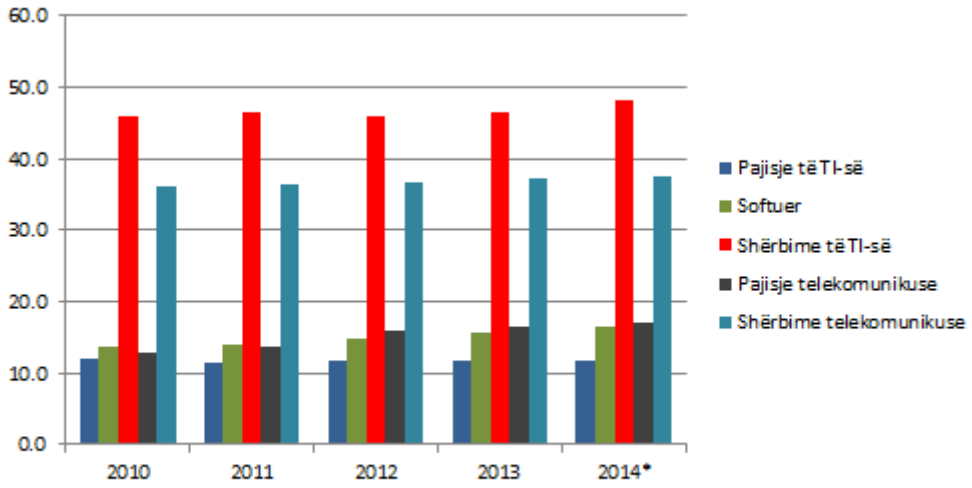

Figura 22: Vlera e përgjitshme e tregut të TIK në segment (in € miliardë)

Burimi: EITO 2013

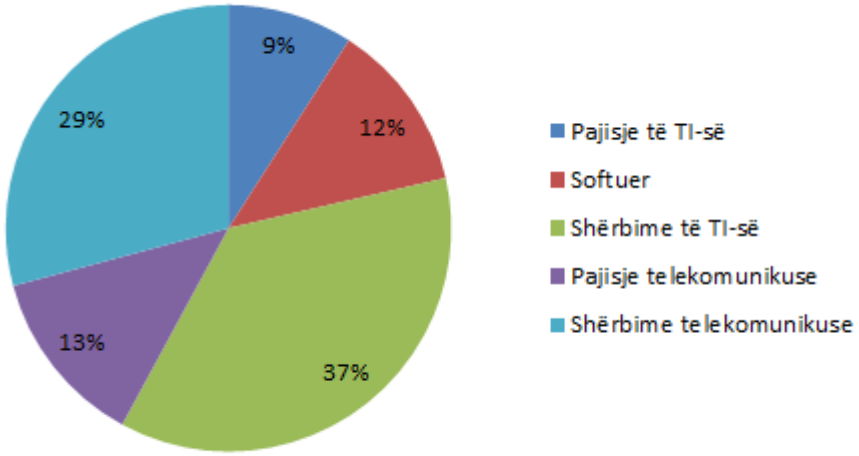

Figura 23: Ndarja e tregut të TIK në segmente (2013, në %)

Burimi: EITO 2013

MB: Tregu Softuerik

Tabela 11: Tregu Softuerik në MB

	Vlera e përgjithshme e Tregut Softuerik në segmentin 2010-2014(në € miliardë)				
Segmenti	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Infrastruktura e Sistemit Softuerik	3.6	3.6	3.7	3.9	4.2
Aplikacionet D&D	3.2	3.4	3.6	3.8	4.1
Aplikacionet	6.8	7.1	7.5	7.9	8.3
Vlera e përgjithshme	**13.6**	**14.1**	**14.8**	**15.7**	**16.6**

	Normat e rritjes së Tregut Softuerik të TIK në segmentin 2011-2014 (në %)			
Segmenti	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Infrastruktura e Sistemit Softuerik	-0.2%	4.6%	5.6%	5.3%
Aplikacionet D&D	4.5%	5.2%	6.6%	7.0%
Aplikacionet	4.7%	5.5%	5.5%	5.0%
Vlera e përgjithshme	**3.3%**	**5.2%**	**5.8%**	**5.6%**

* Vlerat mesatare
Burimi: EITO 2013

MB: Tregu i shërbimeve të TI

Tabela 12: Tregu i shërbimeve të TI në MB

	Vlera e përgjithshme e Tregut të Shërbimeve TI në segmentin 2010-2014(në € miliardë)				
Segment	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Projektet	12.6	12.4	12.1	12.2	12.6
Kontraktimi (Outsourcing) p.sh BPO	17.7	18.0	17.8	18.0	18.6
Mbështetja & Shpërndarja	6.3	6.2	6.1	6.1	6.2
Shërbimet BPO	9.5	9.9	9.9	10.3	10.7
Vlera e përgjithshme	**46.0**	**46.5**	**45.9**	**46.6**	**48.1**

	Vlera e përgjithshme e Tregut të Shërbimeve TI në segmentin 2010-2014(në € miliardë)				
Segment	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
		Normat e rritjes së Tregut të Shërbimeve të TI në segmentin 2011-2014 (në %)			
Segment		**2011**	**2012**	**2013**	**2014***
Projektet		-0.9%	-3.0%	1.3%	3.2%
Kontraktimi (Outsourcing) p.sh BPO		1.9%	-1.2%	1.0%	3.4%
Mbështetja & Shpërndarja		-2.0%	-2.0%	1.4%	1.2%
Shërbimet BPO		4.2%	0.8%	**3.2%**	4.4%
Vlera e përgjithshme		**1.1%**	**-1.4%**	**1.6%**	**3.3%**

* Vlerat mesatare
Burimi: EITO 2013

MB: Trendët kryesorë të tregut të TI-së

Në bazë të rezultateve të analizave të tregut të TI-së në MB, janë identifikuar këta trendë nga grupi punues i strategjisë:

- Tregu i softuerëve në MB e ka arritur vlerën e përgjithshme të tregut prej 15.7 miliardë në vitin 2013 dhe është projektuar të rritet me 5.6% në vitin 2014.
- Tregu i softuerëve në Britani është nga më të mëdhenjtë në Evropë, dhe shfaqë zhvillim dinamik në fushat e zgjidhjeve në "cloud", mobiliteti dhe transformimi i bizneseve dixhitale.
- Zhvillimi dhe shpërndarja e aplikacioneve janë nën-segmentet me rritje më të shpejt të tregut të softuerëve në MB.
- Zgjidhjet e softuerëve që synojnë rritjen e produktivitetit apo operacionalizimin e efektshmërisë së kostos janë shumë të kërkuara.
- Njohja në rritje e sipër e rëndësisë strategjike të të dhënave do t'i bëjë CIO-të që të vazhdojnë të investojnë në aplikacionet e mëdha të të dhënave, ndonëse në shkallë krahasimisht të vogël.
- MB vazhdon që të udhëheqë në Evropë për sa i përket aplikacioneve bazë të funksionimit në "cloud" veçanërisht në CRM.
- Siguria e TI-së dhe softueri i sigurisë është prioritet numër një i CIO-ve.
- Industria e softuerëve është përdoruese e madhe e shërbimeve që kontraktohen në vendet e largëta.
- NË vitin 2013, tregu i shërbimeve të TI-së llogaritej të ishte 46.6 miliardë, duke e bërë atë tregun më të madh të shërbimeve të TI-së në Evropë.
- Pas rimëkëmbjes së tregut të shërbimeve të TI-së në vitin 2013, shpenzimet në shërbimet e TI-së priten të shohin rritje edhe me të fuqishme në vitin 2014, duke e arritur një shkallë të përgjithshme të rritjes prej 3.3%.
- Tregu i kontraktuar në MB është shumë konkurrues, gjë që vendos presion mbi kufizimet e shitësve.

- Ofrimi i shërbimeve në nivel global është bërë komponentë standarde e shumicës së projekteve të mëdha të shërbimeve të TI-së në sektorin privat në MB, dhe është duke u përdorur gjithnjë e më shumë edhe në sektorin publik.
- Në segmentin e tregut të kontraktimit është një trend që shkon nga qendrat e dedikuara të zhvillimit dhe modelet e bazuara në projekte në modele më inovative të biznesit/angazhimit, të cilat janë në gjendje që ta vendosin në maksimum kontrollin menaxheria mbi projektet e kontraktuara dhe mundësojnë vendosje më transparentë të çmimeve.
- MB është nga tregjet më të pjekura në Evropë për sa i përket kontraktimit në vendet e largëta dhe të afërta.

3.2.2. Analizë e konkurrencës

Shifrat dhe trendët e cekura më lartë tregojnë që tregjet e përzgjedhura të synuara paraqesin destinacione shumë atraktive për eksportim, me potencial substancial të tregut dhe rritjes. Andaj, nuk është çudi që konkurrentët nga rajonet dhe shtetet tjera gjithashtu përpiqen që të futen në këto tregje.

Për ta kuptuar më mirë situatën e konkurrencës dhe për pozicionim strategjik të industrisë së TI-së në Kosovë, grupi punues i ka bërë edhe disa analiza të shkurtra të konkurrentëve ekzistues dhe potencial. Për qëllim të analizës së konkurrencës, grupi punues i strategjisë e ka shtjelluar një hartë të pozicionimit në bazë të karakteristikave kryesore të dallimeve, çmimeve dhe cilësisë (figura 26):

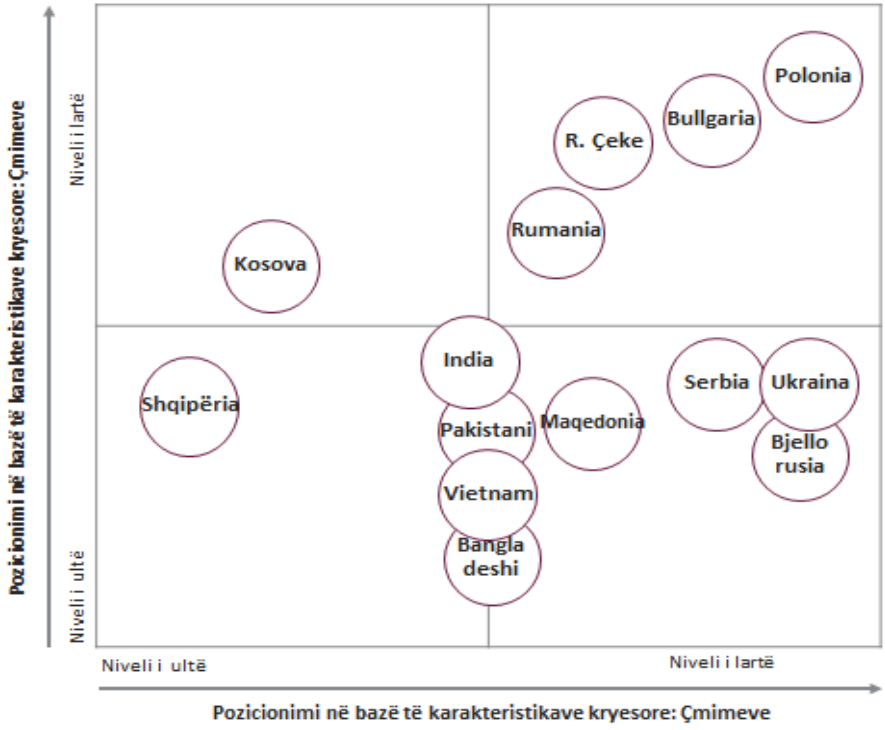

Figure 24: Pozicionimi në hartë me konkurentët kryesor

Grupi punues i strategjisë i ka identifikuar edhe përparësitë dhe mangësitë e konkurrentëve kryesor të shfaqura në hartën e pozicionimit më lartë:

Përparësitë e konkurrentëve	Mangësitë e konkurrentëve
▪ Çmime dhe struktura të kostos shumë konkurrente	▪ Mungesa e aftësive të ndonjë gjuhe specifike të Evropës (p.sh. gjermanisht) ▪ Paga dhe çmime në rritje e sipër

▪ Ekonomi të shkallës ▪ Stabiliteti politik ▪ Sistem të mirë të arsimit ▪ FDI ▪ Qasja në kapital/financim ▪ Standardizimi ▪ Stimulimet nga qeveria ▪ Nuk kanë kufizime në udhëtim (viza)	▪ Faktorët demografik ▪ Ikja e trurit ▪ Lokacioni gjeografik (mungesa e faktorëve për kontraktim në vende të afërta)

3.2.3. Kërkesat e konsumatorëve dhe faktorët kyç të suksesit

Për sa i përket tregjeve të përzgjedhura të synuara, anëtarët e grupit punues të strategjisë i kanë identifikuar gjashtë grupe kryesore të synuara dhe segmente të konsumatorëve potencial, të përshkruara në diagramin në vijim:

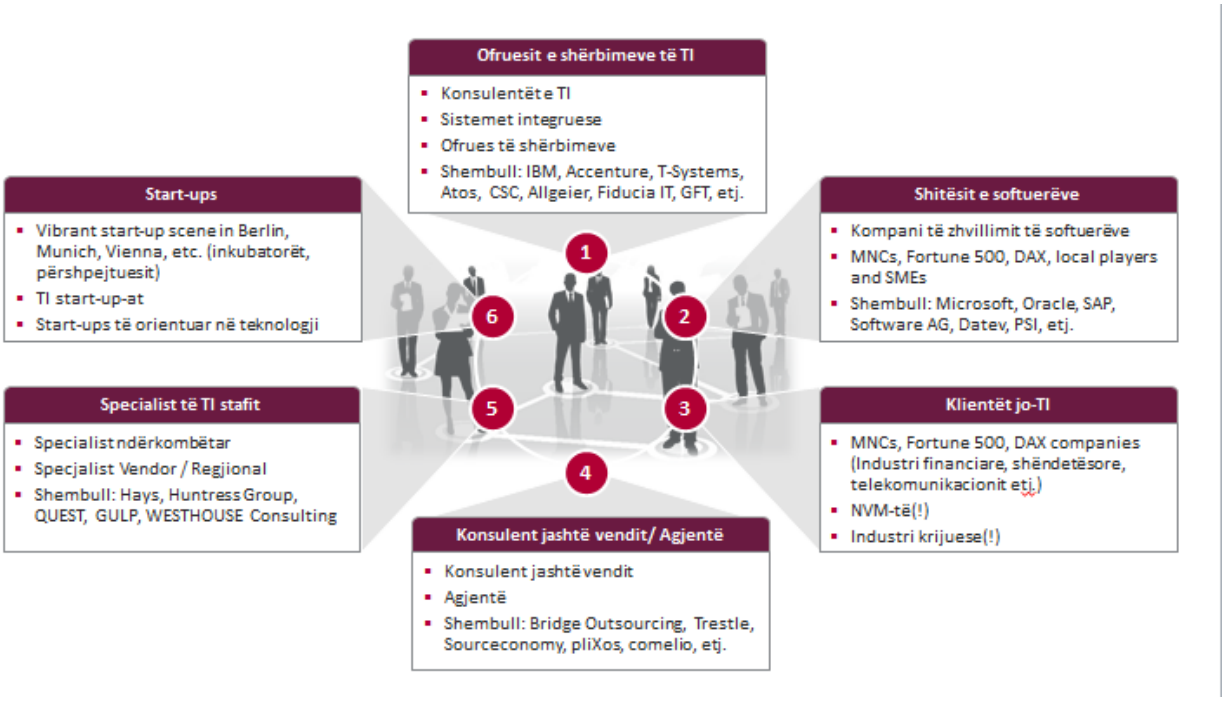

Figura 25: Grupet e synuara dhe segmentet e klientëve potencial

Përveç grupeve të synuara të cekura më lartë, shoqatat dhe grupet e TI-së janë identifikuar si partnerë strategjik të bashkëpunimit dhe shumëfishimit. Në fakt, STIKK tashmë ka vendosur bashkëpunim strategjik me disa shoqata dhe grupe të TI-ve, kryesisht në Gjermani, Austri dhe Norvegji.

Për sa i përket kontraktimit në vendet e largëta/të afërta, objektivat kryesore të grupeve të synuara dhe konsumatorëve potencial përfshijnë zvogëlimin e kostos, qasjen më të mirë në burime dhe shkathtësi teknike, fleksibilitetin më të madh, përmirësimin e cilësisë, optimizmin e procesit, përshpejtimin e inovacionit, dhe përqendrimin në kompetencat kryesore. Një shtytës tjetër i kontraktimit nga kompanitë Gjermane, Holandeze, të MB-së dhe Norvegjisë është rritja e shpejtë e mungesës së shkathtësive të TI-së në këto shtete.

Identifikimi i kërkesave specifike të konsumatorëve dhe faktorëve kyç të suksesit, është esenciale për arritjen e përshtatjes strategjike ndërmjet aftësive të industrisë së TI-së në Kosovë dhe strukturës së kërkesës së tregjeve të synuara të eksportit. Në bazë të rezultateve të analizës së

tregut të të eksportit, grupi punues i strategjisë e ka nxjerr një numër të këtyre kritereve dhe faktorëve, të cilat do të paraqiten në tabelën në vijim sipas tri dimensioneve të konkurrencës: marketingu dhe pozicionimi, cilësia dhe proceset, dhe teknologjia dhe aftësitë:

Kriteret e konsumatorëve dhe faktorët kyç të suksesit
Dimensioni 1: Marketingu dhe pozicionimi
▪ Krijimi i "brendit nacional" (grupi i ekselencës) ▪ Ekzistimi i strategjisë gjithëpërfshirëse të marketingut të eksportit ▪ Referencat ndërkombëtare ▪ Vënia e çmimeve në mënyrë konkurruese dhe transparente e bazuar në vlerën e konsumatorit ▪ Aftësia për të komunikuar vlerën e konsumatorit dhe KeI-në (Kthimin e Investimeve) në mënyrë efektive për kontraktimin në vendet e largëta dhe të afërta ▪ Përdorimi i "pilot projektit" si hapës i dyerve ▪ Marketingu profesional dhe prania në rrjet ▪ Menaxhimi kyç i llogarive dhe marrëdhënieve me konsumatorë ▪ Segmentimi dhe specializimi i tregut sipas: madhësisë së kompanisë (NVM), teknologjisë, vertikaleve, fushave funksionale, proceseve të biznesit ▪ Integrimi i tregut dhe trendeve të teknologjisë (p.sh. transformimi dixhital, "cloud computing", siguria e TI-së) në mënyrë efektive në portofolin e shërbimit ▪ Përqendrimin i shërbimet specifike të kontraktimit në vendet e largëta (p.sh. testimi i softuerëve) ▪ Partneritetet strategjike, rrjetet dhe aleancat në tregun e synuar të eksportit (futja në treg në mënyrë të tërthortë) ▪ Komunikimi i qartë i përparësive të kontraktimit në vendet e afërta (kombinimi i destinacioneve me rrezik të ulët me përparësitë e kostos)
Dimensioni 2: Cilësia & Proceset
▪ Shkathtësi të menaxhimit të projekteve: punë të vazhdueshme gjurmim dhe raportim ▪ Njohuria e proceduarve të vlerësimit, përzgjedhjes dhe blerjes ▪ Respektimi i kërkesave të cilësisë, afateve dhe buxhetit ▪ Menaxhim profesional i burimeve njerëzore (motivimi, menaxhimi i shkathtësive) me qëllim të minimizimit të luhatjeve ▪ Aleancat universitare dhe bashkëpunimi me nivelin akademik: përshtatja e shkathtësive dhe rekrutimi i qëndrueshëm ▪ Politika cilësore gjithëpërfshirëse dhe orientim të konsumatorit ▪ Standarde, metodologji dhe modele të procesit të menaxhimit të cilësisë: CMMI, ISO, RUP, Metodat e shkathëta, SCRUM, Six Sigma, ITIL ▪ Metodat e shkathëta (Scrum) për kontraktim në vende të afërta (veçanërisht relevante për projekte të vogla dhe për klientë nga NVM-të) ▪ Certifikimi: QM, menaxhim i projekteve, menaxhimi i proceseve, teknologjive ▪ Arsimimi i konsumatorëve (NVM): Si ta përdorim kontraktimin në vendet e largëta në mënyrë efektive duke zbatuar modele dhe procese të përshtatshme; trajtim i pritjeve lidhur me dorëzimin e në vend të produktit/shërbimit ▪ Respektimi i sistemeve dhe standardeve ndërkombëtare të menaxhimit të sigurisë (p.sh. ISO/IEC 27001, ISO/IEC 15408)
Dimensioni 3: Teknologjia dhe aftësitë

- Sigurimi i arsimimit dhe trajnimit të vazhdueshëm
- Aftësia për të mbështetur klientët me vlerësime, përgatitjen e projekteve dhe specifikimet e kritereve (p.sh. me UML); dokumentacioni teknik
- Ndërtimi i aftësive relevante teknike, ne veçanti Java, C/C++, C#, .Net, Python, ABAP4, HTML, PHP, TYPO3, SAP, Oracle, iOS.
- Masa për të siguruar siguri dhe mbrojtje të të dhënave
- Kombinim i teknologjisë me njohurinë e biznesit ("aftësi hibride")
- Specializimi dhe ekspertiza vertikale
- Reagimi teknik dhe aftësia e përshtatjes (p.sh. OSS, aplikacionet mobile)
- Shkathtësitë gjuhësore dhe trajnimi ndërkulturor (p.sh. aftësitë e gjuhës Gjermane si USP)
- Aftësi të performimit në vend
- Shërbime të integruara të kontraktimit për NVM-të: kombinim i konsulencës së TI-së dhe shërbimeve të kontraktuara me trajnim dhe tarifa të bazuara në sukses dhe llogari kryesore lokale
- Aftësia për ta mbuluar tërë ciklin e zhvillimit të softuerit dhe për të ofruar "zgjidhje me çelësa në dorë" (portofol i integruar e shërbimit)

3.2.4. Makro trendët e TI-së

Në kuadër të kornizës së analizave të jashtme, grupi punues i strategjisë i ka identifikuar disa makro trende të TI-së të cilat do të kenë ndikim kryesor në zhvillimin e ardhshëm të industrive dhe tregjeve globale të TI-së dhe janë veçanërisht relevante për industrinë e TI-së në Kosovë. Këto makro trende të TI-së përfshijnë:

- Cloud computing
- Analizimin e të dhënave të mëdha
- Mobile computing
- Mediat sociale
- Industrinë 4.0 (sistemet-kibernetike-fizike, Interneti i Gjërave, sistemet e integruara)
- Sigurinë e TI-së
- E-shëndetësinë
- E-energjinë

për shkak të rëndësisë së tyre për industrinë e TI-së në dhe ekonominë e Kosovës, këto makro trende janë adresuar dhe reflektuar përshtatshmërisht në strategjinë e Kosovës për TI (referojuni planit operativ).

4. Zhvillimi i Strategjisë së TI-së

Pas metodologjisë bashkëpunuese të cekur në kapitullin 2, tani do ta trajtojmë vetë zhvillimin e strategjisë së Kosovës për TI. Në bazë të rezultateve të analizës së brendshme dhe të jashtme, versioni dhe synimet e strategjisë do të përkufizohen në mënyrë të strukturuar, në nën-seksionet që i mbulojnë aspektet e përgjithshme që ndërlidhen me rritjen dhe hyrjen në treg respektivisht. Për më tepër, ky kapitull i përvijon një gamë të masave konkrete të mbështetjes që kanë për synim promovimin e industrisë së TI-së në Kosovë dhe t'i trajtojnë problemet dhe sfidat specifike për industrinë, siç janë identifikuar nga analizat paraprake të strategjisë.

4.1. Vizioni

Përkufizimi i vizionit të përbashkët është detyrë e rëndësishme në kuadër të zhvillimit të strategjisë, veçanërisht në kontekstin e bashkëpunimit në strategjitë për promovimin e sektorit, ku janë të përfshirë shumë akterë.

Një vizion i zhvilluar bashkërisht nga akterët, siguron pronësi dhe identifikim të strategjisë dhe drejtimit të saj të përgjithshëm. Përveç kësaj, ai luan rol të rëndësishëm në krijimin e të kuptuarit të përbashkët lidhur me rëndësinë e strategjisë dhe në motivimin e njerëzve për të marr pjesë aktive në zhvillimin dhe zbatimin e strategjisë. Së fundi, një vizion i tillë shërben si bazë konstruktive për formulimin e synimeve dhe strategjive.

Diagrami në vijim (figura 28) e përmbledhë funksionin e vizionit si dhe lidhjen ndërmjet vizionit dhe synimeve në kontekst të këtij dokumenti të strategjisë:

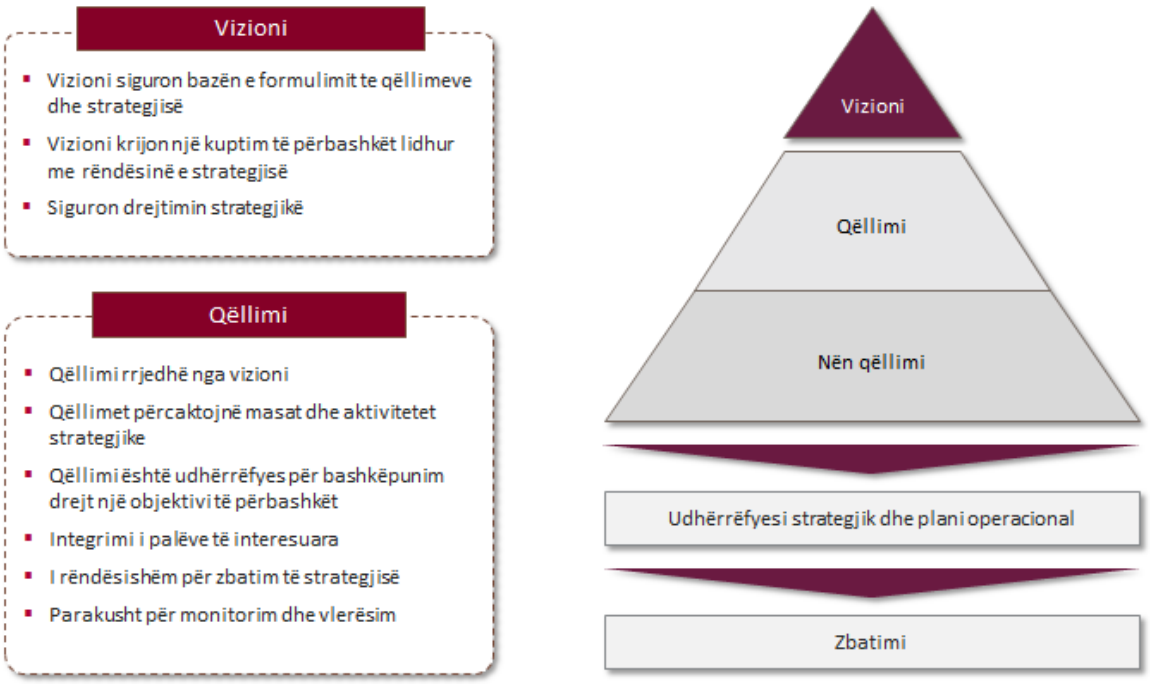

Figura 26: Vizioni dhe Qëllimi i sistemit

Storjet e suksesit nga India, Estonia dhe Singapori në mënyrë mbresëlënëse e ilustrojnë rëndësinë e vizionit nacional për promovim efektiv të industrisë së TI-së dhe transformim dixhital, ku nismat e përbashkëta dhe mobilizimi i mbështetjes institucionale janë dështmuar si të dobishme.

për sa i përket Strategjisë së Kosovës për TI, grupi punues e ka përkufizuar këtë vizion të përbashkët:

Promovimi i transformimit dixhital dhe mbështetja e Kosovës për t'u bërë ekonomi e bazuar në dije.

Ky vizion duhet të shërbejë si udhëzim i përgjithshëm strategjik dhe hartë e rrugës për promovimin e industrisë së TI-së në Kosovë. Për këtë qëllim, vizioni është funksionalizuar në qëllime specifike, strategji dhe masa, të cilat do të paraqiten në kapitujt në vijim.

4.2. Sistemi i Synimeve

Përkufizimi i një sërë synimesh kruciale për suksesin e zhvillimit të strategjisë së TI-së, pasi kjo e përkufizon drejtimin e përgjithshëm që do ta merr industria. Për më tepër, sistemi i synimeve gjithashtu i përkufizon edhe masat strategjike korresponduese dhe aktivitetet për mbështetjen e industrisë së TI-së. Procesi për vendosjen e synimeve është esencial për integrimin e akterëve relevant dhe krijimin e bazës së përbashkët për bashkëpunim. Andaj, synimet bëhen elementi unifikues dhe përfshijnë bashkëpunimin ndërmjet akterëve të ndryshëm në nivel makro, mezo dhe mikro drejt një objektivi të përbashkët.

Synimet e definuar qartë janë imperativë për zhvillim dhe zbatim efektiv të strategjisë së Kosovës për TI-në (menaxhim sipas objektivave). Ato përbëjnë parakusht të rëndësishëm për monitorim dhe vlerësim të suksesshëm të strategjisë.

Në bazë të vizionit të përmendur më lartë, metodologjisë për zhvillim bashkëpunues të strategjisë dhe rezultateve të analizës së brendshme dhe të jashtme, grupi punues e ka përkufizuar sistemin e synimeve i cili përbëhet nga një synim i përgjithshëm dhe disa nën-synime operacionale. Nën-synimet janë formuluar sipas temave apo shtyllave të ndryshme strategjike.

Sipas qasjes së shkathët të strategjisë, grupi punues e ka shtjelluar sistemin e synimeve për strategjinë e Kosovës për TI në disa pjesë (ndarje), të cilat janë paraqitur në diagramin në vijim (figura 29):

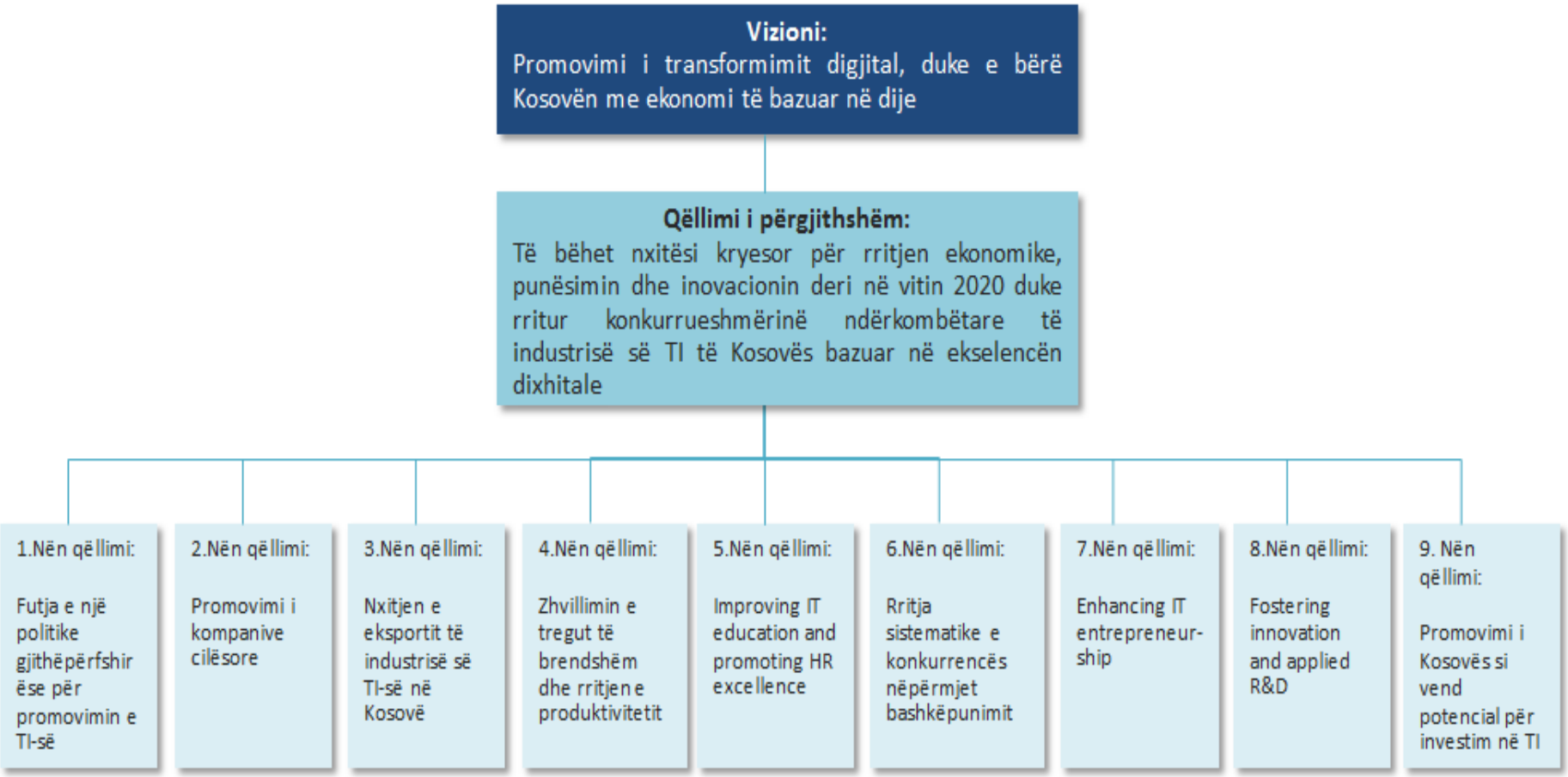

Figura 27: Qëllimi i sistemit të Strategjisë së Kosovës për TI

Sistemi i synimeve i cekur më lartë e përcakton strategjinë e përgjithshme, strategjinë e rritjes dhe portofolit, strategjinë e hyrjes në treg, si dhe shtyllat korresponduese strategjike dhe masat mbështetëse. Për monitorim të përformancës dhe vlerësim të Strategjisë së Kosovës për TI, janë përkufizuar treguesit për secilin synim, dhe do të paraqiten në kapitullin 6.

4.3. Strategjia e përgjithshme

Në pjesën vijuese do ta definojmë strategjinë e përgjithshme të Industrisë së TI-së në Kosovë, e cila përbënë element kyç të strategjisë së përgjithshme të Kosovës për TI.

Në bazë të dy burimeve kryesore të përparësisë konkurruese (përparësia e kostos, përparësia e diferencimit) dhe fushëveprimit të tregut (fushëveprimit të gjerë përballë atij të ngushtë), Porter i ka definuar tri strategji të përgjithshme që janë udhëheqja e kostos, diferencimi dhe fokusi.[28] Kur i kemi para sysh presionet konkurruese që intensifikohen shpejtë në industrinë globale të TI-së, shpejtësinë e transformimit dixhital dhe sfidat strukturore të transformimit në shtetet si Kosova, përkufizimi i një strategjie të përgjithshme të duhur bëhet çështje themelore. Strategjia e përgjithshme është veçanërisht e rëndësishme për rendimin dhe pozicionimin e industrisë së TI-së në Kosovë në tregjet e synuara të eksportit, por është e rëndësishme edhe për tregun vendor.

Para se të definohet strategjia e përgjithshme për industrinë e TI-së në Kosovë, së pari do t'i përshkruajmë dhe diskutojmë tri opsionet e strategjisë së përgjithshme të paraqitura në tabelën në vijim:

Figura 28: Strategjitë gjenerike të Porters

Burimi: Diagrami bazuar në Grant (2008): 219

Opsioni 1 i strategjisë së përgjithshme: Udhëheqja e kostos

Udhëheqja e kostos
▪ Ofrimi i një produkti apo shërbimi që është i krahasueshëm me atë që ofrohet nga konkurrenti por me kosto më të ulët ▪ E bazuar në: ekonomitë e shkallës, efekteve të përvojës efektive, minimizimi i kostos ▪ Kompanitë nga, Vietnami dhe Rusia së paku pjesërisht i kanë miratuar strategjitë e udhëheqjes së kostos ▪ Më së shumti zbatohet në shërbimet e kontraktuara në vendet e largëta

[28] Porter (1980).

▪ Çelësi i analizimit të burimeve të mundshme të udhëheqjes së kostos është që të identifikohen shtytësit kryesor të kostos: ekonomitë e shkallës, ekonomitë e të mësuarit, teknikat e prodhimit, dizajni i produktit, kostoja e inputeve, shfrytëzimi i kapaciteteve, efikasiteti i tepërt ▪ Shtytësi kryesor i kostos në industrinë e softuerëve: kostoja e punës	
Përfitimet (+)	**Brengat (-)**
▪ Opsioni i thjeshtë i drejtpërdrejtë ▪ E mbështetë futjen e shpejtë në treg ▪ Kompatibil me pritjet/perceptimet e konsumatorit	▪ Problemet me qëndrueshmërinë dhe efikasitetin afatgjatë ▪ Kostoja është e rëndësishme, por ka edhe disa faktorë tjerë të përzgjedhjes së vendeve të largëta për kontraktim ▪ Përparësitë e kostos mund të shkatërrohen shpejtë për shkak të rritjes së kostos së punës dhe kursit të këmbimit ▪ Ulja e margjinës së profitit dhe imazhi i cilësisë së ulët

Si përmbledhje vlerësimi i opsionit të përgjithshëm të strategjisë "udhëheqja e kostos" mund të thuhet që për shkak të paqëndrueshmërisë së madhe të tregjeve globale të TI-së, industritë nacionale të TI-së të cilat e ndjekin strategjinë e udhëheqjes së kostos dhe nuk i shtojnë vlerë tjetër përveç të qenit destinacion në vend të largët me kosto të ulët, kanë gjasa që t'i humbin klientët e tyre dhe aksionet në treg tek destinacionet me kosto edhe më të ulët.

Pasoja afatgjate e një strategjie të tillë për industritë e TI-së nga shtetet në transformim është gara deri në fund të nivelit të pagës, me zvogëlim të margjinave të profitit dhe rrezik të imazhit të cilësisë së ulët.

Opsioni 2 i Strategjisë së përgjithshme: Diferencimi

Diferencimi	
▪ Strategjia e diferencimit e synon tregun më të gjerë dhe përfshinë krijimin e një produkti apo shërbimi të cilin konsumatorët e perceptojnë si të veçantë ▪ Qëllimi i strategjisë së diferencimit: ndërtimi i lojalitetit të konsumatorëve dhe krijimi i barrierave hyrëse për konkurrentët potencial ▪ Për shkak të lojalitetit të brendit, kërkesa është më pak elastike për sa i përket çmimit, gjë që shpie në margjina më të larta të profitit ▪ Produktet dhe shërbimet komplekse në aspektin teknik (si softueri) ofrojnë hapësirë më të madhe për diferencim ▪ Diferencimi ka të bëjë me të kuptuarit e ndërveprimeve ndërmjet organizatave dhe konsumatorëve dhe se si ato ndërveprime mund të dizajnohen për të ofruar vlerë shtesë për konsumatorin ▪ për shkak të kostos së rritur të punës, industria e softuerëve në Indi ka filluar të paraqesë elemente të strategjisë së diferencimit (cilësi të procesit, shërbim të konsumatorëve)	
Përfitimet (+)	**Brengat (-)**
▪ Strategji e rëndësishme për shkak të rritjes së konkurrencës dhe cilësimit të	▪ Shpesh nuk është e zbatueshme për industri të vogla të TI-së dhe NVM për shkak të investimeve substanciale që

produkteve e shërbimeve në industrinë globale të TI-së ▪ Lejon margjina më të larta të profitit ▪ Krijon përparësi të qëndrueshme konkurruese ▪ ME e vështirë për tu kopjuar	kërkohen nga strategjia e diferencimit në aspektin e gjerë të tregut

Për industrinë e TI-së, burimet e mundshme të diferencimit përfshijnë tiparet e produktit dhe shërbimit, shërbimet plotësuese (p.sh. analiza dhe testimi i sistemit), teknologjia (p.sh. OSS), shkathtësitë e punonjësve, cilësia dhe pjekuria e proceseve të zhvillimit të softuerëve (p.sh. metodat e shkathëta), vertikale (specifike për industrinë) dhe horizontale (funksionale), ekspertiza, marketingu, brendimi dhe lokacioni. Për më tepër, inovacioni paraqet një burim tjetër të rëndësishëm të diferencimit në industrinë e TI-së, duke krijuar vlerë të konsumatorit nga teknologjitë e reja, inovacioni i produktit dhe procesit apo nga bashkimi i integrimit të zinxhirit të vlerave të softuerit.

Aspekt tjetër i rëndësishëm i diferencimit është ai që quhet diferencimi i paprekshëm përmes karakteristikave të pavështrueshme dhe subjektive që ndërlidhen me imazhin, reputacionin, besimin, besueshmërisë. Kjo është veçanërisht relevante në fushën e zhvillimit të softuerëve dhe kontraktimin në vendet e largëta e të afërta, ku faktorët si besimi dhe besueshmëria luajnë rol kyç në promovimin e zhvillimit të biznesit dhe krijimin e vlerës së konsumatorit.

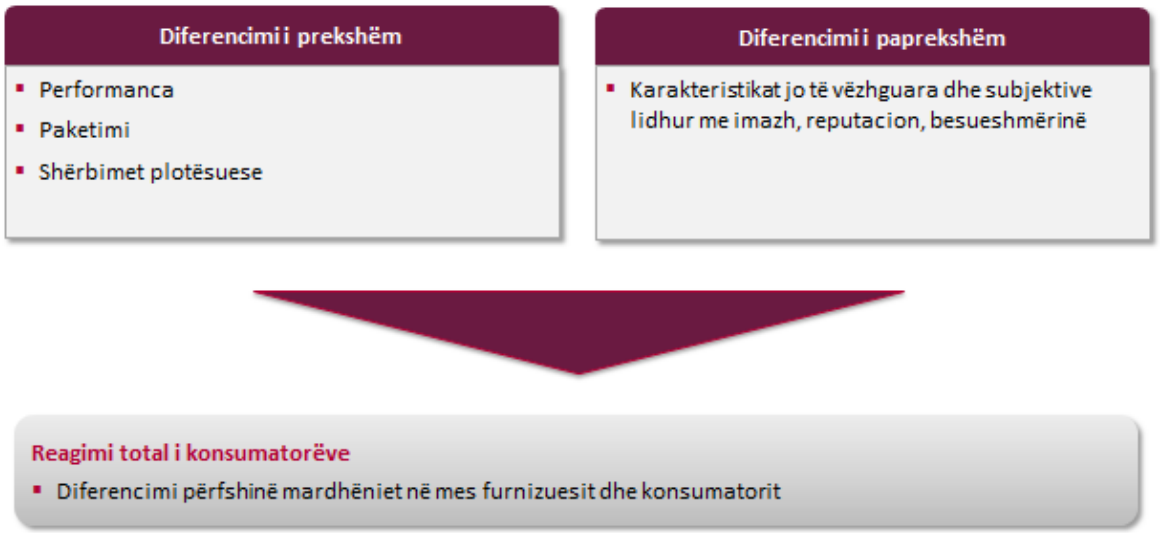

Figura 29: Diferencimi i prekshëm dhe i paprekshëm

Duke e pasur para sysh konkurrencën në rritje e sipër nga prurjet e reja në treg në Azi, Amerikë Latine dhe Evrope Perëndimore, diferencimi po bëhet gjithnjë e më i rëndësishëm. Pa diferencim, softueri dhe shërbime të TI-së bëhen mall dhe çmimet do të bien.

Mirëpo, vlen të përmendet që diferencimi në fushëveprimin e gjerë të tregut – për shembull përmes fushatave masive të marketingut apo strukturat përfaqësuese në vend – duket të jetë strategji sfiduese për shtetet e vogla në transformim e sipër si Kosova. Ndryshe nga konkurrentët në shkallë të madhe nga India, kompanitë e TI-së në Kosovë nuk kanë masë kritike dhe burime për të investuar në fushata të shtrenjta të marketingut apo të vendosin zyra përfaqësuese në tregjet e synuara.

Opsioni 3 i Strategjisë së Përgjithshme: Përqendrimi

Përqendrimi	
▪ Koncentrimi në disa tregje të synuara ▪ Për shkak të koncentrimit: organizata e njeh grupin e synuar të konsumatorëve aq mirë sa që i plotëson nevojat e tij më mirë se konkurrentët e saj ▪ Organizata mund të ketë ndryshim substancial të çmimit për shkak të vlerës së shtuar ▪ Disa shtete që eksportojnë softuerë e kanë miratuar strategjinë e përqendrimit, duke u përqendruar në fushat në të cilat konkurrenca është më pak intensive dhe në të cilat ato kanë përparësi të krahasueshme ▪ Shembuj: Filipine (shërbimet e futjes së të dhënave), Irlandë (shërbimet e specializuara të TI-së), Izrael (produktet e synuara) ▪ Strategji të potezit të parë dhe hyrjes së vonshme ▪ Për të pasur sukses në tregjet e eksportit, kompanitë duhet të specializohen në të njëjtat fusha specifike	
Përfitimet (+)	**Brengat (-)**
▪ Efektet e grupimit përmes specializimit: e lehtësojnë rendimin nacional ▪ Përparësitë e potezit të parë ▪ Përfitime më të mëdha dhe më pak konkurrencë ▪ E përshtatshme për industri të vogla ▪ E rëndësishme nga pikëpamja e konkurrencës, industrializimit dhe diferencimit	▪ Kërkohet njohuri e thellë e tregut dhe konsumatorit ▪ Kërkohet fleksibilitet dhe aftësi e përshtatjes ▪ Shkathtësi profesionale të marketingut ▪ Kërkohet koordinim i nivelit të lartë ndërmjet akterëve të sektorit të TI-së ▪ Fushëveprimi i ngushtë (rreziku)

Në industrinë e TI-së, kompanitë mund të specializojnë dhe përqendrohen sipas dimensioneve apo fushave të preferuara në vijim:

- Specializimi vertikal sipas industrive specifike (p.sh. shërbimet financiare, telekomunikacioni, shëndetësia)
- Fusha të preferuara funksionale si kontabiliteti, logjistika apo marketingu
- Teknologjitë
- Grupet e synuara/segmentet (p.sh.NVM-të)
- Preferencat në aspektin kulturor apo gjuhësor si gjuha frënge apo gjermane dhe rajonet specifike (kontraktimi në vendet e afërta).

për t'i arritur efektet e sinergjisë dhe për ta arritur masën kritike, kompanitë e TI-së duhet të specializohen në të njëjtat fusha të preferuara. Përmes specializimit, efektet e grupimit të shpërndarjes së informacionit mund të rriten dhe përpjekjet nacionale të rendimit mund të lehtësohen. Dy shembuj të mirë të kësaj qasjeje janë Bullgaria dhe Izraeli. Derisa Bullgaria është e specializuar në ofrimin e shërbimeve të zhvillimit të softuerëve të cilësisë së lartë, Izraeli përqendrohet në produkte specifike të softuerëve, në veçanti në fushën e komunikimit të të dhënave dhe sigurisë.

Duke qenë se industria globale e industrisë së TI-së është duke u industrializuar gjithnjë e më tepër, koncentrimi i fragmentuar dhe konkurrues si dhe specializimi bëhet edhe më kritik. Ato industri nacionale të TI-së që nuk janë specializuar kanë më pak gjasa për të qenë të suksesshme, pasi që ato nuk mund të konkurrojnë njëkohësisht në tregun e gjerë. Kjo vlen në veçanti për shtetet e vogla

në transformim e sipër si Kosova, e cila nuk ka treg të madh vendor në dispozicion dhe posedon burime në shkallë të ulët.

Sipas Porterit, strategjitë e udhëheqjes së kostos dhe diferencimit e përjashtojnë njëra tjetrën. Andaj, një organizatë që bënë përpjekje për t'i ndjekur të dyja ato "ngec në mes", duke rezultuar kështu në përfitime të ulëta dhe gamë kundërthënëse të aranzhimeve organizative.[29]

Në anën tjetër, hulumtues tjerë e shohin ndjekjen e njëkohshme të kostos së ulët dhe diferencimit si burim të mundësive të reja të tregut dhe propozim për vlera të reja.[30] Studiuesit e tillë besojnë që ndjekja e të dyjave pra udhëheqjes së kostos dhe diferencimit në kushte të caktuara mund të shpie në performancë superiore. Në fakt disa kompani japoneze si Toyota i kanë kombinuar me sukses udhëheqjen e kostos me cilësi të lartë dhe inovacion duke zbatuar teknika të reja të menaxhimit si menaxhimi total i cilësisë.

Për sa i përket industrisë së TI-së, mund të thuhet që kombinimi i udhëheqësisë së kostos dhe diferencimit (ajo që quhet "strategji tejkaluese") do të mund të shërbente si burim për strategjitë e reja konkurruese dhe propozimet për vlera.

Duke u bazuar në sistemin e synimeve, rezultatet e analizës strategjike dhe konsideratat e cekura më lart, grupi punues e ka zhvilluar një strategji të përgjithshme për industrinë e TI-së në Kosovë, që do të mund të përshkruhej si "**strategjia e shkathët e përqendruar**".[31]

Derisa përqendrohet në tregjet specifike të synuara dhe fushat e preferuara, kjo strategji e kombinon diferencimin me efektshmërinë e kostos në kuadër të kornizës së shkathët. Andaj, strategjia e përgjithshme për industrinë e TI-së në Kosovë është ajo që quhet strategji hibride, e dizajnuar për t'i pozicionuar me sukses kompanitë e TI-së nga Kosova në tregjet e tyre të synuara, duke krijuar kështu vlerë superiore për konsumatorët dhe tejkalim të konkurrencës.

Strategjia e shkathët e përqendruar i reflekton drejtpërsëdrejti parimet strategjike të orientimit të tregut dhe përshtatjes strategjike, qëndrueshmërisë dhe shkathtësisë të cekura në kapitullin 2.1. Në pjesën në vijim do t'i përshkruajmë elementet kyçe të strategjisë së shkathët të përqendruar për industrinë e TI-së në Kosovë:

Shkathtësia:

Industria globale e TI-së është shumë e ndërlikuar, konkurrente dhe dinamike, gjë që e bënë shkathtësinë dhe përshtatjen faktor kritik të suksesit në treg. Rrjedhimisht, shkathtësia dhe fleksibiliteti i japin industrisë së TI-së në Kosovë përparësitë e potezit të parë dhe shërbejnë si bazë për konkurrencë të bazuar në kohë. Në fakt, aftësia e NVM-ve të TI-së në Kosovë për përshtatje të shpejtë të aftësive dhe ofertës së tyre kushteve të ndryshueshme të tregut do të ndihmojë që së paku pjesërisht të tejkalohet avantazhi i shkallës që e kanë konkurrentët më të mëdhenj si India dhe Rusia në tregjet e synuara të eksportit.

Me integrimin e konceptit të shkathtësisë në strategjinë e përgjithshme, industria e TI-së në Kosovë do të jetë në gjendje që t'i përkthejë disa nga karakteristikat e saj strukturore si madhësia dhe shkalla e vogël e kompanive në përparësi konkurruese. Të qenit i vogël dhe i shkathët i mundëson kompanive të TI-së në Kosovë që t'i përshtaten më shpejtë trendeve penguese të teknologjisë dhe t'i përkthejnë teknologjitë dixhitale në modele inovative të biznesit.

---

[29] Porter (1980), p. 42.

[30] Chan and Mauborgne (2005).

[31] Rezultatet e Barometrit të industrisë së Kosovës 2014 janë përshirë gjithashtu në formulimin e strategjisë së përgjithshme.

Për më tepër, elementi i shkathtësisë së strategjisë së përgjithshme e lejon përmirësimin e përshpejtuar të Strategjisë së Kosovës për TI-në dhe gjenerim të përparësive konkurruese. Për më tepër, shkathtësia është esenciale për menaxhim efektiv të cikleve të inovacionit dhe cikleve të jetës së produkteve.

Andaj, industria e TI-së në Kosovë duhet ta ndjek strategjinë e shkathët të përqendruar, e cila në mënyrë fleksibile reagon ndaj trendeve të fundit në treg dhe në teknologji. Kjo kërkon themelimin e aftësive dinamike tek akterët e industrisë dhe aftësi për të kontrolluar dhe analizuar në mënyrë efektive tregjet dhe teknologjitë (inteligjenca e tregut). Për më tepër, strukturat e duhura organizative (p.sh. tufëzat) dhe proceset duhet të paraqiten me qëllim të promovimit të të mësuarit organizativ dhe inovacionit.

Përqendrimi:

Duke e pasur para sysh madhësinë dhe shkallën krahasimisht të vogël të industrisë së TI-së në Kosovë, përqendrimi në tregje specifike të synuara dhe fusha të preferuara është element kyç i strategjisë së përgjithshme. Sipas rezultateve të punëtorive të strategjisë, industria e TI-së në Kosovë do të specializohet dhe përqendrohet në pesë dimensione apo fusha të preferuara. Së pari, eksporti i TI-së nga Kosova do të drejtohet kryesisht kah tregjet specifike të synuara ("preferenca rajonale") përfshirë Gjermaninë, Norvegjinë, Holandën dhe Mbretërinë e Bashkuar, ku Kosova mund të përfitojë nga përparësitë e kontraktimit në vendet e afërta dhe aftësitë e saj të gjuhëve të huaja.

Së dyti, për sa i përket tregjeve të synuara për eksport, përqendrimi strategjik do të vendoset në segmentet e tregut të vogël dhe të mesëm (NVM), pasi që kjo preferencë e tregut karakterizohet me kërkesë të madhe dhe ka nivel krahasimisht të ulët të presioneve nga konkurrenca ndërkombëtare. Përveç kësaj. Industria e TI-së në Kosovë do ta adresojë në mënyrë specifike segmentin e fillimit të bizneseve për shkak të potencialit të saj të tregut për kontraktim nga vendet e afërta dhe zhvillim të softuerëve. Zgjidhja e këtyre segmenteve si synim, korrespondon për së afërmi me aftësitë e kompanive të TI-së në Kosovë për sa i përket shkallës dhe burimeve.

Së treti, Kompanitë e TI-së në Kosovë do të specializohen në industri specifike (vertikale). për tregjet e eksportit, këto vertikale përfshijnë: Softuerët/TI-në, telekomunikimet, mediat, shërbimet financiare, lojërat dhe argëtimin, shitblerjen me pakicë dhe shërbimet publike. Specializimi vertikal në tregun vendor përfshinë sektorin publik, shërbimet financiare, shërbimet publike, shitblerjen me pakicë, shëndetësinë, turizmin, telekomunikimet dhe arsimin.

Së katërti, specializimi funksional (horizontalet) duhet të rritet. Grupi punues për strategji i ka identifikuar këto fusha funksionale: zhvillim të softuerëve sipas kërkesës, zhvillim të faqeve të internetit/ueb dizajn, aplikacionet mobile dhe testim të softuerëve. Në periudhën afatmesme, duhet të zhvillohen aftësi dhe fusha funksionale shtesë varësisht nga tregu dhe trendet e teknologjisë (ju lutem referojuni edhe kapitullit 4.4 Rritja dhe Strategjia e Portofolios).

Së fundi, Ndërmarrjet e TI-së në Kosovë, duhet të përqendrohen në teknologji specifike, që reflektojnë kërkesën korresponduese në tregjet e TI-së. Sipas rezultateve të analizës strategjike (kapitulli 3), teknologjitë e tilla përfshijnë Java, C/C++, C#, .Net, Python, ABAP4, JavaScript, HTML, XML, PHP, TYPO3, SQL, iOS, ndër të tjera.

Grupi punues i ka identifikuar disa preferenca me qëllim të baraspeshimit të rrezikut të strategjive të përqendruara që preferenca mund të shteret apo sulmohet. Duke u përqendruar në disa preferenca, industria e TI-së në Kosovë do të jetë në gjendje që të menaxhojë në mënyrë efektive rrezikun derisa i shfrytëzon mundësitë e saj biznesore në maksimum.

Diferencimi:

Nga pikëpamja e rritjes së konkurrencës dhe produkteve të veçanta në industrinë e TI-së dhe mungesa e dukshmërisë ndërkombëtare dhe rendimit në industrinë e TI-së në Kosovë, diferencimi është element i rëndësishëm i strategjisë së përgjithshme. Mirëpo, për shkak të bazës së kufizuar të burimeve që e ka, diferencimi i përgjithshëm në aspektin e gjerë të tregut nuk është opsion i përshtatshëm për industrinë e Ti-së në Kosovë. Në vend të tij, strategjia e përgjithshme do ta ndjek qasjen ku diferencimi bëhet në kuadër të tregjeve dhe preferencave të synuara të definuar më lartë,

me qëllim të krijimit të një reputacioni të brendit dhe lojaliteti të konsumatorit për ndërmarrjet e TI-së në Kosovë. Diferencimi i industrisë së TI-së në Kosovë në tregjet e saj të synuara do të bazohet në këta **faktorë të diferencimit**:

- Ekspertë të TI-së me shkathtësi të larta
- Ekselencë e kompanive dhe cilësisë
- Aspektet e kontraktimit nga vendet e afërta përfshirë aftësitë gjuhësore (p.sh gjermanisht)
- Portofolio të integruar të shërbimeve me shërbimet plotësuese si testimi i softuerëve ("zgjidhjet me çelësa në dorë")
- Marketingu & brendimi
- Inovacioni

Aspekte veçanërisht relevante për sa i përket faktorëve të diferencimit janë **cilësia dhe pjekuria** e proceseve të zhvillimit të softuerëve. Për industritë e TI-së nga shtetet e reja si Kosova, menaxhimi i cilësisë është i një rëndësie të veçantë për sa i përket ndërtimit të mirëbesimit ndërmjet klientëve potencial. Në fakt, mirëbesimi luan rol vital në biznesin e TI-së për shkak të ndërlikueshmërisë, paprekshmërisë dhe natyrës dixhitale të TI-së. Kjo është veçanërisht e vërtetë në fushat e zhvillimit të softuerëve të kontraktuar në shtetet e reja të largëta/afërta, gjë që asocohet me nivel të shtuar të pasigurisë. Klientët nga Evropa Perëndimore shpesh shprehin pasiguri dhe dyshim për sa i përket besueshmërisë së kompanive të TI-së nga rajoni i Ballkanit. Kjo mund të gjurmohet prapa kryesisht për shkak të imazhit negativ të rajonit për sa i përket mjedisit të biznesit, kompetencave menaxheriale dhe besueshmërisë.

për t'i zbutur këto rreziqe të perceptuara, menaxhimi i cilësisë dhe respektimi i standardeve si ISO apo CMMI do t'i dërgojë mesazh të qartë klientëve të mundshëm ndërkombëtar që ndërmarrjet e TI-së në Kosovë e kanë aftësinë për të punuar në bazë të normave dhe procedurave të definuar qartë dhe t'iu nënshtrohen standardeve globale. Andaj, menaxhimi i cilësisë dhe certifikimi bëhen jo vetëm element i rëndësishëm i ndërtimit të mirëbesimit por edhe faktori kyç i diferencimit, veçanërisht kur e kemi para sysh diferencimin e paprekshëm përmes faktorëve psikologjik që ndërlidhen me imazhin, reputacionin, mirëbesimin dhe besueshmërinë. Përveç kësaj, ekselenca dhe cilësia e kompanive gjithashtu do të luaj rol të rëndësishëm në brendimin dhe pozicionimin ndërkombëtar të industrisë së TI-së në Kosovë.

Me qëllim të krijimit të vlerës superiore për konsumatorë dhe të diferencimit të suksesshëm të industrisë së Ti-së në Kosovë nga konkurrentët, strategjia do të parasheh një gamë të gjerë të masave të mbështetjes së veçantë, përfshirë zhvillimin e një portofolioje inovative të integruar të shërbimit, si dhe ushqyerjen e ekselencës, trajnimit dhe certifikimit të cilësisë të kompanive . Përveç kësaj, ushqimi i sistemeve gjithëpërfshirëse të menaxhimit të cilësisë do të luajë rol të rëndësishëm në forcimin e USP-së të industrisë së TI-së në Kosovë. për diferencim efektiv, është esenciale që të kuptohet konsumatori, nevojat dhe kërkesat e tij. Andaj, mbështetja e inteligjencës së tregut dhe analizës së konsumatorëve do të formojnë element tjetër të rëndësishëm në kuadër të masave të parapara në strategjinë e Kosovës për TI.

Efektshmëria për sa i përket kostos:

Për industrinë e TI-së në Kosovë, strategjia e udhëheqjes së kostos as nuk është e përshtatshme e as e qëndrueshme. Niveli i pagave tashmë është krahasimisht më i lartë së në shumicën e destinacioneve të largëta të Azisë Lindore dhe ka gjasa që të rritet edhe më tej për shkak të numrit të kufizuar të ekspertëve të TI-së dhe anëtarësimit të paraparë në BE.

Për më tepër, dinamika e tregut të softuerëve i bënë strategjitë e kostos së ulët qasje shumë të rrezikshme.

Në fakt, kostoja e ulët ofron bazë shumë më pak të sigurt për përparësi konkurruese se sa diferencimi. Përveç kësaj, strategjia e udhëheqjes së kostos do të kishte efekt të dëmshëm në imazhin që Kosova synon ta ketë dhe brendimin e saj si destinacion për shërbime të specializuara të cilësisë së lartë të zhvillimit të softuerëve.

Kur e kemi para sysh konkurrencën globale që është në rritje e sipër në fushën e kontraktimit, veçanërisht hyrjen në treg të konkurrentëve të ri nga Azia Lindore dhe Amerika Latine, strategjia e

përgjithshme duhet të siguroj që Kosova që industria e TI-së në Kosovë të asocohet me një raport të shkëlqyeshëm çmim-performancë dhe efektshmëri të kostos. Kjo do të mbështetet përmes investimit në arsim dhe trajnim, menaxhim të cilësisë dhe përmirësim procesit të softuerëve. Krijimi i ekonomive të shkallës dhe fushëveprimit përmes grupimit, do të jetë një masë tjetër e rëndësishme.

Për qëllim të futjes në tregje specifike të synuara apo segmente të tregut, më shpejtë dhe në mënyrë më efektive, industria e TI-së në Kosovë do t'i zbatojë strategjitë e depërtimit në treg apo strategjitë hibride vazhduese në tregje të caktuara. Kjo do të mund të bëhej duke ofruar shërbime të TI-së përkohësisht me çmime krahasimisht më të ulëta se sa konkurrentët. Mirëpo, kjo do të kërkonte analizë të thukët të tregjeve përkatëse të synuara, elasticitet të çmimeve dhe konkurrentë.

Vlen të përmendet që strategjia e shkathët e përqendruar për industrinë e TI-së në Kosovë nuk duhet të mbetet e gdhendur në gurë por duhet t'i përshtatet në mënyrë fleksibile trendëve të ndryshimit të teknologjisë dhe kushteve të tregut me kalimin e kohës.

4.4. Strategjia e Rritjes dhe Portofolit

Në bazë të strategjisë së përgjithshme të "Përqendrimit të shkathët", grupi punues e ka shtjelluar strategjinë e rritjes dhe portofolios për Industrinë e TI-së në Kosovë në disa pjesë apo ndarje.

Si pikënisje, anëtarët e grupit punues e kanë përkufizuar portofolion e produkteve dhe shërbimeve të industrisë së TI-së në Kosovë duke i marr para sysh rezultatet e analizës strategjike (analizën e brendshme dhe të jashtme) dhe duke i shfrytëzuar kornizat dhe mjetet e veçanta analitike. Këto mjete e kanë përfshirë Kornizën e Transformimit Dixhital, Ciklin Hype të Gartnerit dhe Matricën e Aftësive Kyçe.

Diagrami në vijim (figura 32) e shtjellon kornizën e transformimit dixhital për ekonominë e Kosovës, duke e mbështetur zhvillimin e produkteve dhe shërbimeve inovative, duke reflektuar trendët dixhitale si "cloud computing" apo analizimin e të dhënave të mëdha.

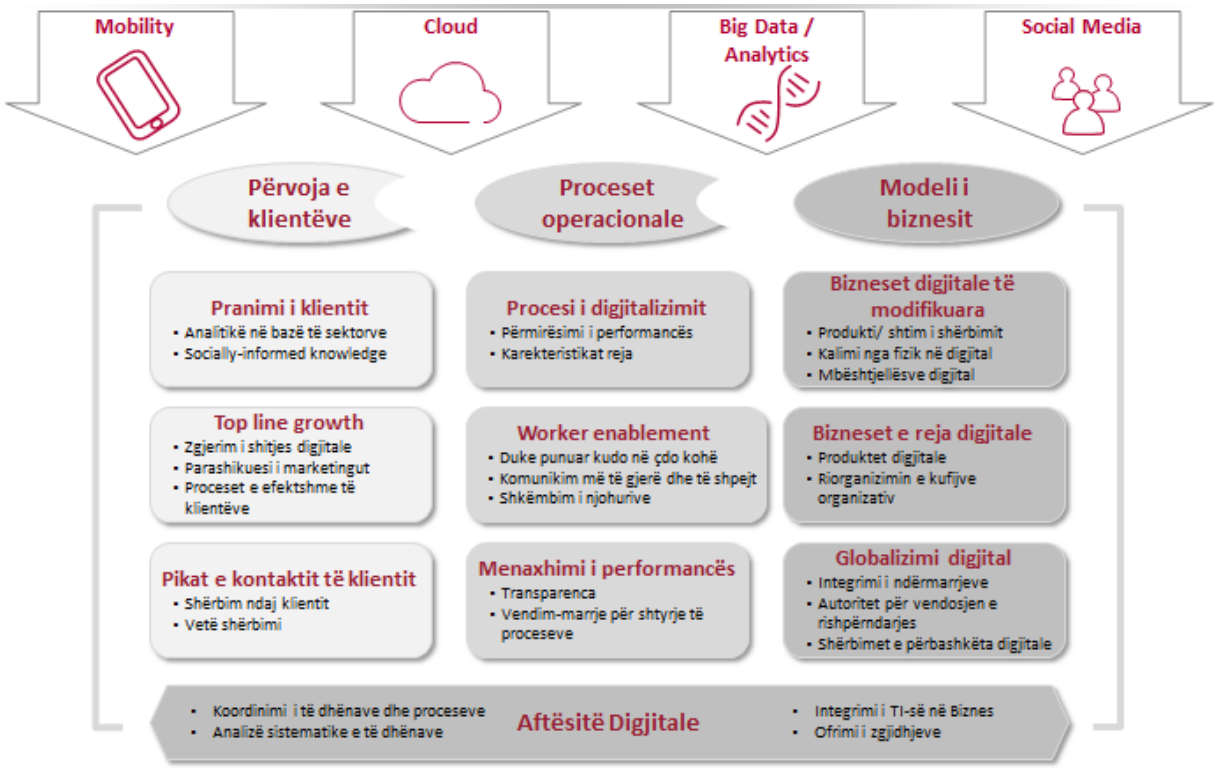

Figura 30: Korniza e transformimit dixhital për Strategjinë e rritjes & portfolios

Burimi: Capgemini

Në kuadër të disa punëtorive të përbashkëta të strategjisë. Grupi punues e ka zhvilluar këtë **portofol të produkteve dhe shërbimeve** të industrisë së Kosovës për TI:

Figura 31: Produktet bazë dhe portfolio e shërbimeve e Industrisë TI të Kosovës

Portofoli i produkteve dhe shërbimeve e cekur më lartë, i reflekton drejtpërsëdrejti aftësitë dhe kompetencat kyçe të industrisë së TI-së në Kosovë, të identifikuara përmes analizave strategjike.

Si hap i radhës, në Definimi e strategjisë së saj për rritje dhe portofolion, grupi punues e ka shtjelluar Matricën e Produkteve-tregut-rritjes (që njihet edhe me emri "Matrica Ansoff), e cila i përshkruan katër strategji alternative për ndërmarrjet e TI-së për shfrytëzimin e mundësive për tregje të reja:

- Depërtimi në treg: Depërtimi në tregjet ekzistuese me produktet ekzistuese
- Zhvillimi i tregut: Zhvillimi i tregjeve të reja për produktet ekzistuese
- Zhvillimi i produkteve: Zhvillimi i produkteve të reja për tregjet ekzistuese
- Diversifikimi: Zhvillimi i produkteve të reja për tregjet e reja (horizontal, vertikal, anësor)

Matrica e Ansoff-it në vijim i përmbledhë rezultatet kryesore, siç është shtjelluar nga grupi punues i strategjisë, duke i paraqitur opsionet e ndryshme për rritje strategjike të industrisë së TI-së në Kosovë për sa i përket tregjeve dhe portofoliove korresponduese të produkteve/shërbimeve:

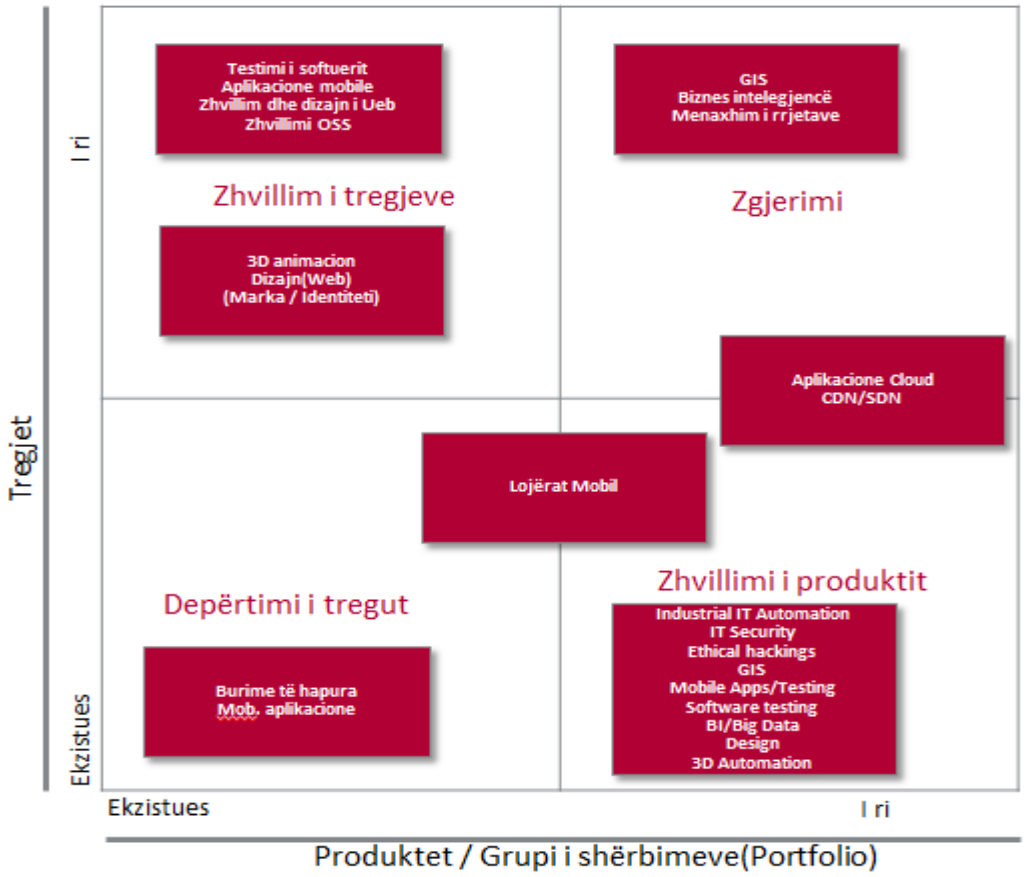

Figura 32: Matrica Ansoff

Pas parimit të përshtatjes strategjike dhe strategjisë së lartpërmendur të shkathët të përqendruar, grupi punues e ka definuar strategjinë e rritjes për industrinë e Kosovës për TI, që mund të përshkruhet si rritje organike e bazuar në modelet kryesore të biznesit dhe kompetencat bazë.

Ideja kryesore është që të fillohet duke depërtuar dhe duke zhvilluar tregje të synuara strategjike dhe pastaj të bëhet zgjerimi në tregjet e reja dhe segmentet e reja të produkteve, krahas kompetencave kryesore dhe modeleve ekzistuese. Tiparet kryesore të kësaj strategjie të rritjes janë shtjelluar në diagramin vizual, më poshtë, të strategjisë së rritjes:

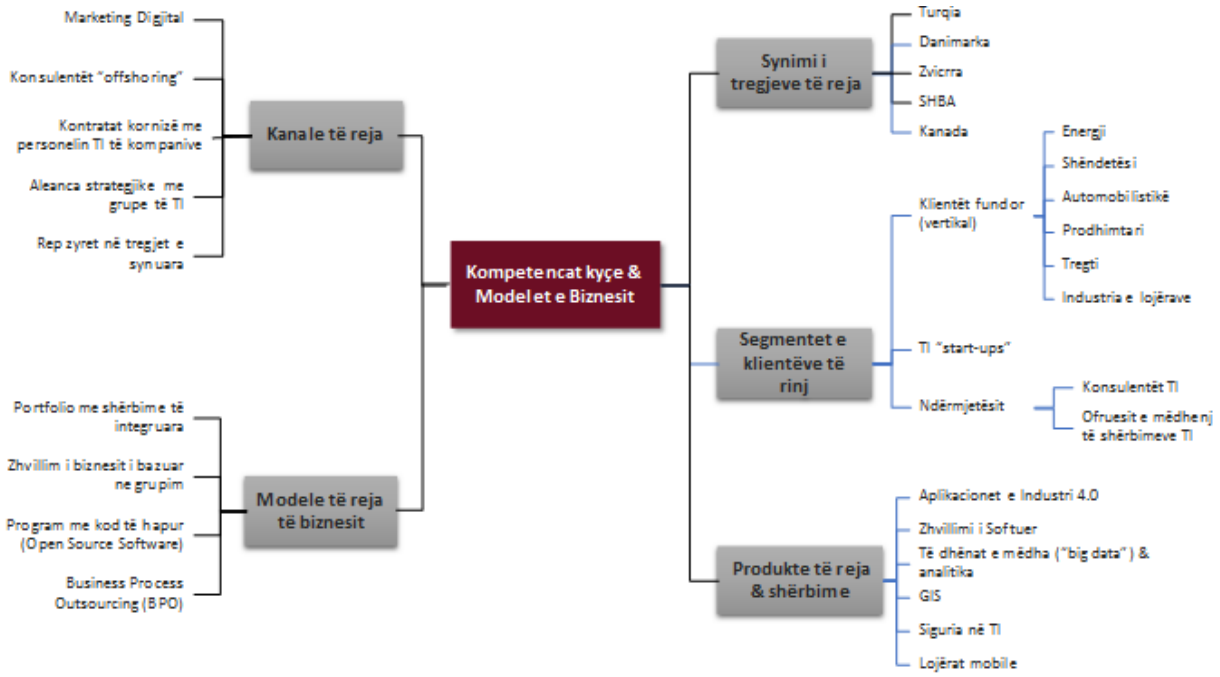

Figura 33: Korniza e strategjisë së rritjes

Siç mund të shihet nga diagrami në vijim, në periudhë afatgjatë, rritja shtesë në industrinë e TI-së në Kosovë do të gjenerohet përmes zhvillimit të tregjeve të reja synuara, segmenteve të konsumatorëve, produkteve dhe shërbimeve, modeleve dhe kanaleve të biznesit. Degët e ndryshme të diagramit vizual të strategjisë së rritjes paraqesin drejtimet e rritjes në të ardhmen për industrinë e TI-së në Kosovë.

Ideja kryesore prapa kësaj strategjie të rritjes dhe portofolit është që t'i shfrytëzojë mundësitë shtesë të biznesit në baza të qëndrueshme, pa i tejzgjëruar aftësitë dhe burimet e industrisë së TI-së në Kosovë. Kjo do të arrihet përmes përqendrimit në kompetencat ekzistuese bazë dhe modelet e biznesit, krahas zhvillimit gradual të shkathtësive dhe aftësive shtesë. Sipas qasjes së shkathët, strategjia e rritjes gjithashtu duhet të vlerësohet rregullisht dhe nëse është e nevojshme të ripozicionohet.

4.5. Strategjia e Hyrjes në Treg

Marrë parasysh elementet kyçe të strategjisë së përgjithshme me fokus të shkathët, sektori vijues do të prezantojë strategjinë e hyrjes në treg të industrisë kosovare të TI-së. Kjo strategji e hyrjes në treg ka për qëllim që të shërbejë si udhërrëfyes strategjik për hyrjen në tregje të caktuara për eksport, analizuar në kapitullin 3.2.

Në lidhje me strategjinë e hyrjes në treg të industrisë kosovare të TI-së, duhet të adresohen dy pyetje kryesore. Së pari, nëse ndërmarrjet kosovare të TI-së duhet të hyjnë në tregjet e caktuara me produkte apo shërbime të TI-së? Së dyti, cilat janë opsionet e hyrjes në tregje të ndryshme strategjike?

Mbi pyetjen e parë, është e rëndësishme të analizohen me kujdes anët pozitive dhe negative të një strategjie për produktet, kundër strategjive për shërbimet në lidhje me tregjet potenciale për eksport të TI-së:

Strategjia e Produkteve	
Përfitimet (+)	**Shqetësimet (-)**
▪ Shtimi i vlerës më të lartë ndaj shtetit eksportues ▪ Potencial më i madh për përfitim ▪ Inovacioni: produktet softuerike vazhdojnë të jenë shtyrësit më të mëdhenj të inovacionit ▪ Ndryshimi i modeleve të tregut dhe të dorëzimit për shkak të kompjuterizimit në 'cloud' dhe koncepteve SaaS ▪ Potenciali për lidhje me shërbime	▪ Mjaft e ndërlikuar dhe sfiduese ▪ Kostot për zhvillim të produkteve ▪ Kërkon investime substanciale në marketing dhe shërbime pas shitjeve ▪ Kërkon nivel të lartë të aftësive të menaxhimit dhe marketingut (në krahasim me eksportimin e shërbimeve të TI-së) ▪ Konkurrenca e ashpër në tregjet e produkteve softuerike ▪ Standardet ekzistuese dhe pikëpamjet ligjore (IP) ▪ Rreziqet më të larta për shkak të investimeve ▪ Depërtimi më i ngadalshëm në treg
Shembuj Praktikë	
▪ Izraeli ka ndjekur me sukses një strategji të produkteve, duke u fokusuar në eksportin e produkteve të specializuara si aplikacionet e komunikimit dhe softuerë për sigurim të informacionit ▪ Por: suksesi i kësaj strategjie është mundësuar në një shkallë të lartë nga disponueshmëria e kapitaleve nga SHBA-të dhe diaspora izraelite në tregje kyçe të eksportit.	

Strategjia e Shërbimeve	
Përfitimet (+)	**Shqetësimet (-)**
▪ Hyrja më e lehtë në treg ▪ Kërkohet investim më i vogël kapital ▪ Risku i përfshirë është shumë më i ulët ▪ Presioni më i ulët për konkurrencë (për shërbime të specializuara të TI-së) ▪ Pengesat e hyrjes janë më të pakta ▪ Zakonisht furnizuesit nuk kanë nevojë të themelojnë një rrjet të shpërndarjes	▪ Shtimi më i ulët i vlerës ▪ Më pak potencial për inovacion dhe kërkim e zhvillim
Shembuj Praktikë	
▪ Shembulli më i dalluar: India është vetëpozicionuar me sukses në disa tregje eksportuese nëpërmjet ofrimit të shërbimeve të TI-së (delegimi i punëve ndaj kompanive-individëve të huaj / kontraktimi në vende të largëta) ▪ Kompanitë indiane fillimisht nisën me aktivitete programuese të nivelit të ulët dhe afatshkurtra (rekrutimi i punëtorëve të TI-së) ▪ Më vonë, gradualisht u ngjitën në zinxhirin e vlerës përmes përmirësimit të aftësive teknike dhe menaxheriale, cilësisë dhe procesit të maturimit	

Për tregje të zhvilluara si Gjermania, Norvegjia, Holanda dhe Britania e Madhe, një strategji hyrëse e bazuar në produkte kërkon një kuptim të thellë të tregjeve dhe klientëve, një grup aftësish të ndërlikuara dhe mbi të gjitha, investime substanciale në zhvillim të produkteve, marketingut dhe shitjeve.

Rezultatet e analizave të brendshme kanë treguar se shumica e firmave kosovare të TI-së kanë përvojë të pakët në eksport dhe kanë mbështetje financiare të kufizuar në kapital fizik dhe njerëzor. Për më tepër, elementet kyçe mbështetëse ndaj një strategjie të produkteve, si kapitalet, rrjetet e shpërndarjes apo aftësi të forta kërkimi e zhvillimi si dhe inovacioni nuk ekzistojnë në Kosovë.

Bazuar në këto arsye, grupi punues i strategjisë nxori përfundimin se një strategji e produkteve është përtej aftësive të shumicës së kompanive kosovare të TI-së, andaj do të ishte jorealiste. Si e tillë, industria kosovare e TI-së do të fokusojë strategjinë e hyrjes në treg kryesisht në ofrimin e shërbimeve të TI-së.

Si pasojë, industria kosovare e TI-së do të hyjë në tregje të caktuara me portofolin e shërbimeve të përkufizuar në kapitullin paraprak (shih kapitullin 4.4). Theks i veçantë do të vihet në ofrimin e shërbimeve më cilësore të zhvillimit të softuerëve dhe të shërbimeve të tjera të TI-së që kërkojnë ekspertizë të lartë teknike si dhe aftësi të menaxhimit të projekteve. Në këtë kuptim, duhet të rriten aftësitë kyçe të kompanive kosovare të TI-së në fushën e ueb-dizajnit dhe aplikacioneve të telefonisë mobile. Andaj, firmat e TI-së duhet të zhvillojnë ekspertizë të lartë në fusha të caktuara dhe të zhvillojnë më tutje inxhinierinë softuerike dhe aftësitë në menaxhimin e projekteve të TI-së. Përveç kësaj, ata mund ta komplementojnë zhvillimin e softuerëve dhe testimin me dizajn dhe shërbimet këshilluese të TI-së, në mënyrë që t'iu ofrojnë klientëve portofoli me shërbime të integruara. Në këtë mënyrë, kompanitë e TI-së të Kosovës do të jenë në gjendje që të ekzekutojnë projekte të ndërlikuara të TI-së për klientët e tyre përkrah tërë ciklit të projektit softuerikë - nga analiza e sistemit e deri në zhvillimin, testimin dhe implementimin e softuerëve.

Specializimi në zhvillim cilësor të softuerëve dhe shërbimeve të TI-së do të ndihmoj në uljen e ekspozimit ndaj luhatjeve të tregut, për shkak se kërkesa për shërbime të tilla ofron më pak elasticitet të çmimeve dhe presioni i konkurrencës është më i ulët në krahasim me segmente të tjera të shërbimeve të TI-së.

Pavarësisht periudhave afatmesme dhe afatgjata, industria kosovare e TI-së nuk duhet të ndjekë vetëm strategjinë e shërbimit, por poashtu të provojë zhvillimin e produkteve të specializuara softuerike në tregjet e caktuara për eksport. Në këtë kuptim, ICK dhe kompanitë e reja kosovare mund të luajnë rol përcaktues në zhvillimin e produkteve inovative softuerike, sidomos në fushën e telefonisë mobile.

Krahas fokusit në shërbime, promovimi i eksportit të produkteve softuerike mund të ndihmojë rritjen e vlerës së shtuar dhe të krijojë bazë për shërbime të lidhura me produkte (p.sh. konsultimi me shërbime mbështetëse). Në fakt, lidhja e shërbimeve të TI-së me produkte inovative mund të jetë një opsion tërheqës për të ardhmen e industrisë kosovare të TI-së.

Në lidhje me pyetjen e dytë, grupi punues ka identifikuar pesë opsione të ndryshme të strategjisë së hyrjes në treg të industrisë kosovare të TI-së, marrë parasysh rezultatet e analizës së brendshme, si dhe karakteristikat strukturore të tregjeve të zgjedhura për eksport:

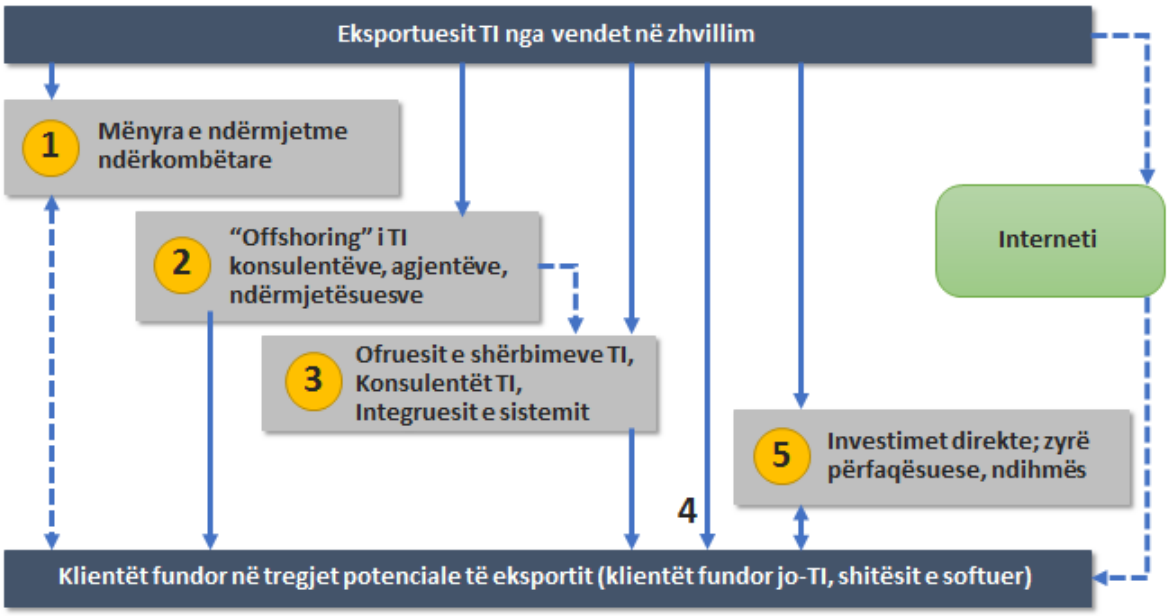

Figura 34: Pesë opsione të ndyshme të hyrjes në treg për eksport për Industrinë e TI të Kosovës

Opsionet e mësipërme janë të lidhura ngushtë me grupet e caktuara të identifikuara në analizën e tregut (kapitulli 3.2.3).

Në mënyrë që të formulohet një strategji e përshtatshme për hyrje në treg të industrisë kosovare të TI-së, do të prezantohen dhe diskutohen opsione të ndryshme në sektorin vijues, përfshirë përfitimet dhe shqetësimet përkatëse.

Opsioni 1: Mënyra e ndërmjetme e ndërkombëtarizimit[32]	
▪ Orientimi i shërbimeve apo produkteve të një kompanie nëpërmjet një klienti multinacional në tregun vendor ▪ Shembuj: për shumë NVM në Irlandë dhe Indi, të bërit biznes me korporata multinacionale në tregun vendor ka qenë hapi i parë për hyrje në tregje ndërkombëtare ▪ Poashtu disa shembuj nga Maqedonia (p.sh. Ein-Sof) dhe Bullgaria ▪ Nëpërmjet referencave nga klientë ndërkombëtarë në tregun vendor, kompanitë fitojnë qasje ndaj klientëve të rinj në tregje eksportuese ▪ Lidhjet strategjike me KMN poashtu do t'iu ofrojnë kompanive lokale qasje në teknologjitë më të fundit ▪ Rritja e IHD mund të krijojë mundësi biznesi për kompanitë softuerike kosovare në lidhje me ndërkombëtarizimin jodirekt (mënyra e ndërmjetme e ndërkombëtarizimit)	
Përfitimet (+)	**Shqetësimet (-)**
▪ Qasja indirekte në tregje të huaja pa ngarkuar resurset ▪ Fitimi i klientëve ndërkombëtarë ▪ Qasja në teknologjitë dhe metodat më të fundit të menaxhmentit ▪ Rritja e aseteve, shkallës dhe rrjeteve të KMN-ve për të hyrë në tregjet eksportuese	▪ Rritja e kostos së transaksioneve ▪ Mungesa e informacionit mbi tregje dhe blerës të fundit (asimetria e informacionit) ▪ Varësia ndaj KMN ▪ Dekurajimi i zhvillimit të aftësive eksportuese vetanake

[32] Në literaturën akademike, ky opsion shpeshherë njihet si "ndjekja nga klientët".

Opsioni 2 dhe 3: Hyrja indirekte në treg	
▪ Kompanitë përdorin një ndërmjetësues/distributor për të hyrë në treg. Ndërmjetësues mund të jenë: këshilltarë të specializuar të kontraktimit në vende të largëta (komisionarë, agjentë), ofrues të shërbimeve të TI-së, kompani për ofrimin e stafit të TI-së dhe këshilltarë të TI-së ▪ Trendi drejt integrimit të elementëve të kontraktimit në vende të largëta në shërbime të TI-së, krahas rritjes së specializimit brenda vlerës së zinxhirit të shërbimeve të TI-së, ofrojnë mundësi shtesë për bashkëpunim ndërmjet kompanive të shërbimeve të TI-së dhe ofruesve të kontraktimeve në vende te largëta nga Kosova	
Përfitimet (+)	**Shqetësimet (-)**
▪ Kërkohet më pak investim ▪ Më pak rrezik për shkak se ndërmjetësit ofrojnë njohuri të thelluara mbi klientët dhe tregun ▪ Përdorimi i kontakteve biznesore dhe rrjeteve të ndërmjetësve për zhvillim biznesor ▪ Formimi i aleancave strategjike ▪ Përdorimi i ndërmjetësve si shumëzues ▪ Zbut mungesën e brendimit	▪ Kontroll i kufizuar mbi aktivitetet eksportuese dhe kontaktet me klientë ▪ Ulja e marzhës së fitimit për shkak të ndërmjetësimit dhe skemave të komisionit ▪ Pengimi i zhvillimit të eksportit dhe njohurive mbi tregun

Opsioni 4: Eksporti direkt	
▪ Eksporti direkt i kompanive kosovare ndaj blerësve të fundit në tregun eksportues (blerës të fundit jashtë TI-së, kompani softuerike) ▪ Shitje direkte pa përfshirjen e ndërmjetësuesve ▪ Fokusimi në segmentin e NVM për shkak se është e vështirë qasja ndaj blerësve të fundit në shkallë të lartë ▪ Ekzistojnë disa shembuj të kryerjes së eksportit direkt nga kompani kosovare dhe rajonale	
Përfitimet (+)	**Shqetësimet (-)**
▪ Fitimi më i lartë ▪ Efekti i të mësuarit nga ndërveprimi direkt me klientë ▪ Komunikimi direkt edhe efektiv me blerësit e fundit ▪ Kontrolli i plotë i aktiviteteve eksportuese	▪ Kërkimi i aftësive të larta teknike dhe menaxheriale ▪ Investime substanciale në marketing dhe shitje ▪ Kërkohet shkallë e lartë e specializimit ▪ Klientët shpeshherë presin prani lokale

Opsioni 5: Investimi direkt / prania lokale
▪ Themelimi i pranisë lokale në tregun e caktuar nëpërmjet investimeve direkte ▪ Format: ndërmarrje të përbashkëta, partnerë lokalë, themelimi i degëve në pronësi të plotë (zyra përfaqësuese, njësia plotësisht e integruar) ▪ Rezultatet e analizës së jashtme: preferencat e klientëve për prani lokale dhe aftësi të dërgimit në vende të caktuara. Andaj, krijimi i një strukture përfaqësuese në tregun e caktuar mund të jetë një hap i dobishëm për hyrje të qëndrueshme në treg

Përfitimet (+)	Shqetësimet (-)
▪ Përparësia konkurruese ▪ Krijimi i vlerës se shtuar të klientit ▪ Kuptimi më i mirë i tregjeve të caktuara dhe klientëve ▪ Fokusi më i madh i klientëve dhe marrëdhënie më të afërta me klientë ▪ Kontrolli më i mirë i aktiviteteve dhe kanaleve të marketingut ▪ Depërtimi i qëndrueshëm në treg ▪ Rëndësia për brendim dhe pozicionim në tregjet e caktuara	▪ Përfshirja e investimeve domethënëse kapitale dhe alokimi i resurseve ▪ Çmime krahasimisht më të larta operative të pranisë lokale (zyra, stafi lokal etj.) ▪ Depërtimi më i ngadalshëm në treg

Edhe pse interneti është i shfaqur në tabelën e mësipërme krahas opsioneve të hyrjes në treg, duhet të kihet parasysh se nuk paraqet një të tillë. Për shkak se zhvillimi i softuerëve është shumë i ndërlikuar dhe faktorë të numërt ndikojnë në marrjen e vendimeve në kontraktim në vende të largëta apo të afërta (p.sh. aftësia, cilësia, çmimi etj.), është shumë e vështirë hyrja në një treg 'dixhital'.

Megjithatë, vlen të përmendet rritja e vazhdueshme e rëndësisë së marketingut dixhital në tregun e softuerëve dhe kontraktimit në vende të afërta lidhur me brendimin dhe zhvillimin e biznesit. Andaj, Strategjia e Kosovës për TI poashtu parasheh masa të veçanta në fushën e ueb-marketingut, marketingut në rrjete sociale, menaxhimit të marrëdhënieve me klientë, shkëmbimet e punëve në TI dhe portalet e veçanta për delegim të punëve ndaj kompanive/individëve të huaj.

Për shkak se përzgjedhja e opsionit më të përshtatshëm të hyrjes në treg duhet të bëhet përfundimisht nga kompanitë individuale në mikro-nivel, është relativisht e vështirë që të përkufizohet një strategji e përbashkët e hyrjes në treg të të gjithë industrisë së TI-së të Kosovës. Kompanitë e TI-së të Kosovës nuk janë të obliguara të zbatojnë një mënyrë të vetme të hyrjes në treg, por mund të kombinojnë disa të tilla, varësisht nga objektivat, modeli i biznesit, portofoli i produkteve/shërbimeve, përvojës në eksport, resurseve dhe natyrisht karakteristikave strukturore dhe kërkesave të tregut të caktuar.

Edhe pse vendimi për opsionin më të përshtatshëm të hyrjes në treg duhet të kryhet nga kompanitë individuale në mikro-nivel, grupi punues ka zhvilluar një strategji të përgjithshme të hyrjes së industrisë kosovare të TI-së në treg, e cila duhet të shërbejë si një udhëzim i përgjithshëm për hyrje në tregje të caktuara strategjike në nivel të industrisë. Si rezultat i strategjisë së përgjithshme me fokus të shkathët dhe arsyetimet e mësipërme, kjo strategji e hyrjes në treg të industrisë kosovare të TI-së përbëhet nga katër elemente kyçe, përshkruar në tabelën vijuese:

Elementi kyç 1: Hyrja e fokusuar në treg	Elementi kyç 2: Hyrja në treg e bazuar në grupime
▪ Hyrja në tregje të caktuara me portofol te caktuar të shërbimeve (shih kapitullin 4.4) fokusuar në ofrimin e shërbimeve cilësore të zhvillimit softuerik dhe shërbimeve të tjera të TI-së ▪ Rritja e aftësive kyçe të kompanive kosovare të TI-së në fushën e ueb-dizajnit dhe aplikacioneve të telefonisë mobile ▪ Specializimi dhe përshtatja e shërbimeve të TI-së ▪ Hyrja në tregje të caktuara përmes fokusimit në industri të caktuara (p.sh. shërbime financiare, tregti me pakicë, shëndetësi, energji, automobilistikë, telekomunikacion, TI) dhe segmente të caktuara (NVM, kompani të reja të TI-së) ▪ Promovimi i brendimit dhe pozicionimit ndërkombëtar të industrisë kosovare të TI-së	▪ Grupimi i kompanive sipas aftësive dhe portofoleve të shërbimeve në mënyrë që të lehtësohet hyrja në tregje të caktuara ▪ Zhvillimi dhe marketingu i një portofoli të integruar të shërbimeve përbërë nga shërbime plotësuese për t'iu ofruar klientëve një zgjidhje 'me çelës në dorë' duke mbuluar ciklin e plotë të projekteve softuerike prej analizës së sistemit, deri tek zhvillimi, testimi dhe lansimi i softuerit ▪ Gjenerimi i efekteve të sinergjisë, ekonomive të shkallës dhe shtrirjes ▪ Ofrimi i shërbimeve të promovimit të eksportit të bazuar në grupime ndaj kompanive kosovare të IT-së nëpërmjet STIKK ▪ Themelimi i strukturave përfaqësuese të përbashkëta në tregje të caktuara strategjike ▪ Përdorimi i grupimeve dhe asociacioneve të TI-së në tregje të caktuara si partnerë strategjikë dhe shumëzues
Elementi kyç 2: Hyrja sekuenciale në treg	**Elementi kyç 4: Strategjia e depërtimit**
▪ Strategjia hibride sekuenciale kombinuar me elementë të udhëheqjes së kostove me diferencim (tejkalim) me kalim të kohës ▪ Për shkak të kostove të larta dhe ndërlikueshmërisë së hyrjes në treg: hyrja fillestare në treg nëpërmjet këshilltarëve të specializuar të kontraktimit në vende të largëta, ofruesve të shërbimeve të TI-së, kompanive për ofrimin e stafit të TI-së dhe këshilltarëve të TI-së ▪ Paralelisht: gjenerimi i referencave ndërkombëtare në tregun vendor nëpërmjet mënyrës së ndërmjetme të ndërkombëtarizimit ▪ Pas fazës fillestare: themelimi gradual i aktiviteteve të eksportit direkt ▪ Hapi përfundimtar: prania lokale në treg (p.sh. zyra e shitjeve)	▪ Depërtimi në tregjet e caktuara për eksportim me çmime krahasimisht të ulëta ashtu që të përshpejtohet depërtimi në treg dhe fitimi i përqindjes së tregut ▪ Çmime depërtuese: strategjia e udhëheqjes pa kosto por çmime shumë konkurruese në lidhje me vlerën e perceptuar të klientëve ▪ Kur shërbimet e Kosovës në vende të afërta të kenë fituar përqindje të mjaftueshme të tregut si dhe njohje nga klientët, çmimet mund të rriten gradualisht në raport me vlerën e klientëve dhe fitimeve të prodhimtarisë

Në kuptim të strategjisë së hyrjes në treg, industrisë kosovare të TI-së poashtu do t'i duhet të shtjellojë një koncept të brendimit. Rëndësia e brendimit për industrinë kosovarë të TI-së mund t'i atribuohet fakteve vijuese:

- Mungesa e brendimit është identifikuar si pengesa kryesore e eksportit të TI-së kosovare
- Pozicionimi në tregun vendor dhe të huaj

- Përzgjedhja e partnerëve potencialë për biznes (delegimi i punëve ndaj kompanive-individëve të huaj/ kontraktimi në vende të largëta) shpeshherë është i bazuar në imazhin dhe reputacionin e një shteti dhe industrisë së TI-së në atë shtet ("brendimi i shtetit")
- Brendi i suksesshëm iu mundëson kompanive të TI-së ndërtimin e marrëdhënieve dhe kërkesave të qëndrueshme dhe afatgjata me klientë
- Rritja e dukshmërisë në tregje ndërkombëtare
- Brendimi është një burim i rëndësishëm për diferencim
- Gjenerimi i përparësive konkurruese dhe rritja e marzhave dhe përfitimit
- Baza për zgjerim në përmirësime të produkteve/shërbimeve, linja dhe kategori të reja

Marrë parasysh rëndësinë e brendimit për industrinë kosovare të TI-së, grupi punues për strategji ka paraparë masa mbështetëse përkatëse në planin operacional (shih kapitullin 5).

Koncepti i brendimit për industrinë kosovare të TI-së duhet të bazohet në vlera të përkufizuara qartë mbi brend. Këto vlera duhet të pasqyrojnë qëllimin e përgjithshëm si dhe strategjinë e përgjithshme të hyrjes në treg. Andaj, qëllimi i brendimit do të bazohet në cilësinë, përsosmërinë e kompanive, shkathtësinë dhe efikasitetin e kostos.

Qëllimi i strategjisë së hyrjes në treg, përshkruar më sipër, është t'i mundësojë industrisë kosovare të TI-së qasje në tregje të caktuara bazuar në një rritje organike të qëndrueshme, pa tejshtrirë aftësitë dhe resurset e ndërmarrjeve kosovare të TI-së.

Në përgjithësi, strategjia e hyrjes në treg duhet të jetë një proces dinamik, duke qëndruar në hap më tregjet botërore të TI-së.

4.6. Masat dhe Shtyllat Strategjike

Për t'u arritur qëllimi i përgjithshëm i transformimit të industrisë së TI në nxitësin kryesor të rritjes ekonomike, punësimit dhe inovacionit në Kosovë, grupi punues ka definuar një shtrirje të gjerë te masave strategjike.

Këto masa reflektojnë strategjinë e përgjithshme për industrinë e TI në Kosovë, si dhe rritjen dhe strategjinë e hyrjes në treg, përshkruar në kapitujt paraprakë. Ato janë të bazuara në parimin e konkurrueshmërisë së rregullt, përfshirë detyra dhe aktivitete të caktuara në makro-, meso- dhe mikronivele. Ka rëndësi të theksohet se shumë nga këto masa strategjike janë të ndërlidhura dhe duhet të koordinohen e implementohen në bashkëpunim të afërt me të gjithë akterët relevantë.

Me qëllim të koordinimit dhe implementimit efektiv, masa të ndryshme janë organizuar në **9 shtylla strategjike** sipas nën-qëllimeve (shih kapitullin 4.2) dhe temave strategjike. Këto shtylla formojnë një portofol të integruar të masave mbështetëse për industrinë e TI në Kosovë, të cilat mund t'i përshtaten me shpejtësi ndryshimeve të kushteve dhe nevojave të tregut.

Harta strategjike në vijim ofron një pasqyrë të shtyllave strategjike dhe masave përkatëse

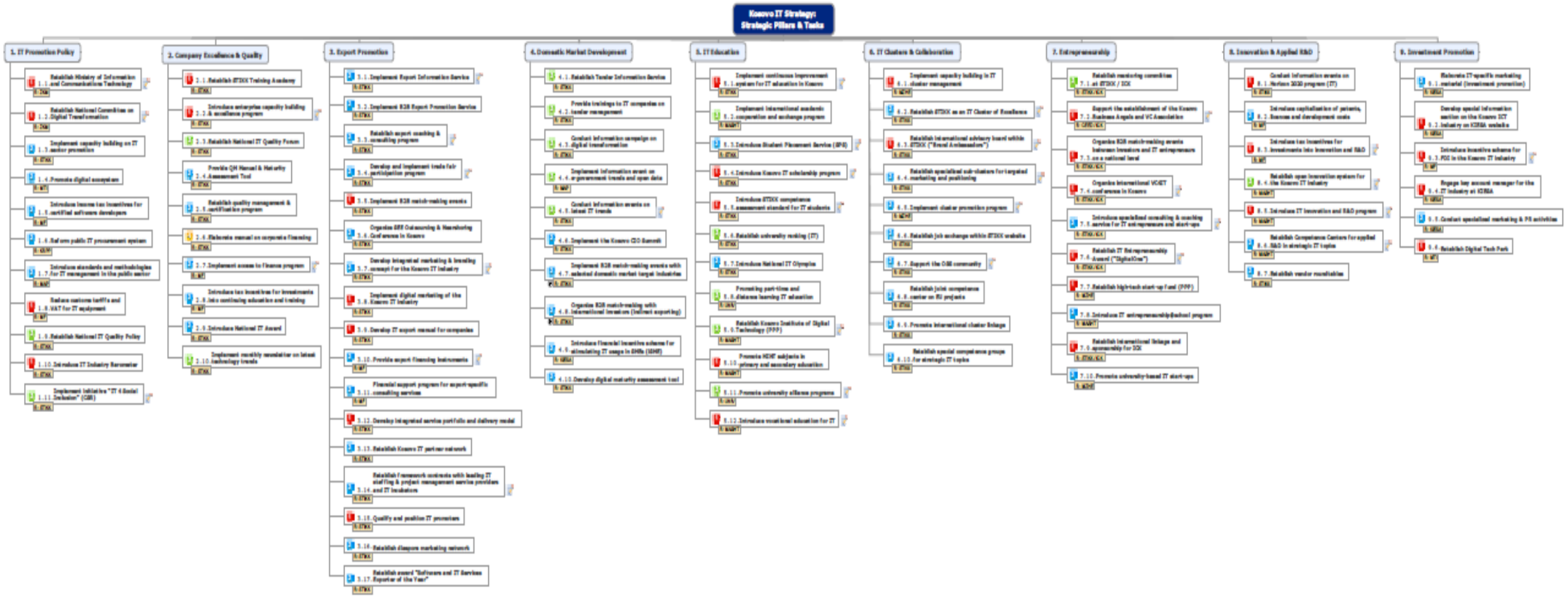

Figura 35: Harta strategjike me shtyllat strategjike dhe detyrat e Strategjisë së Kosovës për TI

Në këtë kapitull, do të prezantohen shkurtimisht 9 shtyllat strategjike, si dhe qëllimet, arsyetimi dhe masat apo detyrat strategjike përkatëse. Një përshkrim më i hollësishëm dhe operacionalizimi i masave/detyrave strategjike individuale do të bëhet në kapitullin 5 në kuadër të planit operacional.

4.6.1. Shtylla Strategjike 1: Politikat e Promovimit të TI-së

Shtylla Strategjike 1: Politikat e Promovimit të TI-së	
Qëllimi	Prezantimi i një politike gjithëpërfshirëse për promovimin e TI-së
Arsyetimi:	Në mënyrë që të promovohet industria e TI-së dhe transformimi dixhital në Kosovë, duhet të formohet korniza e kushteve të nevojshme. Andaj, kjo shtyllë strategjike ka për qëllim krijimin e një ekosistemi dixhital të favorshëm për rritjen e sipërmarrjes dhe vetë sektorit të TI-së. Masat politike duhet të marrin parasysh se industria e TI-së në Kosovë përbëhet pothuajse ekskluzivisht nga ndërmarrje të vogla apo të mesme. Për dallim nga procesi tradicional i krijimit të politikave nga lart poshtë, institucionet qeveritare duhet të përfshihen në formulimin proaktiv të politikave, në bashkëpunim të afërt me industrinë e TI-së.
Përshkrimi:	▪ Themelimi i kornizës së kushteve të nevojshme për promovim efektiv të sektorit të TI-së në Kosove ▪ Prezantimi i politikave gjithëpërfshirëse të TI-së ▪ Themelimi i një ambienti nxitës ndaj rritjes së ndërmarrësisë dhe sektorit të TI-së ▪ Rritja e vetëdijesimit dhe rëndësisë strategjike të industrisë së TI-së në Kosovë ▪ Përmirësimi i dukshmërisë së industrisë së TI-së të Kosovës në politikat ekonomike ▪ Ndërtimi i strukturave dhe kapaciteteve organizative të nevojshme për promovimin e sektorit të TI-së ▪ Prezantimi i një politike cilësore
Detyrat	1.1 Themelimi i Ministrisë së Teknologjisë Informative dhe të Komunikimit 1.2 Themelimi i Komitetit Shtetëror për Transformimin Dixhital 1.3 Implementimi i ndërtimit të kapaciteteve për promovimin e sektorit të TI-së 1.4 Promovimi i ekosistemit dixhital 1.5 Prezantimi i stimulimeve tatimore për zhvillues të certifikuar softuerikë 1.6 Reformimi i sistemit te prokurimit publik të TI-së 1.7 Prezantimi i standardeve dhe metodologjive për menaxhment të TI-së në sektorin publik 1.8 Ulja e tarifave doganore dhe TVSH-së për pajisje të TI-së 1.9 Themelimi i Politikës Shtetërore për Cilësi të TI-së 1.10 Prezantimi i Barometrit të Industrisë së TI 1.11 Implementimi i iniciativës “IT 4 Social Inclusion” (CSR)

4.6.2. Shtylla Strategjike 2: Cilësia e Kompanive

Shtylla Strategjike 2: Cilësia e Kompanive	
Qëllimi:	Promovimi i cilësisë së kompanive
Arsyetimi:	Cilësia e kompanive është faktor kyç diferencues për industrinë kosovare të TI-së dhe ka ndikim madhor në konkurrueshmërinë ndërkombëtare. Për industri të TI-së nga vende në zhvillim si Kosova, menaxhimi i cilësisë është i një rëndësie shumë të madhe sa i përket promovimit të besimit të klientit. Certifikimet e cilësisë si ISO dhe CMMI dërgojnë një mesazh të fortë tek klientë potencial të huaj që kompanitë e TI-së do të punojnë në pajtueshmëri me norma dhe procedura të definuar qartë si dhe përkitazi me standardet botërore. Marrë parasysh faktin se niveli aktual i pagës në industrinë e TI-së në Kosovë është relativisht më i lartë se ato në shumë destinacione aziatike, poashtu ka gjasë të rritet edhe më tutje gjatë procesit të integrimit të Kosovës në BE. E ardhmja e konkurrueshmërisë ndërkombëtare të industrisë kosovare të TI-së do të varet në cilësi dhe efikasitet, andaj, për Kosovën, cilësia kthehet në një burim të rëndësishëm të diferencimit, siç është reflektuar në sistemin e qëllimeve të kësaj strategjie. Më tutje, cilësia e kompanive do të luajë një rol të rëndësishëm në brendimin dhe pozicionimin ndërkombëtar të industrisë kosovare të TI-së. Promovimi i cilësisë së kompanive kërkon investime madhore në kualifikim, trajnim dhe certifikim në pajtueshmëri me standardet dhe metodologjitë ndërkombëtare.
Përshkrimi	▪ Rritja e konkurrueshmërise ndërkombëtare të kompanive kosovare të TI-së ▪ Prezantimi i një ideologjie dhe infrastrukture që nxit të mësuar dhe kualifikim të vazhdueshëm ▪ Promovim i ekspertizës teknike dhe zhvillimit të aftësive ▪ Prezantimi i metodave të fundit të menaxhimit dhe njohurive teknike ▪ Promovimi i cilësisë së kompanive ▪ Themelimi i një 'kulture të cilësisë' ▪ Përmirësimi i qasjes në financa
Detyrat	2.1 Themelimi i STIKK Education 2.2 Prezantimi i Programit të Ndërtimit të Kapacitetit dhe Përsosmërisë së Ndërmarrjeve 2.3 Themelimi i Forumit Shtetëror të Cilësisë së TI-së 2.4 Ofrimi i Udhëzuesit për Menaxhment Cilësor dhe Instrumentit për Vlerësim të Maturitetit 2.5 Themelimi i Programit për Menaxhment Cilësor dhe Certifikim 2.6 Shtjellimi i udhëzuesit për financim të korporatave 2.7 Implementimi i qasjes në program të financave 2.8 Prezantimi i stimulimeve tatimore për investime në vazhdimin e arsimimit dhe trajnimit 2.9 Prezantimi i Çmimit Shtetëror të TI-së 2.10 Përpilimi i gazetës mujore për trendet e fundit të teknologjisë

4.6.3. Shtylla Strategjike 3: Promovimi i Eksportit

Shtylla Strategjike 3: Promovimi i Eksportit	
Qëllimi:	Promovimi i eksporteve të industrisë kosovare të TI-së
Arsyetimi:	Për shkak të tregut vendor shumë të kufizuar dhe të pazhvilluar në Kosovë, promovimi i eksportit është i një rëndësie shumë të madhe për zhvillimin dhe rritjen e industrisë së TI-së vendore. Aktivitetet duhet te fokusohen në tregje të caktuara për eksport. Mungesa e brendeve dhe dukshmërisë ndërkombëtare është identifikuar nga kompani dhe akterë publikë si një ndër pengesat kryesore ndaj eksporteve të TI-së së Kosovës. Andaj, është i nevojshëm një koncept i marketingut dhe brendimit të industrisë së TI-së kosovare, duke reflektuar kërkesa specifike të klientëve dhe faktorë kyç për sukses në eksportin në tregjet strategjike. Për më tepër, krahas forcimit të kapaciteteve të tyre eksportuese, duhet të merren parasysh nevojat specifike të NVM të TI-së në kuptim të promovimit të eksportit.
Përshkrimi:	▪ Hapja e tregjeve të reja dhe mundësive biznesore për industrinë e TI-së në Kosove ▪ Rritja e të hyrave nga eksporti ▪ Themelimi i një brendi kombëtar të TI-së ▪ Pozicionimi i Kosovës në tregje ndërkombëtare ▪ Rritja e dukshmërisë ndërkombëtare të TI-së së Kosovës ▪ Ofrimi i shërbimeve mbështetëse për eksport ndaj kompanive kosovare të TI-së ▪ Zhvillimi i produkteve dhe shërbimeve të reja ▪ Zhvillimi i modeleve inovative të marketingut dhe dërgesës në vende të afërta
Detyrat	3.1 Implementimi i Shërbimit Informativ për Eksport 3.2 Implementimi i Shërbimit të Promovimit të Eksportit B2B 3.3 Themelimi i programit për trajnim dhe konsultim për eksporte 3.4 Zhvillimi dhe implementimi i programit për pjesëmarrje në panaire 3.5 Organizimi i ngjarjeve B2B 3.6 Organizimi i Konferencës së EJL në Kosovë për Kontraktim në Vende te Afërta 3.7 Zhvillimi i koncepteve të integruara për marketing dhe brendim për industrinë e TI-së në Kosovë 3.8 Implementimi i marketingut dixhital për industrinë Kosovare të TI-së 3.9 Zhvillimi i manualit eksportues të TI-së për kompanitë 3.10 Ofrimi i instrumenteve financuese për eksport 3.11 Programi i mbështetjes financiare për shërbime të konsulencës për eksport 3.12 Zhvillimi i portofolit të shërbimeve dhe modeleve të dorëzimit 3.13 Themelimi i kornizës së ortakërisë për TI-në e Kosovës 3.14 Themelimi i kontratave kornizë me ofruesit kryesor të shërbimeve të angazhimit të stafit të TI-së dhe menaxhimit të projekteve dhe inkubatorët e TI-së. 3.15 Promotorë të cilësisë dhe pozitës së TI-së 3.16 Themelimi i rrjetit të marketingut në diasporë 3.17 Themelimi i çmimit “Eksportuesi i Vitit për Softuer dhe Shërbime të TI-së”

4.6.4. Shtylla Strategjike 4: Zhvillimi i Tregut Vendor

Strategjike 4: Zhvillimi i Tregut Vendor	
Qëllimi:	Zhvillimi i tregut vendor dhe rritja e prodhimtarisë nëpërmjet TI-së.
Arsyetimi:	Arsyeja prapa kësaj shtylle strategjike është hapja e rritjes së potencialit të tregut vendor (në industri të caktuara) ndaj kompanive kosovare të TI-së, duke krijuar kështu një burim shtesë të të ardhurave. Në të njëjtën kohë, kjo shtyllë ka për qëllim t'iu ofrojë kompanive të industrive tjera produkte dhe shërbime inovative të TI-së, në mënyrë që të përmirësojnë efikasitetin dhe prodhimtarinë e tyre. Një aspekt tjetër i rëndësishëm i zhvillimit të tregut vendor është krijimi i mundësive afariste për industrinë kosovare të TI-së përmes krijimit të lidhjeve ndërmjet ndërmarrjeve lokale të TI-së dhe investitorëve ndërkombëtarë/korporatave multinacionale (KMN) në Kosovë.
Përshkrimi:	▪ Hapja e mundësive shtesë për biznes për kompanitë kosovare të TI-së në tregun vendor ▪ Maksimizimi i të ardhurave nga tregu vendor ▪ Zbatimi i përafrimit dhe arsimimit të klientit (strategjia tërheqëse) ▪ Marketingu agresiv i kapaciteteve dhe portofolit të shërbimeve të kompanive kosovare të TI-së në tregun vendor (strategjie shtytëse) ▪ Themelimi i llogarive strategjike të industrisë ▪ Hapja e tregut për investitorë të huaj (IHD) potencialë dhe degët e tyre në Kosovë (mënyrë e ndërmjetme e ndërkombëtarizimit)
Detyrat	4.1 Themelimi i Shërbimit Informativ për Tenderë 4.2 Ofrimi i trajnimeve për kompanitë e TI-së në menaxhim të tenderëve 4.3 Realizimi i fushatave informative në transformimin dixhital 4.4 Implementimi i ngjarjeve informative në trendet e e-qeverisjes dhe të dhënave të hapura 4.5 Realizimi i ngjarjeve informative në trendet e fundit të TI-së 4.6 Implementimi i Samitit CIO të Kosovës 4.7 Implementimi i ngjarjeve B2B me industri të caktuara të tregut vendor 4.8 Organizimi i B2B me investitorë ndërkombëtarë (eksport jodirekt) 4.9 Prezantimi i skemave financiare për nxitje dhe stimulim të përdorimit të TI-së në NVM (iNVM) 4.10 Zhvillimi i udhëzuesit dixhital për vlerësimin e maturitetit

4.6.5. Shtylla Strategjike 5: Arsimimi në TI

Shtylla Strategjike 5: Edukimi në TI	
Qëllimi:	Përmirësimi i arsimimit në TI dhe promovimi i përsosmërisë së resurseve njerëzore në Kosovë
Arsyetimi:	Arsimimi dhe përsosmëria e resurseve njerëzore janë përcaktues kyç të konkurrueshmërisë së industrisë kosovare të TI-së. Rrjedhimisht, kjo shtyllë ka për qëllim promovimin e arsimimit dhe përsosmërisë së resurseve natyrore nëpërmjet përmirësimit të vazhdueshëm të arsimimit mbi TI në Kosovë në nivele primare, sekondare dhe veçanërisht ato terciare. Theks të veçantë duhet vënë në bashkërendimin e kurrikulës së TI-së me nevojat e caktuara të sektorit privat dhe në nxitjen e bashkëpunimit të ngushtë ndërmjet universiteteve dhe industrisë së TI-së. Sa i përket shkurtimit të ciklit inovativ në industrinë e TI-së, koncepti i të mësuarit dhe përgatitjes së përjetshme ka rëndësi të veçantë.
Përshkrimi:	▪ Përmirësimi i arsimit mbi TI-në në Kosovë ▪ Përmirësimi i outputit kualitativ dhe sasior të universiteteve në Kosovë ▪ Harmonizimi i kurrikulumit të TI-së me nevojat e veçanta të sektorit privat ▪ Nxitja e bashkëpunimit akademik ndërkombëtar dhe programeve të shkëmbimit ▪ Përmirësimi i bashkëpunimit ndërmjet universiteteve dhe industrisë së TI-së ▪ Rritja e perspektivës për punësim në industrinë e TI-së ▪ Promovimi i përsosmërisë së resurseve njerëzore në industrinë kosovare të TI-së
Detyrat	5.1 Implementimi i sistemit për përmirësim të vazhdueshëm të arsimimit mbi TI në Kosovë 5.2 Implementimi i bashkëpunimit akademik ndërkombëtar dhe programeve të shkëmbimit 5.3 Prezantimi i Shërbimit për Vendosje të Studentëve 5.4 Prezantimi i programit kosovar për bursa të TI-së 5.5 Prezantimi i STIKK Standardit për Vlerësim të Njohurive për studentë të TI-së 5.6 Krijimi i radhitjes së universitetit (TI) 5.7 Prezantimi i olimpiadës shtetërore për TI 5.8 Promovimi i të mësuarit me gjysme orar dhe në distance në arsimimin për TI 5.9 Themelimi i Institutit Kosovar për Teknologjinë Dixhitale (PPP) 5.10 Promovimi i temave MINT në nivelin primar dhe sekondar 5.11 Promovimi i programeve për bashkim të universiteteve 5.12 Prezantimi i arsimimit profesional për TI

4.6.6. Shtylla Strategjike 6: Grupimet dhe Bashkëpunimet në TI

Shtylla Strategjike 6: Grupimet dhe Bashkëpunimet në TI	
Qëllimi:	Rritja e konkurrueshmërisë sistematike nëpërmjet grupimeve dhe bashkëpunimeve në TI
Arsyetimi:	Grupimet janë një mjet i rëndësishëm për promovimin e industrisë kosovare të TI-së, sidomos në lidhje me promovim të eksportit, bashkëpunimin më industri të tjera dhe inovacion/kërkim dhe zhvillim. Për më tepër, grupimet i mundësojnë kompanive kosovare të TI-së të tejkalojnë kufizimet e resurseve dhe të synojnë tregje të reja së bashku . Grupimet janë poashtu një instrument i vlefshëm për brendim dhe pozicionim ndërkombëtar, sepse rrisin dukshmërinë dhe lejojnë për marketing dhe komunikim më efikas dhe më objektiv. Nëpërmjet theksimit të mundësive specifike dhe përparësive konkurruese të industrisë kosovare të TI-së, grupimet mund të kthehen në një mënyrë të rëndësishme për brendim dhe diferencim të industrisë nga konkurrentet. Grupimet i lejojnë kompanitë të specializohen në kapacitete dhe teknologji të caktuara, krahas ofrimit të lidhjes bashkëpunuese dhe shkëmbimeve të nevojshme për të integruar këto kapacitete në produkte dhe shërbime inovative. Nëpërmjet rikonfigurimit dhe rikombinimit të kapaciteteve të ndryshme teknike dhe menaxheriale të kompanive anëtare, grupimi mund të adaptohet me shpejtësi ndaj ndryshimeve të kushteve të dhe trendeve teknologjike në treg, duke rritur kështu konkurrueshmërinë ndërkombëtare të industrisë kosovare të TI-së.
Përshkrimi:	▪ Përmirësimi i konkurrueshmërisë sistematike nëpërmjet grupimeve dhe bashkëpunimit ▪ Arritja e ekonomisë së shkallës nëpërmjet bashkëpunimit ▪ Arritja e efekteve sinergjike nëpërmjet bashkëpunimit të kompanive me aftësi të ndryshme teknike ▪ Promovimi i përbashkët i marketingut dhe eksportit ▪ Rritja e dukshmërisë ndërkombëtare të industrisë kosovare të TI-së ▪ Zhvillimi dhe implementimi i shërbimeve të specializuara (shërbime grupore) për mbështetje ndaj kompanive kosovare të TI-së ▪ Optimizimi i shpenzimeve nëpërmjet lidhjes së kërkesës (fuqia kolektive e marrëveshjes) dhe ndarjes së resurseve ▪ Rritja e fuqive inovative nëpërmjet lidhjes së kompetencave dhe resurseve ▪ Rritja e profilit në treg ▪ Lobimi efektiv
Detyrat	6.1 Implementimi i ndërtimit të kapacitetit në menaxhimin e grupimeve në TI 6.2 Themelimi i STIKK si një Grupim i Përsosmërisë në TI 6.3 Themelimi i bordit këshillues ndërkombëtar në kuadër të STIKK (“Ambasadorë të Brendit”) 6.4 Themelimi i nën-grupimeve të specializuara për marketing dhe pozicionim të caktuar 6.5 Implementimi i programit për promovim të grupimeve 6.6 Krijimi i mundësisë për shkëmbime të punës në kuadër të ueb-faqes së STIKK 6.7 Përkrahja e komunitetit për softuerë të hapur (SPH) 6.8 Themelimi i qendrës për kompetenca të përbashkëta në projektet e BE-së 6.9 Promovimi i lidhjes ndërkombëtare të grupimeve 6.10 Themelimi i grupeve me kompetenca të veçanta për tema strategjike të TI-së

4.6.7. Shtylla Strategjike 7: Ndërmarrësia

Shtylla Strategjike 7: Ndërmarrësia	
Qëllimi:	Ngritja e ndërmarrësisë në Kosovë
Arsyetimi:	Arsyeja prapa kësaj shtylle strategjike është themelimi i një ekosistemi nxitës për ndërmarrësi dhe inovacion në TI. Kjo është veçanërisht relevante në lidhje me shkallëzimin e industrisë kosovare të TI-së dhe konkurrueshmërinë e saj afatgjatë. Theks i veçantë duhet të vendoset në ofrimin e shërbimeve mbështetëse të personalizuara për kompanitë e reja të Ti-së, si dhe në nxitjen e bashkëpunimit nëpërmjet ndërmarrjeve të pjekura dhe atyre të reja të TI-së.
Përshkrimi:	▪ Promovimi i një ekosistemi dhe kornizës së kushteve nxitëse ndaj ndërmarrësisë në TI ▪ Përmirësimi i qasjes në ndërmarrje kapitaliste ▪ Ofrimi i shërbimeve mbështetëse të personalizuara për ndërmarrjet dhe kompanitë fillestare të TI-së ▪ Rritja e vetëdijesimit për rëndësinë e ndërmarrësisë në TI ▪ Promovimi i bashkëpunimit dhe shkëmbimit të përvojave ndërmjet kompanive të TI-së me kompanitë e reja
Detyrat	7.1 Themelimi i komitetit udhëzues në STIKK/ICK 7.2 Mbështetja e themelimit të Investitorëve të Biznesit Kosovar dhe Asociacionit të Ndërmarrjeve Kapitaliste 7.3 Organizimi i ngjarjeve për B2B nëpërmjet investitorëve dhe ndërmarrësve në nivel shtetëror 7.4 Organizimi i konferencës ndërkombëtare VC4IT në Kosovë 7.5 Prezantimi i shërbimeve të specializuara këshilluese dhe udhëzuese për ndërmarrësit dhe kompanitë e reja në TI 7.6 Themelimi i Çmimit për Sipërmarrje në TI (“DigitalOne”) 7.7 Themelimi i fondit të lartë për kompanitë e reja të teknologjisë (PPP) 7.8 Prezantimi i programit të ndërmarrësisë në TI në Shkolla 7.9 Themelimi i lidhjeve ndërkombëtare dhe sponzorizimit për ICK 7.10 Promovimi i kompanive fillestare të TI të bazuara në universitete

4.6.8. Shtylla Strategjike 8: Inovacioni dhe Aplikimi i Kërkimit e Zhvillimit

Shtylla Strategjike 8: Inovacioni dhe Aplikimi i Kërkimit e Zhvillimit	
Qëllimi:	Nxitja e inovacionit dhe aplikimit të kërkimit dhe zhvillimit
Arsyetimi:	Inovacioni dhe aplikimi i kërkimit dhe zhvillimit janë të një rëndësie strategjike për industrinë kosovare të TI-së, në veçanti në kuptimin afatmesëm dhe afatgjatë. Aplikimi i kërkimit dhe zhvillimit dhe zgjidhjeve inovative në TI do të ndihmojnë sektorin e TI-së të diferencojë vetveten nga konkurrentët dhe të rrisë vlerën e shtuar. Rrjedhimisht, inovacioni do të luajë një rol të rëndësishëm në forcimin e konkurrueshmërisë ndërkombëtarë të industrisë kosovarë të TI-së dhe do të sigurojë rritje organike e të qëndrueshme. Kjo kërkon themelimin e kornizës së nevojshme të kushteve, krahas kërkimit e zhvillimit dhe aftësive inovative.
Përshkrimi:	▪ Promovimi i ambientit dhe kornizës së kushteve stimuluese për inovacion dhe aplikimin e kërkimit dhe zhvillimit ▪ Ofrimi i shërbimeve këshilluese për programe relevante mbështetëse (p.sh. Horizon 2020) ▪ Promovimi i bashkëpunimit të bazuar në grupime ndërmjet kompanive dhe akademive ▪ Ndërtimi i kapaciteteve në metodat dhe mjetet e hapura për inovacion ▪ Rritja e vetëdijesimit në rëndësinë e inovacionit dhe aplikimit të kërkimit dhe zhvillimit për të ardhmen e industrisë kosovare të TI-së
Detyrat	8.1 Realizimi i ngjarjeve informative në programin Horizon 2020 (TI) 8.2 Prezantimi i kapitalizimit të licencimit të patentave dhe kostove të zhvillimit 8.3 Prezantimi i stimulimeve tatimore për investime në inovacion dhe kërkim e zhvillim 8.4 Themelimi i sistemit të hapur inovativ për industrinë kosovare të TI-së 8.5 Prezantimi i programit të inovacionit dhe kërkimit e zhvillimit të TI-së 8.6 Themelimi i Qendrave të Kompetencave për aplikimin e kërkimit dhe zhvillimit në tema strategjike të TI-së 8.7 Themelimi i tryezave të rrumbullakëta të shitësve

4.6.9. Shtylla Strategjike 9: Promovimi i Investimeve

Shtylla Strategjike 9: Promovimi i Investimeve	
Qëllimi:	Promovimi i Kosovës si një vend për investime në TI
Arsyetimi:	Në mënyrë që të promovohet konkurrueshmëria ndërkombëtare e industrisë së vet të TI-së, Kosovës do t'i duhen investime të huaja direkte për të prezantuar teknika të reja të menaxhmentit, nxitje të transferit të teknologjisë dhe të inkurajojë zhvillimin e produkteve dhe shërbimeve inovative të TI-së. Investimet e huaja direkte (IHD) mund të kenë një efekt shumëzues të rëndësishëm në industrinë lokale të TI-së. Për më tepër, IHD nga KMN në Kosovë dhe themelimi i degëve poashtu do t'iu mundësojnë ndërmarrjeve lokale të TI-së qasje në tregje të huaja në mënyrë indirekte nëpërmjet kthimit në furnizues të KMN. Kjo mënyrë e ndërmjetme e ndërkombëtarizimit është e një rëndësie të veçantë për shkak të kufizimeve të tregut vendor të TI-së në Kosovë. Promovimi i investimeve po ashtu luan një rol të rëndësishëm në lidhje me brendimin ndërkombëtar të industrisë kosovare të TI-së.
Përshkrimi:	▪ Rritja e tërheqjes së Kosovës si destinacion për investime në TI (IHD) ▪ Forcimi i bashkëpunimit ndërmjet KIESA dhe STIKK ("One Stop Shop") ▪ Zhvillimi dhe implementimi i instrumenteve për promovim efektiv të investimeve në industrinë e TI-së ▪ Promovimi i lidhjeve ndërmjet investitorëve të huaj dhe industrisë kosovare të TI-së (mënyrë e ndërmjetme e ndërkombëtarizimit); integrimi në zinxhirët e ndërkombëtarë të vlerës ▪ Promovimi i transferit të teknologjisë nga investitorë të huaj në industrinë kosovarë të TI-së
Detyrat	9.1 Shtjellimi i materialit të marketingut specifik për TI (promovim i investimeve) 9.2 Zhvillimi i sektorit të veçantë për informacion mbi industrinë kosovare të teknologjisë së informacionit dhe të komunikimit në KIESA. 9.3 Prezantimi i skemës së nxitjes për investime direkte të huaja në industrinë kosovare të TI-së 9.4 Angazhimi i menaxherit kyç të llogarive për industrinë e TI-së në KIESA 9.5 Realizimi i aktiviteteve të specializuara për marketing dhe marrëdhënie me publikun 9.6 Themelimi i Parkut Dixhital të Teknologjisë

5. Implementimi i Strategjisë

Sipas metodologjisë për zhvillimin e përbashkët të Strategjisë së Kosovës për TI, do të kalojmë në modulin e ardhshëm për ciklin e strategjisë zhvillimore, që është implementimi i strategjisë.

Implementimi i strategjisë paraqet një numër të sfidave të rëndësishme dhe kjo është në veçanti e dukshme në rastin e strategjive të TI-së. Promovimi i strategjive të sektorit në transformimin e shteteve sikurse Kosova, shpeshherë pengohet në fazën e implementimit nga kufizime në resurse financiare dhe aftësi organizative. Në shumicën e rasteve, strategji të tilla ekzistojnë vetëm në letër, por jo në praktikë.

Sa i përket implementimit të Strategjisë së Kosovës për TI, grupi punues ka identifikuar sfidat kyçe si vijon:

- Resurse të kufizuara financiare
- Staf i kufizuar
- Mjedisi për shumë-akterë
- Mungesa e institucioneve mbështetëse sektoriale (p.sh. Ministria e Teknologjisë Informative dhe Komunikimit (MTIK) ose Agjencia për Promovim të TI-së)
- Mungesa e njësitit qendror ose hierarkisë
- Mungesa e shembujve praktikë dhe përvojave më të mira
- Ndërlikueshmëria dhe dinamikat e industrisë së TI-së
- Gjetja e një strukture organizative të përshtatshme për implementimin e strategjisë bashkëpunuese të IT-së në Kosovë.

Në mënyrë që të trajtohen këto sfida dhe të sigurohet implementimi efektiv i Strategjisë së Kosovës për TI, në kapitullin vijues do të definojmë instrumentet e përshtatshme menaxhuese (p.sh. plani operacional), strukturat organizative dhe proceset. Për më tepër, do të adresojmë problemet e menaxhimit të riskut, menaxhimin e ndryshimeve dhe menaxhimin e njohurive.

5.1. Plani Operacional

Menaxhimi efektiv i implementimit të Strategjisë së Kosovës për TI kërkon një instrument i cili merr parasysh sfidat specifike të implementimit të strategjisë bashkëpunuese (shih më lart). Për shkak të shtrirjes së gjerë të akterëve me përvojë dhe kapacitete të kufizuara në implementimin e strategjisë, një instrument menaxherial i kapshëm, i qëndrueshëm dhe i thjeshtë duhet të aplikohet. Në të njëjtën kohë, ky mjet duhet të reflektojë shkathtësinë e qasjes së strategjisë dhe të lejojë për adaptim fleksibil të procesit të implementimit të strategjisë ndaj kushteve të ndryshueshme të tregut, buxheteve dhe trendëve teknologjik.

Planet operacionale kanë rezultuar të jenë një mjet efektiv për menaxhimin e implementimit të strategjive komplekse. Rrjedhimisht, grupi punues ka vendosur të shtjellojë një plan operacional të hollësishëm, i cili do të shërbejë si instrumenti kyç për menaxhimin e implementimit të Strategjisë së Kosovës për TI.

Plani operacional luan një rol kyç në implementimin e strategjisë për arsyet vijuese:

- Përcaktimi i detyrave, aktiviteteve, përgjegjësive, resurseve dhe kohës
- Ofrimi i një instrumenti kyç për koordinimin dhe bashkëpunimin e akterëve
- Lehtësimi i implementimit të strategjisë bashkëpunuese në mënyrë që të arrihen qëllime të përbashkëta
- Lehtësimi i menaxhimit dhe kontrollit të projektit
- Lejimi për menaxhim efikas të buxhetit dhe resurseve
- Ofrimi i bazës për monitorim dhe vlerësim

Në këtë kuptim, vlen të përmendet se plani operacional për Strategjinë e Kosovës për TI është përpiluar si një 'dokument i gjallë', i cili duhet të rishikohet, përditësohet dhe adaptohet rregullisht, në mënyrë që të lehtësohet të mësuarit organizativ dhe përmirësimi i vazhdueshëm.

Plani operacional për Strategjinë e Kosovës për TI është strukturuar sipas 9 shtyllave strategjike dhe detyrave përkatëse të caktuara në kapitullin 4. Sipas tabelës vijuese, secila detyrë është operacionalizuar në pako individuale të punës, të përbëra nga disa aktivitete që duhet të implementohen.

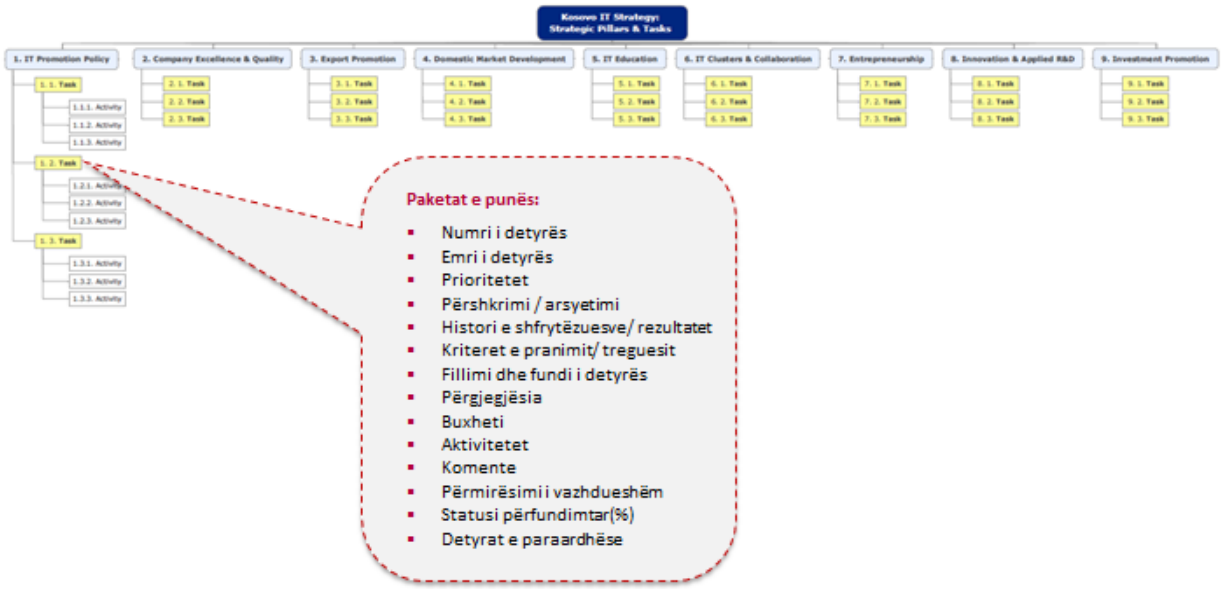

Figura 36: Struktura e planit operacional

Për secilën nga detyrat apo pakot e punës, rezultatet, kriteret e pranueshmërisë, përgjegjësitë, buxhetet dhe aktivitetet janë definuar në formë të të ashtuquajturës Pako e Wordit (WP). Marrë parasysh qasjen e shkathët të Strategjisë së Kosovës për TI, grupi punues poashtu ka përcaktuar histori të përdoruesve për secilën detyrë, ashtu që të sigurohet orientimi i klientit/grupit të synuar dhe të specifikohen ndikimet e dëshiruara. Ngjashëm me zhvillim të shkathët softuerik, historia e përdoruesve ngërthen "kush", "çka" dhe "pse" për secilën detyrë në një mënyrë të thjeshtë dhe precize.

Diagrami vijues paraqet një shembull të një përshkrimi të pakos së punës dhe elementeve strukturore:

Detyra/ PP Struktura

- Numri i detyrës
- Emri i detyrës
- Prioriteti
- Përshkrimi / Meditimi
- Rezultatet e pritshme/ Historia e shfrytëzuesve
- Kriteret e pranimit/ Treguesit
- Fillimi dhe fundi i detyrës
- Përgjegjësi
- Buxheti / Burimet
- Aktivitetet
- Komentet
- Përmirësim i vazhdueshëm
- Statusi përfundimtar
- Detyra e ardhshme

Task No.	2.5	Task name	Establish quality management & certification program		
Priority	2	Predecessor tasks	2.3.1 National IT Quality Forum	% Complete	0%
Description & rationale					
The cluster-based approach of this program will allow Kosovo IT companies to obtain quality management certification according to international standards at an affordable price. The program will include training, consulting, assessment and certification as well as the corresponding financial support scheme					
User story & results	As a Kosovo IT company I want to use the quality management & certification program in order to introduce QM into my company and to obtain certification according to international standards				
Acceptance criteria & indicators	• The quality management & certification program has been established • At least 15 Kosovo IT companies have been certified according to ISO, CMMI or another internationally recognized quality certification				
Responsible organization (lead)	STIKK	Partner organizations	MZHE, EU, USAID, GIZ		
Task start:	3.02.2015	Task finish	30.12.2016		
Overall budget (€)	234,000	Financial sources	EU, USAID		
Task activities:					
No	Activity	Deliverables:	Resp.	Timing	Budget
2.5.1	Design cluster-based quality management & certification program including selection criteria, implementation model and financial support scheme	Program concept	EU, GIZ	3.02.-23.02.2015	8,000
2.5.2	Conduct information event in collaboration with National IT Quality Forum	Presentation	STIKK	15.09.2015	1,000
2.5.3	Implement quality management & certification program	Consulting reports, certification	EU, GIZ	24.02.2015 - 30.12.2016	225,000
Comments	The cluster-based implementation model of the program allows for a cost-effective certification by bundling resources and using synergies. Best practice example: MPS.BR (Brazilian Software Process Improvement Program). The quality management & certification program should be managed and coordinated by the STIKK Training Academy.				
Team	n.a.				
Continuous Improvement	n.a.				

Figura 37: Përshkrimi dhe struktura e pakove të punës

Plani operacional dhe struktura e tij e integruar e portofolit, përbërë nga shtyllat strategjike dhe detyra përkatëse ose pakot punuese, ofrojnë përparësitë vijuese:

- Thyerjen e fushëveprimit të implementimit të strategjisë së TI-së në pako punuese dhe aktivitete të menaxhueshme
- Kthimin e të gjithë implementimit të strategjisë në proces të menaxhueshëm dhe të matshëm
- Përdorimin e detyrave/ËP si njësi planifikuese, menaxhuese dhe kontrolluese
- Lejimin e planifikimit dhe implementimit të strukturuar përmes një baze bashkëpunuese
- Mundësimin e adaptimit fleksibil të masave/detyrave mbështetëse ndaj kushteve dhe prioriteteve të ndryshueshme të tregut pa pasur nevojë të ndryshimit të të gjithë strategjisë
- Mundësimin e implementimit paralel të detyrave
- Promovimin e vazhdueshëm të përmirësimit të procesit të implementimit të strategjisë (planifikim, veprim, kontrollim)
- Lehtësimin e komunikimit dhe koordinimit efektiv

Plani operacional më tutje është plotësuar me një tabelë dhe orar të detajuar në MS Project (shih kapitullin 5.2). Tabela vijuese ilustron këto dy elemente kyçe të planit operacional për Strategjinë e Kosovës për TI:

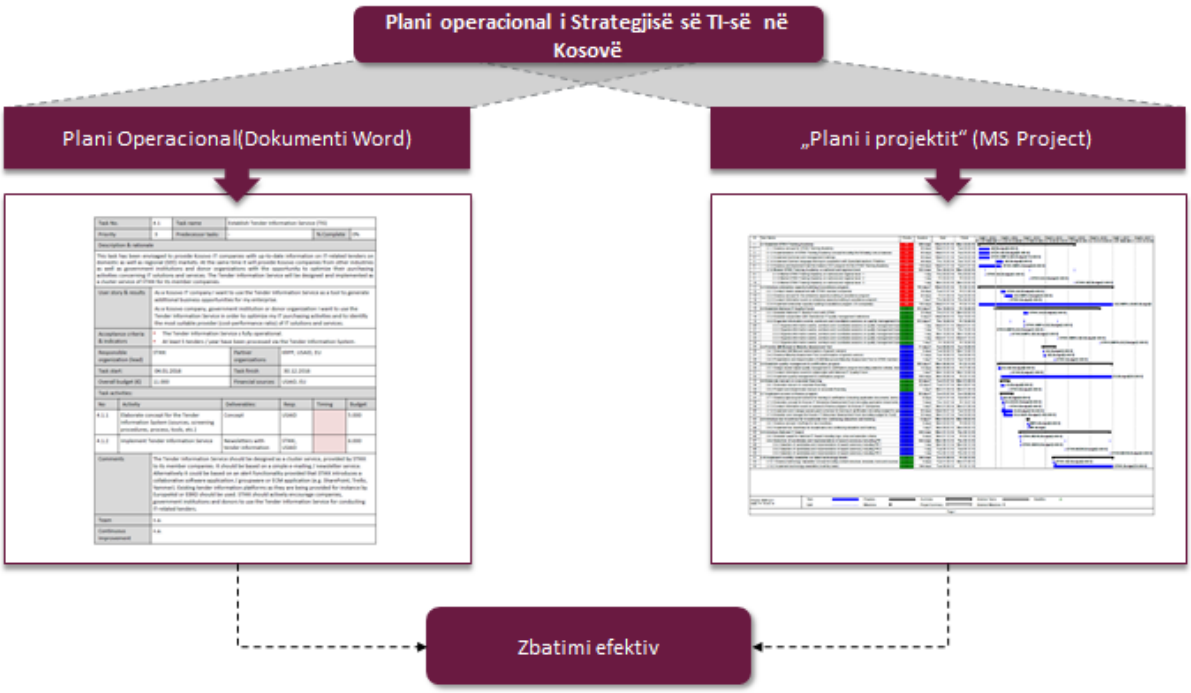

Figura 38: Elementet kyçe të planit operacional të strategjisë së TI-së në Kosovë

Për më tepër, struktura e planit operacional është integruar në SharePoint të Strategjisë së Kosovës për TI (shih kapitullin 5.8) në mënyrë që të mbështetet një implementim efektiv.

Si përfundim, mund të thuhet se plani operacional është instrumenti thelbësor dhe udhërrëfyesi i implementimit të Strategjisë së Kosovës për TI.

Në pjesën vijuese do të prezantojmë planin operacional për implementimin e Strategjisë se Kosovës për TI në pajtueshmëri me shtyllat strategjike dhe strukturën e lartpërmendur.

5.1.1. Shtylla Strategjike 1: Politika për Promovimin e TI

5.1.1.1. Themelimi i Ministrisë së Teknologjisë Informative dhe Komunikimit

Nr. i Detyrës	1.1	Emri i Detyrës	Themelimi i Ministrisë së Teknologjisë Informative dhe Komunikimit		
Prioriteti	3	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					

Misioni i Ministrisë së Teknologjisë Informative dhe Komunikimit (MTIK) është promovimi i transformimit digjital në Kosovë dhe mbështetja e kthimit të Kosovës në një ekonomi të bazuar në dije. Objektivat primar të MTIK janë zhvillimi i një ekosistemi digjital në Kosovë dhe të nxisë kthimin e industrinë së TI-së në shtytësin kryesor për rritje ekonomike, punësim dhe inovacion. MTIK do të mbulojë, ndër të tjerash, funksionet dhe temat kyçe në vijim:

- Transformimi digjital
- Strategjia e TIK
- Politika e TIK
- Infrastruktura e TIK
- Promovimi i sektorit të TIK
- Shtetësia digjitale & e-qeverisja
- Zhvillimi i aftësive digjitale dhe përsosmërisë së resurseve njerëzore
- Siguria kompjuterike
- Këshilla për qeverinë nga zyrtari kryesor për informim (ZKI) dhe TIK
- Inovacioni në TIK
- Bashkëpunimi ndërkombëtar (TIK)

Në bashkëpunim të ngushtë me akterë të tjerë kyç, MTIK do të jetë e përgjegjshme për implementimin e Strategjisë së Kosovës për TI dhe si e tillë do të marrë pjesë në mënyrë aktive në strukturat organizative përkatëse (p.sh. Këshilli Drejtues).

Në mënyrë që të forcohen aftësisë operacional të MTIK, kjo detyrë poashtu përfshin Prezantimin e një zyrtari kryesor për informim (ZKI) në kuadër të Ministrisë si dhe themelimi i Agjencisë Shtetërorë për Promovim të TI-së. Përderisa ZKI do të përqendrohet në tema mbi menaxhimin publik të TI-së dhe e-qeverisjen, funksioni kryesor i Agjencisë Shtetërorë për Promovim të TI-së do të jetë promovimi i zhvillimit të industrisë kosovare të TI-së nëpërmjet programeve dhe masave konkrete të mbështetjes (Promovimi i sektorit të TI-së).

Historia e përdoruesve & rezultatet	Si akter i industrisë kosovare të TI-së dua të bashkëpunoj me MTIK në mënyrë që të promovohet transformimi digjital dhe zhvillimi i industrisë kosovare të TI-së.		
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ MTIK është plotësisht operacionale		
Organizata përgjegjëse (bartëse)	ZKM	Organizatat mbështetëse	STIKK, MTI, MZHE, MAP, MF, EU, USAID, NMFA, GIZ
Fillimi i detyrës	n.a.	Përfundimi i detyrës	n.a.
Buxheti i përgjithshëm (€)	n.a.	Burimet financiare	QeK

Aktivitetet e detyrës:

Nr	Aktiviteti	Rezultati:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
1.1.1	Zhvillimi i konceptit të implementimit për MTIK (studimi i fizibilitetit, analiza e	Koncepti i implementimit	MZHE	n.a.	n.a.

Nr. i Detyrës	1.1	Emri i Detyrës	Themelimi i Ministrisë së Teknologjisë Informative dhe Komunikimit		
	praktikave më të mira ndërkombëtare, struktura organizative, funksionet, buxheti etj.)				
1.1.2	Shtjellimi i propozimit legjislativ për themelimit e MTIK	Propozimi legjislativ	MZHE	n.a.	n.a.
1.1.3	Adoptimi i dekretit/ligjit mbi themelimin e MTIK	Dekreti / ligji	ZKM	n.a.	n.a.
1.1.4	Themelimi i MTIK	Tabela organizative	ZKM	n.a.	n.a.
1.1.5	Prezantimi i pozitës së ZKI në kuadër të MTIK	Përshkrimi i punës	ZKM	n.a.	n.a.
1.1.6	Themelimi i Agjencisë Shtetërorë për Promovimin e TI-së	Tabela organizative	ZKM	n.a.	n.a.
Komentet	Për shkaqe buxhetore është i këshillueshëm themelimi i Agjencisë Shtetërorë për Promovimin e TI-së në një fazë më të vonë kur MTIK të jetë plotësisht operacionale. Në mënyrë që të rritet efikasiteti operacional dhe orientimi i klientëve të Agjencisë Shtetërore për Promovimin e TI-së rekomandohet që të organizohet në formë të një ndërmarrjeje publike apo partneriteti publiko-privat (PPP). Shembujt më të mirë praktikë: Ministria Kolumbiane e Teknologjisë Informative dhe Komunikimit: http://www .mintic.gov.co/portal/604/w3-channel.html Ministria Egjiptiane e Teknologjisë Informative dhe Komunikimit: http://www .mcit.gov.eg Gjermani: Zyrtari Kryesor për Informim: http://www .cio.bund.de SHBA: Zyrtari Kryesor për Informim: https://cio.gov/ Agjencia Inovative për Teknologji Informative, Komunikim dhe Media e Baden-Uerttembergut: http://innovation.mfg.de/en ITIDA Egjipt: http://www .itida.gov.eg Agjencia Shtetërore e Promovimit të Industrisë: https://www .nipa.kr/eng/main.it Infocomm Autoriteti Zhvillues i Singaporit: http://www .ida.gov.sg				
Ekipi	/				
Përmirësimi i vazhdueshëm	/				

5.1.1.2. Themelimi i Komisionit Shtetëror për Transformim Dixhital

Nr. i Detyrës	1.1	Emri i Detyrës	Themelimi i Komisionit Shtetëror për Transformim Dixhital		
Prioriteti	1	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Transformimi dixhital dhe teknologjitë përkatëse si aplikacionet telefonike, mediat sociale, të dhënat e mëdha dhe kompjuterizimi në 'cloud' kanë ndikim madhor në ekonominë dhe shoqërinë kosovare. Teknologjitë dixhitale po ndryshojnë mënyrën se si punojnë, komunikojnë dhe bashkëveprojnë organizatat dhe njerëzit. Në nivelin korporativ mjetet dixhitale kanë një ndikim të përhapur në të gjitha fushat e një ndërmarrjeje, prej ndikimit në përvojën e klientit e deri në produktivitetin e rritur në operim e deri tek përmirësimi i mënyrës së si njerëzit bashkëpunojnë brendapërbrenda një organizate. Për Kosovën, transformimi dixhital mundëson një shtrirje të gjerë mundësish sa i përket zhvillimit ekonomik dhe inovacionit. Në të njëjtën kohë paraqet një sfidë madhore për shkak se nuk ndikon vetëm strukturat e industrisë, por edhe institucionet qeveritare, akademike dhe vetë shoqërinë.					

Nr. i Detyrës	1.1	Emri i Detyrës	Themelimi i Komisionit Shtetëror për Transformim Dixhital
Në mënyrë që të shfrytëzohen mundësitë e ofruara nga transformimi dixhital dhe të menaxhohen sfidat që sjell, do të formohet Komisioni Shtetëror për Transformim Dixhital, përfshirë të gjithë akterët relevantë. Ky Komision do të shërbejë si platforma qendrore për bashkëpunim dhe koordinim sa i përket promovimit të transformimit dixhital në Kosovë.			
Historia e përdoruesve & rezultatet	Si akter i industrisë kosovare të TI-së dua të shfrytëzoj Komisionin Shtetëror për Transformim Dixhital që të promovoj transformimin dixhital në Kosovë.		
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Komisioni Shtetëror për Transformim Dixhital është themeluar.		
Organizata përgjegjëse (bartëse)	ZKM	Organizatat mbështetëse	STIKK, MTI, UNIV, MASHT, ASHI, KIPA, , MF, EU, USAID, SDC, NMFA, GIZ
Fillimi i detyrës:	03.11.2016	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	16,000	Burimet financiare	MZHE

Aktivitetet e detyrës

Nr	Aktiviteti	Rezultati:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
1.1.1	Identifikimi i anëtarëve të komisionit	Lista e anëtarëve të komisionit	MZHE	3.11.2016	1,000
1.1.2	Themelimi i Komisionit Shtetëror për Transformim Dixhital dhe identifikimi i temave të fokusit (p.sh. industria 4.0, e-shëndeti, e-energjia etj.)	Statuti; lista e anëtarëve të komisionit	MZHE	4.11.-6.11.2016	3,000
1.1.3	Organizimi i mbledhjeve/punëtorive të Komisionit Shtetëror për Transformim Dixhital në bazë vjetore	Programi; protokollet	STIKK, MZHE	8.11.2017-8.11.2018	2,000
1.1.4	Implementimi i fushatës për rritje të vetëdijesimit për transformimin dixhital dhe rëndësinë strategjike të industrisë kosovare të TI-së	Programi; Prezantimet	STIKK	3.11.-14.11.2016	10,000
1.1.5	Vendosja e industrisë së TI-së në listën e prioriteteve shtetërorë	Lista e prioriteteve shtetërore	ZKM	7.11.2016-30.12.2018	-

Komentet	Kjo detyrë duhet të jetë e koordinuar ngushtë me Detyrën 8.6 Qendrat Kompetente për aplikimin e kërkimit dhe zhvillimit në tema strategjike të TI-së. Do të ishte i këshillueshëm organizimi i një Konference Shtetërorë të TI-së ose Konference për Transformim Dixhital në bazë vjetore që të sigurohet interesi dhe mbështetja publike. Shembujt më të mirë praktikë: Gjermani: Samiti Shtetëror i TI-së: http://www .it-gipfel.de Kolumbia Dixhital: http://en.colombiadigital.net
Ekipet	/
Përmirësimi i vazhdueshëm	/

5.1.1.3. Implementimi i ndërtimit të kapaciteteve për promovimin e sektorit të TI-së

Nr. i Detyrës	1.3	Emri i Detyrës	Implementimi i ndërtimit të kapaciteteve për promovimin e sektorit të TI-së		
Prioriteti	2	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Qëllimi kryesor i kësaj detyre është rritja e vetëdijesimit për rëndësinë strategjike të industrisë së TI-së për Kosovën si dhe t'iu ofrojë akterëve relevantë udhëzime, metodologji dhe mjete për promovim efikas të sektorit të TI-së dhe për të prezantuar një politikë të kuptueshme për TI-në. Krahas këtyre, trajnimi dhe ndërtimi i kapaciteteve në promovimin e sektorit të TI-së do të lehtësojë implementimin e Strategjisë së Kosovës për Ti si dhe do të ndryshojë menaxhmentin brendapërbrenda sektorit të TI-së. Grupi i synuar për këtë ndërtim të kapaciteteve janë kryesisht akterët publikë, STIKK dhe akademia.					
Historia e përdoruesit dhe rezultatet	Si akterë i industrisë kosovare të TI-së dëshiroj të përdor trajnimin dhe ndërtimin e kapaciteteve në mënyrë që të promovoj më me sukses sektorin e TI-së në Kosovë.				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Materialet e trajnimit dhe studimet e rasteve në promovimin e sektorit të TI-së janë zhvilluar dhe aprovuar nga STIKK. ▪ Të paktën 15 akterë (persona) kyç kanë përfunduar me sukses ndërtimin e kapaciteteve në promovimin e sektorit të TI-së.				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	STIKK	Organizatat mbështetëse	ZKM, MTI, KIESA, MZHE, KIPA, KRPP, ASHI, MASHT, UNIV, MF, MKRS, MPMS, NMFA, EU, USAID, SDC, GIZ, Bankat Zhvillimore		
Fillimi i detyrës:	01.12.2016	Përfundimi i detyrës:	11.12.2016		
Buxheti i përgjithshëm (€)	8,000	Burimet financiare	GIZ		
Aktivitetet e detyrës:					
Nr	Aktiviteti	Rezultati:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
1.3.1	Zhvillimi i konceptit të trajnimit dhe materialit për ndërtim të kapacitetit në promovimin e sektorit të TI-së	Koncepti i trajnimit; materiali i trajnimit	GIZ	1.12.-4.12.2016	4,000
1.3.2	Realizimi i punëtorive trajnuese (3 ditore) në promovimin e sektorit të TI-së	Programi; rezultatet e punës në grup / detyrave; lista e pjesëmarrësve	GIZ	8.12.-11.12.2016	4,000
1.3.3	Ofrimi i udhëzuesit dhe mjeteve për promovimin e sektorit të TI-së	Manuali dhe mjetet	GIZ	1.12.2016	-
Komentet	Ndërtimi i kapaciteteve dhe trajnimi në promovimin e sektorit të TI-së duhet të mbulojë temat vijuese: klasifikimi i industrisë së TI-së dhe karakteristikat strukturore, rëndësia e industrisë së TI-së për zhvillim ekonomik, metodologjitë, strategjia e TI-së, grupimet dhe rrjetet, arsimimi dhe trajnimi në TI, promovimi i eksportit, zhvillimi i tregut vendor, prokurimi publik, ndërmarrësia dhe inovacioni, bashkëpunimi në industri, shembujt e praktikave më të mira ndërkombëtare dhe studimet e rasteve. Trajnimi duhet të përfshijë Prezantime, shembuj praktikë, diskutime grupore, punë grupore dhe detyra.				
Ekipi	/				
Përmirësimi i vazhdueshëm	/				

5.1.1.4. Promovimi i ekosistemit dixhital

Nr. i Tabelës	1.4	Emri i Detyrës	Promovimi i ekosistemit dixhital		
Prioriteti	2	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Kjo detyrë nënkupton një seri të masave të specializuara për të përmirësuar ekosistemin dixhital (industrinë e TI-së) dhe të themelojë kornizat me kushtet e nevojshme për ndërmarrësi, inovacion dhe rritje të sektorit të TI-së.					
Historia e përdoruesit dhe rezultatet	Si kompani e Kosovës në TI unë dua të punoj në një ekosistem dixhital efikas dhe dinamik (industrinë e TI-së) në mënyrë që të mund të zhvillojë dhe zgjerojë më tej sipërmarrjen time.				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Masat për promovimin e ekosistemit dixhital janë implementuar. ▪ Së paku 75% e kompanive të intervistuara të TI-së e vlerësojnë ekosistemin dixhital si të "mirë".				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	MTI	Organizatat mbështetëse	MASHT, MTI, KIESA, MZHE, MF, MPMS, ASHI, ZKM, EU, USAID		
Fillimi i detyrës:	01.01.2017	Përfundimi i detyrës:	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	54,000	Burimet financiare			
Aktivitetet e detyrës:					
Nr	Aktiviteti	Rezultati:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
1.4.1	Dizajnimi dhe implementimi i masave mbrojtëse për Të Drejtat e Pronësisë Intelektuale (DPI) (në veçanti zbatimi i DPI-së)	Dekretet / ligjet; raportet e vlerësimit, renditjet ndërkombëtare	MZHE	1.01.-11.02.2017	30,000
1.4.2	Dizajnimi dhe implementimi i masave për të stimuluar furnizimin e kapitaleve (p.sh. stimulimet tatimore)	Dekreti	MF	1.01.-30.01.2017	9,000
1.4.3	Implementimi i të paktën 3 ngjarjeve informative mbi softuerët e hapur për kompanitë e TI-së, universitetet dhe institucionet publike	Programi; Prezantimet; lista e pjesëmarrësve	STIKK	14.01.2017 - 14.01.2018	10,000
1.4.4	Prezantimi i pushimit për studime (3 ditë / vit) për të promovuar vazhdimin e arsimimit dhe trajnimit profesional	Dekreti / ligji	MASHT	14.01.-13.02.2017	2,000
1.4.5	Promovimi i disponueshmërisë së të dhënave publike të kompanive	Dekreti / ligji	ASHI	14.01.2017 - 30.12.2018	3,000
Komentet	Shembujt më të mirë praktikë: Qendra e Hapur Këshilluese për NVM: http://www .opensource-bw.de Pushimi për studime: http://www .saarland.de/dokumente/thema_bildung/BU_BF_Laenderuebersicht_2011.pdf				
Ekipi	/				
Përmirësimi i vazhdueshëm	/				

5.1.1.5. Prezantimi i stimulimeve tatimore për zhvillues softuerikë të certifikuar

Nr. i Detyrës	1.5	Emri i Detyrës	Prezantimi i stimulimeve tatimore për zhvillues softuerik të certifikuar		
Prioriteti	2	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Arsyeja prapa kësaj detyre është rritja e tërheqjes së industrisë softuerike për ekspertë të kualifikuar të TI-së si dhe të shmanget emigrimi i personave të kualifikuar.					
Historia e përdoruesit dhe rezultatet	Si kompani e Kosovës në TI unë dua që të shfrytëzoj stimulimet tatimore për të tërhequr dhe mbajtur ekspertë të kualifikuar të TI-së.				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Dekreti për stimulimet tatimore në të ardhura personale për zhvilluesit e certifikuar softuerikë është miratuar.				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	MF	Organizatat mbështetëse	STIKK, MZHE		
Fillimi i detyrës:	01.01.2017	Përfundimi i detyrës	05.03.2017		
Buxheti i përgjithshëm (€)	3,000	Burimet financiare	MF		
Aktivitetet e detyrës					
Nr	Aktiviteti	Rezultati:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
1.5.1	Shtjellimi i draft dekretit për stimulime tatimore në të ardhura për zhvillues softuerik të certifikuar	Draft dekreti	MF	1.01.-8.01.2017	3,000
1.5.2	Adoptimi i dekretit për stimulime tatimore në të ardhura për zhvillues softuerik të certifikuar	Dekreti	MF	9.01.-5.03.2017	-
Komentet	Shembujt më të mirë praktikë: Në vitin 2001, qeveria e Rumanisë pezulloi tatimin në të ardhura për pagat e kompanive softuerike të cilat punësojnë programer të certifikuar. Kjo ka rezultuar në një masë efektive për të tërhequr staf të kualifikuar në kompani lokale softuerike dhe të adresojë problemin e emigrimit të personave të kualifikuar.				
Ekipi	/				
Përmirësimi i vazhdueshëm	/				

5.1.1.6. Reformimi i sistemit të prokurimit publik të TI-së

Nr. i Detyrës	1.6	Emri i Detyrës	Reformimi i sistemit të prokurimit publik në TI		
Prioriteti	2	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Sektori publik është klienti kryesor i industrisë së TI-së në tregun vendor dhe si i tillë, kompanitë kosovare të TI-së janë të varura nga kërkesa e sektorit publik. Qëllimi i kësaj detyre është reformimi i sistemit të prokurimit publik të TI-së në mënyrë që të rritet transparenca dhe efektiviteti, duke rritur kështu mundësitë e biznesit dhe përqindjen e tregut të kompanive lokale të TI-së.					
Historia e përdoruesit & rezultatet	Si akter i industrisë kosovare të TI-së dëshiroj të përdor reformimin që të kthej sistemin e prokurimit publik të TI-së në sistem më transparent dhe efektiv				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Implementimi i reformimit të sistemit të prokurimit publik në TI ▪ 75% e kompanive të intervistuara të TI-së e vlerësojnë sistemin e reformuar të prokurimit me "mirë".				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	KRPP	Organizatat mbështetëse	STIKK, MF, KIPA, ASHI, EU, USAID, Banka Botërore		
Fillimi i detyrës:	15.01.2017	Përfundimi i detyrës	24.04.2017		
Buxheti i përgjithshëm (€)	30,000	Burimet financiare	BE, USAID		
Aktivitetet e detyrës:					
Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
1.6.1	Rishikimi i procedurave tenderuese për prokurimin publik në TI	Procedurat e rishikuara tenderuese	Banka Botërore	15.01.-5.02.2017	15,000
1.6.2	Ofrimi i ndërtimit të kapaciteteve në prokurim në TI për shërbyesit publikë	Programi; materiali trajnues; lista e pjesëmarrësve	BE	6.02.-24.04.2017	15,000
Komentet	Sa i përket rishikimit të procedurave tenderuese për prokurimin publik në TI, aspektet vijuese duhet të merren parasysh: ▪ Ndërveprueshmëria ▪ Softuerët pa pagesë të hapur (SPH) ▪ Përfshirja e kompanive lokale të TI-së (përmbajtja lokale / burimet lokale / trajtimi favorizues ndaj kompanive lokale) ▪ Standardet kualitative Shembujt më të mirë praktikë: Promovimi i Zhvillimit të Sektorit Lokal të TI-së Nëpërmjet Prokurimit Publik: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/dtlstict2012d5_en.pdf				
Ekipi	/				
Përmirësimi i vazhdueshëm	/				

5.1.1.7. Prezantimi i standardeve dhe metodologjive për menaxhment të TI-së në sektorin publik

Nr. i Detyrës	1.7	Emri i Detyrës:	Prezantimi i standardeve dhe metodologjive për menaxhment të TI-së në sektorin publik		
Prioriteti	2	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Qëllimi kryesor i kësaj detyre është rritja e efikasitetit, ndërveprueshmërisë dhe transparencës në menaxhimin e TI-së në sektorin publik nëpërmjet Prezantimit të standardeve dhe metodologjive të njohura ndërkombëtarisht. Këto standarde dhe metodologji të TI-së duhet të përfshijnë ndër të tjera: ▪ PRINCE2 ▪ PMI / PMP ▪ ITIL ▪ COBIT ▪ V-Model ▪ TOGAF ▪ BPMN 2.0					
Historia e përdoruesit dhe rezultatet	Si akter i industrisë kosovare të TI-së dëshiroj të përdor standardet dhe metodologjitë në mënyrë që të përmirësoj efikasitetin, ndërveprueshmërinë dhe transparencën në menaxhment të TI-së në sektorin publik				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Të paktën 30 shërbyes civil janë trajnuar lidhur me standardet dhe metodologjitë ndërkombëtarisht të njohura të TI-së deri në fund të vitit 2016. ▪ Të paktën 30 punonjës të kompanive të TI-së në Kosovë janë trajnuar lidhur me standardet dhe metodologjitë ndërkombëtarisht të njohura deri në fund të vitit 2016. ▪ Të paktën 60% e të gjitha projekteve publike të TI-së janë implementuar sipas standardeve dhe metodologjive ndërkombëtarisht të njohura gjatë periudhës 2016-2018.				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	ASHI	Organizatat mbështetëse	KRPP, KIPA, MZHE, STIKK, EU, USAID, NMFA, GIZ		
Fillimi i detyrës	01.10.2016	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	47,000	Burimet financiare	BE, USAID		
Aktivitetet e detyrës:					

Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
1.7.1	Identifikimi i TI standardeve dhe metodologjive relevante (përshkrimi i standardit, shtrirja, vlerësimi etj.)	Raporti	ASHI	1.10.-7.10.2016	5,000
1.7.2	Shtjellimi i propozimit për ndërtim të kapaciteteve dhe trajnimit në standardet dhe metodologjitë për menaxhimin e sektorit publik të TI-së	Propozimi	ASHI	8.10.-23.10.2016	12,000
1.7.3	Realizimi i ndërtimit të kapaciteteve dhe trajnimit në standardet dhe metodologjitë në TI për shërbyesit civil (të paktën 30 persona)	Materiali trajnues; lista e pjesëmarrësve	STIKK (STIKK Education) / ASHI	27.10.2016 - 30.12.2018	15,000
1.7.4	Realizimi i ndërtimit të kapaciteteve dhe trajnimit në standardet dhe	Materiali trajnues; lista e pjesëmarrësve	STIKK (STIKK	24.10.2016 - 29.12.2018	15,000

Nr. i Detyrës	1.7	Emri i Detyrës:	Prezantimi i standardeve dhe metodologjive për menaxhment të TI-së në sektorin publik		
	metodologjitë në TI për kompanitë kosovare të TI-së (të paktën 30 persona)		Education)		
Komentet	Shembujt më të mirë praktikë: OKSHI: Standardet dhe Metodologjitë në TI: http://www .cio.bund.de/ëeb/DE/Architekturen-und-Standards/architekturen_standards_node.html				
Ekipi	/				
Përmirësimi i vazhdueshëm	/				

5.1.1.8. Ulja e tarifave doganore dhe TVSH-së për pajisje të TI-së

Nr. i Detyrës	1.8	Emri i Detyrës	Ulja e tarifave doganore dhe TVSH-së për pajisje të TI-së		
Prioriteti	1	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Në fazën aktuale, tarifat doganore dhe TVSH-ja për pajisje në Kosovë janë disproporcinalisht të larta. Si pasojë, kjo detyrë ka për qëllim rritjen e tarifave doganore dhe TVSH-së për pajisjet e TI-së në mënyrë që të forcohet pozita konkurruese e industrisë kosovare të TI-së. Për më tepër, kjo detyrë do të promovojë teknologjinë informative dhe të komunikimit (TIK) në Kosovë, duke e bërë blerjen e pajisjeve të TI-së më të përballueshme.					
Historia e përdoruesve & rezultatet	Si akter i industrisë kosovare të TI-së dëshiroj të ulë tarifat doganore dhe TVSH-në për pajisje të TI-së për të zvogëluar kostot dhe për të forcuar pozitën konkurruese të kompanisë sime.				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Dekreti/ligji për uljen e tarifave doganore dhe TVSH-së për pajisje të TI-së është miratuar.				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	MF	Organizatat mbështetëse	STIKK, MTI, KIESA, MZHE, EU		
Fillimi i detyrës	01.01.2015	Përfundimi i detyrës	28.04.2015		
Buxheti i përgjithshëm (€)	n.a.	Burimet financiare	n.a.		
Aktivitetet e detyrës:					
Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
1.8.1	Shtjellimi i propozimit ligjor për uljen e tarifave doganore dhe TVSH-së për pajisjet e TI-së	Propozimi legjislativ	MF	1.01.-31.03.2017	-
1.8.2	Adoptimi i dekretit / ligjit mbi uljen e tarifave doganore dhe TVSH-së për pajisjet e TI-së	Dekreti / ligji	MF	1.04.-28.04.2017	-
Komentet	-				
Ekipet	/				
Përmirësimi i vazhdueshëm	/				

5.1.1.9. Themelimi i Politikës Shtetërore për Cilësi të TI-së

Nr. i Detyrës	1.9	Emri i Detyrës	Themelimi i Politikës Shtetërore për Cilësi të TI-së		
Prioriteti	3	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Në kornizën e Strategjisë së Kosovës për TI, cilësia dhe përsosmëria e kompanive janë identifikuar si diferencuesit kyç dhe vlerat themelore të brendimit të industrisë kosovare të TI-së. Cilësia do të ketë ndikim të madh në konkurrueshmërinë e industrisë kosovare të TI-së si dhe në brendimin dhe pozicionimin e saj ndërkombëtar. Andaj, do të implementohet Politika Shtetërorë për Cilësi të TI-së e cila do të shërbejë si element qendror për planifikimin, implementimin dhe koordinimin e të gjitha masave në lidhje me promovimin e cilësisë dhe përsosmërisë së kompanive në industrinë kosovare të TI-së.					
Historia e përdoruesve & rezultatet	Si akter i industrisë kosovare të TI-së dëshiroj të përdor Politikën Shtetërorë për Cilësi të TI-së në mënyrë që të promovohet cilësia dhe përsosmëria e kompanive në industrinë kosovare të TI-së.				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Politika Shtetërore për Cilësi të TI-së është zhvilluar dhe aprovuar nga STIKK.				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	STIKK	Organizatat mbështetëse	KIESA, MTI, MZHE, MASHT, EU, USAID, NMFA, GIZ		
Fillimi i detyrës:	02.03.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	113,000	Burimet financiare	BE, USAID		
Aktivitetet e detyrës:					
Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
1.9.1	Themelimi i një grupi punues ose forumi të përbashkët përfshirë të gjithë akterët relevantë të industrisë së TI-së në mënyrë që të elaborohet Politika Shtetërorë për Cilësi të TI-së	Lista e anëtarëve të grupit punues	STIKK	2.03.-4.03.2017	1,000
1.9.2	Shtjellimi i Politikës Shtetërore për Cilësi të TI-së (analiza, objektivat, masat, implementimi, monitorimi & vlerësimi)	Politika Shtetërore për Cilësi të TI-së	STIKK	5.03.2017-30.12.2018	12,000
1.9.3	Implementimi i Politikës Shtetërore për Cilësi të TI-së	Raportet e vlerësimit	STIKK	1.10.2017-30.12.2018	100,000
Komentet	Politika Shtetërore për Cilësi të TI-së duhet t'i trajtojë temat vijuese: ▪ Infrastruktura cilësore (standarde, certifikimi, akreditimi) ▪ Korniza ligjore ▪ Integrimi ndërkombëtar ▪ Edukimi dhe trajnimi ▪ Informimi dhe komunikimi ▪ Financimi cilësor ▪ Kultura cilësore				
Ekipi	/				
Përmirësimi i vazhdueshëm	/				

5.1.1.10. Prezantimi i Barometrit të Industrisë së TI

Nr. i Detyrës	1.8	Emri i Detyrës	Prezantimi i Barometrit të Industrisë së TI		
Prioriteti	1	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	30%

Përshkrimi dhe arsyetimi

Prezantimi i Barometrit të Industrisë së TI-së në Kosovë synon qëllimet vijuese:

- Ofrimi i një mjeti efikas dhe lehtësisht të përdorshëm për monitorimin dhe vlerësimin e përformancës së industrisë kosovare të TI-së
- Pranimi i informatave të sakta statistikore mbi industrinë e TI-së të cilat mund të përdoren për planifikim ekonomik, pika referuese dhe avokim për politika.
- Pranimi i informacioneve në resurset njerëzore dhe aktivitetet eksportuese të industrisë kosovarë të TI-së
- Identifikimi i trendeve relevante në industrinë e TI-së ("sistemi i paralajmërimit të hershëm")
- Mbledhja e të dhënave për të vlerësuar rëndësinë strategjike dhe ndikimin ekonomik të industrisë së TI-së
- Kuptimi më i mirë i problemeve dhe nevojave specifike të kompanive kosovare të TI-së
- Pranimi i të dhënave për hartimin e politikave të TI-së dhe promovimin e sektorëve të caktuar

Historia e përdoruesve & rezultatet	Si akter i industrisë kosovare të TI-së dëshiroj të shfrytëzoj Barometrin e Industrisë së TI-së për të monitoruar dhe vlerësuar performansën e sektorit dhe për të kuptuar më mirë problemet dhe nevojat e caktuara të kompanive të TI-së në Kosovë.		
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Barometri i Industrisë së TI-së në Kosovë implementohet në baza vjetore.		
Organizata përgjegjëse (bartëse)	STIKK	Organizatat mbështetëse	KIESA, MTI, MZHE, NMFA, GIZ
Fillimi i detyrës:	01.01.2016	Përfundimi i detyrës	17.05.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	20,000	Burimet financiare	GIZ

Aktivitetet e detyrës:

Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
1.10.1	Përshtatja e metodologjive dhe mjeteve të Barometrit të Industrisë së TI-së mundësuar nga GIZ ndaj nevojave specifike të industrisë kosovare të TI-së	Pyetësori	GIZ	01.01.-13.06.2016	2,000
1.10.2	Implementimi i Barometrit të Industrisë së TI-së në Kosovë në baza vjetore	Raportimi dhe Prezantimi i Barometrit të Industrisë së TI-së në Kosovë	STIKK	21.04.2016 - 17.05.2018	15,000
1.10.3	Realizimi i konferencave për shtyp për të prezantuar rezultatet e Barometrit të Industrisë së TI-së në Kosovë	Prezantimi	STIKK	15.04-16.04.2016	3.000

Komentet	Barometri i Industrisë së TI-së poashtu do të shërbejë si një mjet i rëndësishëm për monitorimin dhe vlerësimin e implementimit të Strategjisë së Kosovës për TI. Shembulli më i mirë praktik: Barometri i Industrisë Bullgare të TI-së: http://www .basscom.org/RapidASPEditor/MyUploadDocs/BASSCOM_BITIB__2012.pdf
Ekipi	/

Nr. i Detyrës	1.8	Emri i Detyrës	Prezantimi i Barometrit të Industrisë së TI
Përmirësimi i vazhdueshëm	/		

5.1.1.11. Implementimi i iniciativës "IT 4 Social Inclusion" (CSR)

Nr. i Detyrës	1.11	Emri i Detyrës	Implementimi i iniciativës "IT 4 Social Inclusion" (CSR)		
Prioriteti	3	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	0%
Përshkrimi & Arsyetimi					
Objektivi kryesor i kësaj detyre është përkrahja e përfshirjes shoqërorë në Kosovë nëpërmjet TI-së. Kjo nënkupton se implementimi i aktiviteteve CSR nga industria kosovare e TI-së dhe i mundësive për punë për persona me aftësi të kufizuara dhe grupet e në situatë të pafavorshme të shoqërisë. Iniciativa "IT 4 Social Inclusion" shfaq dedikimin e industrisë Kosovare të TI-së ndaj përgjegjësisë shoqërorë dhe shoqërisë civile.					
Historia e përdoruesve & rezultatet	Si kompani kosovare e TI-së dëshiroj të marr pjesë në iniciativën "IT 4 Social Inclusion" ashtu që të kontribuoj në përfshirjen shoqërore dhe shoqërinë civile në Kosovë.				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Iniciativa "IT 4 Social Inclusion" është implementuar me sukses.				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	STIKK	Organizatat mbështetëse	Kompanitë e TI, MPMS, EU, USAID, NMFA, SDC, GIZ		
Fillimi i detyrës:	01.05.2017	Përfundimi i detyrës	19.06.2017		
Buxheti i përgjithshëm (€)	33,000	Burimet financiare	Kompanitë e TI, MPMS, EU, USAID, NMFA, SDC, GIZ		
Aktivitetet e detyrës:					
Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
1.11.1	Përcaktimi dhe implementimi i aktiviteteve të përbashkëta CSR në nivelin STIKK (donacione, trajnime për persona me aftësi të kufizuara etj.)	Deklaratë për shtyp	STIKK	1.05.-5.05.2017	-
1.11.2	Shtjellimi i propozimit se si zgjidhjet e TI-së mund të fuqizojnë të moshuarit dhe personat me aftësi të kufizuara (p.sh. të jetuarit me asistencë nga ambienti) dhe t'iu shërbejë komuniteteve të margjinalizuara dhe të largëta	Propozim	STIKK	6.05.-8.05.2017	3,000
1.11.3	Hartimi dhe implementimi i programit për integrim në puna të veçanta për personat me autizëm, përfshirë trajnimin dhe punësimin	Raport	STIKK	11.05.-19.06.2017	30,000
Komentet	Industria e TI-së në Kosovë njeh potencialin e madh të personave me autizëm në lidhje me njohjen e modeleve, saktësisë, të menduarit logjik dhe analitik si dhe aftësia për të identifikuar gabime. Andaj, STIKK dhe kompanitë e saj anëtare do të kërkojnë krijimin e mundësive për punësim për persona autistë, në veçanti në fushën e testimit softuerik dhe				

Nr. i Detyrës	1.11	Emri i Detyrës	Implementimi i iniciativës “IT 4 Social Inclusion” (CSR)
	do t’i ndihmojë ata me trajnim. Për këtë qëllim, STIKK do të bashkëpunojë ngushtë me Shoqatën Kombëtare të Autizmit në Kosovë. Shembujt më të mirë praktik: http://auticon.de/en		
Ekipi	/		
Përmirësimi i vazhdueshëm	/		

5.1.2. Shtylla Strategjike 2: Cilësia dhe Përsosmëria e Kompanive

5.1.2.1. Themelimi i STIKK Education

Nr. i Detyrës	2.1	Emri i Detyrës	Themelimi i STIKK Education		
Prioriteti	1	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	30%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Industria e IT-së është një industri e fokusuar në njohuri dhe aftësi, duke e bërë kështu zhvillimin e aftësive një temë kyçe për kompanitë kosovare të TI-së. Objektivat kryesorë të STIKK Education janë siç vijon: ▪ Identifikimi i nevojave të veçanta për trajnim të kompanive anëtare të STIKK ▪ Zhvillimi i një programi trajnues të specializuar i cili është i përshtatur ndaj nevojave dhe kërkesave specifike të kompanive anëtare të STIKK ▪ Sigurimi i qëndrueshmërisë dhe përballueshmërisë së programit trajnues ▪ Ofrimi i trajnimeve të specializuara teknike për kompanitë anëtare ▪ Ofrimi i trajnimeve të specializuara për menaxhment për kompanitë anëtare ▪ Shërbimi si një vend i vetëm për arsimim dhe kualifikim ▪ Promovimi i zhvillimit të aftësive, të mësuarit organizativ dhe përsosmërisë së kompanive në industrinë kosovare të TI-së (“Grupimi i Përsosmërisë”)					
Historia e përdoruesit dhe rezultatet	Si kompani kosovare e TI-së dëshiroj të shfrytëzoj shërbimet e STIKK Education për të përmirësuar aftësitë teknike dhe menaxheriale të kompanisë sime.				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ STIKK Education është themeluar dhe është plotësisht operacionale ▪ Të paktën 6 trajnime / vit janë implementuar me së paku 15 pjesëmarrës / trajnim ▪ Të paktën 75% e pjesëmarrësve në trajnim e vlerësojnë trajnimin si të "mirë" apo të "shkëlqyeshëm" ▪ Të paktën 3 trajnues janë përgatitur për temat e trajnimit të përzgjedhur (programi i trajnimit të trajnuesve)				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	STIKK	Organizatat mbështetëse	Universitetet, NMFA, GIZ, USAID, SDC, BE, Dutch Development Cooperation (DDC)		
Fillimi i detyrës:	01.01.2016	Përfundimi i detyrës	22.02.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	161,000	Burimet financiare	NMFA, GIZ, USAID, SDC, EU, DDC		
Aktivitetet e detyrës:					

Nr. i Detyrës	2.1	Emri i Detyrës	Themelimi i STIKK Education			
Nr	Aktiviteti		Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
2.1.1	Zhvillimi i konceptit për STIKK Education		Koncepti për STIKK Education	GIZ	1.01.-25.03.2016	3,000
2.1.2	Implementimi i konceptit për STIKK Education, përfshirë proceset themelore në vijim: ▪ Përcaktimi i kualifikimeve të profileve në TI ▪ Vlerësimi i nevojave për trajnim ▪ Hartimi i programit trajnues		Kualifikimet e profileve në TI, vlerësimi i nevojave për trajnim, programi trajnues	STIKK, GIZ	26.03.-30.12.2016	20,000
2.1.3	Implementimi i trajnimeve teknike dhe menaxheriale		Programi trajnues, materiali trajnues, format e vlerësimit	STIKK, NMFA, GIZ	26.03.-30.12.2016	110.000
2.1.4	Implementimi i trajnimit në gjuhën gjermane në bashkëpunim me Sprachlehrzentrum Prishtina		Programi trajnues, raportet e vlerësimit	GIZ	3.11.2016-30.10.2017	5.000
2.1.5	Zhvillimi dhe implementimi i programit trajnimi i trajnerëve (TiT) për STIKK Education		3 trajnerë të kualifikuar / certifikuar	STIKK, NMFA	1.01.-30.12.2017	20.000
2.1.6	Marketingu i STIKK Education në nivel shtetëror dhe rajonal		Materiali i marketingut	STIKK, GIZ	20.02.2016 /20.02.2017/22.02.2018	3.000
Komentet	STIKK Education poashtu duhet të ofrojë trajnim online / seanca të trajnimit virtual nëpërmjet LiveMeeting, WebEx, Adobe Connect apo mjete të tjera; aleanca strategjike duhet të themelohen me universitete në Kosovë si dhe me ofruesit e Kurseve të Hapura Online si Coursera, edX apo Open HPl; kurset e trajnimit poashtu duhet të jenë të hapura për kompani të huaja të TI-së si dhe për akademitë; trendet e teknologjisë dhe tregut të identifikuara në bazë të kornizës së detyrës 3.1 "Implementimi i Shërbimit Informativ për Eksport" duhet të reflektohen në programin trajnues. Vini re: Koncepti i STIKK Education është i bazuar në parimet e subvencionimit dhe qëndrueshmërisë në mënyrë që të evitohet dyfishimi i aktiviteteve trajnuese apo stërngarkimi me trajnime.						
Ekipi	/					
Përmirësimi i vazhdueshëm	/					

5.1.2.2. Prezantimi i Programit të Ndërtimit të Kapaciteteve dhe Përsosmërisë së Ndërmarrjeve

Nr. i Detyrës	2.2	Emri i Detyrës	Prezantimi i Programit të Ndërtimit të Kapaciteteve dhe Përsosmërisë së Ndërmarrjeve		
Prioriteti	1	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					

Përsosmëria e kompanive është element kyç i Strategjisë së Kosovës për TI. Andaj, kjo detyrë do të mbështesë kompanitë kosovare të TI-së për të zhvilluar edhe më tutje kapacitetet e tyre dhe për të rritur konkurrueshmërinë e tyre ndërkombëtare. Programi i ndërtimit të kapaciteteve të ndërmarrjes dhe përsosmërisë do të ofrojë një kombinim të trajnimit të specializuar si dhe shërbimeve këshilluese në fusha të caktuara si operimet, financat, cilësia, marketingu dhe shitjet etj. Programi do të përqendrohet në stafin menaxhues të ndërmarrjeve të përzgjedhura në TI.			
Historia e përdoruesit dhe rezultatet	Si kompani kosovare e TI-së dëshiroj të përdor programin e ndërtimit të kapaciteteve të ndërmarrjes dhe përsosmërisë që të përmirësoj konkurrueshmërinë ndërkombëtare		
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Programi i ndërtimit të kapaciteteve të ndërmarrjes dhe përsosmërisë janë plotësisht operacionale ▪ Të paktën 10 kompani kosovare të TI-së e kanë përfunduar me sukses programin e ndërtimit të kapaciteteve të ndërmarrjes dhe përsosmërisë		
Organizata përgjegjëse (bartëse)	STIKK	Organizatat mbështetëse	MZHE, MTI, GIZ, NMFA, SDC, USAID, BE
Fillimi i detyrës:	1.12.2016	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	336,000	Burimet financiare	GIZ, NMFA, SDC, USAID, BE

Aktivitetet e detyrës:

Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
2.2.1	Zbatimi i vlerësimit të nevojave me kompanitë anëtare të STIKK	Vlerësimi i nevojave	STIKK, GIZ	1.12.2016-27.02.2017	5,000
2.2.2	Zhvillimi i konceptit për programin e ndërtimit të kapaciteteve dhe përsosmërisë së ndërmarrjes, përfshirë kriteret e përzgjedhjes, fushat e përqendruara, metodat dhe mjetet si dhe modeli i dorëzimit. Fushat e përqendruara duhet të përfshijnë: ▪ Strategjinë korporative ▪ Menaxhimi i personave (menaxhimi i resurseve njerëzore) ▪ Financa dhe kontabilitet ▪ Operimet (organizimi, menaxhimi i projekteve, menaxhimi i proceseve) ▪ Menaxhimi i cilësisë ▪ Menaxhimi i TI-së ▪ Sipërmarrja dhe inovacioni ▪ Marketingu dhe shitjet	Vlerësimi i nevojave, lista me ndërmarrjet e TI-së të regjistruara në program	GIZ, NMFA	2.03.-28.04.2017	30,000
2.2.3	Realizimi i ngjarjeve informative mbi programin e ndërtimit të kapaciteteve të ndërmarrjes dhe përsosmërisë	Prezantimi	STIKK	15.05.2017	1,000
2.2.4	Implementimi i programit për ndërtimin e kapaciteteve të ndërmarrjes dhe përsosmërisë (15 kompani)	Raportet e konsulencës, raportet e vlerësimit	GIZ, NMFA, USAID	1.06.2017-30.12.2018	300,000

Komentet	Programi për ndërtimin e kapaciteteve të ndërmarrjes dhe përsosmërinë do të ofrojë një kombinim të trajnimit të specializuar dhe shërbimeve këshilluese të cilat do të mundësohen si për grupime ashtu dhe në mënyrë individuale. Programi duhet të menaxhohet nga STIKK në mënyrë që të sigurohet bashkëpunimi i ngushtë me aktivitetet e STIKK Education. Përfundimi i programit nga kompanitë do të marrë përafërsisht 1 vit kohë. Llogaritjet

	janë bazuar në një grup të parë të 15 kompanive të përzgjedhura (pilot projekt). Me t'u implementuar programi për ndërtimin e kapaciteteve të ndërmarrjes dhe përsosmërisë, pastaj do të mund të zgjerohet edhe ndaj kompanive të tjera kosovare të TI-së në mënyrë që të rritet suksesi dhe ndikimi i programit.
Ekipi	/
Përmirësimi i vazhdueshëm	/

5.1.2.3. Themelimi i Forumit Shtetëror të Cilësisë së TI-së

Nr. i Detyrës	2.3	Emri i Detyrës	Themelimi i Forumit Shtetëror të Cilësisë së TI-së		
Prioriteti	3	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Cilësia është një element kyç dhe diferencues në kuadër të Strategjisë së Kosovës për TI. Forumi Shtetëror i Cilësisë së TI-së në kuadër të STIKK do të: ▪ Ofrojë platformën për zhvillimin e Politikës Shtetërore për Cilësi në TI ▪ Ngritë vetëdijësimin mbi rëndësinë e menaxhmentit cilësor në industrinë e TI-së ▪ Ndihmojë akterët e industrisë kosovare të TI-së të kuptojnë praktikat më të mira botërore nëpërmjet bashkëpunimit me institucione ndërkombëtare të cilësisë ▪ Ofrojë udhëzime për kompanitë kosovare të TI-së se si të inkorporojnë menaxhment cilësor ▪ Ofrojë shkëmbimin e përvojave dhe mësimeve mbi menaxhmentin cilësor ▪ Mbajë kompanitë anëtarë të STIKK në hap me trendet e fundit botërore në menaxhment cilësor ▪ Ofrojë informacione në tema të lidhura me cilësinë si metodologjitë, mjetet, vlerësimet, certifikimet, trajnimet, qeverisja në TI dhe arkitekturat softuerike nëpërmjet punëtorive, ngjarjeve të përbashkëta dhe tavolinave të rrumbullakëta.					
Historia e përdoruesit dhe rezultatet	Si akter i industrisë kosovare të TI-së dëshiroj të përdor Forumin Shtetëror të Cilësisë së TI-së për të fituar njohuri në menaxhment cilësor dhe të promovoj përsosmërinë dhe cilësinë e kompanive në industrinë kosovare të TI-së.				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Forumi Shtetëror i Cilësisë së TI-së është themeluar në kuadër të STIKK ▪ Nënshkrimi i memorandumit të mirëkuptimit me të paktën 3 nënshkrime nga institucione ndërkombëtare të menaxhmentit cilësor ▪ Realizimi i të paktën tri ngjarjeve informative, seminareve apo tryezave të rrumbullakëta mbi tema të menaxhmentit cilësor në vit				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	STIKK	Organizatat mbështetëse	Universitetet, Ministria e Zhvillimit Ekonomik, IPAK, Donatorët		
Fillimi i detyrës:	1.01.2017	Përfundimi i detyrës	16.09.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	12,000	Burimet financiare	EU, USAID, NMFA, GIZ, SDC BE, USAID, NMFA, GIZ, SDC		
Aktivitetet e detyrës:					
Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
2.3.1	Themelimi i Forumit Kombëtar të Cilësisë së TI-së përmes STIKK	Koncepti organizativ (anëtarët, përgjegjësitë, programi)	STIKK, GIZ	01.01.2017 - 02.02.2017	2,000

Nr. i Detyrës	2.3	Emri i Detyrës	Themelimi i Forumit Shtetëror të Cilësisë së TI-së			
2.3.2	Themelimi i bashkëpunimit me institucione ndërkombëtare të menaxhmentit cilësor në TI		MoUs Memorandum Mirëkuptimi	STIKK, GIZ	04.02-10.02.2017	3,000
2.3.3	Organizimi i ngjarjeve informative, seminareve dhe seancave të tryezave të rrumbullakëta mbi temat e menaxhmentit cilësor në bashkëpunim të ngushtë me STIKK Education		Programi dhe Prezantimet	STIKK, NMFA, GIZ	7.01.2017 /15.05.2017 /15.09.2017 / 7.01.2018 / 16.05.2018 / 16.09.2018	7,000
Komentet	Partnerë ndërkombëtare të mundshëm për bashkëpunim: Software Engineering Institute (SEI) i Carnegie Mellon University, ISTQB, ISO/IEC JTC1 Joint Technical Committee. Shembulli më i mirë praktik: Forumi i Cilësisë NASSCOM: http://www .nasscom.in/overview-4.					
Ekipi	/					
Përmirësimi i vazhdueshëm	/					

5.1.2.4. Ofrimi i Udhëzuesit për Menaxhim të cilësisë dhe Instrumentit për Vlerësim të Pjekurisë

Nr. i Detyrës	2.4	Emri i Detyrës	Ofrimi i Udhëzuesit për Menaxhim të cilësisë dhe Instrumentit për Vlerësim të Maturitetit		
Prioriteti	2	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Kjo detyrë do të pajisë kompanitë kosovare të TI-së me një mjet për vlerësimin e maturitetit të tyre në lidhje me menaxhim të cilësisë, përderisa udhëzuesi do t'iu ofrojë një pamje të përgjithshme mbi skemat relevante të certifikimit dhe metodologjive në industrinë e TI-së, kjo krahas udhëzimeve se si të prezantojnë dhe të mbajnë menaxhment cilësor në ndërmarrjet e tyre.					
Historia e përdoruesit dhe rezultatet	Si kompani kosovare e TI-së dëshiroj të përdor Udhëzuesin për Menaxhim të cilësisë dhe Instrumentin për Vlerësim të Maturitetit në mënyrë që të prezantoj Menaxhim të cilësisë në kompaninë time				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Udhëzuesi për Menaxhim të cilësisë është elaboruar ▪ Instrumenti për Vlerësim të Maturitetit është zhvilluar ▪ Udhëzuesi për Menaxhim të cilësisë dhe Instrumenti për Vlerësim të Maturitetit është shpërndarë tek kompanitë anëtare të STIKK				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	STIKK	Organizatat mbështetëse	Universitetet, MZHE, KIESA, Donatorët		
Fillimi i detyrës:	09.06.2017	Përfundimi i detyrës	15.09.2017		
Buxheti i përgjithshëm (€)	5,000	Burimet financiare	GIZ		
Aktivitetet e detyrës:					

Nr. i Detyrës	2.4	Emri i Detyrës	Ofrimi i Udhëzuesit për Menaxhim të cilësisë dhe Instrumentit për Vlerësim të Maturitetit		
Nr	Aktivitetet	Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
2.4.1	Shtjellimi i Udhëzuesit për Menaxhim Cilësor (përshtatja e versionit të përgjithshëm)	Udhëzuesi për Menaxhim të cilësisë	GIZ	09.06.-15.06.2017	2,000
2.4.2	Zhvillimi i Instrumentit për Vlerësim të Maturitetit (përshtatja e versionit të përgjithshëm)	Instrumenti për Vlerësim të Maturitetit	GIZ	16.06.-30.06.2017	2,000
2.4.3	Prezantimi dhe shpërndarja e Udhëzuesit për Menaxhim Cilësor dhe Instrumentit për Vlerësim të Maturitetit te kompanitë anëtare të STIKK	Prezantimi	STIKK	15.09.2017	1,000
Komentet	Udhëzuesi për Menaxhim të cilësisë duhet të marrë parasysh metodologjitë e shkathtësisë si the testimin softuerik				
Ekipi	/				
Përmirësimi i vazhdueshëm	/				

5.1.2.5. Themelimi i programit për Menaxhim të Cilësisë dhe Certifikim

Nr. i Detyrës	2.5	Emri i Detyrës	Themelimi i programit për Menaxhim të Cilësisë dhe Certifikim		
Prioriteti	2	Detyrat paraprake	2.3.1 Forumi Shtetëror i Cilësisë	% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Qasja e këtij programi e bazuar në grupime do të lejojë kompanitë kosovare të TI-së të fitojnë certifikim për menaxhment cilësor sipas standardeve ndërkombëtarë me çmime të volitshme. Programi do të përfshijë trajnim, këshillim, vlerësim dhe certifikim si dhe skema përkatëse të mbështetjes financiare.					
Historia e përdoruesit dhe rezultatet	Si kompani kosovare e TI-së dëshiroj të përdor programin për Menaxhment Cilësor dhe Certifikim në mënyrë që të prezantoj menaxhment cilësor në kompaninë time dhe të fitoj certifikim sipas standardeve ndërkombëtare.				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Programi për Menaxhment Cilësor dhe Certifikim është themeluar ▪ Të paktën 15 kompani kosovare të TI-së janë certifikuar sipas ISO, CMMI apo ndonjë certifikimi të cilësisë të njohur ndërkombëtarisht				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	STIKK	Organizatat mbështetëse	MZHE, BE, USAID, GIZ		
Fillimi i detyrës:	3.02.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	234,000	Burimet financiare	BE, USAID		
Aktivitetet e detyrës:					
Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti

Nr. i Detyrës	2.5	Emri i Detyrës	Themelimi i programit për Menaxhim të Cilësisë dhe Certifikim		
2.5.1	Hartimit i programit për Menaxhim të Cilësisë dhe Certifikim të bazuar për grupime, përfshirë kriteret e përzgjedhjes, modelin e implementimit dhe skemën e mbështetjes financiare	Koncepti i programit	BE, GIZ	3.02.-23.02.2017	8,000
2.5.2	Realizimi i ngjarjeve informative në bashkëpunim me Forumin Shtetëror të Cilësisë në TI	Prezantimi	STIKK	15.09.2017	1,000
2.5.3	Implementimi i programit për Menaxhim të Cilësisëdhe Certifikim	Raportet e këshillimit, certifikimi	BE, GIZ	24.02.2017 - 30.12.2018	225,000
Komentet	Modeli i implementimit të programit i bazuar në grupime lejon një certifikim me kosto efektive nëpërmjet mbledhjes së resurseve dhe përdorimit të sinergjive. Shembulli më i mirë praktik: MPS.BR (Programi për Përmirësimin e Procesit Softuerik Brazilian). Programi për Menaxhim të Cilësisëdhe Certifikim duhet të menaxhohet dhe koordinohet nga STIKK Education.				
Ekipi	/				
Përmirësimi i vazhdueshëm	/				

5.1.2.6. Shtjellimi i udhëzuesit për financim të korporatave

Nr. i Detyrës	2.6	Emri i Detyrës	Shtjellimi i udhëzuesit për financim të korporatave		
Prioriteti	3	Detyrat paraprake	-	% ë përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Udhëzuesi për financim të korporatave do t'iu ofrojë kompanive kosovare të TI-së udhëzime mbi financimin e korporatave, përfshirë një listë të objekteve për mbështetje financiare dhe institucioneve relevante					
Historia e përdoruesit dhe rezultatet	Si kompani kosovare e TI-së dëshiroj të përdor udhëzuesin për financim të korporatave në mënyrë që të gjej informacion relevant se si të siguroj financim për ndërmarrjen time				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Shtjellimi i udhëzuesit për financim të korporatave është realizuar ▪ Udhëzuesi për financim të korporatave është shpërndarë te kompanitë anëtare të STIKK				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	STIKK	Organizatat mbështetëse	Ministria e Financave, BE		
Fillimi i detyrës	1.10.2016	Përfundimi i detyrës	20.01.2017		
Buxheti i përgjithshëm (€)	9,000	Burimet financiare	BE		
Aktivitetet e detyrës:					
Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti

Nr. i Detyrës	2.6	Emri i Detyrës	Shtjellimi i udhëzuesit për financim të korporatave			
2.6.1	Shtjellimi i udhëzuesit për financim të korporatave		Udhëzuesi për financim të korporatave	BE	1.10.-30.12.2016	8,000
2.6.2	Prezantimi dhe shpërndarja e udhëzuesit për financim të korporatave		Prezantimi	STIKK	20.01.2017	1,000
Komentet	Këshillohet bashkëpunim i ngushtë me bankat zhvillimore (BERZH, Banka Botërore, KFË)					
Ekipi	/					
Përmirësimi i vazhdueshëm	/					

5.1.2.7. Implementimi i qasjes në program të financave

Nr. i Detyrës	2.7	Emri i Detyrës	Implementimi i qasjes në program të financave			
Prioriteti	2	Detyrat paraprake	-		% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi						
Kjo detyrë do t'iu ofrojë kompanive kosovare të TI-së qasje në financa të bazuara në disa elemente kyçë, përfshirë: ▪ Grante të veçanta për trajnim dhe certifikim ▪ Fondi Zhvillimor për Ndërmarrjet Kosovare të TI-së me skema të veçanta kreditore me interes të ulët						
Historia e përdoruesit dhe rezultatet	Si kompani kosovare e TI-së dëshiroj të përdor qasjen në programin e financave në mënyrë që të financoj aktivitete trajnuese dhe certifikimin, si dhe veprimet afariste të ndërmarrjes sime					
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Grante speciale për trajnim dhe certifikim janë të disponueshme ▪ Të paktën 3 kompani kanë aplikuar me sukses për grante speciale për trajnim dhe certifikim ▪ Fondi Zhvillimor për Ndërmarrjet Kosovare të TI-së është plotësisht operacional ▪ Të paktën tri kompani kanë aplikuar me sukses për skema të veçanta kreditore					
Organizata përgjegjëse (bartëse)	Ministria e Financave (MF)		Organizatat mbështetëse	MTI, BE, USAID		
Fillimi i detyrës	12.01.2017		Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	1,167,000		Burimet financiare	BE, USAID		
Aktivitetet e detyrës:						
Nr	Aktiviteti		Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
2.7.1	Zhvillimi i skemave për grante të veçanta për trajnim dhe certifikim (përfshirë dokumentet e aplikimit, termat dhe kushtet)		Përshkrimi i produktit	BE, MTI	12.01.-19.01.2017	8,000
2.7.2	Shtjellimi i konceptit për Fondin Zhvillimor për Ndërmarrjet Kosovare të		Koncepti për Fondin Zhvillimor për	BE, USAID	20.01.-28.01.2017	8,000

Nr. i Detyrës	2.7	Emri i Detyrës	Implementimi i qasjes në program të financave			
	TI-së (përfshirë dokumentet e aplikimit, termat dhe kushtet)		Ndërmarrjet Kosovare të TI-së			
2.7.3	Realizimi i ngjarjeve informative mbi qasjen në programin financues për kompanitë kosovare të TI-së		Materiali prezantues	STIKK	29.01.2017	1,000
2.7.4	Implementimi dhe menaxhimi i skemave për grante të veçanta për trajnim dhe certifikim (përfshirë buxhetin për grante)		Dokumentet e aplikimit	BE, MTI	30.01.2017 - 30.12.2018	150,000
2.7.5	Themelimi dhe menaxhimi i Fondit Zhvillimor për Ndërmarrjet Kosovare të TI-së (përfshirë buxhetin për Fond)		Dokumentet e aplikimit	BE, USAID	24.04.2017 - 30.12.2018	1,000,000
Komentet	Këshillohet bashkëpunim i ngushtë me bankat zhvillimore (BERZH, Banka Botërore, KFW)					
Ekipi	/					
Përmirësimi i vazhdueshëm	/					

5.1.2.8. Prezantimi i stimulimeve tatimore për investime në arsim dhe trajnim të vazhdueshëm

Nr. i Detyrës	2.8	Emri i Detyrës	Prezantimi i stimulimeve tatimore për investime në arsim dhe trajnim të vazhdueshëm		
Prioriteti	2	Detyrat paraprake	-	% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Kjo detyrë do t'iu ofrojë kompanive kosovare të TI-së stimulime për të investuar në arsim dhe trajnim të vazhdueshëm					
Historia e përdoruesit dhe rezultatet	Si kompani kosovare e TI-së dëshiroj t'i përdor stimulimet tatimore që të investoj më shumë në arsim dhe trajnim të vazhdueshëm				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Janë implementuar stimulimet tatimore për investime në arsim dhe trajnim të vazhdueshëm				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	MF	Organizatat mbështetëse	STIKK, NMFA, GIZ		
Fillimi i detyrës	02.02.2017	Përfundimi i detyrës	29.05.2017		
Buxheti i përgjithshëm (€)	3,000	Burimet financiare	MF, NMFA		
Aktivitetet e detyrës:					

Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
2.8.1	Zhvillimi i konceptit / draftligjit për stimulimet tatimore	Koncepti / drafti	NMFA	02.02.- 06.02.2017	3,000
2.8.2	Implementimi i stimulimeve tatimore për investime në arsim dhe trajnim të vazhdueshëm	Ligji / dekreti	Ministria e Financave	9.02.- 29.05.2017	-

Nr. i Detyrës	2.8	Emri i Detyrës	Prezantimi i stimulimeve tatimore për investime në arsim dhe trajnim të vazhdueshëm
Komentet	-		
Ekipi	/		
Përmirësimi i vazhdueshëm	/		

5.1.2.9. Prezantimi i Çmimit Shtetëror të TI-së

Nr. i Detyrës	2.9	Emri i Detyrës	Prezantimi i Çmimit Shtetëror të TI-së		
Prioriteti	2	Detyrat paraprake		% e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Çmimi kombëtar i TI-së do të rrisë vetëdijësimin e akterevë të industrisë së TI-së dhe publikut në rëndësinë e përsosmërisë dhe cilësisë së kompanive. Për më tepër, çmimi forcon brendimin dhe pozicionimin e industrisë kosovare të TI-së.					
Historia e përdoruesit dhe rezultatet	Si akter i industrisë kosovare të TI-së dëshiroj të përdor Çmimin Shtetëror të TI-së për të rritur vetëdijësimin e komunitetit të TI-së dhe publikut mbi rëndësinë e përsosmërisë dhe cilësisë së kompanive.				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Të paktën një artikull ose mbulim medial në një nga mediat kryesore në Kosove (gazetë, revistë, televizion) në vit.				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	STIKK	Organizatat mbështetëse	MZHE, ASHI		
Fillimi i detyrës:	01.12.2016	Përfundimi i detyrës	08.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	11,000	Burimet financiare	Ministria e Zhvillimit Ekonomik		

Aktivitetet e detyrës:

Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
2.9.1	Themelimi i Çmimit Shtetëror të TI-së përfshirë logon, çmimin dhe kriteret përzgjedhëse	Koncepti	STIKK, MZHE	1.12.-5.12.2016	2,000
2.9.2	Përzgjedhja e kandidatëve dhe implementimi i ceremonisë së çmimeve, përfshirë marrëdhëniet me publikun	Artikulli / mbulimi medial	STIKK, MZHE	08.12.2016 / 08.12.2017 / 08.12.2018	9,000

Komentet	Përqendrimi sa i përket kriterit përzgjedhës për Çmimin Shtetëror të TI-së duhet të jetë në përsosmërinë dhe cilësinë e kompanisë (veçanërisht në menaxhimin e resurseve njerëzore). Çmimi Shtetëror i TI-së duhet të ndahet në kornizat e një eventi zyrtar me prezencë të lartë qeveritare dhe mediatike. Fituesit duhet t'i mundësohet përdorimi i logos së Çmimit Shtetëror të TI-së për qëllime marketingu dhe promovimi.
Ekipi	/

Nr. i Detyrës	2.9	Emri i Detyrës	Prezantimi i Çmimit Shtetëror të TI-së
Përmirësimi i vazhdueshëm	/		

5.1.2.10. Implementimi i gazetës mujore mbi trendet e fundit të teknologjisë

Nr. i Detyrës	2.10	Emri i Detyrës	Implementimi i gazetës mujore mbi trendet e fundit të teknologjisë		
Prioriteti	3	Detyrat paraprake	-	& e përfunduar	0%
Përshkrimi dhe arsyetimi					
Përmes gazetës mujore, firmat kosovare të TI-së do të furnizohen me informacion të saktë në trendet e fundit të teknologjisë në industrinë e TI-së, ashtu që të mund të marrin vendime të informuara në fokusin e tyre teknologjik dhe aktivitetet përkatëse biznesore.					
Historia e përdoruesit dhe rezultatet	Si kompani kosovare e TI-së dëshiroj të kem qasje në informacion në trendet e fundit të teknologjisë në mënyrë që të mund të marr vendime të informuara sa i përket teknologjive dhe aktiviteteve përkatëse biznesore të kompanisë sime.				
Kriteret e pranueshmërisë dhe treguesit	▪ Gazeta mujore në trendet e fundit të teknologjisë është implementuar me sukses				
Organizata përgjegjëse (bartëse)	STIKK	Organizatat mbështetëse	Universitetet, NMFA, GIZ, SDC		
Fillimi i detyrës:	01.09.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	17,000	Burimet financiare	NMFA, GIZ, SDC		
Aktivitetet e detyrës:					
Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Afati kohor	Buxheti
2.10.1	Zhvillimi i konceptit të gazetës së teknologjisë përfshirë strukturën e përmbajtjes, shabllonin, mjetet dhe burimet	Koncepti i gazetës së teknologjisë	STIKK, GIZ	01.09.-07.09.2017	2,000
2.10.2	Implementimi i gazetës së teknologjisë (në bazë mujore)	Gazetat mujore	STIKK	08.09.2017 - 30.12.2018	15,000
Komentet	Një mjet profesional i editimit dhe menaxhimit të gazetës (p.sh. MailChimp) duhet të përdoret dhe gazeta duhet të dizajnohet si shërbim i STIKK; në një fazë të mëvonshme, gazeta e teknologjisë duhet të përfshihet edhe në sistemin CRM.				
Ekipi	/				

Nr. i Detyrës	2.10	Emri i Detyrës	Implementimi i gazetës mujore mbi trendet e fundit të teknologjisë
Përmirësimi i vazhdueshëm	/		

5.1.3. Shtylla strategjike 3: Promovimi i eksportit

5.1.3.1. Implementimi i Shërbimit Informues për Eksport

Nr i detyrës	3.1	Emri i detyrës	Implementimi i shërbimit informues për eksport		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% kompletuar	40%
Përshkrimi & arsyetimi					
Është posaçërisht e vështirë për kompani TI/softuerike të vogla dhe mesatare nga Kosova të marrin informata të sakta dhe të përditësuara për tregjet e mundshme të eksportit. Shpeshherë nuk kanë burime apo mundësi të kryejnë hulumtim profesional të tregut për tregjet ndërkombëtare. Megjithatë, këto informata iu nevojiten TI firmave për planifikim dhe implementim të aktiviteteve të tyre eksportuese. Shërbimi Informues për Eksport (SHIE) i STIKK do të adresoj këtë çështje. Qëllimet kryesore të këtij grupi të shërbimeve janë: ▪ Ofrimi i informatave të hollësishme, të sakta dhe të përditësuara mbi tregjet e mundshme për eksportim për TI kompanitë në Kosovë (në veçanti kompanitë anëtare të STIKK) ▪ Të shërbej si mjet inteligjent për treg për TI firmat ▪ Të informoj kompanitë me teknologji të fundit si dhe trendet afariste të tregjeve ndërkombëtare ("sistemi i paralajmërimit të hershëm") ▪ Të ofroj informata të tregut për planifikim strategjik dhe aktivitete të përbashkëta të STIKK të tregut për eksport (marketing grupor)					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë dua të kem qasje në informata të sakta dhe të përditësuara për tregjet e mundshme të eksportit (inteligjenca mbi tregun) ashtu që të kem informatat e nevojshme për planifikim dhe implementim të aktiviteteve eksportuese të kompanisë sime.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Shërbimi Informues i Eksportit është implementuar me sukses nga STIKK ▪ Së paku 20 TI kompani / vit shfrytëzojnë Shërbimin Informues të Eksportit (pjesëmarrje në punëtori, shkarkime të analizave të tregut nga faqja elektronike e STIKK / SharePoint, kërkesa për informata të parashtruara në STIKK)				
Organizata përgjegjëse (udhëheqëse)	STIKK	Organizatat partnere	IPAK, GIZ, NMFA		
Fillimi i detyrës:	01.01.2016	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	30,000	Burimet financiare	GIZ, NMFA		

Nr i detyrës	3.1	Emri i detyrës	Implementimi i shërbimit informues për eksport			
Aktivitetet e detyrave:						
Nr	Aktiviteti		Rezultatet:	Përgj.	Kohëzgjatja	Buxheti
3.1.1.	Zhvillimi i konceptit për SHIE		Koncepti SHIE	GIZ	01.01.-28.01.2016	3,000
3.1.2.	Implementimi i SHIE		TI analiza e tregut për DACH, NO, UK, NL	GIZ, NMFA	01.01.2016-30.12.2018	20,000
3.1.3	Zhvillimi dhe implementimi i Analizës së Konsumatorëve mbi Eksportin (hulumtimi parësor)		Pyetësori, baza e të dhënave të ekspertëve	GIZ	2.06.-31.12.2016	7,000
Komentet	Caqet primare të tregjeve për eksport: DACH, Norvegji, MB, Holandë. IPAK dhe ministritë duhet të kenë qasje në inteligjencë të tregut / analiza të tregut të realizuara nga SHIE në mënyrë që të shfrytëzojnë atë për aktivitete promovuese të eksportit; Shërbimi për Promovimin e Eksportit B2B është ngushtë i lidhur me Shërbimin Informues të Eksportit.						
Ekipi	n.a.					
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.					

5.1.3.2. Implementimi i Shërbimit Promovues të Eksportit B2B

Nr i detyrës	3.2	Emri i detyrës	Implementimi i Shërbimit Promovues të Eksportit B2B		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% kompletuar	40%
Përshkrimi & arsyetimi					
Shërbimi Promovues i Eksportit B2B (SHPE) do të krijohet si shërbim grupor për STIKK për të mbështetur kompanitë anëtare në eksport dhe zhvillim të afarizmit ndërkombëtarë. Qëllimet kryesore të shërbimit janë: ▪ Krijimi i mundësive afariste shtesë dhe mundësive afariste për kompanitë anëtare të STIKK ▪ Promovimi i bashkëpunimit ndërmjet kompanive anëtare të STIKK dhe partnerëve afarist ndërkombëtar ▪ Marketingu dhe pozicionimi i STIKK dhe firmave anëtare në tregjet e mundshme përmes aktiviteteve të drejtpërdrejta të promovimit të eksportit B2B ▪ Ofrimi i inteligjencës për treg për strukturat e kërkesës, kërkesat teknike dhe trendet në tregjet cak përmes profileve të kërkuara të parapara me kërkesat afariste ▪ Mbështetja klientëve të mundshëm ndërkombëtarë në identifikimin e partnerëve të përshtatshëm për bashkëpunim në Kosovë dhe zvogëlimin e shpenzimeve kërkuese dhe të transaksioneve (blerja në një vend për B2B krijimin e partnerëve)					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të shfrytëzoj Shërbimin B2B për Promovimin e Eksportit për zhvillimin e afarizmit ndërkombëtarë që të krijoj partneritete ndërkombëtare afariste për kompaninë time dhe të rris shitjen e eksportit.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Shërbimi Informues i Eksportit B2B është implementuar me sukses nga STIKK ▪ Së paku 6 mundësi afariste ndërkombëtare krijohen brenda vitit dhe përcillen nga kompanitë anëtare të STIKK ▪ Së paku 2 kontrata në vit nënshkruhen nga kompanitë anëtare të STIKK duke u bazuar në SHPE				

Nr i detyrës	3.2	Emri i detyrës	Implementimi i Shërbimit Promovues të Eksportit B2B		
Organizata përgjegjëse (udhëheqëse)	STIKK		Organizatat partnere	KIESA, GIZ, NMFA, SDC, USAID, WKO, Odat Ekonomike	
Fillimi i detyrës:	01.05.2016		Përfundimi i detyrës	30.12.2018	
Buxheti i përgjithshëm (€)	45, 000		Burimet financiare	GIZ, NMFA	
Aktivitetet e detyrave:					
Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgj.	Kohëzgjatja	Buxheti
3.2.1	Zhvillimi i konceptit për SHPE	Koncepti SHPE	GIZ	1.05.-9.05.2016	4,000
3.2.2	Ndërtimi i kapaciteteve për STIKK (menaxher i shërbimeve)	Dokumente të trajnimit, mjete	GIZ, NMFA	1.10.-28.11.2016	2,000
3.2.3	Krijimi i sistemit CRM për gjenerim dhe menaxhim të mundësive afariste	Sistemi CRM	GIZ, NMFA	15.10.-28.11.2016	4,000
3.2.4	Krijimi i Fondit për Promovim Grupor (FPG) të STIKK për financim të SHPE	Nënshkrimi i marrëveshjes kornizë të FPG	STIKK, GIZ	1.10.-3.10.2016	1,000
3.2.5	Marketing dhe pozicionim të SHPE	Material të marketingut	STIKK, GIZ	12.05.-31.12.2016	4,000
3.2.6	Implementimi i SHPE	Së paku 5 mundësi afariste në vit	STIKK, GIZ, NMFA	12.05.2016-30.12.2018	30,000
Komente	Zgjerim i mundshëm i shërbimit për zhvillim të tregut vendor (shih shtyllën 4); sistemi CRM duhet të bazohet në zgjidhjen FOSS / pajisje të lira për zvogëlim të shpenzimeve.				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.3.3. Krijimi i programit trajnues për eksport & këshillëdhënie

Nr i detyrës	3.3	Emri i detyrës	Krijimi i programit trajnues & këshillues për eksport		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Programi trajnues për eksport dhe këshillëdhënie (PTEK) do t'i ofroj TI kompanive në Kosovë ndërtim të kapaciteteve dhe shërbime këshillëdhënëse se si të rrisin eksportin. Ndryshe nga Shërbimi Informues për Eksport dhe Shërbimi Promovues B2B që janë shërbime të STIKK të bazuara në grupe, programi trajnues për eksport dhe këshillëdhënie do të realizohet individualisht në nivel të ndërmarrjeve. Prandaj, ky program do të mundësoj përshtatje të nivelit të lart për nevojat specifike të kompanive individuale TI në Kosovë.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të marr pjesë në programin trajnues për eksport dhe këshillëdhënie që të përmirësojë kapacitetet eksportuese për të hyrë në tregun e huaj me sukses				

Nr i detyrës	3.3	Emri i detyrës	Krijimi i programit trajnues & këshillues për eksport
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Programi trajnues për eksport dhe këshillëdhënie është implementuar me sukses (plotësisht funksional) ▪ Së paku 5 TI kompani kosovare në vit kanë përfunduar programin trajnues dhe këshillëdhënës për eksport		
Organizata përgjegjëse (udhëheqëse)	STIKK, MZHE	Organizatat partnere	KIESA, GIZ, NMFA
Fillimi i detyrës:	15.01.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	90,000	Burimet financiare	GIZ, NMFA, SDC, USAID

Aktivitetet e detyrës:

Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgj.	Kohëzgjatja	Buxheti
3.3.1	Zhvillimi i konceptit për programin trajnues për eksport dhe këshillëdhënie duke përfshirë metodologjinë dhe mjetet (pranimi, auditimi, biznes plani i eksportit, ndërtimi i kapaciteteve, qasja në treg dhe zhvillimi)	Koncepti PTEK	GIZ	15.01.-11.02.2017	8,000
3.3.2	Ndërtimi i kapaciteteve për STIKK (menaxheri i shërbimeve)	Dokumentet të trajnimit, mjete	STIKK, GIZ, NMFA	12.02.-25.02.2017	2,000
3.3.3	Implementimi i programit trajnues për eksport dhe këshillëdhënie	Formularët e vlerësimit të kompanive TI	STIKK, GIZ, NMFA	26.02.2017-30.12.2018	80,000

Komente	Shpenzimet mund të zvogëlohen duke ofruar trajnime dhe shërbime këshillëdhënëse të bazuara pjesërisht në grupe; kriteret e pranimit duhet të definohen; një përqindje e caktuar e shpenzimeve PTEK duhet të mbulohen nga kompanitë TI; si opsion, kjo detyrë mund të bashkohet me detyrën 2.2 ndërtimi i kapaciteteve të ndërmarrjeve dhe programi i përsosmërisë
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.3.4. Zhvillimi dhe implementimi i programit për pjesëmarrje në panaire të tregtisë

Nr i detyrës	3.4	Emri i detyrës	Zhvillimi dhe implementimi i programit për pjesëmarrje në panaire të tregtisë		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% kompletuar	20%

Përshkrimi & arsyetimi

Pjesëmarrja në panaire të tregtisë është një aktivitet i rëndësishëm për industrinë TI në Kosovë për shkak të brendimit ndërkombëtare dhe pozicionimit si dhe zhvillimit të afarizmit eksportues.

Nr i detyrës	3.4	Emri i detyrës	Zhvillimi dhe implementimi i programit për pjesëmarrje në panaire të tregtisë
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në industrinë TI në Kosovë, dua të marr pjesë në panaire të tregtisë për të ngritur dukshmërinë ndërkombëtare dhe brendimin e industrisë TI. Si kompani TI në Kosovë, dua të marr pjesë në panaire përkatëse të tregtisë që të mund të realizoj zhvillim ndërkombëtarë të afarizmit.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Është elaboruar programi për pjesëmarrje në panaire të tregtisë për industrinë TI në Kosovë ▪ Së paku 5 kompani TI në Kosovë kanë marr pjesë në së paku një panair në vit ▪ Janë krijuar së paku 2 kontrata / panaire të tregtisë		
Organizata përgjegjëse (udhëheqëse)	STIKK	Organizatat partnere	KIESA, GIZ, NMFA, SDC, USAID, EU
Fillimi i detyrës:	01.04.2016	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	80,000	Burimet financiare	IPAK, GIZ, NMFA, SDC, USAID, EU

Aktivitetet e detyrës:

Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgj.	Kohëzgjatja	Buxheti
3.4.1	Elaborimi i programit për pjesëmarrje në panaire duke përfshirë skemën e financimit	Programi për pjesëmarrje në panaire të tregtisë	STIKK, KIESA, GIZ	1.04.-4.04.2016	2,000
3.4.2	Implementimi i trajnimit për menaxhim të panaireve të tregtisë dhe zhvillim afarist	Material për trajnim	STIKK, GIZ	7.04.-14.04.2016	3,000
3.4.3	Implementimi i programit për pjesëmarrje në panaire	Formularët e vlerësimit nga pjesëmarrjet në panaire të tregtisë	STIKK, KIESA	20.01.2017-30.12.2018	75,000

Komente	Përzgjedhja e panaireve relevante të tregtisë duhet të pasqyrojë tregjet strategjike për eksport në industrinë TI në Kosovë; përzierje e baraspeshuar e panaireve të mëdha ndërkombëtare (p.sh. CeBIT, GITEX) dhe panaire më të vogla të specializuara (p.sh. Ku punon TI në Shtutgart)
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.3.5. Implementimi i organizimeve B2B për krijim të partnerëve

Nr i detyrës	3.5	Emri i detyrës	Implementimi i organizimeve B2B për krijim të partnerëve		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% kompletuar	0%

Përshkrimi & arsyetimi

Organizimet B2B për krijim të partnerëve janë mjete të rëndësishme për rritjen e dukshmërisë së TI industrisë kosovare në tregjet cak për eksport dhe për krijim të mundësive konkrete afariste për TI kompanitë në Kosovë. Aq më tepër,

Nr i detyrës	3.5	Emri i detyrës	Implementimi i organizimeve B2B për krijim të partnerëve
organizime të tilla mundësojnë krijimin e bashkëpunimit ndërkombëtarë ndërmjet STIKK dhe TI institucioneve të huaja.			
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të marr pjesë në organizime B2B për krijim të partnerëve që të mund të takoj klient të mundshëm, të krijoj partneritete afariste ndërkombëtare dhe të rris shitjen e eksportit.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Së paku 6 organizime B2B për krijim të partnerëve janë mbajtur në tregje strategjike për eksport (DACH, NO, UK, NL) ▪ Së paku 1 organizim B2B për krijim të partnerëve është zhvilluar në Kosovë në bashkëpunim të ngushtë me partnerë norvegjez dhe gjerman		
Organizata përgjegjëse (udhëheqëse)	STIKK	Organizatat partnere	KIESA, NMFA, GIZ, Ambasada gjermane, SDC, WKO, USAID, EU
Fillimi i detyrës:	1.10.2016	Përfundimi i detyrës	5.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	54,000	Burimet financiare	KIESA, NMFA, GIZ, Ambasada gjermane, SDC, WKO, USAID, EU

Aktivitetet e detyrës:

Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgj.	Kohëzgjatja	Buxheti
3.5.1	Organizimi dhe implementimi i së paku 6 organizimeve B2B për krijim të partnerëve	Programi, prezantime, lista e pjesëmarrësve, formularë të vlerësimit	STIKK, KIESA	3.10.2016 / 1.05.2017 / 2.10.2017 / 2.05.2018 / 31.10.2018 / 5.12.2018	42,000
3.5.2	Organizimi dhe implementimi i së paku 1 organizimi B2B për krijim të partnerëve në Kosovë në bashkëpunim të ngushtë me partnerë norvegjez dhe gjerman (organizim trepalësh për krijim të partnerëve me kompani norvegjeze, kosovare dhe gjermane; fokusi i lëndës: p.sh. e-energjia, transfer biznesi (nearshoring), OSS etj)	Programi, prezantime, lista e pjesëmarrësve, formularë të vlerësimit	STIKK, NMFA, GIZ	01.10.-10.10.2016	12,000

Komente	Opsion: Kombinim me konferencën KOSICT; këshillohet kombinim i organizimit B2B për krijim të partnerëve me panaire relevante të tregtisë, samite apo konferenca në tregjet cak për eksport
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.3.6. Organizimi i konferencës në Kosovë të EJL (Evropa juglindore) kontraktim (outsource) & transfer biznesi (nearshoring)

Nr i detyrës	3.6	Emri i detyrës	Organizimi i konferencës në Kosovë të EJL Kontraktim & Transfer biznesi		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%

Nr i detyrës	3.6	Emri i detyrës	Organizimi i konferencës në Kosovë të EJL Kontraktim & Transfer biznesi
Përshkrimi & arsyetimi			
Kjo detyrë ka për qëllim pozicionimin e Kosovës si destinacion udhëheqës për kontraktim / transfer biznesi. Koncepti i organizimit duhet të jetë rajonal (Evropa juglindore) për të ngritur përftimin dhe tërhequr vëmendje më të madhe ndërkombëtare si dhe më shumë pjesëmarrës.			
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industrinë në Kosovë, dua të marr pjesë për të pozicionuar dhe tregtuar Kosovën si destinacion udhëheqës për kontraktim brenda Evropës. Si TI kompani në Kosovë, dua të marr pjesë në Konferencën në EJL për Kontraktim & Transfer biznesi për të krijuar partneritete afariste ndërkombëtare, gjetur klient të ri të mundshëm dhe për të rritur eksportin.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Implementim i suksesshëm i Konferencës në EJL për Kontraktim & Transfer biznesi ▪ Krijimi i së paku 3 kontratave për TI kompani në Kosovë		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	MZHE, KIESA, NMFA, GIZ, SDC, WKO, USAID
Fillimi i detyrës:	01.05.2017	Përfundimi i detyrës	22.10.2017
Buxheti i përgjithshëm (€)	63,000	Burimet financiare	KIESA, GIZ, NMFA, SDC, USAID

Aktivitetet e detyrës:

Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
3.6.1	Zhvillimi i konceptit për konferencën në EJL për Kontraktim & Transfer biznesi (programi, koncepti i marketingut, financimi)	Koncepti për konferencë	STIKK, GIZ	01.05.-07.05.2017	3,000
3.6.2	Implementimi i konferencës në EJL për Kontraktim & Transfer biznesi	Programi, raporti	STIKK	01.10.-22.10.2017	60,000

Komentet	Konferenca në EJL për Kontraktim & Transfer biznesi duhet të mbahet çdo dy vjet; organizimi i parë mund të implementohen në bashkëpunim me projekte rajonale të GIZ (Projekti ORF SEE IT) dhe USAID
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.3.7. Zhvillimi i marketingut të integruar &koncepti i brendimit për TI industrinë në Kosovë

Nr i detyrës	3.7	Emri i detyrës	Zhvillimi i marketingut të integruar & koncepti i brendimit për TI industrinë në Kosovë		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Në kornizën e analizës strategjike, mungesa e brendimit dhe pranisë së TI industrisë kosovare është identifikuar si një nga pengesat kryesore të eksportit të TI në Kosovë. Prandaj, nevojitet një koncept gjithëpërfshirës i marketingut & brendimit për TI industrinë në Kosovë i cili bën integrimin e të gjitha elementeve të nevojshme të përzierjes së					

Nr i detyrës	3.7	Emri i detyrës	Zhvillimi i marketingut të integruar & koncepti i brendimit për TI industrinë në Kosovë
marketingut dhe pasqyron kërkesat specifike të konsumatorit dhe faktorët kyç të suksesit të tregjeve strategjike të eksportit.			
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë e përgjegjshme interesi në TI industrinë në Kosovë, dua të kem koncept të përshtatshëm të marketingut & brendimit që të mund të bëj promovim të efektshëm të TI industrisë kosovare në tregjet strategjike të eksportit. Si TI kompani në Kosovë, dua të shfrytëzojë konceptin e marketingut & brendimit si udhërrëfyes dhe mbështetje për aktivitetet individuale të marketingut të eksportit.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Zhvillimi i konceptit të marketingut të integruar & brendimit ▪ Elaborimi i materialit të marketingut dhe brendimit: logoja, slogani, prezantimi i TI industrisë kosovare ("Kosova TI partneri afarist")		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	IPAK, GIZ, NMFA, USAID, KIESA
Fillimi i detyrës:	2.02.2017	Përfundimi i detyrës	28.04.2017
Buxheti i përgjithshëm (€)	20,000	Burimet financiare	IPAK, GIZ, NMFA, USAID

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
3.7.1	Zhvillimi i konceptit të marketingut të integruar & brendimit (marketing strategjik, strategjia e brendit, marketing operacional dhe marketing i brendit, 6P, organizimi i marketingut dhe kontrolli)	Koncepti i marketingut të integruar dhe brendimi	STIKK, GIZ	2.02.-27.02.2017	10,000
3.7.2	Elaborimi i materialit të marketingut dhe brendimit (logoja, slogani, prezantimi i TI industrisë kosovare)	Logoja, slogani, prezantimi	STIKK, GIZ, NMFA	2.03.-28.04.2017	10,000

Komentet	Koncepti i marketingut të integruar dhe rendimi është i nevojshëm si bazë konceptuale dhe informatë për detyra tjera në fushën e promovimit të eksportit dhe tregtimit të TI industrisë kosovare. Shembull i praktikës së mirë: Brazil IT+: http://www.brasilitplus.com/brasilit/Ingles/
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.3.8. Implementimi i marketingut dixhital të TI industrisë në Kosovë ("TI përsosmëria në Kosovë")

Nr i detyrës	3.8	Emri i detyrës	Implementimi i marketingut dixhital të TI industrisë në Kosovë		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	3.7 Koncepti i marketingut të integruar dhe brendimi	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					

Nr i detyrës	3.8	Emri i detyrës	Implementimi i marketingut dixhital të TI industrisë në Kosovë

Ueb marketing / marketing dixhital është një mjet i dobishëm dhe pak i kushtueshëm për tregtim dhe brendim të TI industrisë kosovare. Bazuar në rezultatet e Detyrës 3.7 Koncepti i marketingut të integruar dhe rendimi, do të implementohen masat e marketingut dixhital për TI industrinë në Kosovë duke përfshirë faqen elektronike, SEO, integrimin e mediave sociale dhe video incizimeve në YouTube.

Faqja elektronike do të shërbeje si **faqe për ndalesë / blerje në një vend** për kompanitë e interesuara për kontraktim të shërbimeve në Kosovë apo investim në TI industrinë në Kosovë. Prandaj, faqja elektronike do të përmbajë informata të TI industrisë kosovare, propozimin e vlerës dhe përfitimet kryesore, profilet e kompanisë dhe shërbimet e ofruara, referencat ndërkombëtare dhe tregimet e suksesit, shërbimet mbështetëse (p.sh. shërbimi B2B për krijim të partnerëve) dhe kontaktet kryesore.

Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të shfrytëzoj faqen elektronike dhe mjetet e marketingut dixhital si instrumente të marketingut që të prezantoj kompaninë klientëve të mundshëm bazuar në marketing të përbashkët dhe qasjen e brendimit. Si palë interesi e TI industrisë në Kosovë, dua të shfrytëzojë faqen elektronike për tregtim dhe brendim të industrisë në internet. Si klient potencial, dua të shfrytëzoj faqen elektronike për të marr informata për TI industrinë në Kosovë dhe ofrues të përshtatshëm të shërbimeve që të mund të kontraktojë shërbime në Kosovë.
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Faqja elektronike dhe mjetet e marketingut dixhital janë plotësisht funksionale ▪ Faqja elektronike arrin KPI prej 3.000 vizitorëve në vit

Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	MZHE, KIESA, USAID, NMFA, GIZ
Fillimi i detyrës:	30.04.2017	Përfundimi i detyrës	4.06.2017
Buxheti i përgjithshëm (€)	26,000	Burimet financiare	USAID

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
3.8.1	Elaborimi i konceptit të marketingut dixhital duke përfshirë specifikim funksional për faqen elektronike dhe mjetet e marketingut dixhital	Koncepti, specifikim funksional	STIKK	30.04.-6.05.2017	5,000
3.8.2	Përgatitja e dokumenteve të tenderit dhe mbajtja e tenderit	Dokumentet e tenderit, dokumentet për vlerësim	STIKK	7.05.-11.05.2017	3,000
3.8.3	Zhvillimi i faqes elektronike dhe implementimi i integrimit të mediave sociale (duke përfshirë zhvillimin e përmbajtjes); SEO dhe lidhja me faqen relevante elektronike dhe portale	Faqja elektronike, raportet analitike të google	STIKK	8.05.-4.06.2017	10,000
3.8.4	Zhvillimi i video incizimeve në YouTube për TI industrinë kosovare për marketing viral	YouTube video	KIESA	7.05.-27.05.2017	8,000

Komentet	Faqja elektronike mund të zhvillohet si aplikacion i pavarur apo i integruar në faqen elektronike STIKK. KIESA dhe Ministria e ardhshme ICT apo Agjencia duhet të jenë të përfshira në këtë detyrë. Shembuj të praktikës së mirë: Kontraktimi i shërbimeve në Rusi: http://www.outsourcingrussia.com/ Brazil IT +: http://www.brasilitplus.com/brasilit/Ingles/index.php

Nr i detyrës	3.8	Emri i detyrës	Implementimi i marketingut dixhital të TI industrisë në Kosovë
	Kjo detyrë duhet të koordinohet me aktivitetet e KIESA në shtyllën 9 Promovimi i Investimeve.		
Ekipi	n.a.		
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.		

5.1.3.9. Zhvillimi i manualit TI për eksport për kompani

Nr i detyrës	3.9	Emri i detyrës	Zhvillimi i manualit TI për eksport për kompani		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
TI manuali i eksportit do t'i ofroj TI kompanive kosovare udhëzime për eksportin e TI dhe informata për programet mbështetëse të eksportit, institucione dhe shërbime në Kosovë.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të shfrytëzojë TI manualin e eksportit për të përmirësuar mundësitë e eksportit në kompani.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ TI manuali i eksportit është zhvilluar dhe shpërndarë kompanive anëtare të STIKK ▪ Së paku 30% të kompanive anëtare të STIKK shfrytëzojnë TI manualin e eksportit për aktivitete të tyre eksportuese				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	IPAK, NMFA, GIZ		
Fillimi i detyrës:	2.03.-27.03.2017	Përfundimi i detyrës			
Buxheti i përgjithshëm (€)	12,000	Burimet financiare	NMFA, GIZ		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
3.9.1	Elaborimi i TI manualit të eksportit	TI manuali i eksportit	STIKK, GIZ	2.03.-26.03.2017	11,000
3.9.2	Prezantimi i TI manualit të eksportit dhe shpërndarja anëtarëve të STIKK	Prezantimi i TI manualit të eksportit	STIKK	27.03.2017	1,000
Komentet	TI manuali i eksportit duhet të shfrytëzohet në kornizë të Detyrës 3.3 Krijimi i programit trajnues për eksport dhe konsultim.				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.3.10. Ofrimi i instrumenteve financiare për eksport

Nr i detyrës	3.10	Emri i detyrës	Ofrimi i instrumenteve financiare për eksport		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Pasi që shumica e TI kompanive në Kosovë kanë burime të kufizuara financiare dhe pozitë të dobët të ekuitetin, duhet krijuar instrumente të posaçme financiare për të mbështetur aktivitetet e tyre eksportuese. Këto instrumente përfshijnë skemat financiare si dhe sigurimin e kredisë për eksport.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë dua të kem qasje në instrumente të posaçme financiare që të mund të financojë aktivitetet e mia eksportuese.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Janë implementuar instrumente të posaçme financiare për eksport ▪ Së paku 15 TI kompani kosovare kanë aplikuar me sukses për instrumente financiare për eksport ▪ Së paku 10 TI kompani kosovare kanë marr kredi për financim të eksportit dhe / ose sigurim të kredisë për eksport				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MF	Organizatat partnere	MZHE, KIESA, EU		
Fillimi i detyrës:	5.01.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	210,000	Burimet financiare	EU		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
3.10.1	Zhvillimi i instrumenteve financiare për eksport (skema për huamarrje për eksport, sigurimi i kredisë për eksport) për TI industrinë në Kosovë	Përshkrimi i produktit dhe koncepti i implementimit duke përshirë dokumentet e aplikimit	MF	05.01.-22.01.2017	10,000
3.10.2	Ofrimi i instrumenteve financiare për eksport (skema për huamarrje për eksport, sigurimi i kredisë për eksport) për TI industrinë në Kosovë	Prezantimi i TI manualit për eksport	MF	23.01.2017 - 30.12.2018	200,000
Komentet	Instrumentet financiare për eksport duhet të kërkojnë kolateral minimal dhe periudhën e ripagesës e cila duhet të jetë më së paku 3 vite. Duhet qartësuar nëse nga kjo detyrë mund të shfrytëzohen skema të posaçme për mbështetje dhe instrumente nga bankat për zhvillim siç janë Banka Botërore, BERZH, EIB, KFW.				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.3.11. Program mbështetës financiar për shërbime konsultuese për eksport

Nr i detyrës	3.11	Emri i detyrës	Program mbështetës financiar për shërbime konsultuese për eksport		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	3.3 Program trajnues për eksport dhe konsultim	% Kompletuar	0%

Nr i detyrës	3.11	Emri i detyrës	Program mbështetës financiar për shërbime konsultuese për eksport
Përshkrimi & arsyetimi			
Kjo detyrë do t'i ofroj TI kompanive në Kosovë subvencione financiare për shërbime konsulente për eksport pas përfundimit të mbështetjes nga donatori për detyrën 3.3 "Krijimi i programit trajnues për eksport dhe konsultim"			
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të pranoj mbështetje financiare për shërbime konsulente të orientuara në eksport për të përmirësuar mundësinë e konkurrimit ndërkombëtarë të kompanisë sime.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Programi mbështetës financiar për shërbime konsultuese për eksport është plotësisht funksional ▪ Së paku 5 TI kompani kosovare në vit pranojnë mbështetje financiare për shërbime konsultuese për eksport (duke filluar në vitin 3 të planit operacional)		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	Ministria e financave	Organizatat partnere	KIESA, Ministria për zhvillim ekonomik
Fillimi i detyrës:	02.03.2017	Përfundimi i detyrës	23.03.2017
Buxheti i përgjithshëm (€)	30,000	Burimet financiare	MF

Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
3.11.1	Zhvillimi i programit mbështetës financiar për shërbime konsultuese për eksport	Koncepti i implementimit duke përfshirë dokumentet e aplikimit	MF	2.03.2017-20.03.2017	5,000
3.11.2	Implementimi i programit mbështetës financiar për shërbime konsultuese për eksport	Aplikacionet e aprovuara	MF	23.03.2017	25,000

Komentet	Kjo detyrë duhet t'i ofrojë TI kompanive në Kosovë mbështetje financiare për shërbime konsultuese për eksport pasi mbështetja e donatorit për detyrën 3.3 të mos jetë më në dispozicion. Kompanitë duhet të përmbushin kriteret e kualifikueshmërisë të parapara për detyrën 3.3. Programi mbështetës duhet të bazohet në model për ndarjen e shpenzimeve ku kompanitë duhet të mbulojnë një përqindje të shpenzimeve.
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.3.12. Zhvillimi i portfolios të shërbimit të integruar dhe modeli i realizimit

Nr i detyrës	3.12	Emri i detyrës	Zhvillimi i portfolios të shërbimit të integruar dhe modeli i realizimit		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	3.2	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Thelbi i kësaj detyre përmban nocionin e krijimit të portfolios unike të shërbimeve dhe modelin e realizimit (kontraktimi / transferi i biznesit) duke integruar mundësi të ndryshme dhe burime të kompanive anëtare të STIKK. Me këtë, klientë të mundshëm eksportues do të kenë qasje tek grupi më i madh i TI specialistëve të kualifikuar dhe					

Nr i detyrës	3.12	Emri i detyrës	Zhvillimi i portfolios të shërbimit të integruar dhe modeli i realizimit
me përvojë të cilët mund të mbulojnë një fushështrirje të madhe të teknologjive dhe gjuhëve programuese me çmime që janë dukshëm nën nivel të Evropës perëndimore. Prandaj, STIKK bëhet një vend për blerje duke ofruar portfolios të shërbimeve nga jashtë (zgjidhjet turnkey (produktet e gatshme)) që shtrihen nga TI konsultimi, dizajni dhe specifikacione të kodimit dhe testimit. Në të njëjtën kohë, një model inovativ i realizimit do të sigurojë nivel të lart të cilësisë dhe efikasitet dhe me këtë maksimizim të vlerës së konsumatorit.			
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si klient i mundshëm për eksport në TI industrinë në Kosovë, dua të kem qasje në një portfolios të integruar të shërbimeve dhe model të realizimit i cili mundëson maksimizim të përfitimeve të kontraktimit / transferit të biznesit për ndërmarrjen time.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Është zhvilluar portofolio e integruar e shërbimeve dhe model i realizimit ▪ Portofolio e shërbimit dhe modeli i realizimit janë përfshirë në material të marketingut të TI industrisë në Kosovë ▪ Portofolio e shërbimit dhe modeli i realizimit janë prezantuar së paku në 3 organizime ndërkombëtare (konferenca, B2B, panaire të tregtisë)		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	GIZ, NMFA, KIESA
Fillimi i detyrës:	01.09.2016	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	31,200	Burimet financiare	GIZ

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
3.12.1	Analiza e spektrit ekzistues të shërbimeve dhe modelet e realizimit të kompanive anëtare të STIKK	Prezantimi dhe rezultate te analizave	STIKK	1.09.-12.09.2016	2,500
3.12.2	Vlerësimi i nevojave në tregun strategjik eksportues (kërkesat e konsumatorit)	Prezantimi dhe rezultate te analizave	GIZ	15.09.-30.09.2016	3,000
3.12.3	Analizë e koncepteve relevante, modeleve dhe praktikave më të mira ndërkombëtare	Prezantimi dhe rezultate te analizave	GIZ	1.10.-14.10.2016	3,500
3.12.4	Zhvillimi i portfolios së integruar të shërbimeve dhe modelit të realizimit	Koncepti i implementimit	GIZ	15.10.-28.11.2016	7,200
3.12.5	Implementimi i portfolios së integruar të shërbimeve dhe modelit të realizimit	Material për marketing	STIKK, GIZ	1.12.2016 - 30.12.2018	15,000

Komentet	Kjo detyrë duhet të krijohet dhe implementohen së bashku me detyrën 3.2 “Implementimi i B2B shërbimit për promovim të eksportit” Portofolio e shërbimit të integruar dhe modeli i realizimit duhet të shfrytëzohen për të dalluar TI industrinë kosovare nga konkurrentët.
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.3.13. Krijimi i TI rrjetit të partnerëve

Nr i detyrës	3.13	Emri i detyrës	Krijimi i TI rrjetit të partnerëve		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
TI rrjeti i partnerëve në Kosovë do të krijohet për të përmirësuar brendimin ndërkombëtarë dhe pozicionim të industrisë kosovare. Anëtarët e këtij rrjeti (TI shoqatat, grupe, universitete, institucione hulumtuese) do të shërbejnë si shumëfishues dhe promovues të TI industrisë në Kosovë.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industrinë në Kosovë, dua të shfrytëzojë TI rrjetin e partnerëve për të mbështetur brendimin ndërkombëtarë dhe pozicionim të TI industrisë në Kosovë në treg strategjik eksportues.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Krijimi i TI rrjetit promovues në Kosovë me së paku 30 kontakte kyçe në Evropë dhe SHBA (baza e të dhënave) ▪ Nënshkrimi i së paku 9 Memorandume të Mirëkuptimit (MM) me partnerë ndërkombëtarë bashkëpunues (TI shoqata, grupe, universitete etj)				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	GIZ, NMFA		
Fillimi i detyrës:	7.01.2017	Përfundimi i detyrës	06.10.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	9,000	Burimet financiare	GIZ, NMFA		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
3.13.1	Krijimi i TI rrjetit të partnerëve në Kosovë	Baza e të dhënave, MM	GIZ, NMFA	3.03.2016 – 29.12.2018	5,000
3.13.2	Lidhja e faqes të STIKK me faqet e partnerëve	Lidhjet	STIKK	3.03.2016 – 29.12.2018	1,000
3.13.3	Implementimi i gazetës tremujore për anëtarët e TI rrjetit të partnerëve në Kosovë dhe përfshirja e partnerëve në sistemin CRM	Gazeta informuese	STIKK	7.01.-8.01.2017 / 1.04.-2.04.2017 / 1.07.-2.07.2017 / 7.10.-8.10.2017 / 6.01.-7.01.2018 / 6.04.-7.04.2018 / 6.07.-7.07.2018 / 5.10.-6.10.2018	3,000
Komentet	-				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.3.14. Krijimi i kontratës kornizë me ofrues të shërbimeve të TI stafit dhe menaxhim të projektit

Nr i detyrës	3.14	Emri i detyrës	Krijimi i kontratës kornizë me ofrues të shërbimeve të TI stafit dhe menaxhim të projektit dhe TI inkubator		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	3.2	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Kjo detyrë do t'i ofroj TI kompanive në Kosovë mundësi konkrete afariste në tregjet strategjike eksportuese. Në të njëjtën kohë, këto kontrata kornizë do të mbështesin brendimin ndërkombëtarë dhe pozicionimin e TI industrisë kosovare					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI industri në Kosovë, dua të shfrytëzojë kontratat kornizë me ofrues të shërbimeve të TI stafit dhe menaxhim të projektit dhe TI inkubatorë për të krijuar mundësi afariste për kompaninë time në tregun eksportues.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Nënshkrimi i së paku 3 kontratave kornizë me TI staf dhe ofrues të shërbimeve për menaxhim të projektit dhe TI inkubator ▪ Së paku 3 mundësi afariste të krijuara bazuar në kontratat kornizë me TI staf dhe ofrues të shërbimeve për menaxhim të projektit dhe TI inkubator				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	GIZ		
Fillimi i detyrës:	03.11.2016	Përfundimi i detyrës	12.12.2016		
Buxheti i përgjithshëm (€)	9,000	Burimet financiare	GIZ		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
3.14.1	Krijimi i kontratave kornizë me TI staf dhe ofrues të shërbimeve për menaxhim të projektit	Nënshkrimi i kontratës kornizë	GIZ	3.11.-18.11.2016	5,000
3.14.2	Integrimi i TI stafit dhe ofrues të shërbimeve për menaxhim të projektit në sistemin CRM	Profilet në sistemin CRM	STIKK	19.11.-20.11.2016	1,000
3.14.3	Krijimi i së paku 3 mundësive afariste	Mundësi afariste	GIZ	24.11.-12.12.2016	3,000
Komentet	Kjo detyrë duhet të implementohen në bashkëpunim të ngushtë me detyrën 3.2 "Implementimi i B2B Shërbimit për Promovim të Eksportit". Partnerë të mundshëm për bashkëpunim janë Gulp, Hays, Westhouse Consulting dhe Huntress Group.				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.3.15. Kualifikimi dhe pozicionimi i TI promovuese

Nr i detyrës	3.15	Emri i detyrës	Kualifikimi dhe pozicionimi i TI promovuese		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit		% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Atashetë e ambasadës dhe konsullatës së Kosovës do të trajnohen për të shërbyer si promovues të TI industrisë kosovare në tregun e jashtëm.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industrinë në Kosovë, dua të shfrytëzojë TI promovuesit për të mbështetur brendimin dhe pozicionimin e TI industrisë kosovare në tregun eksportues				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Janë trajnuar së paku 10 atashe të ambasadave dhe konsullatave të Kosovës për të promovuar TI industrinë kosovare				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	Ministria e punëve të jashtme, GIZ, NMFA, MZHE		
Fillimi i detyrës:	1.06.2017	Përfundimi i detyrës	30.11.2017		
Buxheti i përgjithshëm (€)	10,000	Burimet financiare	GIZ, NMFA, SMFA		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
3.15.1	Përgatitja e materialit trajnues dhe për marketing për TI promovues	Material trajnues dhe për marketing	GIZ	1.06.-30.07.2017	8,000
3.15.2	Implementimi i trajnimit dhe ndërtimit të kapaciteteve për TI promovues	Raporti i vlerësimit të trajnimit	GIZ	1.10.-30.11.2017	2,000
Komentet	Duhet mbajtur takim vjetor të atasheve në Prishtinë për trajnim dhe ndërtim të kapaciteteve.				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.3.16. Krijimi i rrjetit të marketingut me diasporë

Nr i detyrës	3.16	Emri i detyrës	Krijimi i rrjetit të marketingut me diasporë		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit		% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Diaspora e madhe kosovare në tregje strategjike eksportuese siç janë Gjermania, Zvicra apo SHBA paraqet një përparësi të rëndësishme konkurruese që duhet të integrohet me aktivitete të promovimit të eksportit					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të kem qasje në diasporën kosovare për të shfrytëzuar këto kontakte për zhvillim afarist në tregun eksportues. Si palë interesi në TI industrinë në Kosovë, dua të shfrytëzojë diasporën për të mbështetur brendimin ndërkombëtarë dhe pozicionim të TI industrisë kosovare				

Nr i detyrës	3.16	Emri i detyrës	Krijimi i rrjetit të marketingut me diasporë
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Rrjeti i marketingut me diasporën është krijuar me sukses me nënshkrimin e MM ndërmjet STIKK dhe organizatave të diasporës ▪ Krijimi i së paku 3 mundësive afariste bazuar në rrjetin e marketingut të diasporës		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	Ministria e punëve të jashtme, KIESA, GIZ, NMFA
Fillimi i detyrës:	1.12.2016	Përfundimi i detyrës	30.06.2017
Buxheti i përgjithshëm (€)	4,000	Burimet financiare	GIZ, NMFA

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
3.16.1	Krijimi i rrjetit të marketingut me diasporën dhe nënshkrimi i MM me organizatat e diasporës	Baza e të dhënave me kontakte kyçe, MM	STIKK, GIZ	1.12.2016 – 16.06.2017	3,000
3.16.2	Përfshirja e rrjetit të marketingut me diasporë në sistemin CRM	Profilet në sistemin CRM	STIKK	17.06.-30.06.2017	1,000

Komentet	Në disa vende janë krijuar organizata dhe shoqata të diasporës (p.sh. DIJA në Gjermani). Këto organizata duhet të shfrytëzohen për të krijuar bashkëpunim të ngushtë me STIKK.
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.3.17. Krijimi i çmimit "Eksportuesi më i mirë i Softuerit"

Nr i detyrës	3.17	Emri i detyrës	Krijimi i çmimit "Eksportuesi më i mirë i softuerit dhe TI shërbimeve"		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit		% Kompletuar	0%

Përshkrimi & arsyetimi

Kjo detyrë do të ngrit vetëdijësimin për rëndësinë e eksportit për ekonomi në Kosovë në përgjithësi dhe industrinë softuerike dhe TI shërbime në veçanti.

Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industri në Kosovë, dua të shfrytëzojë çmimin "Eksportuesi më i mirë i Softuerit dhe TI shërbimeve" për të sensibilizuar publikun për rëndësinë e eksportit për TI industrinë në Kosovë.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Së paku një artikull apo lajm në njërën prej mediave të mëdha në Kosovë (gazetë, revistë, TV) në vit.		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	MZHE

Nr i detyrës	3.17	Emri i detyrës	Krijimi i çmimit "Eksportuesi më i mirë i softuerit dhe TI shërbimeve"		
Fillimi i detyrës:	3.11.2016		Përfundimi i detyrës	3.11.2018	
Buxheti i përgjithshëm (€)	8,000		Burimet financiare	MZHE	
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
3.17.1	Krijimi i çmimit "Eksportuesi më i mirë i softuerit dhe TI shërbimeve" duke përfshirë logon, çmimin dhe kriteret përzgjedhëse	Koncepti	STIKK	3.11.-12.11.2016	2,000
3.17.2	Përzgjedhja e kandidatëve dhe implementimi i ceremonisë për çmim duke përfshirë MP	Artikulli / lajmi	STIKK, KIESA	3.11.2017 / 3.11.2018	6,000
Komentet	Çmimi "Eksportuesi më i mirë i softuerit dhe TI shërbimeve" duhet të jepet brenda kornizës së një organizimi zyrtar me prani të lart të zyrtarëve qeveritarë si dhe medias. Fituesi duhet të ketë të drejtë të shfrytëzoj logon 'Eksportuesi i vitit" për marketing dhe promovim.				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.4. Shtylla strategjike 4: Zhvillimi i tregut vendor

5.1.4.1. Krijimi i Shërbimit Informues për Tender (ShIT)

Nr i detyrës	4.1	Emri i detyrës	Krijimi i Shërbimit Informues për Tender (ShIT)		
Prioriteti	3	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Kjo detyrë është paraparë për t'i ofruar TI kompanive në Kosovë informata të përditësuara lidhur me TI tenderë në tregje vendore si dhe rajonale (EJL). Njëkohësisht do t'i ofrojë kompanive në Kosovë nga industritë tjera si dhe institucionet qeveritare dhe organizatat donatore mundësinë për të optimizuar aktivitetet e tyre të prokurimit lidhur me TI zgjedhjet dhe shërbimet. Shërbimi Informues për Tender do të krijohet dhe implementohen si shërbim grupor i STIKK për kompanitë anëtare.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të shfrytëzojë Shërbimin Informues për Tender si mjet për të krijuar mundësi shtesë afariste në ndërmarrjen time. Si një kompani kosovare, institucion qeveritar apo organizatë donatore, dua të shfrytëzoj Shërbimin Informues për Tender për të optimizuar aktivitetet blerëse për TI dhe për të identifikuar ofruesin më të përshtatshëm (proporcioni i performansës së shpenzimeve) të TI zgjedhjeve dhe shërbimeve.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Shërbimi Informues për Tender është plotësisht funksional. ▪ Janë procedura së paku 5 tender në vit përmes Shërbimit Informues për Tender.				

Nr i detyrës	4.1	Emri i detyrës	Krijimi i Shërbimit Informues për Tender (ShIT)		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK		Organizatat partnere	KRPP, USAID, BE	
Fillimi i detyrës:	04.01.2018		Përfundimi i detyrës	30.12.2018	
Buxheti i përgjithshëm (€)	11,000		Burimet financiare	USAID, EU	
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
4.1.1	Elaborimi i konceptit për Shërbimin Informues për Tender (burimet, procedurat e intervistimit, proceset, mjetet etj).	Koncepti	USAID	4.01.-13.01.2018	5,000
4.1.2	Implementimi i Shërbimit Informues për Tender	Gazeta me informata për tender	STIKK, USAID	14.01.-30.12.2018	6,000
Komentet	Shërbimi Informues për Tender duhet të krijohet si shërbim grupor i ofruar nga STIKK për kompanitë anëtare. Ai duhet të bazohet në një shërbim të thjeshtë të dërgimit të emailit apo gazetës (newsletter). Si alternativë, ai mund të bazohet në një funksionalitet alarmues me kusht që STIKK të përdorë aplikacion softuerik kolaborativ / grupor apo ECM aplikacion (p.sh. SharePoint, Trello, Yammer). Duhet shfrytëzuar platformat ekzistuese për informata rreth tenderit ashtu si ofrohen psh nga EuropeAid apo BERZH. STIKK duhet të inkurajoj kompanitë, institucionet qeveritare dhe donatorët të shfrytëzojnë Shërbimin Informues për Tenderë për realizim të TI tenderëve.				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.4.2. Ofrimi i trajnimeve për TI kompani për menaxhim të tenderit

Nr i detyrës	4.2	Emri i detyrës	Ofrimi i trajnimeve për TI kompani për menaxhim të tenderit		
Prioriteti	3	Detyrat e paraardhësit		% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Në veçanti për TI SMES, procedurat që shpeshherë janë të ndërlikuara paraqesin sfidë të madhe. Prandaj do të implementohen trajnime të posaçme për menaxhim të tenderit duke përfshirë vlerësimin e dokumenteve të tenderit, elaborim i propozimeve teknike dhe financiare si dhe themelimin e konzorciumit.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të marr pjesë në trajnime për menaxhim të tenderit që të kem pjesëmarrje të suksesshme në tenderë vendor si dhe ndërkombëtarë.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Janë elaboruar programi trajnues për menaxhim të tenderit dhe dokumente korresponduese për trajnim ▪ Së paku 30 kompani kanë përfunduar trajnime për menaxhim të tenderit.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK		Organizatat partnere	KRPP, USAID, EU	

Nr i detyrës	4.2	Emri i detyrës	Ofrimi i trajnimeve për TI kompani për menaxhim të tenderit		
Fillimi i detyrës:	2.11.2017		Përfundimi i detyrës	16.08.2018	
Buxheti i përgjithshëm (€)	21,000		Burimet financiare	USAID, EU	
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
4.2.1	Realizimi i vlerësimit të nevojave dhe identifikimi i organizatave më relevante lidhur me TI tenderët (fokusi në tregun vendor dhe ndërkombëtarë) bazuar në informata nga Shërbimi Informues për Tender	Vlerësimi i nevojave; lista e organizatave më relevante për TI tenderët	USAID	2.11.-6.11.2017	3,000
4.2.2	Zhvillimi i programit trajnues për menaxhim të tenderit (lëndët kryesore: procedurat e tenderit dhe kërkesat, hartimi i propozimit teknik, elaborim i propozimit financiar, themelimi i konzorciumit)	Program trajnues	USAID, BE	9.11.-27.11.2017	9,000
4.2.3	Realizimi i trajnimeve për menaxhim të tenderit (së paku 1 në vit)	Lista e pjesëmarrësve; formularët e vlerësimit	USAID, BE	30.11.2017 – 16.08.2018	9,000
Komentet	Trajnimi për menaxhim të tenderit duhet të integrohet në program të STIKK Education (shih Detyrën 2.1)				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.4.3. Organizimi i fushatës informuese për transformim dixhital

Nr i detyrës	4.3	Emri i detyrës	Organizimi i fushatës informuese për transformim dixhital		
Prioriteti	3	Detyrat e paraardhësit	1.2 Komisioni shtetëror për transformimi dixhital	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Sot transformimi dixhital është duke u përhapur në të gjitha industritë dhe funksionet organizative. Trendet kyçe teknologjike që nxisin transformimin dixhital janë informatika mobile / mobiliteti, cloud computing, shënime të mëdha / analitike dhe mediat sociale. Përderisa nuk ka asnjë fushë në një kompani ku transformimi dixhital nuk ka arritur të ndikoj, kjo është në veçanti relevante për fushat funksionale siç është marketingu dhe shitja ("përvoja e konsumatorit") dhe operacionet si dhe për modelin afarist në përgjithësi (biznese të modifikuara dixhitalisht, biznese të reja dixhitale). Njëkohësisht, transformimi dixhital kërkon njohuri specifike teknike dhe kapacitete të reja. Për ekonominë në Kosovë, transformimi dixhital është tejet i rëndësishëm duke mundësuar kompanive përmirësim të produktivitetit, aftësinë konkurruese dhe zhvillimin e biznesit dhe inovimin. Prandaj, qëllimi kryesor i kësaj detyre është vetëdijesimi i sektorëve tjerë të ekonomisë kosovare për rëndësinë dhe potencialin e transformimit dixhital. Thelbi i kësaj përmban nocionin që kjo do të krijoj një situatë ku dyja palët përfitojnë, TI industria në Kosovë si dhe sektorët tjerë të ekonomisë. **Caqet në vijim industriale dhe segmentet e konsumatorëve në tregun vendor** janë identifikuar (punëtoria TI moduli strategjik 1 dhe 2): ▪ Shitja me pakicë dhe shumicë					

Nr i detyrës	4.3	Emri i detyrës	Organizimi i fushatës informuese për transformim dixhital
▪ Turizmi ▪ Energjia ▪ Shëndetësia ▪ Shërbimet financiare ▪ Telekomi ▪ Bujqësia ▪ Sektori publik			
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të marr pjesë në fushatën informuese për transformim dixhital për të hapur segmente të reja të konsumatorëve në tregun vendor. Si kompani kosovare nga sektori jo-TI, dua të marr pjesë në organizime informuese për transformim dixhital që të mësoj të shfrytëzojë teknologjitë dixhitale për të përmirësuar aftësinë konkurruese të ndërmarrjes time.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Së paku 100 kompani nga caqet e përzgjedhura industriale të tregut vendor kanë marr pjesë në organizime informuese për transformim dixhital.		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	MZHE, GIZ, NMFA, USAID, MTI
Fillimi i detyrës:	02.03.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	23,000	Burimet financiare	GIZ, NMFA

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
4.3.1	Elaborimi i prezantimit për transformim dixhital (trendet, teknologjitë, fushat e aplikimit, shembuj të praktikave më të mira etj)	Prezantim	GIZ	2.03.-11.03.2017	5,000
4.3.2	Elaborimi i praktikave më të mira të transformimit dixhital në Kosovë (raste studimi të kompanive)	Prezantim	STIKK	12.03.-17.03.2017	3,000
4.3.3	Video klip (YouTube) për transformim dixhital	Video-klip (YouTube)	USAID	12.03.-25.03.2017	9,000
4.3.4	Mbajtja e së paku 3 organizimeve informuese për transformim dixhital për kompani kosovare nga caqet e përzgjedhura industriale (shih më lart)	Lista e pjesëmarrësve	STIKK	18.03.2017 – 30.12.2018	6,000

Komentet	Fokusi i fushatës informuese duhet të vendoset në aplikim praktik siç është integrimi i mediave sociale, CRM social, e-komericalizimi, programe të celularëve, e-rekrutimi, ECM, Cloud Computing (IaaS, PaaS, SaaS), shënime të mëdha & analitika, bashkëpunimi ndërmjet ndërmarrjeve
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.4.4. Implementimi i organizimeve informuese për trendet e-qeveri dhe shënime të hapura

Nr i detyrës	4.4	Emri i detyrës	Implementimi i organizimeve informuese për trendet e-qeveri dhe shënime të hapura		
Prioriteti	3	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%

Përshkrimi & arsyetimi
Trendet aktuale e-qeveria dhe shënimet e hapura janë lëndë të rëndësishme për sektorin publik të Kosovës por gjithashtu edhe për TI industrinë në Kosovë lidhur me zhvillimin e aplikacioneve korresponduese TI (psh. Bazuar në shënime të hapura). Kjo detyrë do të promovoj vetëdijësimin për trendet e-qeveria dhe shënime të hapura dhe me këtë i adresohet akterëve të sektorit publik si dhe TI industrinë.

Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të mësojë më shumë për trendet aktuale e-qeveria dhe shënime të hapura që të mund të zhvilloj aplikacione korresponduese TI. Si akter publik, dua të mësoj më shumë për trendet aktuale e-qeveria dhe shënime të hapura që të bëjë promovim efektiv të projekteve korresponduese dhe TI aplikacioneve.
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Së paku 20 kompani dhe 15 përfaqësues të qeverisë / akterë publik kanë marr pjesë në organizim informues për e-qeverinë dhe shënime të hapura.

Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	ASHI	Organizatat partnere	MZHE, KIPA, STIKK, USAID, EU
Fillimi i detyrës:	01.04.2017	Përfundimi i detyrës	29.05.2017
Buxheti i përgjithshëm (€)	10,500	Burimet financiare	ASHI, USAID, EU

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
4.4.1	Elaborimi i prezantimit për trendet aktuale e-qeveria dhe shënime të hapura duke përfshirë praktikat më të mira vendore dhe ndërkombëtare (p.sh. portale të përzgjedhura të shënimeve të hapura)	Prezantim	EU	1.04.-17.04.2017	6,000
4.4.2	Organizim informues për e-qeverinë dhe shënime të hapura dhe definimi i hapave të radhës për bashkëpunim publiko-privat në këtë fushë	Lista e pjesëmarrësve	ASHI, KIPA, MZHE	20.04.2017	3,000
4.4.3	Krijimi i grupit të përbashkët punues / platforma bashkëpunuese për e-qeverinë dhe shënime të hapura	Protokollet	ASHI, KIPA, STIKK, MZHE	21.04.-29.05.2017	1,500

Komentet	Theks i veçantë duhet të bie në përfitimi ekonomik të shënimeve të hapura për qeverinë si dhe sektorin privat. Shembuj të praktikave më të mira: http://open-data.europa.eu/en/data/ http://publicdata.eu/ http://www.data.gov/ http://data.gov.uk/ http://www.opendata.bayern.de/ http://data.gov.sg/
Ekipi	n.a.

Nr i detyrës	4.4	Emri i detyrës	Implementimi i organizimeve informuese për trendet e-qeveri dhe shënime të hapura
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.		

5.1.4.5. Organizime informuese për TI trendet e fundit

Nr i detyrës	4.5	Emri i detyrës	Organizime informuese për TI trendet e fundit		
Prioriteti	3	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Arsyetimi kryesor i kësaj detyre është informimi i kompanive në Kosovë (në veçanti SME), akterët publik si dhe akademikët dhe studentët për TI trendet e fundit për të vetëdijesuar për rëndësinë e TI dhe promovimin e transformimin dixhital të ekonomisë në Kosovë. Qëllimi dytësor i kësaj detyre është edukimi i konsumatorit dhe zhvillimi i biznesit.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si kompani në Kosovë apo akter publik, dua të shfrytëzoj organizimet informuese për TI trendet e fundit që të marr vendime të informuara se si të aplikoj TI në mënyrë efektive në organizatë. Si një akademik apo student, dua të shfrytëzoj organizimet informuese për trendet e fundit TI që t'i integroj ata në mënyrë efektive në aktivitete akademike (hulumtim, mësimdhënie, studime).				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Së paku 3 organizime informuese në vit janë zhvilluar me së paku 30 pjesëmarrës për një organizim.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	MZHE, MASHT, Universitetet, Shoqatat Industriale, Odat		
Fillimi i detyrës:	17.11.2016	Përfundimi i detyrës	14.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	16,000	Burimet financiare	STIKK, NMFA, TI kompanitë		
Aktivitetet e detyrës:					

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
4.5.1	Krijimi i konceptit për organizime informuese (formati, kohëzgjatja, struktura etj).	Koncepti	STIKK	4.05.-11.05.2017	2,000
4.5.2	Identifikimi dhe vlerësimi i TI trendeve relevante	Lista e TI trendeve me vlerësim të shkurtë	STIKK, TI kompanitë	12.05.2017	7,000
4.5.3	Organizim informues për TI trendet e fundit	Prezantime; lista e pjesëmarrësve	TI kompanitë, STIKK	17.11.2016 / 8.04.2017 / 12.08.2017 / 9.12.2017 / 13.04.2018 / 10.08.2018 / 14.12.2018	7,000

Nr i detyrës	4.5	Emri i detyrës	Organizime informuese për TI trendet e fundit
Komentet	Rekomandohet që organizimet informuese të bëhen nga kompanitë anëtare të STIKK apo nga universitetet dhe institutet hulumtuese. Fokusi i këtyre organizimeve informuese duhet të jetë ilustrimi i ndikimit të mundshëm, përfitimeve / mundësive dhe aplikimit të TI trendeve të fundit. Janë disa burime për identifikim dhe vlerësim të TI trendeve duke përfshirë Gartner's Hype Cycle, hulumtime akademike si dhe studime të kryera nga TI kompani konsulente dhe analistë.		
Ekipi	n.a.		
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.		

5.1.4.6. Implementimi i CIO Samitit në Kosovë

Nr i detyrës	4.6	Emri i detyrës	Implementimi i CIO Samitit në Kosovë		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
CIO Samiti në Kosovë duhet të shërbejë si platformë për punë të përbashkët në rrjet, këmbim të përvojës, diskutime eksperte për përforcimi të bashkëpunimit ndër-sektorial.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si CIO, dua të marr pjesë në CIO samitin për të marr pjesë në diskutime me ekspertë dhe punë në rrjetë me TI kompani kosovare. Si TI kompani kosovare, dua të marr pjesë në samitin CIO për të punuar në rrjet me partner dhe klient potencial.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ CIO Samiti në Kosovë mbahet çdo vjet me së paku 50 pjesëmarrës.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	Shoqatat Industriale, Odat		
Fillimi i detyrës:	06.02.2017	Përfundimi i detyrës	12.05.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	11,000	Burimet financiare	Kompanitë (tarifa e sponzorimit dhe pjesëmarrjes)		
Aktivitetet e detyrës:					

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
4.6.1	Krijimi i konceptit për CIO Samitin (formati, kohëzgjatja, struktura, financimi, MP etj)	Koncepti	STIKK	6.02.-12.02.2017	2,000
4.6.2	CIO Samiti në Kosovë në baza vjetore	Programi; lista e pjesëmarrësve	STIKK	12.05.2017 / 12.05.2018	9,000

Komentet	Samiti duhet në veçanti të përfshijë CIO nga segmentet e tregut vendor që janë definuar në kornizë të TI Strategjisë në Kosovë: Shitja me shumice dhe pakicë, Turizmi, Energjia, Shëndetësia, Shërbimet Financiare, Telekomi, Bujqësia, Sektori Publik
Ekipi	n.a.

Nr i detyrës	4.6	Emri i detyrës	Implementimi i CIO Samitit në Kosovë
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.		

5.1.4.7. Implementimi i organizimeve për krijim të partnerëve B2B me industri të përzgjedhura nga tregu vendor

Nr i detyrës	4.7	Emri i detyrës	Implementimi i organizimeve për krijim të partnerëve B2B me industri të përzgjedhura nga tregu vendor		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Qëllimet kryesore të kësaj detyre janë: ▪ Hapja e potencialit për zhvillim të tregut vendor (në caqet e përzgjedhura industriale) për TI kompani kosovare dhe me këtë krijim të burimeve shtesë të të hyrave dhe të ardhurave ▪ Ofrimi i TI produkteve dhe shërbimeve për kompani dhe industri tjera për të përmirësuar efikasitetin dhe produktivitetin.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani kosovare, dua të marr pjesë në B2B krijim të partnerëve që të fitoj klient të ri dhe partner afarist nga industri tjera. Si kompani nga një sektor jo-TI, dua të marr pjesë në B2B krijim të partnerëve për të identifikuar ofrues të përshtatshëm të TI zgjidhjeve dhe shërbimeve.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Së paku 2 organizime për krijim të partnerëve në vit janë implementuar me sukses ▪ Si rezultat i organizimeve për krijim të partnerëve, janë krijuar së paku 5 bashkëpunime afariste / kontrata në vit				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	Shoqata Industriale, Grupe, Oda, KIESA, MTI, GIZ, NMFA, SDC, USAID, EU, MZHE		
Fillimi i detyrës:	25.11.2016	Përfundimi i detyrës	12.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	34,000	Burimet financiare	GIZ, NMFA, SDC, USAID, EU		
Aktivitetet e detyrës:					

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
4.7.1	Krijimi i metodologjisë dhe konceptit për B2B krijim të partnerëve (metodologjia, formati, agjenda, kohëzgjatja, financimi, marketingu etj) **Shënim**: B2B krijimi i partnerëve duhet të specializohet vertikalisht (të fokusohet në industri)	Metodologjia, koncepti	GIZ	2.02.-6.02.2017	5,000
4.7.2	Vlerësimi i nevojave TI në caqet e përzgjedhura industriale	TI i duhet raport vlerësues (PPT)	SDC	9.02.-30.03.2017	12,000
4.7.3	Definicioni i TI produktit / portofolio e shërbimeve (individualisht në nivel të kompanisë si dhe bazuar në grupe: "portofolio e integruar e shërbimeve")	Përshkrimi i TI produktit / portofolio e shërbimeve	STIKK, TI kompanitë	31.03.-6.04.2017	2,000

Nr i detyrës	4.7	Emri i detyrës	Implementimi i organizimeve për krijim të partnerëve B2B me industri të përzgjedhura nga tregu vendor			
4.7.4	Organizimi dhe implementimi i organizimeve B2B për krijim të partnerëve me fokus në industri		Programi, prezantime të kompanisë, lista e pjesëmarrësve	STIKK, TI kompanitë	10.06.2017 / 14.12.2017 / 10.06.2018 / 12.12.2018	12,000
4.7.5	Ofrimi i mbështetjes për zhvillim afarist (follow-up) për kompani pas krijimit të partnerëve		Raporte vlerësimi	STIKK, SDC, GIZ	25.11.2016 / 25.05.2017 / 25.11.2017 / 25.05.2018 / 25.11.2018	3,000
Komentet	Këshillohet organizimi i B2B krijim të partnerëve në bashkëpunim të ngushtë me shoqata të caktuara industriale, grupe apo oda të caqeve të përzgjedhura industriale (p.sh. energjia). Aq më tepër, e tërë detyra / procesi duhet të krijohet dhe implementohen si shërbim specifik i STIKK (shërbim në grup) për të përmirësuar efikasitetin dhe qëndrueshmërinë. Një përshkrim i hollësishëm i shërbimit të tillë dhe modelit të procesit korrespondues mund të gjendet në Manualin dhe Mjetet e GIZ (5.1) për Promovim të Sektorit të TI: http://www2.gtz.de/dokumente/bib-2011/giz2011-0475en-it-sector-promotion-manual.pdf. Të kuptuarit e kërkesave specifike dhe problemeve të shfrytëzuesve në caqet e përzgjedhura industriale është faktor kryesor i suksesit. Prandaj, duhet aplikuar një qasje pjesëmarrëse ku angazhohet shfrytëzuesi në kombinim me fokus vertikal. **Specializim vertikal (të fokusuar në industri) dhe njohuri të procesit** (p.sh. në industri të shërbimeve financiare) janë faktorë tjerë kryesor të suksesit dhe një dallues i rëndësishëm nga konkurruesit potencial. Në kornizë të punëtorive të TI Strategjisë, produktet / portofolio e shërbimeve në vijim janë definuar për tregun vendor: ▪ CRM solutions ▪ CMS solutions ▪ Solucion për ruajtje në distancë ▪ Sistemi i faturimit ▪ Sistemet e menaxhimit të BNj ▪ Programe për tel.cel ▪ Aplikacione portale ▪ Ueb dizajn ▪ Mbështetja dhe mirëmbajtja e rrjetit ▪ Intranet solucionet ▪ Solucionet E-qeveria ▪ GIS ▪ Testimi softuerik Caqet e përzgjedhura industriale të tregut vendor janë: Shitje me pakicë dhe shumicë, turizmi, energjia, shëndetësia, shërbime financiare, telekomi, bujqësia, sektori publik. Një industri shtesë mund të jetë minierat.					
Ekipi	n.a.					
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.					

5.1.4.8. Organizimi i B2B krijim të partnerëve me investitorë ndërkombëtarë (eksportim i tërthortë)

Nr i detyrës	4.8	Emri i detyrës	Organizim i B2B krijim të partnerëve me investitorë ndërkombëtarë (eksportim i tërthortë)		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%

Përshkrimi & arsyetimi
Qëllimi i kësaj detyrë është krijimi i mundësive shtesë afariste për TI industrinë në Kosovë duke krijuar lidhje ndërmjet TI ndërmarrjeve vendore me investitorë ndërkombëtarë (FDI) / korporata shumëkombëshe (MNC) Në Kosovë. Bazuar në këto lidhje, TI kompanitë në Kosovë nuk do të fitojnë vetëm klientë të ri në tregun vendor, por gjithashtu do të kenë qasje në tregun ndërkombëtarë përmes referimeve të këtyre investitorëve / MNC tek kompania amë apo klientë tjerë. Gjithashtu, TI kompanitë në Kosovë do të fitojnë referenca më se të nevojshme ndërkombëtare.

Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani kosovare, dua të shfrytëzojë B2B krijim të partnerëve me investitorë ndërkombëtarë që të fitoj klient të ri dhe partner afarist.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Së paku 2 organizime për krijim të partnerëve me investitorë ndërkombëtarë organizohen në vit. ▪ Si rezultat i organizimeve për krijim të partnerëve, janë krijuar së paku 3 bashkëpunime afariste / kontrata në vit.		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	Odat e Huaja (p.sh. AmCham, KDWV, WKO),Ambasadat, KIESA, MTI, GIZ, NMFA, SDC, USAID
Fillimi i detyrës:	1.05.2016	Përfundimi i detyrës	3.11.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	20,000	Burimet financiare	GIZ, NMFA, SDC, USAID

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
4.8.1	Krijimi i konceptit për B2B krijim të partnerëve (formati, agjenda, kohëzgjatja, financimi, marketingu etj)	Koncepti	GIZ	1.05.-2.05.2016	2,000
4.8.2	Vlerësimi i TI nevojave të investitorëve të huaj në Kosovë (intervistë)	Raport i vlerësimi të TI nevojave (PPT)	SDC	7.05.-23.05.2016	6,000
4.8.3	Definicioni i TI produktit / portfolios të shërbimeve (individualisht në nivel të kompanisë si dhe bazuar në grup: "portofolio e integruar e shërbimeve")	Përshkrim i TI produktit / portfolios të shërbimeve	STIKK, TI kompani	26.05.2016	1,000
4.8.4	Organizimi dhe implementimi i B2B krijim të partnerëve (p.sh. në formë të një Dreke TI STIKK")	Programi, prezantime të kompanisë, lista e pjesëmarrësve	STIKK, TI kompani	4.03.2017 / 2.11.2017 / 2.03.2018 / 2.11.2018	8,000
4.8.5	Ofrimi i mbështetjes për zhvillim të biznesit (follow-up) për kompani pas krijimit të partnerëve	Raporte të vlerësimit	STIKK, SDC, GIZ	4.11.2016 / 5.05.2017 / 3.11.2017 / 3.05.2018 / 3.11.2018	3,000

Komentet	Krijimi i partnerëve duhet të organizohet dhe implementohen në bashkëpunim të ngushtë me odat e huaja ekonomike (p.sh. ËKO, KDËV, AmCham, etj.). Është e rëndësishme të komunikohet me efektivitet rasti afarist / përfitimet e investitorëve ndërkombëtarë që dalin nga bashkëpunimi me TI kompanitë në Kosovë (p.sh. njohuri vendore të TI, zvogëlimi i shpenzimeve etj.)

Nr i detyrës	4.8	Emri i detyrës	Organizim i B2B krijim të partnerëve me investitorë ndërkombëtarë (eksportim i tërthortë)
	Bazuar në rezultate të vlerësimit të nevojave, STIKK duhet të vendos nëse duhet organizuar B2B krijim të partnerëve në bazë vertikale (fokusuar në industri)		
Ekipi	n.a.		
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.		

5.1.4.9. Prezantimi i skemës për stimulim financiar për nxitje të shfrytëzimit TI në KVM (iKVM)

Nr i detyrës	4.9	Emri i detyrës	Prezantimi i skemës për stimulim financiar për nxitje të shfrytëzimit TI në KVM (iKVM)		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Arsyetimi i kësaj detyrë është prezantimi i skemës financiare për të stimuluar shfrytëzim të TI në kompani të vogla dhe mesatare (KVM) nga industri dhe sektorë të ndryshme të ekonomisë në Kosovë.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si kompani kosovare (KVM), dua të shfrytëzojë skemën për stimulim financiar që të prezantoj zgjedhjet TI në kompani dhe me këtë përmirësoj produktivitetin dhe konkurrueshmërinë.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Skema për stimulim financiar për shfrytëzim të TI në KVM është plotësisht funksionale.. ▪ Së paku 30 kompani (jo-TI) në vit kanë shfrytëzuar skemën financiare për prezantim të TI zgjidhjeve				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	KIESA	Organizatat partnere	MF, KIESA, MTI, USAID, EU, BERZH		
Fillimi i detyrës:	02.02.2017	Përfundimi i detyrës	29.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	2,072,000	Burimet financiare	MF, USAID, EU, BERZH		
Aktivitetet e detyrës:					

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
4.9.1	Zhvillimi i skemën për stimulim financiar (instrumente financiare, procedurat e aplikimit, kriteret e kualifikueshmërisë, procedurat e disbursimit, M&E, etj.)	Koncepti	MF, KIESA	2.02.-11.02.2017	8,000
4.9.2	Alokimi i buxhetit për skemën për stimulim financiar për KVM (iKVM)	Buxheti	MF	12.02.-27.02.2017	2,000,000
4.9.3	Nisja e fushatës informuese për skemën për stimulim financiar për KVM (faqja elektronike, material marketingu, organizime informuese etj)	Material për marketing	KIESA	2.03.-13.03.2017	10,000
4.9.4	Implementimi i skemën për stimulim financiar për KVM	Raportet	KIESA	16.03.2017 – 30.12.2018	45,000
4.9.5	Monitorimi dhe vlerësimi i skemën për stimulim financiar për KVM (iKVM)	Raportet vlerësues	KIESA	1.06.-30.12.2018	9,000

Nr i detyrës	4.9	Emri i detyrës	Prezantimi i skemës për stimulim financiar për nxitje të shfrytëzimit TI në KVM (iKVM)
Komentet	Skema për stimulim financiar për KVM (iKVM) duhet të mbuloj mbështetjen për TI specifikacione, blerje, implementim dhe menaxhim. Stimulimi financiar duhet të ofrohet në formë të grantit. Shembuj të praktikës së mirë: Brazil: SOFTEX: http://www.softex.br Singapor: Produktiviteti sektorial CFC: http://www.ida.gov.sg/blog/insg/featured/s42m-sectoral-boost-for-sme-productivity/ Singapor: SaaS CFC: http://www.ida.gov.sg/blog/insg/egov-sectors/saas-for-singular-sector-smes/ Gjermani: EBIGO: http://innovation.mfg.de/de/initiativen/ebigo-mittelstand-im-fokus		
Ekipi	n.a.		
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.		

5.1.4.10. Zhvillimi i mjetit për vlerësim të maturitetit dixhital

Nr i detyrës	4.10	Emri i detyrës	Zhvillimi i mjetit për vlerësim të maturitetit dixhital		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Mjeti duhet të vetdijësoj kompanitë për rëndësinë e TI për rritje të produktivitetit, rinovim dhe konkurrueshmëri. Shfrytëzimi i mjetit do të mundësoj kompanive vendore vlerësimin e maturitetit dixhital dhe identifikim potencial për përmirësim të TI / teknologjisë dixhitale. Njëkohësisht, vlerësimi i maturitetit dixhital mundëson STIKK dhe TI kompanive kosovare vlerësimin e nevojave specifike të TI të kompanive vendore nga industri tjera dhe identifikim të klientëve potencial.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si kompani kosovare, dua të shfrytëzoj mjetin për të vlerësuar maturitetin dixhital të ndërmarrjes time dhe për të identifikuar potencialin për përmirësim të TI.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Mjeti për vlerësim të maturiteti dixhital është plotësisht funksional. ▪ Së paku 20 kompani (jo-TI) në vit kanë shfrytëzuar mjetin për vlerësim të maturitetit dixhital.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	UNIV, KIESA, MTI, GIZ, NMFA, USAID		
Fillimi i detyrës:	15.05.2017	Përfundimi i detyrës	31.12.2017		
Buxheti i përgjithshëm (€)	31,000	Burimet financiare	GIZ, NMFA, USAID		
Aktivitetet e detyrës:					

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
4.10.1	Zhvillimi i mjetit për vlerësim të maturitetit dixhital (versioni online)	Mjeti për vlerësim të maturitetit dixhital	GIZ	15.05.-31.08.2017	20,000
4.10.2	Integrimi i mjetit për vlerësim të maturitetit dixhital në STIKK faqen	Pjesa në faqen elektronike, programi	STIKK	1.09.-15.09.2017	3,000

Nr i detyrës	4.10	Emri i detyrës	Zhvillimi i mjetit për vlerësim të maturitetit dixhital		
	elektronike dhe organizim informues me konferencë për shtyp	i organizimit informues			
4.10.3	Implementimi i mjetit për vlerësim të maturitetit dixhital (versioni online plotësisht i automatizuar)	Numri i regjistrimeve	STIKK	16.09.-30.10.2017	3,000
4.10.4	Elaborimi i raportit përmbledhës për mjetin për vlerësim të maturitetit dixhital (rezultatet)	Raporti	STIKK	2.11.-31.12.2017	5,000
Komentet	Mjeti për vlerësim të maturitetit dixhital duhet të mbuloj dimensionet në vijim: ▪ Marketing / bashkëveprimi me konsumator ▪ Brendi ▪ Operacionet ▪ Modelet afariste ▪ Kapacitetet ▪ Vizioni dixhital ▪ Angazhimi ▪ Qeverisja ▪ Shkathtësitë Shënim: Për versionin online të mjetit për vlerësim të maturitetit dixhital, duhet pas parasysh disa aspekte të mbrojtjes së shënimeve.				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.5. Shtylla strategjike: IT trajnimi

5.1.5.1. Implementimi i sistemit për përmirësim të vazhdueshëm për planprogramin e TI trajnimit në Kosovë

Nr i detyrës	5.1	Emri i detyrës	Implementimi i sistemit për përmirësim të vazhdueshëm për planprogram të TI trajnimit në Kosovë		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Përsosmëria në shkollim dhe burime njerëzore janë përcaktorë kryesor të konkurrueshmërisë së TI industrisë kosovare. Prandaj kjo detyrë drejtohet kah promovimi i edukimit dhe përsosmëri në burime njerizove përmes monitorimit të vazhdueshëm, vlerësimit dhe përmirësimit të TI shkollimit në Kosovë (në veçanti në nivel universitar) bazuar në bashkëpunim të ngushtë ndërmjet STIKK (sektori privat), universitet, shkollat dhe ministritë relevante. Kjo detyrë përfshin krijimin e metodologjive korresponduese, proceseve dhe strukturave organizative si dhe implementimin e masave operacionale siç janë integrimin në planprogram të kurseve të aplikuara dhe ligjëratave nga TI profesionistë.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industri në Kosovë, dua të shfrytëzojë sistemin për përmirësim të vazhdueshëm të TI shkollimit për të promovuar përsosmëri në burime njerëzore në Kosovë.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Është krijuar sistemi për përmirësim të vazhdueshëm të TI shkollimit në Kosovë. ▪ Janë duke u elaboruar rekomandimet për TI planprogramin e shkollimit në Kosovë dhe janë duke u publikuar në baza vjetore.				

Nr i detyrës	5.1	Emri i detyrës	Implementimi i sistemit për përmirësim të vazhdueshëm për planprogram të TI trajnimit në Kosovë
	▪ Deri në fund të vitit 2018 do të jenë implementuar së paku 3 rekomandime të grupit kompetent për TI shkollimin në Kosovë		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	UNIV, MASHT, Agjencioni Shtetëror për Kualifikim, SDC, NMFA, EU, USAID, GIZ
Fillimi i detyrës:	01.04.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	140,000	Burimet financiare	SDC, NMFA, EU, USAID, GIZ

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
5.1.1	Krijimi i grupit të përbashkët kompetent për TI shkollim në Kosovë (shih Detyrën 6.10 Grupet kompetente për lëndë strategjike në TI) duke përfshirë palët e interesit dhe definimin e udhëzuesve për bashkëpunim	Udhëzuesit; lista e anëtarëve	STIKK	1.04.-9.04.2017	1,000
5.1.2	Vlerësimi dhe caktimi i pikave referuese të planprogramit të TI shkollimit në Kosovë (universitetet dhe shkollat)	Raporti	STIKK	10.04.-8.05.2017	7,000
5.1.3	Elaborimi i rekomandimeve për TI shkollim në Kosovë për: ▪ Universitete ▪ Shkolla	Rekomandimet	STIKK	11.05.-29.05.2017	10,000
5.1.4	Elaborimi i rekomandimeve për profilet e kërkuara të kualifikimit për TI / profile të aftësisë (p.sh. inxhinieringu softuerik, zhvillimi i softuerit, sigurimi i kualitetit, testimi, integrimi i sistemit dhe administrimi etj)	TI profilet e kualifikimit / profilet e aftësisë	STIKK	1.06.-22.06.2017	10,000
5.1.5	Organizime informuese dhe konferencë për shtyp për prezantim të rekomandimeve për planprogram të TI shkollimit në Kosovë (në baza vjetore)	Programi; prezantime; lista e pjesëmarrësve	STIKK	30.06.2017 / 30.06.2018	3,000
5.1.6	Integrimi i menaxhimit të cilësisë dhe testimi softuerik (duke përfshirë certifikimin ISTQB) si lëndë të obliguara në planprogramin e universitetit për shkenca kompjuterike	Planprogrami i rishikuar; student të certifikuar	UNIV	13.04.-30.12.2017	4,000
5.1.7	Futja e programeve certifikuese në planprogram (p.sh. ITIL, Scrum Master, BPMN, PMP, PRINCE2, etj.)	Përshkimi i kursit; studentë të certifikuar	UNIV	13.04.-30.12.2017	90,000
5.1.8	Zhvillimi dhe integrimi i kurseve të aplikuara dhe ligjëratave nga TI profesionistë në planprogram	Përshkrimi i kursit dhe materiali	STIKK	13.04.-30.12.2018	15,000

Komentet	Sipas arsyetimit të kësaj detyre, vlerësimi i planprogramit ekzistues TI dhe elaborim i rekomandimeve korresponduese duhet të implementohen rregullisht (në baza vjetore). Rekomandohet të caktohen pika referuese në planprogram për TI në Kosovë kundrejt planprogramit korrespondues në vende tjera në veçanti tregje strategjike për eksport.

Nr i detyrës	5.1	Emri i detyrës	Implementimi i sistemit për përmirësim të vazhdueshëm për planprogram të TI trajnimit në Kosovë
	Përpos shkathtësive teknike / inxhinierike, duhet konsideruar edhe aftësitë në fushë të menaxhimit të cilësisë, menaxhim të projektit si dhe njohuri të proceseve për biznese vertikale ("shkathtësi hibride") (shih rezultatet e analizave të jashtme). Sa i përket inkorporimit të programeve certifikuese dhe kurseve të aplikuara dhe ligjëratave nga TI profesionistë, universitetet duhet të bashkëpunojnë ngushtë me STIKK Education (shih Detyrën 2.1) për të shfrytëzuar sinergjinë. Kurset e aplikuara dhe ligjëratat e ofruara nga TI profesionistë duhet të mbulojnë lëndët praktike dhe teknologjinë e fundit duke përfshirë informatikën celulare, cloud computing, metodat e shpejta, zhvillimin e softuerit të ngulitur, shënimet e mëdha & analitika etj. Shembuj të praktikave më të mira: Kërkesat e industrisë softuerike për sistemin shkollor në Bullgari: http://www.basscom.org/activities?mi=4 Rekomandimet për TI shkollim nga Shoqata Informatike në Gjermani: http://www.gi.de/service/publikationen/empfehlungen.html		
Ekipi	n.a.		
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.		

5.1.5.2. Implementimi i bashkëpunimit akademik ndërkombëtarë dhe programi i këmbimit

Nr i detyrës	5.2	Emri i detyrës	Implementimi i bashkëpunimit akademik ndërkombëtarë dhe programi i këmbimit		
Prioriteti	3	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Qëllimi kryesor i kësaj detyrë është t'i ofroj universiteteve dhe studentëve në Kosovë mundësi për këmbim akademik dhe bashkëpunim dhe me këtë të ndihmoj ndërtimin e kapaciteteve dhe bartje të njohurive dhe teknologjisë. Gjithashtu, kjo detyrë ka për qëllim të pajis TI profesorët dhe studentët nga Kosova për të mësuar praktikat më të mira ndërkombëtarë në TI shkollim dhe të fitojnë përvojë nga jashtë. Kjo detyrë përfshin edhe krijimin e rrjeteve dhe lidhjeve me akademik kosovar që studiojnë, japin mësim dhe punojnë jashtë.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI profesor apo student nga Kosova, dua të marr pjesë në këmbim akademik dhe programe për bashkëpunim për të pasuruar njohuritë dhe fituar përvojë ndërkombëtare.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Janë nënshkruar së paku 6 marrëveshje për bashkëpunim akademik ndërkombëtarë. ▪ Së paku 6 TI profesor nga universitete të Evropës Perëndimore dhe SHBA kanë ligjëruar në universitete në Kosovë. ▪ Së paku 30 student kanë marr pjesë në programe ndërkombëtare të këmbimit.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MASHT		Organizatat partnere	UNIV, STIKK, NMFA, SDC, ADA, USAID, EU, GIZ	
Fillimi i detyrës:	2.02.2017		Përfundimi i detyrës	30.12.2018	
Buxheti i përgjithshëm (€)	510,000		Burimet financiare	NMFA, SDC, ADA, USAID, EU, GIZ	
Aktivitetet e detyrës:					

Nr i detyrës	5.2	Emri i detyrës	Implementimi i bashkëpunimit akademik ndërkombëtarë dhe programi i këmbimit

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
5.2.1	Zhvillimi i bashkëpunimit akademik ndërkombëtarë dhe programi i këmbimit për shkenca kompjuterike (procedurat, universitetet partnere, buxheti etj)	Koncepti i programit	SDC	2.02.-27.02.2017	10,000
5.2.2	Implementimi i bashkëpunimit akademik ndërkombëtarë dhe programi për këmbim për shkenca kompjuterike	Marrëveshje për bashkëpunim; lista e profesorëve dhe studentëve për këmbim	MASHT	2.03.2017 – 30.12.2018	300,000
5.2.3	Krijimi i rrjetit të akademikëve në Kosovë që punojnë jashtë (online portali)	Online portali	MASHT	2.03.2017 – 30.12.2018	15,000
5.2.4	Implementimi i programit “Brain Gain” për motivim të akademikëve kosovar që punojnë jashtë për t’u kthyer dhe ligjëruar në universitete në Kosovë	Programi “Brain Gain”	MASHT	2.04.2017 – 30.12.2018	200,000

Komentet	-
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.5.3. Krijimi i Shërbimit për Punësim të Studentëve (ShPS)

Nr i detyrës	5.3	Emri i detyrës	Krijimi i Shërbimit për Punësim të Studentëve (ShPS)		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Shërbimi për Punësim të Studentëve (ShPS) do të implementohet si shërbim grupor i STIKK për kompanitë anëtarë. Qëllimet kryesore të kësaj detyre janë: ▪ T'i ofrohen TI kompanive student dhe të diplomuar të përshtatshëm ▪ Brendimi i punëdhënësit ▪ Material informues dhe rekrutues ▪ T'i ofrohen studentëve dhe të diplomuarve mundësi për të fituar përvojë praktike dhe për të gjetur punë atraktive në TI industri në Kosovë ▪ Përforcimi i bashkëpunimit ndërmjet universiteteve dhe TI firmave Duke përfshirë student kosovar që studiojnë jashtë, ky shërbim do të kontribuoj në zhvillimin e pasurisë intelektuale.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të shfrytëzojë Shërbimin për Punësim të Studentëve për të identifikuar student (praktikant) të përshtatshëm si dhe të diplomuar për ndërmarrjen time. Si TI student në Kosovë, dua të shfrytëzojë Shërbimin për Punësim të Studentëve për të gjetur punëdhënës të përshtatshëm dhe për të fituar përvojë në TI industri.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ ShPS është implementuar si shërbim grupor i STIKK. ▪ Së paku 20 student / të diplomuar në vit kanë gjetur punë / punë praktike përmes ShPS.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	UNIV, NMFA, GIZ		
Fillimi i detyrës:	15.01.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	23,000	Burimet financiare	NMFA, GIZ		

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
5.3.1	Zhvillimi i konceptit të për shërbimin për Punësim të Studentëve duke përfshirë përshkrimin e shërbimeve, karakteristikat, përfitimin e konsumatorit, modelin e procesit, shabllone, financim	Koncepti i shërbimit	GIZ	15.01.-30.01.2017	3,000
5.3.2	Implementimi i shërbimit për Punësim të Studentëve duke përfshirë integrimin në STIKK këmbim të punës (shih Detyrën 6.6)	Oferta pune / punë praktike	STIKK	2.02.2018	6,000
5.3.3	Zhvillimi dhe implementimi i shërbimit special për punësim të studentëve për student kosovar që studiojnë jashtë	Zgjerimi i konceptit të shërbimit; punë / punë praktike	GIZ	2.03.2017 – 30.12.2018	5,000
5.3.4	Krijimi dhe implementimi i materialit informues dhe rekrutues për TI student	Programi; lista e pjesëmarrësve	STIKK	1.10.-3.10.2017 / 2.05.2018 / 3.10.2018	9,000
Komentet	Puna praktike në TI firma duhet të jetë element i obligueshëm i planprogramit universitar dhe duhet të integrohet në sistemin ECTS.				

Nr i detyrës	5.3	Emri i detyrës	Krijimi i Shërbimit për Punësim të Studentëve (ShPS)
	Shembuj të praktikave më të mira: BASSCOM: http://www.basscom.org/jobs IT FOR WORK: Jobtournee: http://www.it-for-work.de/Inhalte/Kompetenz/Services/2196676/Jobtournee.html CYBERFORUM: Recrutainment: http://www.en.cyberforum.de/offering/for-businesspeople/recruitainment Përfshirja e studentëve kosovar jashtë kërkon angazhim aktiv të shoqatave të studentëve kosovar (p.sh. shoqata e studentëve kosovar në Universitet të Darmstadt, Gjermani)		
Ekipi	n.a.		
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.		

5.1.5.4. Krijimi i Programit për TI Bursa në Kosovë

Nr i detyrës	5.4	Emri i detyrës	Krijimi i Programit për TI Bursa në Kosovë		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Qëllimi kryesor i kësaj detyre është promovimi i studentëve me potencial të lart në shkenca kompjuterike përmes bursave që financohen nga TI industria në Kosovë. Me këtë, studentët me kushte më të vështira do të kenë mundësinë të studiojnë shkencat kompjuterike dhe njëkohësisht TI industria në Kosovë demonstron angazhimin e vet për shkollim të një përsosmërie në BNj.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të marr pjesë në programe për TI bursa në Kosovë për të promovuar TI shkollimin dhe përsosmëri në BNj.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Programi për TI bursa në Kosovë është plotësisht funksional. ▪ Së paku 5 student në vit kanë pranuar TI bursa në Kosovë.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	UNIV, MASHT, TI kompani, NMFA, SDC		
Fillimi i detyrës:	1.12.2016	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	91,000	Burimet financiare	TI kompani, NMFA, SDC		
Aktivitetet e detyrës:					

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
5.4.1	Zhvillmi i konceptit për programit për TI bursa në Kosovë (procesi i aplikimit, procesi i përzgjedhjes, financimi etj)	Koncepti	STIKK	1.12.2016 – 30.01.2017	1,000
5.4.2	Implementimi dhe menaxhimi i programit për TI bursa në Kosovë	Lista e bursistëve; raportet	STIKK	2.02.2017 – 30.12.2018	90,000

Komentet	TI bursa në Kosovë duhet të aprovohet bazuar në merita akademike dhe duhet të përqendrohet në studentë nga familje me kushte më të vështira. Financimi i TI bursës në Kosovë duhet të bazohet në modelin PPP duke përfshirë TI kompanitë, MASHT dhe donatorët.

Nr i detyrës	5.4	Emri i detyrës	Krijimi i Programit për TI Bursa në Kosovë
	Programi i bursës duhet të përfshijë punë të obligueshme praktike në një TI kompani për të mundësuar që studentët të fitojnë përvojë në punë praktike. Derisa fokusi primar i programit do të jetë shkollimi akademik në Kosovë, gjithashtu është e këshillueshme të ofrohet bursë për studime në shkenca kompjuterike jashtë vendit.		
Ekipi	n.a.		
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.		

5.1.5.5. Krijimi i standardit të STIKK për vlerësim të shkathtësive për TI studentët

Nr i detyrës	5.5	Emri i detyrës	Krijimi i standardit të STIKK për vlerësim të shkathtësive për TI studentët		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Kjo detyrë përfshin zhvillimin dhe implementimin e standardit të posaçëm për vlerësim të shkathtësive dhe certifikim për vitin e fundit dhe parafundit për TI student për të siguruar punësim dhe cilësi dhe për të ofruar informata studentëve dhe universiteteve për përmirësim të vazhdueshëm të TI shkollimit në Kosovë.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë dua të shfrytëzoj standardin e STIKK për vlerësim të shkathtësive të TI studentëve për të siguruar punësim për TI studentë / të diplomuarit dhe vlerësuar kandidatët për punësim. Si universitet kosovar, dua të shfrytëzoj standardin e STIKK për vlerësim të shkathtësive për të siguruar cilësi dhe përmirësim të vazhdueshëm të TI shkollimit në Kosovë.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Është implementuar standardi i STIKK për vlerësim të shkathtësive të TI studentëve. ▪ Deri në fund të vitit 2018 së paku 100 student do t'i nënshtrohen testit të standardit të STIKK për vlerësim të shkathtësive të TI studentëve.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	UNIV, MASHT, EU, USAID		
Fillimi i detyrës:	02.11.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	33,000	Burimet financiare	EU, USAID		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
5.5.1	Zhvillimi i konceptit për standard të STIKK për vlerësim të shkathtësive të TI studentëve bazuar në standarde ndërkombëtare (kualifikueshmëria, matrica e testit, lehtësimi i punësimit, modeli i realizimit etj)	Koncepti	STIKK	2.11.-30.11.2017	8,000
5.5.2	Implementimi dhe menaxhim i standardit të STIKK për vlerësim të shkathtësive të TI studentëve	Sistemi i testimit; raporti i vlerësimit	STIKK	1.12.2017 – 30.12.2018	25,000
Komentet	Standardi i STIKK për vlerësim të shkathtësive të TI studentëve duhet të bazohet në standarde ndërkombëtare të TI. Posaçërisht duhet konsideruar kornizën e BE për kualifikim.				

Nr i detyrës	5.5	Emri i detyrës	Krijimi i standardit të STIKK për vlerësim të shkathtësive për TI studentët
	Shembuj të praktikave të mira: India: NASSCOM Vlerësimi i Shkathtësive: http://nac.nasscom.in		
Ekipi	n.a.		
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.		

5.1.5.6. Krijimi i klasifikimit universitar (KU)

Nr i detyrës	5.6	Emri i detyrës	Krijimi i klasifikimit universitar (KU)		
Prioriteti	3	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Arsyetimi i kësaj detyre është krijimi i sistemit klasifikues për TI programe në universitete në Kosovë për të ngritur transparencën dhe konkurrencën brenda sistemit shkollor për TI në Kosovë.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të shfrytëzojë sistemin e klasifikimit universitar që të kem pasqyrë më të mirë të TI shkollimit në Kosovë. Si student, dua të shfrytëzoj sistemin për klasifikim universitar si mjet për përzgjedhjen e programit të përshtatshëm të shkencave kompjuterike.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Është implementuar sistemi i klasifikimit universitar (KU). ▪ Së paku një klasifikim universitar do të kryhet deri në fund të vitit 2018.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	UNIV, MASHT, EU, NMFA, GIZ		
Fillimi i detyrës:	4.01.2018	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	11,000	Burimet financiare	EU		
Aktivitetet e detyrës:					

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
5.6.1	Zhvillimi i konceptit për klasifikim universitar (metodologjia, kriteret vlerësuese etj)	Koncepti	STIKK	4.01.-29.01.2018	5,000
5.6.2	Zhvillimi i klasifikimit universitar (çdo 2 vite)	Sistemi i testimit; raporti i vlerësimit	STIKK	1.02.-30.12.2018	6,000 (për ranking)

Komentet	Shembuj të praktikave më të mira: CHE Klasifikimi: http://www.che-ranking.de
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.5.7. Krijimi i Hackathon Kombëtar / TI Olimpiada

Nr i detyrës	5.7	Emri i detyrës	Krijimi i TI Olimpiadës Kombëtare		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Kjo detyrë përfshin krijimin e TI Olimpiadës Kombëtare në formë të garës shtetërore në informatikë dhe programim për Kosovë. Qëllimet kryesore janë: ▪ Promovimi i TI talentit dhe përsosmëri në BNj në Kosovë ▪ Motivimi dhe mobilizimi ▪ Vetëdijesimi për rëndësinë e TI shkollimit ▪ Rekrutimi dhe brendimi i punëdhënësit për TI industrinë në Kosovë TI Olimpiada Kombëtare do të organizohet çdo vjet në partneritet me STIKK, TI kompani, universitete dhe qeveri. Për të ngritur dukshmërinë dhe reputacionin e saj, TI Olimpiada Kombëtare do të organizohet nën patronazh të Kryeministrit të Republikës së Kosovës.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industri në Kosovë, dua të shfrytëzojë TI olimpiadën kombëtare për të promovuar TI talentin dhe përsosmërinë në BNj në Kosovë Si TI kompani në Kosovë, dua të shfrytëzojë TI olimpiadën kombëtare për rekrutim dhe brendim të punëdhënësit.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ TI Olimpiada Kombëtare është mbajtur në vitin 2017 dhe 2018 me së paku 60 pjesëmarrës për organizim.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	UNIV, MSHT, ZKM, EU, NMFA, GIZ		
Fillimi i detyrës:	2.03.2017	Përfundimi i detyrës	16.05.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	6,000	Burimet financiare	EU, NMFA		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
5.7.1	Zhvillimi i konceptit për TI Olimpiadë Kombëtare (formati, programi, organizimi, procesi i aplikimit, sponzorimi etj)	Koncepti	STIKK	2.03.-16.03.2017	3,000
5.7.2	Organizimi i TI Olimpiadës Kombëtare në baza vjetore	Programi; lista e pjesëmarrësve	STIKK	15.05.2017 / 16.05.2018	3,000 (buxhet shtesë nga sponzorimi)
Komentet	TI Olimpiada Kombëtare mund të organizohet në forma të ndryshme siç është garë në programim, hackathon etj. Shembuj të praktikave më të mira: CodeIT: http://codeit.bg/eng hackMIT: http://www.hackmit.org Kompeticionin Shtetëror Infocomm: http://www.infocommtalent.sg				
BUEkipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.5.8. Promovimi i mësimnxënies me orar të përgjysmuar dhe nga distanca në TI

Nr i detyrës	5.8	Emri i detyrës	Promovimi i mësimnxënies me orar të përgjysmuar dhe nga distanca në TI		
Prioriteti	3	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Promovimi i përsosmërisë në shkollim dhe burime njerëzore është tejet i rëndësishëm për konkurrueshmëri ndërkombëtare të TI industrisë në Kosovë. Njëkohësisht, kërkesat lidhur me aftësitë teknike dhe shkathtësitë janë duke ndryshuar shpejtë duke bërë mësimnxënien jetike dhe kualifikimin një faktorë të rëndësishëm për sukses. Prandaj, kjo detyrë do të promovoj mësimnxënien me orar të përgjysmuar dhe nga distanca në TI duke mundësuar profesionistëve të kenë diplomë universitare duke punuar. Kjo detyrë është veçanërisht relevante për zhvillim të shkathtësive dhe zhvillim të fuqisë punëtore në TI.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industri në Kosovë, dua të shfrytëzojë programin për mësimnxënie me orar të përgjysmuar dhe nga distanca për të përmirësuar rezultatet kuantitative dhe kualitative të universiteteve në Kosovë për TI ekspert. Si TI kompani në Kosovë, dua të shfrytëzojë programit për mësimnxënie me orar të përgjysmuar dhe nga distanca për të përmirësuar shkathtësitë dhe kapacitetet e stafit tim. Si profesionist, dua të shfrytëzojë programit për mësimnxënie me orar të përgjysmuar dhe nga distanca për të fituar diplomë universitare derisa jam duke punuar.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Nga universitetet janë krijuar së paku dy programe për mësim me orar të përgjysmuar dhe nga distanca në shkenca kompjuterike apo lëndë të ngjashme (Baçelor, Master, PGDip, PGCert).				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	UNIV	Organizatat partnere	STIKK, MASHT, Agjencioni Kombëtarë për Kualifikim, EU, USAID, NMFA, GIZ		
Fillimi i detyrës:	01.01.2018	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	78,000	Burimet financiare	MASHT, EU, USAID		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
5.8.1	Vlerësimi i nevojave për mësim me orar të përgjysmuar dhe nga distanca në TI	Raporti i vlerësimit të nevojave	STIKK	1.01.-29.01.2018	8,000
5.8.2	Zhvillimi i planprogramit për shkollim me orar të përgjysmuar dhe nga distanca në TI	Planprogrami	UNIV	1.02.-30.03.2018	10,000
5.8.3	Implementimi i programeve për mësim me orar të përgjysmuar dhe nga distanca në TI	Raporte	UNIV	31.03.-30.12.2018	60,000 (financimi fillestar)
Komentet	Kjo detyrë kërkon koordinim të ngushtë me Detyrën 2.1 STIKK Education për të krijuar sinergji. Rekomandohet krijimi i bashkëpunimit akademik / aleancës strategjike me universitete jashtë vendit të cilat kanë njohuri të nevojshme dhe përvojë në zhvillimin dhe implementimin e programeve për mësim me orar të përgjysmuar dhe nga distanca në TI. Gjithashtu, jo do të promovonte transfer të njohurive në Kosovë.				

Nr i detyrës	5.8	Emri i detyrës	Promovimi i mësimnxënies me orar të përgjysmuar dhe nga distanca në TI
	Duhet krijuar bashkëpunimi strategjik me ofrues të njohur të Massive Open Online Courses (MOOC) (Kurse të Hapura Masive në Internet) siç janë: ▪ Coursera: https://www.coursera.org ▪ edX: https://www.edx.org ▪ Faqja elektronike e STIKK/STIKK Education duhet të jetë e lidhur drejtpërdrejtë me këta ofrues. Shembuj të praktikave më të mira: OpenHPI: https://openhpi.de		
Ekipi	n.a.		
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.		

5.1.5.9. Krijimi i Institutit Kosovar për Teknologji Dixhitale (PPP)

Nr i detyrës	5.9	Emri i detyrës	Krijimi i Institutit Kosovar për Teknologji Dixhitale (PPP)		
Prioriteti	3	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Instituti Kosovar për Teknologji Dixhitale (IKTD) do të ketë funksionet në vijim: ▪ Grupimi i shkathtësive në fushën e teknologjisë dixhitale ▪ Promovimi dhe koordinimi i TI shkollimit ▪ Koordinimi i Qendrave për Aftësim për H&ZH të aplikuara në lëndë strategjike në TI (shih Detyrën 8.6) ▪ Mbështetja e hulumtimit interdisiplinar ▪ Promovimi i transformimit dixhital në Kosovë IKTD duhet të krijohet brenda ministrisë së ardhshme të TIK.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industri në Kosovë, dua të shfrytëzojë Institutin Kosovar për Teknologji Dixhitale për të promovuar transformimin dixhital në Kosovë dhe koordinuar TI shkollimin si dhe H&ZH të aplikuar.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Instituti Kosovar për Teknologji Dixhitale është krijuar dhe është plotësisht funksional.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MZHE, MASHT	Organizatat partnere	STIKK, UNIV, Agjencioni Kombëtarë për Kualifikim, MTI, EU, USAID, NMFA, GIZ, SDC		
Fillimi i detyrës:	01.04.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	318,000	Burimet financiare	MZHE, EU		
Aktivitetet e detyrës:					

Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
5.9.1	Elaborimi i konceptit për IKTD duke përfshirë funksionet, strukturën organizative, financimit etj.	Koncepti	MZHE	1.04.-29.05.2017	15,000
5.9.2	Krijimi dhe menaxhimi i IKTD	Raporte vjetore	MZHE	1.06.2017 – 30.12.2018	300,000

Nr i detyrës	5.9	Emri i detyrës	Krijimi i Institutit Kosovar për Teknologji Dixhitale (PPP)		
5.9.3	Krijimi i partneritetit me universitete relevante, institute hulumtuese dhe organizata jashtë vendit	MM	SDC	2.02.-30.12.2018	3,000
Komentet	Kjo detyrë duhet të koordinohet me Detyrën 8.6 Qendrat për Aftësim për H&ZH të aplikuar në lëndët strategjike në TI. Shembuj të praktikave më të mira: Instituti i Teknologjisë Informative (ITI): http://www.iti.gov.eg Rumuni: Instituti Kombëtarë për Hulumtim & Zhvillim në Informatikë: http://www.ici.ro/ICIenglish/English/index.php				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.5.10. Promovimi i MINT lëndëve në shkollimin primar dhe dytësor

Nr i detyrës	5.10	Emri i detyrës	Promovimi i lëndëve MINT në shkollimin primar dhe dytësor		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Qëllimi kryesor i kësaj detyrë është promovimi i përsosmërisë në burime njerizove në TI industri në Kosovë në baza të qëndrueshme dhe afatgjatë duke mbështetur MINT (matematikë, informatikë, natyrore dhe teknologji) lëndë në shkollim primar dhe dytësor. Kjo do të motivoj dhe frymëzoj talentet e së ardhmes për të studiuar lëndët MINT dhe me këtë të krijojnë bazën për transformim dixhital dhe një ekonomi të bazuar në dije në Kosovë.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industri në Kosovë, dua të promovoj MINT lëndët në shkollim primar dhe dytësor për të mbështetur talentet e së ardhmes.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Numri i mësimeve për MINT lëndët në planprogram është rritur për 10% deri në fund të vitit 2018. ▪ Së paku 300 mësimdhënës kanë kompletuar me sukses programit e shkollimit të mëtejmë (trajnimi i mësimdhënësve) në mësimdhënie të TI lëndëve.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MASHT	Organizatat partnere	STIKK, UNIV, Agjencioni Kombëtarë për Kualifikim, EU, USAID, NMFA, GIZ, SDC, ADA		
Fillimi i detyrës:	01.06.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	510,000	Burimet financiare	MASHT, EU		
Aktivitetet e detyrës:					
Nr	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
5.10.1	Zhvillimi i propozimeve për promovim të MINT lëndëve në shkollim primar dhe dytësor	Propozim	MASHT	1.06.-30.06.2017	10,000
5.10.2	Rishqyrtimi i planprogramit dhe implementimi i propozimeve për promovim të MINT lëndëve në shkollim primar dhe dytësor	Raport	MASHT	1.07.2017 – 30.12.2018	300,000

Nr i detyrës	5.10	Emri i detyrës	Promovimi i lëndëve MINT në shkollimin primar dhe dytësor		
5.10.3	Zhvillimi dhe implementimi i programit për shkollim të mëtejmë (trajnimi i mësimdhënësve) në TI lëndë / shkenca kompjuterike	Programe për shkollim të mëtejmë; lista e mësimdhënësve të cilët kanë përfunduar trajnimin për mësimdhënës në TI lëndë	MASHT	15.07.2017 – 30.12.2018	200,000
Komentet	-				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.5.11. Promovimi i programeve për aleancë universitare

Nr i detyrës	5.11	Emri i detyrës	Promovimi i programe për aleancë universitare		
Prioriteti	3	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Arsyetimi i kësaj detyre është themelimi i programeve të posaçme të bashkëpunimit (programe për aleancë) ndërmjet universiteteve kosovare dhe TI kompanive shumëkombëshe dhe shitësit softuerik me qëllim të: ▪ Promovimit të transferit të teknologjisë ▪ T'i ofroj studentëve aftësi në solucione në TI / softuer (p.sh. Oracle, SAP, etj) ▪ Donacioni i licencave softuerike për universitete ▪ Ofroj studentëve punë praktike ndërkombëtare ▪ Organizimi i kurseve speciale, ligjëratave dhe trajnimeve ▪ Sponzorimi për projekte në H&ZH të aplikuar					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industri në Kosovë, dua të shfrytëzojë programet për aleancë universitare për të promovuar përsosmëri në BNj dhe zhvillim të shkathtësive në Kosovë.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Deri në fund të 2018 janë implementuar së paku 2 programe për aleanc universitare.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	UNIV	Organizatat partnere	MASHT, STIKK, Agjencioni Kombëtarë për Kualifikim, EU, USAID, NMFA, GIZ		
Fillimi i detyrës:	1.10.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	6,000	Burimet financiare	Partnerë të aleancës universitare, EU, USAID		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
5.11.1	Identifikimi i partnerëve të përshtatshëm për aleancë dhe fushat e bashkëpunimit (TI kompani shumëkombëshe dhe shitës softuerik)	Lista e partnerëve të përshtatshëm për aleancë	STIKK	1.10.-30.10.2017	3,000

Nr i detyrës	5.11	Emri i detyrës	Promovimi i programe për aleancë universitare			
5.11.2	Krijimi dhe implementimi i programeve për aleancë universitare		MM	UNIV	2.11.2017 – 30.12.2018	3,000 Financimi nga partnerë të aleancës
Komentet	Këshillohet të përfshihen shitës të kornizave dhe standardeve siç janë ITIL, PRINCE2 dhe PMP në programe të aleancës universitare. Shembuj të praktikave më të mira: SAP Aleancat Universitare: http://global.sap.com/corporate-en/our-company/university-alliances					
Ekipi	n.a.					
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.					

5.1.5.12. Krijimi i shkollimit profesional për TI

Nr i detyrës	5.12	Emri i detyrës	Krijimi i shkollimit profesional për TI		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Mungesa e shkathtësive paraqet sfidë të madhe për zhvillim të TI industrisë në Kosovë. Për të trajtuar këtë çështje, do të krijohet një linjë e dytë e kualifikimit në TI në formë të shkollimit profesional. Qëllimi i përgjithshëm i TI shkollimit profesional në Kosovë do të jetë krijimi i specialistëve me kualifikim të lart në TI të cilët do të mund të mbushin zbrazëtirën ekzistuese në kualifikim në tregun e punës në TI në Kosovë dhe të kompletojnë profilet ekzistuese të kualifikimit.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të shfrytëzoj shkollimin profesional për TI që të gjej staf të përshtatshëm për ndërmarrjen time				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Janë krijuar së paku 2 shkolla me trajnim profesional në TI				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MZHE, MASHT	Organizatat partnere	STIKK, Agjencioni Kombëtarë për Kualifikim, EU, NMFA, GIZ, SDC, ADA		
Fillimi i detyrës:	2.03.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	315,000	Burimet financiare	EU, NMFA, GIZ, SDC, ADA		
Aktivitetet e detyrës:					

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
5.12.1	Zhvillimi i konceptit për implementim dhe planprogram për shkollim profesional në TI në Kosovë bazuar në sistemin dual të Gjermanisë për shkollim profesional	Koncepti; planprogrami	GIZ	2.03.-29.05.2017	15,000

Nr i detyrës	5.12	Emri i detyrës	Krijimi i shkollimit profesional për TI			
5.12.2	Krijimi i shkollimit profesional në TI në Kosovë		së paku 2 shkolla për trajnim profesional në TI	UNIV	1.06.2017 – 30.12.2018	300,000
Komentet	Shkollimi profesional në TI në Kosovë duhet të bazohet në sistemin dual të Gjermanisë ("Duales Ausbildungssystem") që kombinon punën si nxënës në një kompani dhe shkollimin profesional në një shkollë për trajnim profesional. Aftësitë dhe teoria që ligjërohet duhet të rregullohet në mënyrë strikte dhe të definohet si standard kombëtar. Sistemi i dyfishtë i shkollimit mund të zgjerohet për të krijuar kolexhe të veçanta për TI. Shembuj të praktikave më të mira: IT-Berufe: http://www.it-berufe.de Fachinformatiker: http://berufenet.arbeitsagentur.de/berufe/docroot/r2/blobs/pdf/bkb/7847.pdf Kolexhi estonez për TI: http://www.itcollege.ee/en/it-college					
Ekipi	n.a.					
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.					

5.1.6. Shtylla Strategjike 6: TI Grupet & Bashkëpunimi

5.1.6.1. Implementimi i ndërtimit të kapaciteteve në menaxhim të TI grupit

Nr i detyrës	6.1	Emri i detyrës	Implementimi i ndërtimit të kapaciteteve në menaxhim të TI grupit		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Grupet janë një mjet i rëndësishëm për promovim të TI industrisë në Kosovë në veçanti lidhur me promovim të eksportit, bashkëpunimit industrial dhe rinovimit / H&ZH. Gjithashtu, grupet i mundësojnë TI kompanive në Kosovë të tejkalojnë kufizimet dhe së bashku të drejtohen kah tregjet e reja. Qëllimi i kësaj detyre është të pajis palët e interesit në TI industri në Kosovë me njohuri të nevojshme, metodologji dhe mjete për menaxhim të TI grupit.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industri në Kosovë, dua të shfrytëzojë metodologjitë dhe mjetet e menaxhimit të TI grupit që të mund të promovoj TI industrinë më efektivisht.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Është zhvilluar dhe aprovuar nga STIKK material për trajnimi dhe raste studimi të menaxhimit të TI grupeve. ▪ Së paku 10 palë interesi të TI industrisë kanë marr pjesë në trajnim për menaxhim të TI grupeve.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MZHE		Organizatat partnere	MTI, MASHT, KIESA, STIKK, GIZ, NMFA	
Fillimi i detyrës:	2.11.2017		Përfundimi i detyrës	18.12.2017	
Buxheti i përgjithshëm (€)	10,000		Burimet financiare	GIZ	

Nr i detyrës	6.1	Emri i detyrës	Implementimi i ndërtimit të kapaciteteve në menaxhim të TI grupit		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
6.1.1	Elaborimi i materialit për trajnim dhe rastit të studimit në menaxhim të TI grupit.	Material për trajnim dhe raste të studimit	GIZ	2.11.-30.11.2017	6,000
6.1.2	Zhvillimi i punëtorisë trajnuese (3 ditë) për menaxhim të TI grupeve për palë të përzgjedhura interesi	Programi; rezultate të punës grupore / detyrat; lista e pjesëmarrësve	GIZ	7.12.-11.12.2017	4,000
6.1.3	Ofrimi i manualit dhe mjeteve për menaxhim të grupeve	Manuali dhe mjetet për menaxhim të grupeve	GIZ	14.12.-18.12.2017	-
Komentet	Trajnimi për menaxhim të TI grupeve duhet që përpos tjerash të mbuloj lëndët në vijim: planifikim të biznesit, strukturën organizative, menaxhim të cilësisë, shërbime të TI grupeve, marketing grupor, menaxhim të projektit dhe procesit, financim grupor, menaxhim të BNj, rinovim, menaxhim të njohurive. Shembuj të praktikave më të mira: Gjermani: Grup softuerik: http://www.softëare-cluster.com Gjermani: bwcon: http://www.bëcon.de/				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.6.2. Krijimi i STIKK si një TI Grup i Përsosmërisë

Nr i detyrës	6.2	Emri i detyrës	Krijimi i STIKK si një TI Grup i Përsosmërisë		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Kjo detyrë përfshin një sërë të aktiviteteve të krijuara për përmirësim të mëtutjeshëm të STIKK mundësive lidhur me tregun dhe fokusuar në konsumatorë, portofolio të shërbimeve, menaxhim të cilësisë, rinovim si dhe qëndrueshmëri financiare. Qëllimet kryesore të kësaj detyre janë: ▪ Krijimi i STIKK si një Grup i Përsosmërisë në TI industrinë globale ▪ Rritja e konkurrueshmërisë ndërkombëtare të kompanive anëtare të STIKK duke ofruar shërbime grupore të specializuara ▪ Promovimi i bashkëpunimit ndërmjet palëve të interesit në TI industrinë kosovare					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industri në Kosovë, dua të shfrytëzojë STIKK si platformë për bashkëpunim dhe inovacion për t'iu qasur shërbimeve specifike grupore të ofruara nga STIKK				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Deri në fund të vitit 2018, STIKK ka arritur të krijoj një bazë prej së paku 120 kompanive. ▪ Deri në fund të vitit 2018, STIKK është certifikuar sipas ISO 9002 apo ndonjë certifikim ekuivalent i cilësisë. ▪ Së paku 70% të anëtarëve të intervistuar të STIKK vlerësojnë portofolion e shërbimeve të STIKK si të mirë.				

Nr i detyrës	6.2	Emri i detyrës	Krijimi i STIKK si një TI Grup i Përsosmërisë		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK		Organizatat partnere	MIT, KIESA, GIZ, NMFA, USAID, EU, SDC	
Fillimi i detyrës:	2.02.2017		Përfundimi i detyrës	30.12.2018	
Buxheti i përgjithshëm (€)	59,000		Burimet financiare	GIZ, NMFA, USAID, EU, SDC	
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
6.2.1	Zhvillimi i planit grupor të biznesit për STIKK (TI grupi i përsosmërisë)	Biznes plani	STIKK, GIZ	2.02.-16.03.2017	6,000
6.2.2	Zhvillim i mëtutjeshëm i strukturës organizative dhe modelit të procesit të STIKK	Diagrami organizativ; përshkrimi i punës; modeli i procesit	STIKK, GIZ	17.03.-15.06.2017	8,000
6.2.3	Zhvillimi dhe implementimi i portfolios të shërbimeve të STIKK (duke përfshirë integrimin e shërbimeve ekzistuese)	Portofolio e shërbimeve të STIKK	STIKK, GIZ	17.03.-30.06.2017	15,000
6.2.4	Krijimi i aplikacionit softuerik kolaborativ / grupit apo aplikacionit ECM (p.sh. SharePoint, Trello, Yammer) për të mbështetur bashkëpunimin ndërmjet TI palëve të interesit dhe menaxhim të njohurive	Aplikacion softuerik kolaborativ / grupe apo aplikacion ECM	STIKK	16.06.-15.07.2017	6,000
6.2.5	Krijimi i sistemit për MC dhe mbështetje certifikimin e STIKK sipas ISO 9001 apo ndonjë certifikim ekuivalent të cilësisë	Manuali i cilësisë për STIKK; dokumenti i certifikimit	STIKK	16.06.2017 – 30.12.2018	20,000
6.2.6	Mbështetja e STIKK në zgjerimin e bazës së anëtarëve	Anëtarët e ri	GIZ	2.02.2017 – 3.08.2018	3,000
6.2.7	Integrimi i universiteteve në STIKK si anëtarë bashkëpunëtorë	Anëtarësimi universitar	STIKK	17.03.-16.06.2017	1,000
Komentet	Duhet pas parasysh përfshirjen e kompanive nga industritë e ndërlidhura (p.sh. industria kreative) për të zgjeruar bazën e anëtarëve në STIKK. Megjithatë, këto industri të ndërlidhura duhet të kenë fokus të fort në TI.				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.6.3. Krijimi i bordit këshillues ndërkombëtarë brenda STIKK ("Ambasador të Brendit")

Nr i detyrës	6.3	Emri i detyrës	Krijimi i bordit këshillues ndërkombëtarë brenda STIKK ("Ambasador të Brendit")		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%

Nr i detyrës	6.3	Emri i detyrës	Krijimi i bordit këshillues ndërkombëtarë brenda STIKK (“Ambasador të Brendit”)
Përshkrimi & arsyetimi			
Një nga sfidat kryesore në industrinë e TI në Kosovë është mungesa e brendimit dhe vizibilitetit ndërkombëtarë. Prandaj, kjo detyrë trajton këtë çështje duke krijuar një bord këshillues brenda STIKK që përbëhet prej profesionistëve më të mirë dhe personaliteteve nga industria ndërkombëtare e TI, politika dhe akademikë. Anëtarët e bordit këshillues do të këshillojnë STIKK për vendime strategjike dhe do të shërbejë si “ambasador i brendit” për industrinë e TI në Kosovë.			
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industri në Kosovë, dua të shfrytëzojë bordit këshillues ndërkombëtare si “ambasador të brendit” për TI industrinë në Kosovë.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Bordi këshillues ndërkombëtarë brenda STIKK është plotësisht funksional.		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	MTI, MZHE, GIZ, NMFA, USAID, EU, SDC
Fillimi i detyrës:	1.12.2016	Përfundimi i detyrës	24.10.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	24,000	Burimet financiare	GIZ, NMFA, USAID, EU, SDC

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
6.3.1	Zhvillimi i konceptit dhe kriteret e përzgjedhjes për bordit këshillues ndërkombëtarë	Koncepti	STIKK	1.12.-5.12.2016	1,000
6.3.2	Integrimi i bordit këshillues ndërkombëtarë në statut dhe strukturë organizative të STIKK	Statuti; diagrami organizativ	STIKK	8.12.-12.12.2016	1,000
6.3.3	Identifikimi dhe caktimi i anëtarëve në bordin këshillues ndërkombëtarë	Lista e anëtarëve të bordit këshillues ndërkombëtarë	STIKK	15.12.2016 – 30.12.2017	4,000
6.3.4	Organizimi i takimeve vjetore / bashkimit të bordit këshillues ndërkombëtarë	Raportet e takimeve	STIKK	23.10.2017 / 24.10.2018	18,000

Komentet	Përzgjedhja e bordit këshillues ndërkombëtarë duhet të organizohet në formë të procesit transparent. Anëtarët e bordit këshillues ndërkombëtarë duhet të përzgjidhen duke u bazuar në meritat e tyre, reputacioni dhe rrjetin brenda komunitetit global të TI. Takimet vjetore mund të organizohen në kornizë të konferencës KosICT apo takimet e përgjithshme të STIKK.
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.6.4. Krijimi i nën-grupeve të specializuara për marketing të synuar dhe pozicionim

Nr i detyrës	6.4	Emri i detyrës	Krijimi i nën-grupeve të specializuara për marketing të synuar dhe pozicionim		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%

Përshkrimi & arsyetimi
Tregjet globale në TI janë karakterizuar duke rritur konkurrencën, diferencimin dhe specializimin. Prandaj, STIKK do të organizojë nën-grupe që specializohen në shkathtësi specifike vertikale, horizontale dhe teknike. Kjo do të mundësoj që ata të dallohen nga konkurrentët për të përmirësuar pozicionimin në treg dhe adresuar segmente të përzgjedhura të konsumatorëve në mënyrë më efektive. Kjo është posaçërisht e rëndësishme për promovim të eksportit. Si opsion, TI kompanitë në Kosovë mund të shfrytëzojnë këto nën-grupe për krijim të konzorciumit duke iu mundësuar atyre grupimin e shkathtësive, mundësi përfituese dhe depërtimin në treg të ri.

Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të marr pjesë në nën-grupe të specializuara që të përmirësoj tregtimin dhe pozicionimin.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Nën-grupe të specializuara janë krijuar me sukses. ▪ Nën-grupe të specializuara kanë marr pjesë në së paku 3 projekte vendore apo ndërkombëtare.		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	MTI, KIESA, MZHE, GIZ, NMFA, USAID, EU, SDC
Fillimi i detyrës:	1.05.2017	Përfundimi i detyrës	15.06.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	23,000	Burimet financiare	GIZ, NMFA

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
6.4.1	Identifikimi i lëndëve (p.sh. testimi softuerik) për nën-grupe të specializuara	Raporti i vlerësimit për lëndët në fokus	GIZ	1.05.-29.05.2017	3,000
6.4.2	Elaborimi i konceptit organizativ për nën-grupe të specializuara	Koncepti	GIZ	1.06.-30.06.2017	3,000
6.4.3	Krijimi i nën-grupeve të specializuara	Profili i shkurt i nën-grupeve	STIKK	1.07.-30.09.2017	5,000
6.4.4	Zhvillimi dhe implementimi i planit të veprimit për nën-grupe të specializuara	Plani i veprimit; raportet	STIKK	1.10.2017 – 15.06.2018	12,000

Komentet	Krijimi i nën-grupeve të specializuara duhet të stimulohen nga tregu. Prandaj,duhet marr parasysh informatat mbi tregun të krijuara nga Shërbimi i STIKK për Informata mbi Eksportin (shih detyrën 3.1). Mundësitë për grupimi dhe resurse në nën-grupe të specializuara mund gjithashtu të jenë të dobishme për të trajtuar mungesën e shkallës dhe për të arritur nivel më të lart të konkurrentëve nga Evropa Lindore apo Azia. Shembuj të praktikave më të mira: Brazil: PAEMPE (Programa de Alianças Empresariais) Brazil: The Whale Strategy: http://brasilexportati.com/artigos/the-ëhale-strategy/
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.6.5. Implementimi i programit për promovim të grupeve

Nr i detyrës	6.5	Emri i detyrës	Implementimi i programit për promovim të grupeve		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Për të promovuar STIKK si një Grup i Përsosmërisë në TI si dhe për të mbështetur krijimin e nën-grupeve të specializuara / konsorciumeve, duhet krijuar një program special për promovim të grupeve duke përfshirë grantet për menaxhim të grupeve si dhe hulumtim të përbashkët të tregut dhe projekte të marketingut. Gjithashtu, procedura të tenderit publik do të aprovohen për të inkurajuar krijimin e bashkëpunimit strategjik në formë të grupit apo konzorciumit.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të marr pjesë në program për promovim të grupit që të mund të bashkëpunoj në mënyrë më efektive me kompani tjera dhe palë interesi në TI industrinë (p.sh. universitetet).				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Programi për promovim të grupeve është implementuar me sukses. ▪ Është aprovuar së paku një projekt për grupe i dorëzuar nga STIKKA.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MZHE	Organizatat partnere	MTI, STIKK, KRPP, EU		
Fillimi i detyrës:	2.02.2017	Përfundimi i detyrës	30.09.2017		
Buxheti i përgjithshëm (€)	35,000	Burimet financiare	EU		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
6.5.1	Zhvillimi i programit për promovim të grupeve	Koncepti	MZHE, EU	2.02.-27.02.2017	3,000
6.5.2	Implementimi i programit për promovim të grupeve	Projekt propozimet (aplikacionet)	MZHE	2.03.-29.05.2017	30,000 (TI industria)
6.5.3	Adaptimi i procedurave të tenderit për të promovuar grupet / konsorciumet.	Procedurat e adaptuara të tenderit	KRPP	1.09.-30.09.2017	2,000
Komentet	Këshillohet krijimi dhe implementimi i programit të përgjithshëm për promovim të grupeve për të gjitha industritë të ekonomisë në Kosovë apo një grup i industrive të përzgjedhura (p.sh. industri me teknologji të lart) ku sektori i TI në Kosovë është i kualifikueshëm për të dorëzuar projekt propozimet. Shembuj të praktikave më të mira: Gjermani: Go Cluster: http://www.go-cluster.de Latvi: http://www.itbaltic.com/en/case-studies/export-promotion-activities-of-latvian-it-companies					
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.6.6. Krijimi i këmbimit të punës brenda ueb faqes të STIKK

Nr i detyrës	6.6	Emri i detyrës	Krijimi i këmbimit të punës brenda ueb faqes të STIKK		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Identifikimi dhe angazhimi i stafit është një nga sfidat kryesore në TI NVM në Kosovë për shkak të mungesës të shkathtësive, një treg jo-transparent i punës dhe mungesa e brendimit të punëdhënësit. Përpos kësaj, shumica e TI NVM nuk kanë departamente të burimeve njerëzore për menaxhimin e procesit të rekrutimit. Për të trajtuar këtë çështje me qasje kolaborative, STIKK do të krijoj një këmbim të punës për kompanitë anëtare. Këmbimi i punës do të krijohet dhe implementohen si shërbim grupor.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të shfrytëzoj këmbimin e punës për të identifikuar dhe angazhuar kandidatë të përshtatshëm për punë në ndërmarrjen time.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Këmbimi i punës brenda ueb faqes së STIKK është implementuar me sukses. ▪ Së paku 20 oferta pune në vit janë publikuar përmes këmbimit.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	MPMS, UNIVs, SDC, USAID		
Fillimi i detyrës:	2.03.2017	Përfundimi i detyrës	31.07.2017		
Buxheti i përgjithshëm (€)	17,000	Burimet financiare	SDC, USAID		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
6.6.1	Elaborimi i konceptit dhe specifikacionet e kërkesave për këmbimin e punës të STIKK	Koncepti, specifikacioni i kërkesave	STIKK	2.03.-20.03.2017	5,000
6.6.2	Tenderi dhe implementimi i këmbimit të punës së STIKK	Këmbimi i punës brenda ueb faqes së STIKK	STIKK	23.03.-31.07.2017	12,000
Komentet	Këmbimi i punës së STIKK duhet të promovohet në mënyrë aktive brenda kompanive dhe komunitetit TI dhe duhet të integrohet në portofolion e shërbimeve të STIKK. Shembuj të praktikave më të mira: Gjermani: Software Cluster: http://www.softëare-cluster.com/de/karriere/jobvermittlung/stellenausschreibungen-regional				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.6.7. Mbështetja komunitetit SBH

Nr i detyrës	6.7	Emri i detyrës	Mbështetja komunitetit SBH		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Promovimi i Softuerit me Burim të Hapur (SBH) në Kosovë është i rëndësishëm për krijimin e portfolios së baraspeshuar të mundësive teknike në TI industri në Kosovë që është e rëndësishme për promovim të eksportit si dhe zhvillim të tregut vendor. Si një alternative për teknologji, SBH gjithashtu ka rol të rëndësishëm strategjik lidhur me pavarësinë teknologjike, TI siguri dhe inovacion. Kjo detyrë është paraparë për të promovuar komunitetit SBH në Kosovë në veçanti Free Libre Open Source Software Kosova (FLOSSK).					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si anëtarë i komunitetit SBH, dua të shfrytëzojë mbështetjen e ofruar përmes Strategjisë Kombëtarë për TI që të promovoj SBH në Kosovë në mënyrë më efektive.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Konferenca në Kosovë për Liri Softuerike (Software Freedom Kosova Conference) (SFK) është implementuar me sukses çdo vjet në bashkëpunim të ngushtë me STIKK.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	STIKK, MASHT, EU, USAID, GIZ, NMFA		
Fillimi i detyrës:	10.10.2016	Përfundimi i detyrës	14.10.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	10,000	Burimet financiare	EU, USAID, GIZ, NMFA		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
6.7.1	Mbështetja për organizim dhe implementim të Konferencës për Liri Softuerike në Kosovë në baza vjetore	Programi; lista e pjesëmarrësve	EU, USAID	10.10.-12.10.2016 / 13.10.-14.10.2017 / 13.10.-14.10.2018	9,000
6.7.2	Promovimi i bashkëpunimit ndërmjet FLOSSK dhe komuniteteve ndërkombëtare të SBH	MM	NMFA, GIZ	3.11.2016 – 30.12.2018	1,000
Komentet	Shembuj të praktikave më të mira: Gjermani: Software Cluster: Open Source Business Alliance (OSBA): http://www.osb-alliance.de				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.6.8. Krijimi i qendrës së përbashkët të shkathtësive në projektet e BE

Nr i detyrës	6.8	Emri i detyrës	Krijimi i qendrës së përbashkët të shkathtësive në projektet e BE		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					

Nr i detyrës	6.8	Emri i detyrës	Krijimi i qendrës së përbashkët të shkathtësive në projektet e BE
Kjo detyrë ka për qëllim krijimin e qendrës së përbashkët të shkathtësive në STIKK duke përfshirë të gjithë palët relevante të interesit (në veçanti universitetet) dhe grupimin e resurseve dhe shkathtësive të tyre për të fituar projekte të BE-s. Kjo është posaçërisht e rëndësishme për komunitetin e TI në Kosovë ku shumica e palëve të interesit nuk kanë burime të nevojshme dhe mundësi për të marr pjesë në ndonjë aplikacion / tender në baza individuale. Qëllimi kryesor i kësaj detyre është grumbullimi i fondeve më se të nevojshme / subvencioneve për TI industrinë në Kosovë dhe akademi.			
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI në Kosovë, dua të shfrytëzojë qendrën e përbashkët të shkathtësive që të fitoj projekte të BE-s dhe fonde për organizatën time.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Qendra e përbashkët e shkathtësive për projekte të BE-s është implementuar me sukses. ▪ Qendra e përbashkët e shkathtësive për projekte të BE-s ka fituar së paku 1 projekt të BE-s në vit (si partner udhëheqës apo i konzorciumit)		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	ICK, EU
Fillimi i detyrës:	1.09.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	12,000	Burimet financiare	EU

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
6.8.1	Zhvillimi i konceptit të qendrës së përbashkët të shkathtësive në projektet e BE-s duke përfshirë portofolion e shërbimeve (p.sh. krijimin e konsorciumeve, shkrimin e propozimeve, mbështetjen e procesit të aplikimit etj) dhe modelin e financimit	Koncepti i qendrës së përbashkët të shkathtësive për projekte të BE-s	STIKK	1.09.-11.09.2017	3,000
6.8.2	Implementimi dhe funksionimi i qendrës së përbashkët të shkathtësive në projektet e BE	Projekt propozimet	STIKK	14.09.2017 – 30.12.2018	9,000 (fillimi)

Komentet	Shembuj të praktikave më të mira: Gjermani: shërbime këshilluese për projekt të BE-s: http://www.htai.de/dynasite.cfm?dsmid=19820
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.6.9. Promovimi i lidhjes së grupeve ndërkombëtare

Nr i detyrës	6.9	Emri i detyrës	Promovimi i lidhjes së grupeve ndërkombëtare		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	20%
Përshkrimi & arsyetimi					

Nr i detyrës	6.9	Emri i detyrës	Promovimi i lidhjes së grupeve ndërkombëtare
Qëllimi i kësaj detyre është lidhja e STIKK me grupe relevante të TI dhe asociacione (në veçanti në tregje të synuara për eksport) për të rritur vizibilitetin ndërkombëtarë të TI industrisë kosovare dhe krijimin e platformës për këmbim të përvojave dhe praktikave të mira, për krijimin të partnerëve dhe projekte të përbashkëta.			
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI në Kosovë, dua të shfrytëzojë partnerët ndërkombëtarë në TI për këmbim të përvojave dhe praktikave të mira, për krijim të partnerëve dhe projekte të përbashkëta.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Janë nënshkruar së paku 10 MM me grupe ndërkombëtare të TI dhe asociacione. ▪ Së paku 3 projekte për bashkëpunim me grupe ndërkombëtare të TI apo TI asociacione janë implementuar me sukses deri në fund të vitit 2018.		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	GIZ, NMFA, USAID, EU
Fillimi i detyrës:	01.04.2016	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	4,000	Burimet financiare	GIZ, NMFA, EU

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
6.9.1	Identifikimi i partnerëve të përshtatshëm për bashkëpunim (TI grupe dhe asociacione) dhe identifikimi i fushave të bashkëpunimit	Profile të partnerëve për bashkëpunim; përshkrimi i fushave të bashkëpunimit / projekte të mundshme për bashkëpunim	GIZ	1.04.-31.12.2016	2,000
6.9.2	Krijimi i bashkëpunimit me grupe TI dhe asociacione	MM	STIKK, GIZ	1.05.2016 – 30.12.2018	2,000

Komentet	Mund të këshillohet që STIKK të anëtarësohet në TCI – Rrjeti Global i Praktikantëve për Konkurrencë, Grupe dhe Inovacion (TCI – The Global Practitioners Network for Competitiveness, Clusters and Innovation).
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.6.10. Krijimi i grupeve speciale të shkathtësive për lëndë strategjike në TI ("Triple Helix")

Nr i detyrës	6.10	Emri i detyrës	Krijimi i grupeve speciale të shkathtësive për lëndë strategjike në TI		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%

Përshkrimi & arsyetimi

Grupet Speciale të Shkathtësive (GSS) do të krijohen brenda STIKK për të adresuar lëndët strategjike për TI industrinë siç janë burimet njerëzore (BNJ) apo trendet teknologjike. Qëllimet kryesore të GSS janë:

- Vetëdijesimi & informimi
- Rrjetëzimi ndërmjet ofruesve dhe shfrytëzuesve

Nr i detyrës	6.10	Emri i detyrës	Krijimi i grupeve speciale të shkathtësive për lëndë strategjike në TI

- Promovimi i bashkëpunimit ndërmjet kompanive, sektorit publik dhe akademisë për lëndë specifike ("Triple Helix")
- Zhvillimi dhe implementimi i projekteve të përbashkëta

Grupet Speciale të Shkathtësive (GSS) duhet të mbulojnë lëndët strategjikë në TI si në vijim:

- Cloud Computing
- Mobile Computing
- Shënime të mëdha& analitikë
- Industria 4.0 (Sistemet Kiber Fizike) dhe Sistemet e Ngulitura
- TI Siguria
- Burimet e Hapura Softuerike (BHS)
- E-Shëndeti
- Burimet Njerëzore (BNJ)
- Promovimi i Eksportit & Ndërkombëtarizimi

Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI në Kosovë, dua të marr pjesë në Grupe Speciale të Shkathtësive për të këmbyer informata për lëndët strategjike në TI dhe për të gjetur partnerë të përshtatshëm për bashkëpunim.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Janë krijuar së paku 6 Grupe Speciale të Shkathtësive. ▪ Së paku 2 raporte, udhëzues apo projekt propozime janë elaboruar nga GSS në vit		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	MASHT, MIT, MZHE, ASHI, KIESA, ZKM, UNIV, GIZ, NMFA, SDC, USAID, EU
Fillimi i detyrës:	1.05.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	21,000	Burimet financiare	GIZ, NMFA, SDC, USAID, EU

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
6.10.1	Zhvillimi i konceptit për GSS duke përfshirë qëllimet, strukturën dhe procedurat	Koncepti	GIZ	1.05.-15.05.2017	1,000
6.10.2	Definimi i lëndëve për GSS	Lista e lëndëve me raport të vlerësimit	STIKK	18.05.-5.06.2017	2,000
6.10.3	Krijimi dhe menaxhimi i GSS	Lista e anëtarëve, raporte nga mbledhjet, udhëzues, projekt propozime	STIKK	8.06.2017 – 30.12.2018	9,000
6.10.4	Organizimi i pjesëmarrjes të ekspertëve ndërkombëtarë në takime të GSS (prezantime, ligjërata etj)	Raporte	EU	2.10.2017 – 30.12.2018	6,000
6.10.5	Organizimi i lidhjes ndërkombëtare me grupe të ngjashme apo rrjete (në grupe TI, asociacione, universitete, institute hulumtuese etj)	Marrëveshje për bashkëpunim	GIZ, NMFA	2.11.2017 – 30.12.2018	3,000

Komentet	Ndryshe nga nën-grupet e specializuara (shih Detyrën 6.4) që stimulohen nga tregu, GSS janë kryesisht të motivuara nga teknologjia dhe mbulojnë lëndët strategjike për TI industrinë.

Nr i detyrës	6.10	Emri i detyrës	Krijimi i grupeve speciale të shkathtësive për lëndë strategjike në TI
	GSS duhet të përdoren për të promovuar bashkëpunimin ndërmjet TI ofruesve dhe shfrytëzuesve nga industri tjera në TI industrinë në Kosovë (bashkëpunimi ndërsektoral)		
Ekipi	n.a.		
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.		

5.1.7. Shtylla strategjike 7: Ndërmarrësia

5.1.7.1. Krijimi i komisionit trajnues në STIKK / ICK

Nr i detyrës	7.1	Emri i detyrës	Krijimi i komisionit trajnues në STIKK /ICK		
Prioriteti	3	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Arsyetimi i kësaj detyrë është krijimi i komisionit të posaçëm në STIKK / ICK që përbëhet nga menaxher me përvojë të TI kompanive të cilët do të ofrojnë mentorim për ndërmarrës të ri. Gjithashtu, komisioni mbikëqyrës çdo muaj organizon darkë të ndërmarrësve për krijim joformal të partnerëve ndërmjet fillestarëve, financuesve të bizneseve, menaxherëve të TI kompanive (trajnues) si dhe për trajnim dhe mentorim.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si një fillestarë në TI dua të shfrytëzojë shërbimet mentoruese të ofruara nga komisioni mentoruese për të mësuar nga menaxherët me përvojë dhe krijim të suksesshëm dhe menaxhim të biznesit.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Komisioni mentorues është krijuar me sukses. ▪ Komisioni ka mbajtur së paku 10 seanca mentoruese në vit.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK / ICK	Organizatat partnere	TI kompanitë		
Fillimi i detyrës:	01.10.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	12,000	Burimet financiare	NMFA, USAID		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
7.1.1	Elaborimi i konceptit për komision mentorues (anëtarë, procedura etj)	Koncepti	STIKK	1.10.-7.10.2017	1,000
7.1.2	Krijimi i komisionit mentorues në STIKK / ICK dhe mbajtja e trajnimeve për fillestarë	Lista e pjesëmarrësve	ICK	8.10.-16.10.2017	3,000
7.1.3	Organizimi i darkave mujore të ndërmarrësisë me anëtarë të komisionit mentorues, fillestarë, financues të bizneseve dhe VC	Lista e pjesëmarrësve	ICK	19.10.2017 – 30.12.2018	8,000
Komentet	Kjo detyrë duhet të koordinohet me futjen e shërbimeve të specializuara këshilluese për ndërmarrës dhe fillestarë (shih Detyrën 7.5).				

Nr i detyrës	7.1	Emri i detyrës	Krijimi i komisionit trajnues në STIKK /ICK
Ekipi	n.a.		
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.		

5.1.7.2. Mbështetja për krijimin e Financuesve (Engjëjt Afarist) të Bizneseve Kosovare dhe VC Asociacionin

Nr i detyrës	7.2	Emri i detyrës	Mbështetja për krijimin e Financuesve të Bizneseve Kosovare dhe VC Asociacionin		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Mungesa e kapitalit është një nga pengesat kryesore të ndërmarrësisë dhe zhvillim të industrisë TI në Kosovë. Mbështetja për krijimin e Financuesve të Bizneseve Kosovare dhe VC Asociacionin do të mbështes financuesit dhe VC investimin për fillestarë në TI dhe kompani në Kosovë. Gjithashtu, asociacioni do të bëhet një element i rëndësishëm i ekosistemit të ndërmarrësisë të industrisë TI në Kosovë dhe do të ofroj platformë efektive të bashkëpunimit për investitorë dhe ndërmarrës.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si fillestarë në TI në Kosovë / kompani, dua të shfrytëzojë Financuesit e Biznesit në Kosovë dhe VC Asociacionin për t'iu qasur kapitalit dhe VC				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Financuesit e Bizneseve në Kosovë dhe VC Asociacionit janë krijuar me sukses.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	CEED / ICK	Organizatat partnere	MF, MTI, MZHE, KIESA, USAID, EU, NMFA		
Fillimi i detyrës:	17.11.2016	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	17,000	Burimet financiare	USAID, EU		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
7.2.1	Elaborimi i propozimit për krijimin Financuesit të Bizneseve në Kosovë dhe VC Asociacionit	Propozim	USAID / ICK	17.11.-3.12.2016	5,000
7.2.2	Mobilizimi i partnerëve potencial dhe anëtarëve për asociacion	Lista e partnerëve potencial dhe anëtarëve	USAID	4.12.-31.12.2016	3,000
7.2.3	Mbështetja për krijimin e Financuesit të Bizneseve në Kosovë dhe VC Asociacionit (mbështetje teknike dhe financiare)	Statuti i asociacionit, lista e anëtarëve themelues	USAID	1.01.-29.05.2017	8,000

Nr i detyrës	7.2	Emri i detyrës	Mbështetja për krijimin e Financuesve të Bizneseve Kosovare dhe VC Asociacionin		
7.2.4	Krijimi i lidhjes ndërkombëtarë për Financuesit e Bizneseve në Kosovë dhe VC Asociacionit (në veçanti me NVCA dhe EVCA)	MM	USAID	1.06.2017 – 30.12.2018	1,000
Komentet	Financuesit e Bizneseve në Kosovë dhe VC Asociacionit duhet të përfshijnë një sërë të financuesve potencial duke përfshirë financues të bizneseve, investitor individual, VC, inkubatorë, grupe të rregulluara të financuesve. Asociacioni duhet gjithashtu të përfshijë edhe anëtarë ndërkombëtarë. Lidhja ndërkombëtare dhe bashkëpunimi duhet posaçërisht të krijohet më organizatat në vijim: USA: National Venture Capital Association: http://www.nvca.org EU: European Private Equity & Venture Capital Association: http://www.evca.eu Shembuj të praktikave më të mira: Serbian Business Angels Network: http://sban.eu/eng/ UK Business Angels Association: http://www.ukbusinessangelsassociation.org.uk				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.7.3. Organizimi i B2B ndërmjet investitorëve dhe TI ndërmarrësve në nivel kombëtar

Nr i detyrës	7.3	Emri i detyrës	Organizimi i B2B krijim të partnerëve ndërmjet investitorëve dhe TI ndërmarrësve në nivel kombëtar		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Kjo detyrë do të ndihmoj krijimin e partnerëve ndërmjet investitorëve potencial dhe fillestarëve / kompanive në TI.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si fillestarë / kompani në TI, dua të marr pjesë në B2B krijim të partnerëve me investitorë potencial për të pas qasje tek financat për ndërmarrjen time.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Deri në fund të vitit 2018 janë implementuar së paku 3 B2B krijim të partnerëve ndërmjet investitorëve dhe ndërmarrësve				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK / ICK	Organizatat partnere	KIESA, USAID, EU, NMFA, Bankat për Zhvillim, CEED		
Fillimi i detyrës:	2.03.2017	Përfundimi i detyrës	7.10.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	21,000	Burimet financiare	USAID, EU, NMFA, Bankat për Zhvillim		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
7.3.1	Ofrimi i trajnimeve përgatitore për fillestarë në TI / ndërmarrës që marrin pjesë në krijim të partnerëve / organizime për prezantim të biznesit	Material për trajnim, lista e pjesëmarrësve	Bankat për Zhvillim	2.03.-30.04.2017	12,000

Nr i detyrës	7.3	Emri i detyrës	Organizimi i B2B krijim të partnerëve ndërmjet investitorëve dhe TI ndërmarrësve në nivel kombëtar			
	(planifikim të biznesit, financim, prezantime etj)					
7.3.2	Realizimi i së paku 3 B2B krijim të partnerëve ndërmjet investitorëve dhe TI ndërmarrësve		Programi, lista e pjesëmarrësve	Bankat për Zhvillim	2.06.-3.06.2017 / 1.06.-2.06.2018 / 6.10.-7.10.2018	9,000
Komentet	Trajnimet përgatitore duhet të bëhen në gjuhën angleze dhe duhet të përmbushin standardet ndërkombëtare të cilësisë ashtu që pjesëmarrësit të mund të marrin pjesë në krijim ndërkombëtarë të partnerëve / organizime për prezantim të biznesit dhe kompeticione për fillestarë.					
Ekipi	n.a.					
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.					

5.1.7.4. Organizimi i konferencës ndërkombëtare VC4IT në Kosovë

Nr i detyrës	7.4	Emri i detyrës	Organizimi i konferencës ndërkombëtare VC4IT në Kosovë		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Arsyetimi i kësaj detyre është organizimi i forumit ndërkombëtarë me fokus në TI në Kosovë për të tërhequr financues ndërkombëtarë të bizneseve dhe VC kompani për të investuar në fillestarë dhe kompani në TI nga Kosova dhe rajoni (Evropa Juglindore). Njëkohësisht, ky organizim do të ngrit vizibilitetin ndërkombëtarë të industrisë kosovare të TI si një destinacion atraktiv për investim. Sa i përket TI (posaçërisht softuerit), Evropa Juglindore është një nga rajonet më inovative dhe dinamike në Evropë. Prandaj, një organizimi i tillë do të tërheq një numër të konsiderueshëm të investitorëve ndërkombëtarë.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si fillestarë / kompani në TI në Kosovë, dua të marr pjesë në konferencën VC4IT për të gjetur investitorë ndërkombëtarë (engjëj afarist dhe VC) për biznesin tim.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Konferenca VC4IT është ndjekur nga së paku 20 engjëj ndërkombëtarë afarist dhe VC kompani.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK / ICK		Organizatat partnere	MTI, KIESA, MZHE, MF, USAID, EU, NMFA, GIZ, SDC, Bankat për zhvillim, CEED	
Fillimi i detyrës:	15.10.2017		Përfundimi i detyrës	2.05.2018	
Buxheti i përgjithshëm (€)	23,000		Burimet financiare	USAID, EU, Bankat për zhvillim	
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
7.4.1	Zhvillimi i konceptit për konferencën VC4IT (programi, financimi, pjesëmarrësit, logjistika etj)	Koncepti	STIKK	15.10.-6.11.2017	3,000

Nr i detyrës	7.4	Emri i detyrës	Organizimi i konferencës ndërkombëtare VC4IT në Kosovë		
7.4.2	Organizimi i konferencës ndërkombëtare VC4IT në Kosovë	Programi, lista e pjesëmarrësve	STIKK	9.11.2017 – 2.05.2018	20,000
Komentet	Programi i konferencës VC4IT duhet, përpos tjerash, të përfshijë: ▪ Seancat për prezantim të biznesit ▪ Seancat trajnuese ▪ Prezantimet e ekspertit ▪ Panelin për diskutim Shembuj të praktikave të mira: Balkan Venture Forum: http://www.balkanventureforum.org Belgrade Venture Forum: http://www.belgradeventureforum.org				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.7.5. Krijimi i shërbimit për këshillim të specializuar dhe trajnim për ndërmarrës dhe fillestarë në TI

Nr i detyrës	7.5	Emri i detyrës	Krijimi i shërbimit për këshillim të specializuar dhe trajnim për ndërmarrës dhe fillestarë në TI		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Kjo detyrë ka për qëllim ofrimin e këshillimit të specializuar dhe shërbime trajnuese për të pajisur ndërmarrësit dhe fillestarët me shkathtësi dhe njohuri të nevojshme për krijim dhe menaxhim të suksesshëm të biznesit të tyre. Ky shërbim do të kombinoj këshillim të specializuar për fillestarë dhe trajnim dhe mentorim nga menaxher me përvojë nga industria e TI në Kosovë (STIKK).					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si fillestarë në TI në Kosovë, dua të shfrytëzojë shërbimet për këshillim të specializuar dhe trajnim për të krijuar dhe menaxhuar biznesin me sukses.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ shërbimet për këshillim të specializuar dhe trajnim të ndërmarrësve dhe fillestarë është plotësisht funksional. ▪ Së paku 20 fillestarë kanë shfrytëzuar shërbimet për këshillim të specializuar dhe trajnim.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	ICK / STIKK	Organizatat partnere	KIESA, NMFA, GIZ, USAID		
Fillimi i detyrës:	01.04.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	55,000	Burimet financiare	NMFA, GIZ, USAID		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
7.5.1	Vlerësimi i nevojave me ICK dhe kompanitë anëtare (inkubatori) (p.sh. përmes intervistave dhe/ose fokus grupeve)	Vlerësimi i nevojave	ICK / STIKK	1.04.-17.04.2017	3,000

7.5.2	Zhvillimi i konceptit për shërbimet për këshillim të specializuar dhe trajnim për ndërmarrës dhe fillestarë në TI duke përfshirë kriteret për përzgjedhje, fokus fushat, metodat dhe mjetet dhe modelin e realizimit. Fokus fushat duhet të përfshijnë: ▪ Planifikimin e biznesit ▪ Financimin dhe kontabilitetin ▪ Marketingun & shitjen ▪ Menaxhimin e operacioneve ▪ Ndërmarrësin dhe inovacionin ▪ IP / ligjorin	Koncepti	NMFA	20.04.-20.05.2017	8,000
7.5.3	Zhvillimi i skemës për mbështetje financiare për shërbime për këshillim të specializuar dhe trajnim bazuar në sistem të vauçerit (vauçer për fillestarë në TI)	Skema për mbështetje financiare	NMFA	21.05.-29.05.2017	2,000
7.5.4	Krijimi i grupit të këshilluesve dhe trajnuesve të përshtatshëm (shih Detyrën 7.1 Komisioni i mentorimit)	Lista e konsulentëve dhe trajnuesve	STIKK	21.05.-31.07.2017	1,000
7.5.5	Organizime informuese për shërbime për këshillim të specializuar dhe trajnim	Prezantimi	ICK / STIKK	1.09.2017	1,000
7.5.6	Implementimi i shërbimit për këshillim të specializuar dhe trajnim	Raporte të këshillimit, raporte të vlerësimit	NMFA	2.09.2017 – 30.12.2018	40,000

Komentet	Shërbimet për këshillim të specializuar dhe trajnim për ndërmarrës dhe fillestar duhet të zhvillohet dhe implementohen nga ICK në bashkëpunim me STIKK. Anëtarët e komisionit trajnues nga STIKK / ICK f (shih Detyrën 7.1) duhet të jenë drejtpërdrejtë të integruar në shërbim. Efektet e sinergjisë duhet të krijohen duke shfrytëzuar komponentët e ndërtimit të kapaciteteve të ndërmarrjes dhe programit për përsosmëri (Shih Detyrën 2.2). Shembuj të praktikave të mira: Cyberforum e.V. Start-up services: http://www.cyberforum.de/angebote/fuer-gruender/ Bwcon Coaching & Finance: http://www.bëcon.de/coaching_finance.html
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.7.6. Çmimi për Ndërmarrësi në TI (“DigitalOne”)

Nr i detyrës	7.6	Emri i detyrës	Krijimi i Çmimit për Ndërmarrësi në TI (“DigitalOne”)		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Qëllimi kryesor i kësaj detyre është krijimi i vetëdijesimit për rëndësi strategjike të ndërmarrësisë në TI industri në Kosovë dhe tërë ekonominë. Çmimi vjetor për TI Ndërmarrësi kryesisht fokusohet në ndërmarrës të ri / spin ofe universitare dhe fillestarë në fazat e para.					

Nr i detyrës	7.6	Emri i detyrës	Krijimi i Çmimit për Ndërmarrësi në TI (“DigitalOne”)
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industri në Kosovë, dua të shfrytëzoj Çmimin për Ndërmarrësi në TI për ngritjen e vetëdijësimin për rëndësinë strategjike të ndërmarrësisë në industrinë e TI në Kosovë.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Çmimi për ndërmarrësi në TI është krijuar me sukses.		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK / ICK	Organizatat partnere	MTI, KIESA, NMFA, CEED
Fillimi i detyrës:	1.05.2017	Përfundimi i detyrës	15.11.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	7,000	Burimet financiare	NMFA

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
7.6.1	Definimi i kritereve përzgjedhëse për Çmimin për Ndërmarrësi në TI	Kriteret e përzgjedhjes	STIKK	1.05.-5.05.2017	1,000
7.6.2	Krijimi i çmimit për ndërmarrësi në TI dhe mbajtja e ceremonisë vjetore për çmim	Programi	STIKK	10.11.-12.11.2017 / 11.11.-15.11.2018	6,000

Komentet	Mund të këshillohet kombinimi i ceremonisë për çmim me konferencën ndërkombëtare IT VC (Detyra 7.4)
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.7.7. Krijimi i fondit për fillim me teknologji të lart (PPP)

Nr i detyrës	7.7	Emri i detyrës	Krijimi i fondit për fillim me teknologji të lart (PPP)		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%

Përshkrimi & arsyetimi

Kjo detyrë ka për qëllim krijimin e fondit për fillim me teknologji të lart për të ndihmuar qasjen tek financat për fillestarë dhe ndërmarrës në TI në Kosovë në veçanti gjatë fazës së hershme / faza e fillimit. Ky fond do të krijohet në formë të partneritetit publiko privat duke përfshirë ministritë, sektorin privat, kompani nga industri me teknologji të lart (p.sh. TI, telekomunikim, energji etj) dhe banka për zhvillim. Qasja PPP dhe përfshirja e partnerëve nga sektori privat do të ngrit përfitimin nga fondi në lidhje me efektet e sinergjisë, rrjetëzimin, trajnimin dhe mentorimin për fillestarë.

Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si fillestarë në TI në Kosovë, dua të shfrytëzojë këtë fond për t’iu qasur kapitalit me kushte atraktive dhe për të transformuar idetë afariste në një ndërmarrje.

Nr i detyrës	7.7	Emri i detyrës	Krijimi i fondit për fillim me teknologji të lart (PPP)
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Fondi për fillim me teknologji të lart është krijuar me sukses.		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MZHE	Organizatat partnere	MF, MTI, KIESA, Bankat për Zhvillim
Fillimi i detyrës:	01.06.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	5,030,000	Burimet financiare	Bankat për Zhvillim

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
7.7.1	Elaborimi i biznes planit dhe analiza e realizueshmërisë për fondin për fillim me teknologji të lart	Biznes plani; analiza e realizueshmërisë	MZHE	1.06.-15.09.2017	30,000
7.7.2	Krijimi dhe operimi i fondit për fillim me teknologji të lart	Dekret për krijimin e fondit për fillim me teknologji të lart; raporti vjetor	MZHE	16.09.2017 – 30.12.2018	5,000,000

Komentet	Shembuj të praktikës së mirë: High-Tech Gruenderfonds: http://www.en.high-tech-gruenderfonds.de
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.7.8. Krijimi i programit TI ndërmarrësia në shkollë

Nr i detyrës	7.8	Emri i detyrës	Krijimi i programit TI ndërmarrësia në shkollë		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%

Përshkrimi & arsyetimi

Qëllimi kryesor i kësaj detyre është motivimi dhe frymëzimi i mendjes ndërmarrëse të studentëve në moshë të hershme dhe promovimi i ndërmarrësisë në TI në Kosovë.

Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si student, dua të marr pjesë në programin TI ndërmarrësia në shkollë që të mësoj për ndërmarrësinë në industrinë e TI.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Programi për ndërmarrësi në TI në shkollë është implementuar me sukses në së paku 10 shkolla të mesme në Kosovë.		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MASHT	Organizatat partnere	STIKK / ICK, NMFA, USAID
Fillimi i detyrës:	01.10.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	9,000	Burimet financiare	NMFA, USAID

Nr i detyrës	7.8	Emri i detyrës	Krijimi i programit TI ndërmarrësia në shkollë			
Aktivitetet e detyrës:						
No	Aktiviteti		Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
7.8.1	Zhvillimi i programit për ndërmarrësi në TI në shkollë duke përfshirë biznes planin, ekskursione në ICK, prezantime nga ndërmarrës në TI etj.		Programi	STIKK / ICK	1.10.-30.10.2017	3,000
7.8.2	Implementimi i programit për ndërmarrësi në TI në shkollë		Raportet e vlerësimit	MASHT	2.11.2017 – 30.12.2018	6,000
Komentet	-					
Ekipi	n.a.					
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.					

5.1.7.9. Krijimi i lidhjes ndërkombëtare dhe sponzorimet për ICK

Nr i detyrës	7.9	Emri i detyrës	Krijimi i lidhjes ndërkombëtare dhe sponzorimet për ICK		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Arsyetimi i kësaj detyre është lidhja e ICK me inkubator jashtë vendit në veçanti Norvegji, Gjermani, Holandë, MB dhe SHBA për të promovuar: ▪ Këmbimin e praktikave dhe përvojave më të mira në inkubim të TI dhe ndërmarrësisë ▪ Qasje në financa ▪ Transfer të njohurive ▪ Projekte të përbashkëta ▪ Zhvillimin e biznesit Gjithashtu, kjo detyrë përfshin identifikimin dhe tërheqjen e sponsorëve ndërkombëtarë për ICK.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi i ICK, dua të shfrytëzojë lidhjet ndërkombëtare të ICK për projekte të përbashkëta me inkubatorë dhe krijim të mundësive afariste për anëtarët.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ ICK ka nënshkruar së paku 6 MM me inkubator dhe qendra për inovacion nga vende tjera.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK / ICK		Organizatat partnere	KIESA, NMFA, GIZ, SDC, USAID, EU	
Fillimi i detyrës:	2.09.2016		Përfundimi i detyrës	30.12.2018	
Buxheti i përgjithshëm (€)	12,000		Burimet financiare	NMFA, GIZ, SDC, USAID, EU	
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti		Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
7.9.1	Identifikimi i partnerëve të përshtatshëm për bashkëpunim për ICK në tregje strategjike për eksport si dhe në SHBA.		Lista e partnerëve të mundshëm për bashkëpunim	NMFA, GIZ	2.09.-30.09.2016	2,000

Nr i detyrës	7.9	Emri i detyrës	Krijimi i lidhjes ndërkombëtare dhe sponzorimet për ICK		
7.9.2	Krijimi i lidhjes ndërkombëtare për ICK me inkubator dhe qendra për inovacion nga jashtë vendit	MM	ICK	1.10.2016 – 30.12.2018	5,000
7.9.3	Zhvillimi dhe implementimi i programit ndërkombëtarë për sponzorim për ICK	Program ndërkombëtarë për sponzorim	ICK	13.04.2017 – 30.12.2018	5,000
Komentet	Rekomandohet krijimi i lidhjes ndërkombëtare jo vetëm me inkubator por edhe katalizator, qendra për inovacion, qendra biznesi për TI dhe TI grupe dhe agjencione që promovojnë ndërmarrësinë në TI. Shembuj të praktikave më të mira: Katalizatori i Luginës Gjermane të Silikonit: http://www.exist.de/silicon-valley-accellerator				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.8. Shtylla strategjike 8: Inovacioni & H&ZH të aplikuar

5.1.8.1. Organizime informuese për programin Horizon 2020 (TI)

Nr i detyrës	8.1	Emri i detyrës	Organizime informuese për programin Horizon 2020 (TI)		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	30%
Përshkrimi & arsyetimi					
Horizon 2020 është programi më i madh i BE-s për kërkim dhe inovacion me afërsisht 80 miliard euro fonde në dispozicion për 7 vite (gjatë periudhës 2016 deri 2020).[33] Qëllimi kryesor i kësaj detyre është informimi i palëve të interesit në TI industrinë në Kosovë (posaçërisht TI kompanitë) se si mund të shfrytëzojnë fondet e ofruara nga Horizon 2020 për inovacion dhe aktivitete kërkimore.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI industri në Kosovë, dua të marr pjesë në organizime informuese për Horizon 2020 që të mësoj si të shfrytëzoj fondet e programit për inovacion dhe aktivitete kërkimore.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Janë implementuar së paku 3 organizime informuese për Horizon 2020. ▪ Së paku 15 kompani dhe/ose institucione kanë marr pjesë në një organizim informues.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	MASHT, MTI, MZHE, UNIV, EU		
Fillimi i detyrës:	13.03.2016	Përfundimi i detyrës	28.03.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	9,000	Burimet financiare	EU		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti

[33] http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/ëhat-horizon-2020.

Nr i detyrës	8.1	Emri i detyrës	Organizime informuese për programin Horizon 2020 (TI)			
8.1.1	Analizimi i dokumenteve për Horizon 2020 (ICT fokusi) dhe elaborim i materialit informues për industrinë kosovare në TI.		Material informues (prezantime)	STIKK	13.03.-27.03.2016	3,000
8.1.2	Realizimi i së paku 3 organizimeve informuese për Horizon 2020 për industrinë kosovare në TI		Programi; lista e pjesëmarrësve	STIKK	27.03.2016 / 27.03.2017 / 28.03.2018	6,000
Komentet	Organizimet informuese për Horizon 2020 duhet të trajtojnë çështjet në vijim: ▪ Fokus lëndët në fushën e ICT ▪ Kushtet dhe rregullat për aplikuesi për financim nga Horizon 2020? ▪ Çfarë financohet dhe në çfarë mase? ▪ Çfarë është shkalla e suksesit të aplikacioneve? ▪ Çfarë formash të financimeve ekzistojnë? ▪ Çfarë janë kriteret zyrtare? Aktivitetet duhet të koordinohen me Detyrën 6.8 Qendra e shkathtësive për projekte të BE-s për të mbështetur palët e interesit në TI në Kosovë me proces të aplikimit (p.sh. shkrimi i propozimeve).					
Ekipi	n.a.					
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.					

5.1.8.2. Krijimi i kapitalizmit të patentëve, licencave dhe shpenzimet e zhvillimit

Nr i detyrës	8.2	Emri i detyrës	Krijimi i kapitalizimit të patentëve, licencave dhe shpenzimet e zhvillimit		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Arsyetimit i kësaj detyrë është motivimi i investimeve në inovacion dhe H&ZH të aplikuar për TI kompani kosovare duke krijuar kapitalizimin e patentëve, licencave dhe shpenzimet e zhvillimit në pasqyra financiare në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportit Financiar (SNRF).					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si kompani kosovare në TI, dua të kapitalizoj patentat, licencat dhe shpenzimet e zhvillimit që të përmirësoj vlerësimin kreditor të ndërmarrjes.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Kapitalizimi i patentëve, licencave dhe shpenzimeve të zhvillimit sipas SNRF është implementuar me sukses.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MF		Organizatat partnere	STIKK, MZHE, MTI, MASHT, EU, USAID, Bankat për zhvillim	
Fillimi i detyrës:	15.01.2018		Përfundimi i detyrës	15.07.2018	
Buxheti i përgjithshëm (€)	9,000		Burimet financiare	EU, USAID	
Aktivitetet e detyrës:					

Nr i detyrës	8.2	Emri i detyrës	Krijimi i kapitalizimit të patentëve, licencave dhe shpenzimet e zhvillimit			
No	Aktiviteti		Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
8.2.1	Analizimi i praktikave më të mira dhe standardeve dhe elaborim i propozimeve për krijim të kapitalizimit të patentëve, licencave dhe shpenzimeve të zhvillimit		Propozimi për ndryshim	MF	15.01.-15.03.2018	6,000
8.2.2	Aprovimi i ndryshimit për krijimin e kapitalizmit të patentëve, licencave dhe shpenzimeve për zhvillim		Ndryshimi	MF	16.03.-15.07.2018	3,000
Komentet	-					
Ekipi	n.a.					
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.					

5.1.8.3. Krijimi i stimulimit tatimor për investime në inovacion dhe H&Zh

Nr i detyrës	8.3	Emri i detyrës	Krijimi i stimulimit tatimor për investime në inovacion dhe H&Zh		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Qëllimi kryesor i kësaj detyrë është të ofroj stimulim tatimor për kompanitë kosovare në TI përmes inovacionit dhe hulumtimit dhe zhvillimit (H&ZH). Kjo është posaçërisht relevante për konkurrueshmëri ndërkombëtare të industrisë kosovare në TI.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të përfitoj nga stimulimi tatimor për investime përmes inovacionit dhe H&ZH që të përmirësoj mundësitë inovative dhe konkurrueshmërinë e ndërmarrjes.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Është krijuar stimulimi tatimor për investime përmes inovacionit dhe H&ZH.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MF	Organizatat partnere	STIKK, MZHE, MTI, MASHT, EU, USAID, Bankat për Zhvillim		
Fillimi i detyrës:	01.05.2017	Përfundimi i detyrës	30.10.2017		
Buxheti i përgjithshëm (€)	9,000	Burimet financiare	EU, USAID		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
8.3.1	Analiza e praktikave më të mira ndërkombëtare dhe elaborim i	Propozimi për dekret	MF	1.05.-30.06.2017	6,000

Nr i detyrës	8.3	Emri i detyrës	Krijimi i stimulimit tatimor për investime në inovacion dhe H&Zh			
	propozimit për dekretim për krijim të stimulimit tatimor për investime përmes inovacionit dhe H&ZH					
8.3.2	Aprovimi i dekretit për krijim të stimulimit tatimor për investime përmes inovacionit dhe H&ZH		Dekreti	MF	1.07.-30.10.2017	3,000
Komentet	Shembuj të praktikës së mirë: Ligji nr. 11.908: mundëson zbritje të tatimit në të ardhura deri në 200% për shpenzime të trajnim të punëtorëve dhe H&ZH. Për blerjen e pajisjeve të shfrytëzuara për H&ZH, aplikohet zbritje prej 50% në tatim në produktet industriale (SPI) dhe përjashtim nga tatimi për import të materialit që përdoret për zhvillim softuerik. Gjithashtu ekzistojnë zbritje në tatim për shumat e paguara për transfer të teknologjisë, licenca dhe tantiema. Burimi: Brazil IT+: http://www.brasilitplus.com/brasilit/Ingles/detAmbienteNegocios.php					
Ekipi	n.a.					
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.					

5.1.8.4. Krijimi i sistemit të inovacionit të hapur për industrinë e TI në Kosovë

Nr i detyrës	8.4	Emri i detyrës	Krijimi i sistemit të inovacionit të hapur për industrinë e TI në Kosovë		
Prioriteti	3	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Inovacioni i hapur bazohet në idenë e shfrytëzimit të burimeve të brendshme dhe të jashtme të inovacionit siç janë konsumatorët, konkurrentët dhe institucionet akademike. Koncepti është i ndërlidhur me idetë dhe modelet siç janë inovacion kolaborativ, inovacion bazuar në grup, inovacion me përfshirje të shfrytëzuesit si dhe Softuer i Burimit të Hapur (SBH). Inovacioni i hapur ofron përfitime për industrinë TI si në vijim: ▪ Zhvillim kolaborativ i produkteve të inovacioneve, inovacionet e procesit dhe inovacionet e modelit afarist ▪ Integrimi i shfrytëzuesit / konsumatorit në proces zhvillimor ▪ Siguron që tregu t'i përshtatet produkteve të reja dhe shërbimeve ▪ Shfrytëzimi i sinergjive ▪ Zvogëlimi i shpenzimeve për realizim të H&ZH ▪ Përfitim nga njohuritë dhe teknologjitë e jashtme ▪ Ndarja e rrezikut Duke marr parasysh kompleksitetit dhe dinamikën e industrisë globale në TI dhe burimet e kufizuara të NVM në TI në Kosovë, inovacioni i hapur paraqet një lëndë tejet të rëndësishëm për TI sektorin në Kosovë. Prandaj, kjo detyrë ka për qëllim krijimin e një sistemi të inovacionit të hapur për industrinë TI në Kosovë bazuar në bashkëpunim të ngushtë me të gjitha palët e interesit si konsumator / shfrytëzues potencial.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të shfrytëzojë sistemin e inovacionit të hapur që të zhvilloj zgjidhje inovative në TI në bashkëpunim me partnerë dhe klientë.				

Nr i detyrës	8.4	Emri i detyrës	Krijimi i sistemit të inovacionit të hapur për industrinë e TI në Kosovë
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Është implementuar sistemi i inovacionit të hapur. ▪ Së paku 30 kompani kanë përfunduar trajnimin dhe ndërtimin e kapaciteteve për inovacion të hapur.		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MASHT	Organizatat partnere	STIKK, UNIV, MZHE, MTI, KIESA, EU, USAID
Fillimi i detyrës:	2.02.2017	Përfundimi i detyrës	28.10.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	43,000	Burimet financiare	EU, USAID

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
8.4.1	Zhvillimi dhe implementimi i së paku 3 trajnimeve për inovacion të hapur (metodat, mjetet, proceset, shembuj të praktikave të mira)	Material për trajnim; programi për trajnim; lista e pjesëmarrësve; raporte të vlerësimit	MASHT	1.09.-25.09.2017 / 28.09.2017 / 1.04.2018 / 1.09.2018	12,000
8.4.2	Zhvillimi dhe implementimi i platformës së inovacionit të hapur (ueb solucioni) për promovim të projekteve të inovacionit të hapur ndërmjet TI kompanive dhe akademisë	Specifikacioni i kërkesave; platforma e inovacionit të hapur	EU	2.02.-31.03.2017	15,000
8.4.3	Organizime për inovacion të hapur (organizime informuese) me prezantime, biseda me ekspert etj (në baza vjetore)	Programi; lista e pjesëmarrësve	EU	5.10.2017 / 5.10.2018	6,000
8.4.4	Organizimi i KosICT Innovation Hackathon në baza vjetore (fokusi në platforma specifike (p.sh. aplikacione për celular), gjuhë specifike e programimit apo kornizë apo qëllim specifik (p.sh. e-shëndeti))	Programi; lista e pjesëmarrësve	STIKK	26.10.-30.10.2017 / 24.10.-28.10.2018	10,000

Komentet	Aktivitetet e kësaj detyre duhet të koordinohen me Detyrën 8.6 Qendra e Shkathtësive për H&Zh të aplikuar në lëndë strategjike të TI. STIKK / ICK së bashku me Qendrat e Shkathtësive për H&Zh të aplikuar do të shërbejnë si platforma për inovacion të hapur bazuar në bashkëpunim ndërmjet industrisë TI, qeverisë dhe akademisë. Trajnimi dhe ndërtimi i kapaciteteve për inovacion të hapur duhet të adresoj të gjithë palët relevante të interesit në industrinë TI në Kosovë në fushën e inovacionit dhe H&Zh të aplikuar. Lëndët në vijim duhet të mbulohen në trajnimet: ▪ Prezantimi i inovacionit të hapur ▪ Konceptet dhe kushtet në inovacion të hapur ▪ Fushat e aplikimit të inovacionit të hapur ▪ Përfitimet dhe shqetësimet e inovacionit të hapur ▪ Proceset e inovacionit të hapur (proceset jashtë-brenda dhe brenda-jashtë, proceset e bashkuara)

Nr i detyrës	8.4	Emri i detyrës	Krijimi i sistemit të inovacionit të hapur për industrinë e TI në Kosovë
	▪ Metodat dhe mjetet e inovacionit të hapur (p.sh. Lead User Method, Living Labs, Cross-Innovation, Idea Competitions, Co-Creation, Crowd Sourcing, etj.) ▪ Inovacioni i hapur dhe IP ▪ Shembuj të praktikave të mira Trajnimet për inovacion të hapur duhet të implementohen nga STIKK Education. Shembuj të praktikave të mira: Open Alps Project: http://www.open-alps.eu INNOCENTIVE: https://www.innocentive.com Finland: platforma e inovacionit DEMOLA: http://www.demola.fi BioHackathon: http://www.biohackathon.org		
Ekipi	n.a.		
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.		

5.1.8.5. Krijimi i programit për inovacion në TI dhe H&ZH

Nr i detyrës	8.5	Emri i detyrës	Krijimi i programit për inovacion në TI dhe H&ZH		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Qëllimi kryesor i kësaj detyre është zhvillimi dhe implementimi i programit mbështetës për promovim të inovacionit në TI dhe H&ZH të aplikuar në industrinë TI në Kosovë. Programi do të ofroj financim për bashkëpunim biznes-akademi në fushën e inovacionit dhe H&ZH bazuar në procedurat konkurruese dhe transparente të tenderit. Programi për mbështetje synon Qendrat e Shkathtësive për H&ZH të aplikuar në lëndë strategjike të TI (shih Detyrën 8.6). Programi për inovacion në TI dhe H&ZH do të përqendrohet në lëndët strategjikë në TI si në vijim: ▪ Cloud Computing ▪ Mobile Computing ▪ Shënime të mëdha & Analitik ▪ Industria 4.0 (Sistemet Kiber Fizike) dhe Sistemet e Ngulitura ▪ TI Siguria ▪ Softuer i Burimit të Hapur (SBH) ▪ E-Shëndeti ▪ E-Energjia					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI në Kosovë, dua të shfrytëzoj programin për inovacion në TI dhe H&ZH për të realizuar projekte të përbashkëta hulumtuese për organizatën time së bashku me partner nga Qendrat e Shkathtësive.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Programi për inovacion në TI dhe H&ZH është plotësisht funksional. ▪ Së paku 3 projekt propozime për H&ZH të TI kompanive në Kosovë / palët interesi në TI industri janë aprovuar dhe mbështetur nga programi për inovacion në TI dhe H&ZH.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MASHT	Organizatat partnere	STIKK, UNIV, MTI, MZHE, KIESA, EU		
Fillimi i detyrës:	1.10.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	211,000	Burimet financiare	EU		
Aktivitetet e detyrës:					

Nr i detyrës	8.5	Emri i detyrës	Krijimi i programit për inovacion në TI dhe H&ZH			
No	Aktiviteti		Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
8.5.1	Elaborimi i konceptit për programin për inovacion në TI dhe H&ZH duke përfshirë procedurat, kriteret përzgjedhëse, financimin etj.		Koncepti	EU	1.10.-30.10.2017	8,000
8.5.2	Organizime informuese për programin për inovacion në TI dhe H&ZH (së paku 3 organizime informuese)		Programi; lista e pjesëmarrësve	MASHT	2.12.2017 / 2.05.2018 / 2.12.2018	3,000
8.5.3	Implementimi i programit për inovacion në TI dhe H&ZH		Projekt propozimet; raportet e vlerësimit	MASHT, EU	15.01.-30.12.2018	200,000
Komentet	-					
Ekipi	n.a.					
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.					

5.1.8.6. Krijimi i Qendrave të Shkathtësive për H&ZH të aplikuar në lëndë strategjike në TI

Nr i detyrës	8.6	Emri i detyrës	Krijimi i Qendrave të Shkathtësive për H&ZH të aplikuar në lëndë strategjike në TI		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	6.10 Grupet speciale të shkathtësive për lëndë strategjike në TI	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Kjo detyrë ka për qëllim krijimin e qendrave të shkathtësive për H&ZH të aplikuar në lëndë strategjike në TI. Këto qendra të shkathtësive do të krijohen brenda universiteteve apo institucioneve hulumtuese dhe do të përmbushin funksionet në vijim: ▪ H&ZH të aplikuar për industrinë TI në Kosovë ▪ Zbulimin e trendeve ▪ Tërheqjen dhe implementimin e projekteve të përbashkëta H&ZH (p.sh. Horizon 2020) ▪ Promovimin e bashkëpunimit në H&ZH ndërmjet kompanive, sektorit publik dhe akademisë në lëndë strategjike të TI (“Triple Helix”) ▪ Mbështetjen e transferit të teknologjisë ▪ Zhvillimin e solucioneve inovative të TI për sektorë tjerë të industrisë TI në Kosovë (inovacioni i përqendruar në shfrytëzues) Qendrat e Shkathtësive për H&ZH të aplikuar duhet të mbulojnë lëndët strategjike të TI si në vijim: ▪ Cloud Computing ▪ Mobile Computing ▪ Shënime të mëdha & Analitik ▪ Industria 4.0 (Sistemet Kiber Fizike) dhe Sistemet e Ngulitura ▪ TI Siguria ▪ Softuer i Burimit të Hapur (SBH) ▪ E-Shëndeti ▪ E-Energjia Grupet Speciale të Shkathtësive (shih Detyrën 6.10) që përbëhen nga ekspertë të TI nga sektori privat, sektori publik dhe akademia do të krijojnë bazën dhe thelbin për krijimin e Qendrave të Shkathtësive për H&ZH të aplikuar.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në TI në Kosovë, dua të shfrytëzoj qendrat e shkathtësive për H&ZH të aplikuar për organizatën time.				

Nr i detyrës	8.6	Emri i detyrës	Krijimi i Qendrave të Shkathtësive për H&ZH të aplikuar në lëndë strategjike në TI
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Krijimi i së paku 3 qendrave të shkathtësive për H&ZH të aplikuar në lëndë strategjike në TI. ▪ Së paku 6 kompani apo institucione publike në TI në Kosovë kanë shfrytëzuar Qendrat e Shkathtësive për H&ZH të aplikuar (projekte të përbashkëta në H&ZH apo hulumtim të kontratave)		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MASHT	Organizatat partnere	STIKK, UNIV, MIT, MZHE, KIESA, NMFA, SDC, USAID, EU, GIZ,
Fillimi i detyrës:	01.07.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	275,000	Burimet financiare	EU, USAID, MASHT

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
8.6.1	Zhvillimi i propozimit për krijim të qendrave të shkathtësive për H&ZH të aplikuar në lëndë strategjike në TI (biznes plani)	Propozimi	EU	1.07.-31.08.2017	15,000
8.6.2	Definimi i fokusit / lëndëve për hulumtim për Qendrat e Shkathtësive	Lista e lëndëve hulumtuese me raport të vlerësimit	MASHT, STIKK	1.09.-30.10.2017	5,000
8.6.3	Krijimi dhe menaxhimi i Qendrave të Shkathtësive për H&ZH të aplikuar duke përfshirë Living Labs	Projekt propozimet; raportet e vlerësimit	MASHT	2.11.2017 – 30.12.2018	250,000
8.6.4	Organizimi i lidhjes ndërkombëtare për institucione me hulumtime të ngjashme për të siguruar këmbim të përvojës dhe transfer të teknologjisë	Marrëveshjet për bashkëpunim (MM)	EU	2.09.2017 – 30.12.2018	5,000

Komentet	Krijimi i Qendrave të Shkathtësive për H&ZH të aplikuar në lëndë strategjike në TI duhet të financohet në bazë të qëndrueshme përmes: ▪ Projekteve / fondeve të BE ▪ Të ardhurat nga hulumtimi i kontratave për TI kompani ▪ Projekte për transfer të teknologjisë dhe projekte për H&ZH të financuar nga qeveria e Kosovës. Rekomandohet shfrytëzimi i Qendrave të Shkathtësive për zhvillim të solucioneve inovative në TI (p.sh. cloud solutions për NVM) për sektorët tjerë të industrisë TI në Kosovë për të promovuar transformimin dixhital të ekonomisë në Kosovë dhe përmirësuar konkurrueshmërinë ndërkombëtare (shih Shtyllën 4 Zhvillimi i Tregut Vendor). Shembuj të praktikave të mira: Forschungskampus: PPP për mbështetje të inovacionit: http://www.bmbf.de/en/16944.php Nisma Open cloud: Nisma e burimit të hapur për zhvillim të infrastrukturës federale të resë (cloud) në Gjermani (Deutsche Wolke):http://www.deutsche-wolke.de/index.php?option=com_content&view=article&id=17 MIT Living Labs: http://livinglabs.mit.edu FZI House of Living Labs: http://www.fzi.de/en/forschung/house-of-living-labs
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.8.7. Krijimi i tryezave të tregtarëve

Nr i detyrës	8.7	Emri i detyrës	Krijimi i tryezave të tregtarëve		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Arsyetimi i kësaj detyre është krijimi i tryezave që kompanitë vendore të TI të mund të diskutojnë për trendet e reja teknologjike si dhe mundësitë për inovacione për produkte dhe shërbime me tregtar të mëdhenj të TI.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të marr pjesë në tryeza me tregtarë për të diskutuar për mundësitë për inovacione për produkte dhe shërbime me tregtarë të mëdhenj të TI.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Janë krijuar së paku 3 tryeza me tregtarë				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	STIKK, MIT, MZHE, KIESA, NMFA, SDC, USAID, EU, GIZ, TI shitës		
Fillimi i detyrës:	01.04.2017	Përfundimi i detyrës	02.11.2018		
Buxheti i përgjithshëm (€)	4,000	Burimet financiare	USAID		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
8.7.1	Zhvillimi i konceptit për tryeza me tregtarë duke përfshirë përzgjedhjen e pjesëmarrësve dhe lëndët TI	Koncepti	STIKK	1.04.-7.04.2017	1,000
8.7.2	Realizimi i tryezave me tregtarë	Programi; lista e pjesëmarrësve	STIKK	25.052017 / 25.05.2018 / 2.11.2018	3,000
Komentet	-				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.9. Shtylla strategjike 9: Promovimi i investimeve

5.1.9.1. Elaborimi i materialit për marketing specifik për TI (promovimi i investimeve)

Nr i detyrës	9.1	Emri i detyrës	Elaborimi i materialit për marketing specifik për TI (promovimi i investimeve)		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Kjo detyrë përfshin elaborimin e materialit për marketing për promovim të investimeve (FDI) në industrinë TI në Kosovë. Materiali për marketing do të fokusohet në mundësitë dhe përparësitë konkurruese të ofruara nga industria TI në Kosovë si dhe kushtet atraktive të kornizës (p.sh. sistemi tatimor). Do të krijohet sipas nevojave specifike të investitorëve ndërkombëtarë nga TI industria dhe industritë tjera relevantë të teknologjisë së lart.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si investitor potencial i huaj, dua të shfrytëzoj materialin për marketing që të kem informata për industrinë kosovare të TI dhe mundësi të përshtatshme për investim.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Material marketingu specifik për TI për promovim të investimeve është elaboruar dhe aprovuar nga KIESA dhe STIKK.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	KIESA	Organizatat partnere	STIKK, USAID, NMFA, GIZ		
Fillimi i detyrës:	17.11.2016	Përfundimi i detyrës	27.02.2017		
Buxheti i përgjithshëm (€)	18,000	Burimet financiare	USAID		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
9.1.1	Elaborimi i prezantimit për mundësi investimi në TI industri në Kosovë	Prezantimi (PPT)	KIESA	17.11.2016 – 30.01.2017	8,000
9.1.2	Hartimi i broshurës për TI industri në Kosovë duke përfshirë mundësitë për investim	Broshura	KIESA	5.01.- 27.02.2017	10,000
Komentet	Përmbajtja e materialit për marketing (në veçanti propozimi i vlerës dhe përparësitë konkurruese) duhet të koordinohen me material për marketing të përdorur për promovim të eksportit në industrinë TI në Kosovë. Kërkohet një qasje gjithëpërfshirëse e marketingut dhe e brendimit si dhe "identitet korrespondues korporativ" (IK)				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

5.1.9.2. Krijimi i pjesës me informata speciale për industrinë ICT në Kosovë në ueb faqen e KIESA

Nr i detyrës	9.2	Emri i detyrës	Krijimi i pjesës me informata speciale për industrinë ICT në Kosovë në ueb faqen e KIESA		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	3.7 koncepti i marketingut të integruar dhe brendimit	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Kjo detyrë përfshin zhvillimin dhe integrimin e pjesës me informata speciale për industrinë ICT në Kosovë në ueb faqen e KIESA. Qëllimi i kësaj detyre është maksimizimi i shtrirjes së investimeve dhe aktiviteteve për promovim të eksportit për industrinë TI në Kosovë.					

Nr i detyrës	9.2	Emri i detyrës	Krijimi i pjesës me informata speciale për industrinë ICT në Kosovë në ueb faqen e KIESA
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si investitor potencial i huaj, dua të shfrytëzoj ueb faqen e KIESA për të gjetur informata relevante për industrinë TI në Kosovë dhe mundësi të përshtatshme për investim.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Pjesa me informata speciale për industrinë ICT në Kosovë është përfshirë në ueb faqen e KIESA. ▪ Pjesa e industrisë ICT në ueb faqen e KIESA ka arritur të ketë KPI 150 vizitorë në muaj.		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	KIESA	Organizatat partnere	STIKK, USAID, NMFA, GIZ
Fillimi i detyrës:	1.05.2017	Përfundimi i detyrës	30.09.2017
Buxheti i përgjithshëm (€)	3,000	Burimet financiare	USAID

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
9.2.1	Krijimi dhe integrimi i pjesës me informata speciale për industrinë ICT në Kosovë në ueb faqen e KIESA (p.sh. tek pjesa "Mundësitë për Investim" / Sektori për Eksport"), duke përfshirë sukses skoriet, kontaktet dhe vegëzat	Pjesa e ueb faqes	KIESA	1.05.-15.05.2017	2,000
9.2.2	Krijimi i lidhjes me ueb faqe relevante dhe partnerë (p.sh. ueb faqja e TI industrisë në Kosovë (shih detyrën 3.8 marketingu dixhital), STIKK, ministritë, odat e huaja ekonomike, analistë, organizata shumëkombëshe etj)	Vegëzat	KIESA	18.05.-30.09.2017	1,000

Komentet	Nevojitet bashkëpunim i ngushtë me aktivitete korresponduese në Shtyllën 3 Promovimi i Eksportit.
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.9.3. Krijimi i skemës stimuluese për IHD në industrinë TI në Kosovë

Nr i detyrës	9.3	Emri i detyrës	Krijimi i skemës stimuluese për FDI në industrinë TI në Kosovë		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%

Përshkrimi & arsyetimi

Duhet të krijohet një klimë e përshtatshme për Investime të Huaja të Drejtpërdrejta (IHD) në TI industrinë në Kosovë. Prandaj, kjo detyrë përfshin krijimin e stimulimeve financiare dhe jo-financiare për IHD në industrinë TI në Kosovë.
IHD në TI industrinë në Kosovë është e rëndësishme për krijimin e vendeve të punës / promovim të punësimit the transfero të teknologjisë. Gjithashtu, kompanitë vendore të TI mund të përfitojnë nga prania e kompanive ndërkombëtare në Kosovë lidhur me nën-kontraktimin / kontraktimin (ndërkombëtarizim i tërthortë)

Nr i detyrës	9.3	Emri i detyrës	Krijimi i skemës stimuluese për FDI në industrinë TI në Kosovë
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si investitor potencial i huaj, dua të shfrytëzoj skemat stimuluese që të krijoj përfitim specifik për investim në industrinë TI në Kosovë. Si palë interesi në TI industrinë në Kosovë, dua të shfrytëzojë skemat stimuluese për të tërhequr IHD në sektorin TI në Kosovë.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Është krijuar skema stimuluese për IHD në industrinë TI në Kosovë. ▪ IHD në industrinë TI në Kosovë është rritur për së paku 10% në vit.		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MF	Organizatat partnere	KIESA, MTI, MZHE, STIKK, EU, USAID, GIZ
Fillimi i detyrës:	15.01.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	10,000	Burimet financiare	USAID, EU

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
9.3.1	Krijimi i pikave referuese ndërkombëtare (dhe në veçanti rajonale) dhe identifikimi i praktikave më të mira për skema stimuluese për promovim të IHD në TI industri	Studimi i pikave referuese	GIZ	15.01.-27.02.2017	5,000
9.3.2	Zhvillimi i skemës stimuluese për promovim të IHD në industrinë TI në Kosovë duke përfshirë stimulimin financiar (p.sh. pushime tatimore, ndërprerje tatimore, grante për investim në shkollim dhe trajnim, H&ZH, zhvillimi i furnizuesit etj) dhe stimulim jo-financiar	Skema stimuluese	MF	2.03.-29.05.2017	5,000
9.3.3	Implementimi i skemës stimuluese për promovim të IHD në industrinë TI në Kosovë	Raporte	MF	1.06.2017 – 30.12.2018	-

Komentet	Skemat stimuluese duhet të jenë konkurruese dhe atraktive në nivel global e në veçanti rajonal.
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.9.4. Angazhimi i menaxherëve të llogarive kryesore për industrinë TI në KIESA

Nr i detyrës	9.4	Emri i detyrës	Angazhimi i menaxherëve të llogarive kryesore për industrinë TI në KIESA		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%

Përshkrimi & arsyetimi

Arsyetimi i kësaj detyrë është tërheqja proaktive e IHD në industrinë e TI në Kosovë duke angazhuar menaxherin e llogarisë kryesore. Menaxheri i llogarisë kryesore gjithashtu do të kontribuoj në transformim të KIESA në një dyqan të orientuar në konsumator për investitor të huaj.

Nr i detyrës	9.4	Emri i detyrës	Angazhimi i menaxherëve të llogarive kryesore për industrinë TI në KIESA
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si investitor potencial i huaj dua të kem menaxher të llogarisë kryesore i cili është i aftë të ofroj informata dhe këshilla për industrinë e TI në Kosovë dhe i cili më mbështet në aktivitete të investimit në Kosovë.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Është angazhuar menaxher i përshtatshëm i llogarisë kryesore. ▪ Menaxheri i llogarisë kryesore ka prezantuar industrinë kosovare të TI në së paku 5 organizime ndërkombëtare në vit dhe ka mbajtur 30 takime në vit me investitor potencial në TI / klient për eksport.		

Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	KIESA	Organizatat partnere	MTI, STIKK, USAID, EU
Fillimi i detyrës:	01.12.2016	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	54,000	Burimet financiare	USAID, EU, KIESA

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
9.4.1	Elaborimi i përshkrimit të punës për menaxherin e llogarisë kryesore.	Përshkrimi i punës	KIESA	1.12.-5.12.2016	1,000
9.4.2	Përzgjedhja dhe angazhimi i menaxherit të llogarisë kryesore për industrinë TI në KIESA	Kontrata e punësimit	KIESA	8.12.2016 – 27.02.2017	50,000
9.4.3	Ofrimi i trajnimit menaxherit të llogarisë kryesore në industrinë TI në Kosovë (struktura industriale, kompanitë, portofolio e shërbimeve, propozimi i vlerës etj)	Dokumente për trajnim	STIKK	2.03.-27.03.2017	3,000

Komentet	Menaxheri i llogarisë kryesore gjithashtu duhet të përfshihet në aktivitete për promovim të eksportit në industrinë TI në Kosovë.
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.9.5. Marketingu i specializuar dhe aktivitete MP

Nr i detyrës	9.5	Emri i detyrës	Marketingu i specializuar dhe aktivitete MP		
Prioriteti	2	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Marketingu dhe aktivitetet MP (marrëdhënie me publikun) për promovim të Kosovës si një investim në TI dhe lokacion për kontraktim do të përfshijnë publikime në medie relevante si dhe organizime informuese në vendet e synuara.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si palë interesi në industrinë TI në Kosovë, dua të shfrytëzojë marketingun e specializuar dhe aktivitetet e MP për të promovuar Kosovës si investim me potencial të lart dhe lokacion për kontraktim.				

Nr i detyrës	9.5	Emri i detyrës	Marketingu i specializuar dhe aktivitete MP
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Janë publikuar së paku dy artikuj në vit. ▪ Janë mbajtur së paku 3 organizime informuese për industrinë TI në Kosovë (fokusi: promovimi i investimit) në vit		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	KIESA	Organizatat partnere	MTI, USAID, EU
Fillimi i detyrës:	02.03.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	40,000	Burimet financiare	USAID, EU, KIESA

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
9.5.1	Elaborimi dhe publikimi i artikujve në raporte për industrinë TI në Kosovë (mundësi për investim dhe kontraktim) në medie relevante	Publikime	STIKK	2.03.2017 – 30.12.2018	10,000
9.5.2	Organizime informuese për industrinë TI në Kosovë në tregjet e synuara	Programet e organizimeve informuese; listat e pjesëmarrësve	KIESA	3.04.-7.04.2017 / 3.09.-7.09.2017 / 3.11.-5.11.2017 / 4.02.-8.2.2018 / 3.06.-7.06.2018 / 3.11.-7.11.2018	30,000

Komentet	Nëse është e mundur, organizimet informuese duhet të kombinohet me detyrën 3.5 B2B krijim i partnerëve si dhe pjesëmarrje në panaire të tregtisë. Raportet dhe publikimet e specializuara për lëndët relevante në TI kanë dëshmuar të jenë mjaft efektive. Shembull i praktikës së mirë: Investor's Guide on Mexico's IT Industry: http://nearshoreamericas.com/ëp-content/uploads/2012/05/Mexico-investment-guide-business-technology-services-2012.pdf Theks i veçantë duhet të bie në publikimin e artikujve në medie relevante siç është Ditari i Kontraktimit: http://www.outsourcing-journal.org; artikujt duhet të vendosen në publikime të analistë të mëdhenj të TI industrisë siç janë Gartner, IDC, Forrester apo PAC.
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.1.9.6. Krijimi i Parkut të Teknologjisë Dixhitale

Nr i detyrës	9.6	Emri i detyrës	Krijimi i Parkut të Teknologjisë Dixhitale		
Prioriteti	1	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					

Nr i detyrës	9.6	Emri i detyrës	Krijimi i Parkut të Teknologjisë Dixhitale
Krijimi i Parkut të Teknologjisë Dixhitale i cili ofron kornizën dhe infrastrukturën speciale i përshtatur për nevojat specifike të ICT kompanive (në veçanti MNC) do të tërheq investime shtesë (IHD) në industrinë e TI në Kosovë dhe do të krijoj efekte shumëfishuese për industrinë vendore të TI. Parku i Teknologjisë Dixhitale gjithashtu do të ketë ndikim pozitiv në brendimin e Kosovës si destinacion me potencial të lart për TI.			
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si një investitor / kompani TI, dua të themeloj biznesin në Parkun e Teknologjisë Dixhitale për t'iu qasur kornizës me kushte speciale, skemat stimuluese dhe infrastrukturë që do të më mundësoj të punoj në mënyrë më efektive.		
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Parku i Teknologjisë Dixhitale do të jetë plotësisht funksional deri në fund të vitit 2018.		
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	MTI, MZHE	Organizatat partnere	KIESA, MF, EU, STIKK, Banka për Zhvillim, investitor privat
Fillimi i detyrës:	5.01.2017	Përfundimi i detyrës	30.12.2018
Buxheti i përgjithshëm (€)	1,110,000	Burimet financiare	Banka për Zhvillim, investitor privat, BE

Aktivitetet e detyrës:

No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
9.6.1	Përshtatja e ligjit për Zonë të Lirë Ekonomike duke përfshirë skemën stimuluese (tatimi preferencial, kredia për investim dhe procedurat doganore)	Ligji i përshtatur për Zonën e Lirë Ekonomike	MF	5.01.-27.03.2017	10,000
9.6.2	Elaborimi i analizës së realizueshmërisë dhe koncepti i Parkut të Teknologjisë Dixhitale	Analiza e realizueshmërisë dhe koncepti	Banka për Zhvillim	1.04.-28.08.2017	100,000
9.6.3	Krijimi i Parkut të Teknologjisë Dixhitale	Parku i Industrisë Dixhitale	Investitorë privat, banka për zhvillim, MF	1.09.2017 – 30.12.2018	1,000,000 (kontribut publik)

Komentet	Parku i Teknologjisë Dixhitale duhet të krijohet në formë të projektit PPP. Bazuar në ligjin korrespondues / dekretin shtetëror, ndërmarrjet dhe organizatat në Parkun e Teknologjisë Dixhitale duhet të pranojnë tatim preferencial, kredi për investim dhe procedura doganore (skema stimuluese). Shembuj të praktikës të mirë: Vietnam: Dekreti shtetëror No154/2013/ND-CP që rregullon stimulimin për investim në zonën e centralizuar të TI: http://www.moit.gov.vn/en/Neës/492/incentive-policy-for-neë-business-investment-in-it-field-at-the-centralized-it-zone.aspx Egjipt Smart Villages: http://www.smart-villages.com/ Poloni: Malopolska IT Park: http://www.sse.krakoë.pl/en/malopolska-it-park.html Rumuni: HIT Park: http://www.hitpark.ro/en
Ekipi	n.a.
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.

5.2. Planprogrami

Planprogrami në vijim (Gantt Charts) ofron orarin e detajuar të projektit për implementim të Strategjisë së TI në Kosovë. Ajo përfshin kohëzgjatjen dhe sekuencën e detyrave dhe aktiviteteve sipas planit operacional si dhe prioriteteve korresponduese, përgjegjësitë dhe buxhetit. Shënimet në MS Projekt janë ruajtur në SharePoint Strategjia për TI në Kosovë

5.2.1. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 1: Politikat e Promovimit të TI-së

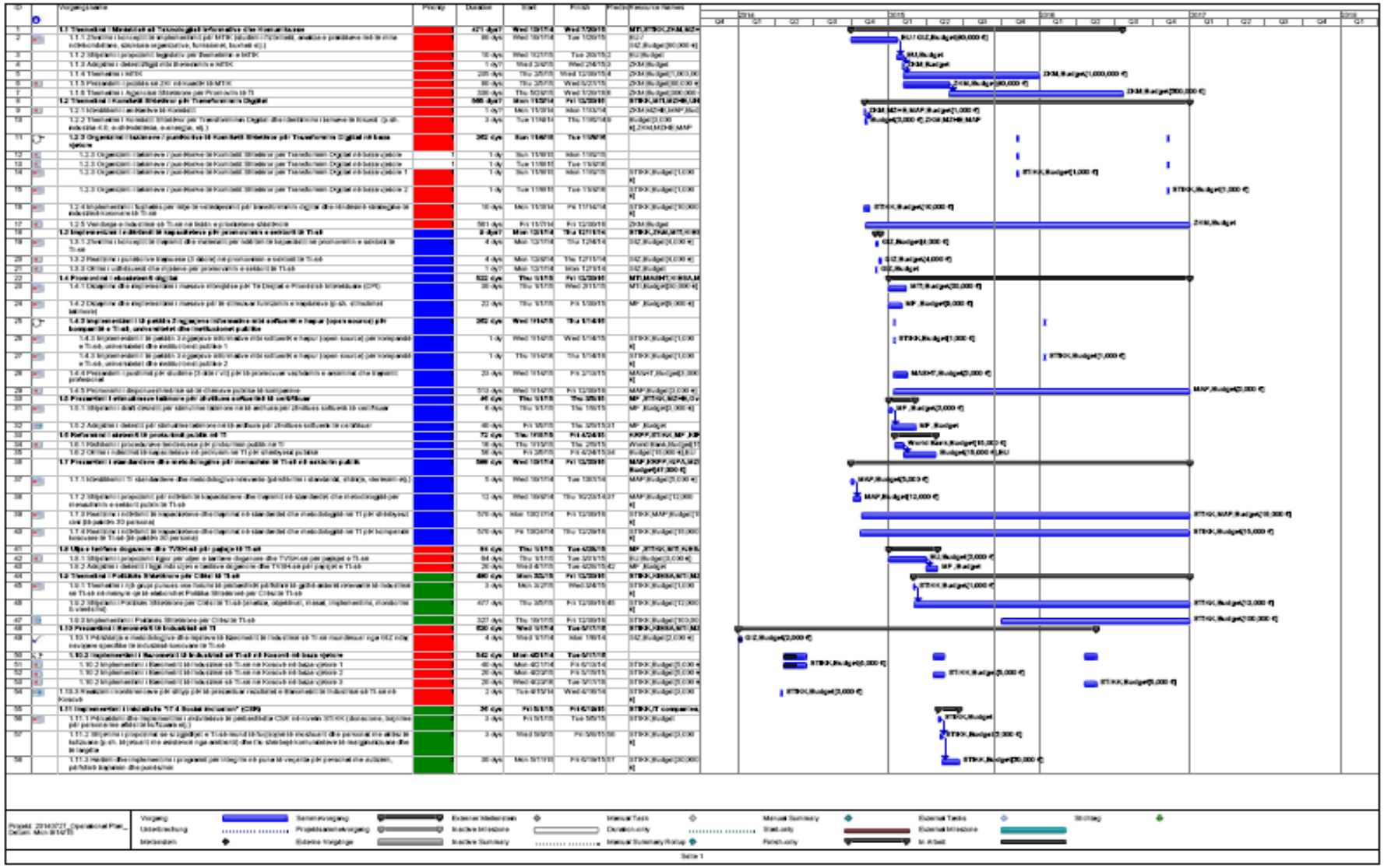

5.2.2. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 2: Cilësia e Kompanive

ID	Task Name	Priority	Duration	Start	Finish
1	2.1 Themelimi i Akademisë Trajnuese STIKK	1	783 days	Wed 1/1/14	Fri 12/30/16
2	2.1.1 Zhvillimi i koncepti për Akademinë Trajnuese STIKK	1	60 days	Wed 1/1/14	Tue 3/25/14
3	2.1.2 Implementimi i koncepti për Akademinë Trajnuese STIKK, përfshirë proceset themelore në vjen	1	200 days	Wed 3/26/14	Tue 12/30/14
4	2.1.3 Implementimi i trajnimeve teknike dhe menaxheriale	1	723 days	Wed 3/26/14	Fri 12/30/16
5	2.1.4 Implementimi i trajnimit në gjuhën gjermane në bashkëpunim me Sprachlehrzentrum Prishtina	1	260 days	Mon 11/3/14	Fri 10/30/15
6	2.1.5 Zhvillimi dhe implementimi i programit trajnim i trajnerëve (TIT) për Akademinë Trajnuese STIKK	1	260 days	Thu 1/1/15	Wed 12/30/15
7	2.1.6 Marketingu i Akademisë Trajnuese STIKK në nivel shtetëror dhe rajonal	1	351 days	Mon 10/20/14	Mon 2/22/16
8	2.1.6 Marketingu i Akademisë Trajnuese STIKK në nivel shtetëror dhe rajonal 1	1	1 day	Mon 10/20/14	Mon 10/20/14
9	2.1.6 Marketingu i Akademisë Trajnuese STIKK në nivel shtetëror dhe rajonal 2	1	1 day	Tue 10/20/15	Tue 10/20/15
10	2.1.6 Marketingu i Akademisë Trajnuese STIKK në nivel shtetëror dhe rajonal 3	1	1 day	Mon 2/22/16	Mon 2/22/16
11	2.2 Prezantimi i Programit të Ndërtimit të Kapaciteteve dhe Përzgjedhjes së Ndërmarjeve	1	545 days?	Mon 12/1/14	Fri 12/30/16
12	2.2.1 Zbatimi i Vlerësimit të nevojave me kompanitë antëare të STIKK	1	65 days	Mon 12/1/14	Fri 2/27/15
13	2.2.2 Zhvillimi i koncepti për programin e ndërtimit të kapaciteteve dhe përzgjedhjes së ndërmarjes	1	42 days	Mon 3/2/15	Tue 4/28/15
14	2.2.3 Realizimi i ngjarjeve informative mbi programin e ndërtimit të kapaciteteve të ndërmarjes dhe përzgjedhjes	1	1 day?	Fri 5/15/15	Fri 5/15/15
15	2.2.4 Implementimi i programit për ndërtimin e kapaciteteve të ndërmarjes dhe përzgjedhjes (15 kompani)	1	415 days	Mon 6/1/15	Fri 12/30/16
16	2.3 Themelimi i Forumit Shtetëror të Cilësisë së Ti-së	3	447 days?	Thu 1/1/15	Fri 9/16/16
17	2.3.1 Themelimi i Forumit Kombëtar të Cilësisë së Ti-së përmes STIKK	3	23 days	Thu 1/1/15	Mon 2/2/15
18	2.3.2 Themelimi i bashkëpunimit me institucione ndërkombëtare të menaxhmentit cilësor në Ti	3	5 days?	Wed 2/4/15	Tue 2/10/15
19	2.3.3 Organizimi i ngjarjeve informative, seminareve dhe seancave të tryezave të rrumbullakëta mbi temat e menaxhmentit cilësor në bashkëpunim të ngushtë me Akademinë Trajnuese STIKK	3	443 days?	Wed 1/7/15	Fri 9/16/16
20	2.3.3 Organizimi i ngjarjeve informative, seminareve dhe seancave të tryezave të rrumbullakëta mbi temat e menaxhmentit cilësor në bashkëpunim të ngushtë me Akademinë Trajnuese STIKK 1	1000	1 day	Wed 1/7/15	Wed 1/7/15
21	2.3.3 Organizimi i ngjarjeve informative, seminareve dhe seancave të tryezave të rrumbullakëta mbi temat e menaxhmentit cilësor në bashkëpunim të ngushtë me Akademinë Trajnuese STIKK 2	1000	1 day	Wed 4/1/15	Wed 4/1/15
22	2.3.3 Organizimi i ngjarjeve informative, seminareve dhe seancave të tryezave të rrumbullakëta mbi temat e menaxhmentit cilësor në bashkëpunim të ngushtë me Akademinë Trajnuese STIKK 3	1000	1 day	Wed 7/1/15	Wed 7/1/15
23	2.3.3 Organizimi i ngjarjeve informative, seminareve dhe seancave të tryezave të rrumbullakëta mbi temat e menaxhmentit cilësor në bashkëpunim të ngushtë me Akademinë Trajnuese STIKK 4	1000	1 day	Wed 10/7/15	Wed 10/7/15
24	2.3.3 Organizimi i ngjarjeve informative, seminareve dhe seancave të tryezave të rrumbullakëta mbi temat e menaxhmentit cilësor në bashkëpunim të ngushtë me Akademinë Trajnuese STIKK 4	3	1 day?	Mon 5/16/16	Mon 5/16/16
25	2.3.3 Organizimi i ngjarjeve informative, seminareve dhe seancave të tryezave të rrumbullakëta mbi temat e menaxhmentit cilësor në bashkëpunim të ngushtë me Akademinë Trajnuese STIKK 5	3	1 day?	Fri 9/16/16	Fri 9/16/16
26	2.4 Ofrimi i Udhëzuesit për Menaxhim të Cilësisë dhe Instrumentit për Vlerësim të Punës	2	71 days?	Tue 6/9/15	Tue 9/15/15
27	2.4.1 Shtjellimi i Udhëzuesit për Menaxhim të Cilësisë (përshtatja e versionit të pëngjitshëm)	2	5 days	Tue 6/9/15	Mon 6/15/15
28	2.4.2 Zhvillimi i Instrumentit për Vlerësim të Maturitetit (përshtatja e versionit të pëngjitshëm)	2	11 days	Tue 6/16/15	Tue 6/30/15
29	2.4.3 Prezantimi dhe shpërndarja e Udhëzuesit për Menaxhim të Cilësisë dhe Instrumentit për Vlerësim të Maturitetit te kompanitë antëare të STIKK	2	1 day?	Tue 9/15/15	Tue 9/15/15
30	2.5 Themelimi i programit për Menaxhim të Cilësisë dhe Certifikim	2	499 days?	Tue 2/3/15	Fri 12/30/16
31	2.5.1 Hartimit i programit për Menaxhim të Cilësisë dhe Certifikim të bazuar për grupime, përfshirë kriteret e përzgjedhjes, modelin e implementimit dhe skemën e mbështetjes financiare	2	15 days	Tue 2/3/15	Mon 2/23/15
32	2.5.2 Realizimi i ngjarjeve informative në bashkëpunim me Forumin Shtetëror të Cilësisë në Ti	2	1 day?	Tue 9/15/15	Tue 9/15/15
33	2.5.3 Implementimi i programit për Menaxhim të Cilësisë dhe Certifikim	2	484 days	Tue 2/24/15	Fri 12/30/16
34	2.6 Shtjellimi i udhëzuesit për financim të korporative	3	90 days?	Wed 10/1/14	Tue 1/20/15

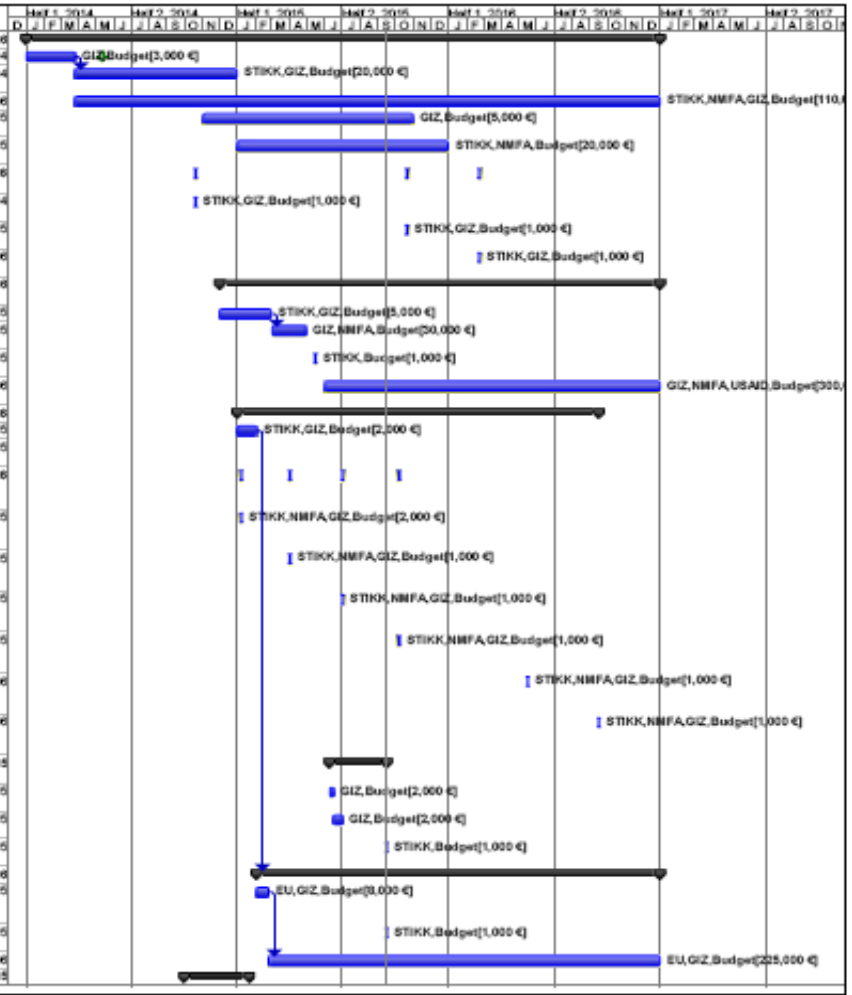

Project: 20140727_Operational Plan_P
Date: Mon 9/14/15

Task | Split | Milestone | Summary | Project Summary | External Tasks | External Milestone | Inactive Milestone | Inactive Summary | Manual Task | Duration-only | Manual Summary Rollup | Manual Summary | Start-only | Finish-only | External Tasks | External Milestone | Progress | Deadline

Page 1

5.2.3. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 3: Promovimi i Eksportit

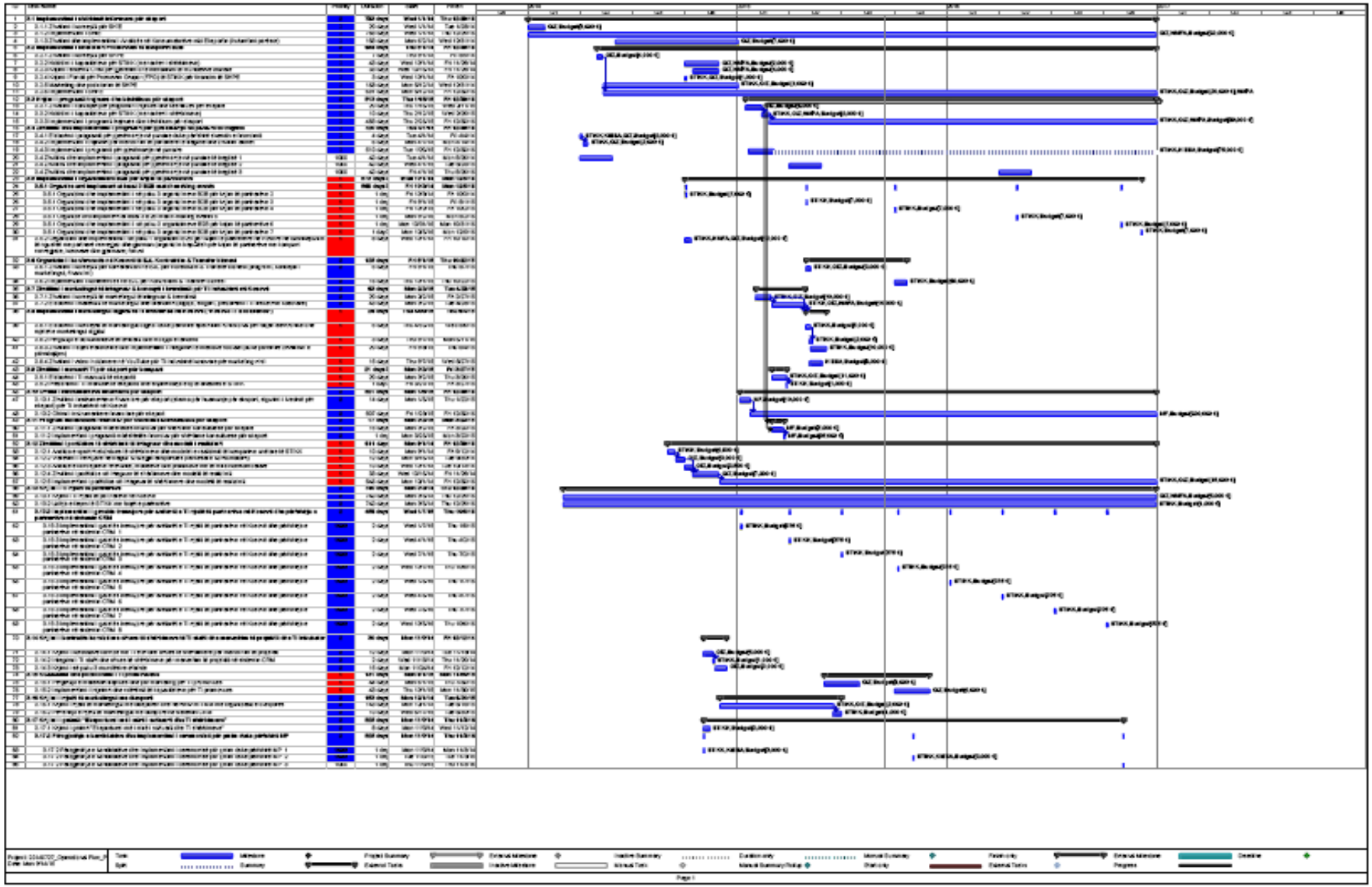

5.2.4. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 4: Zhvillimi i Tregut Vendor

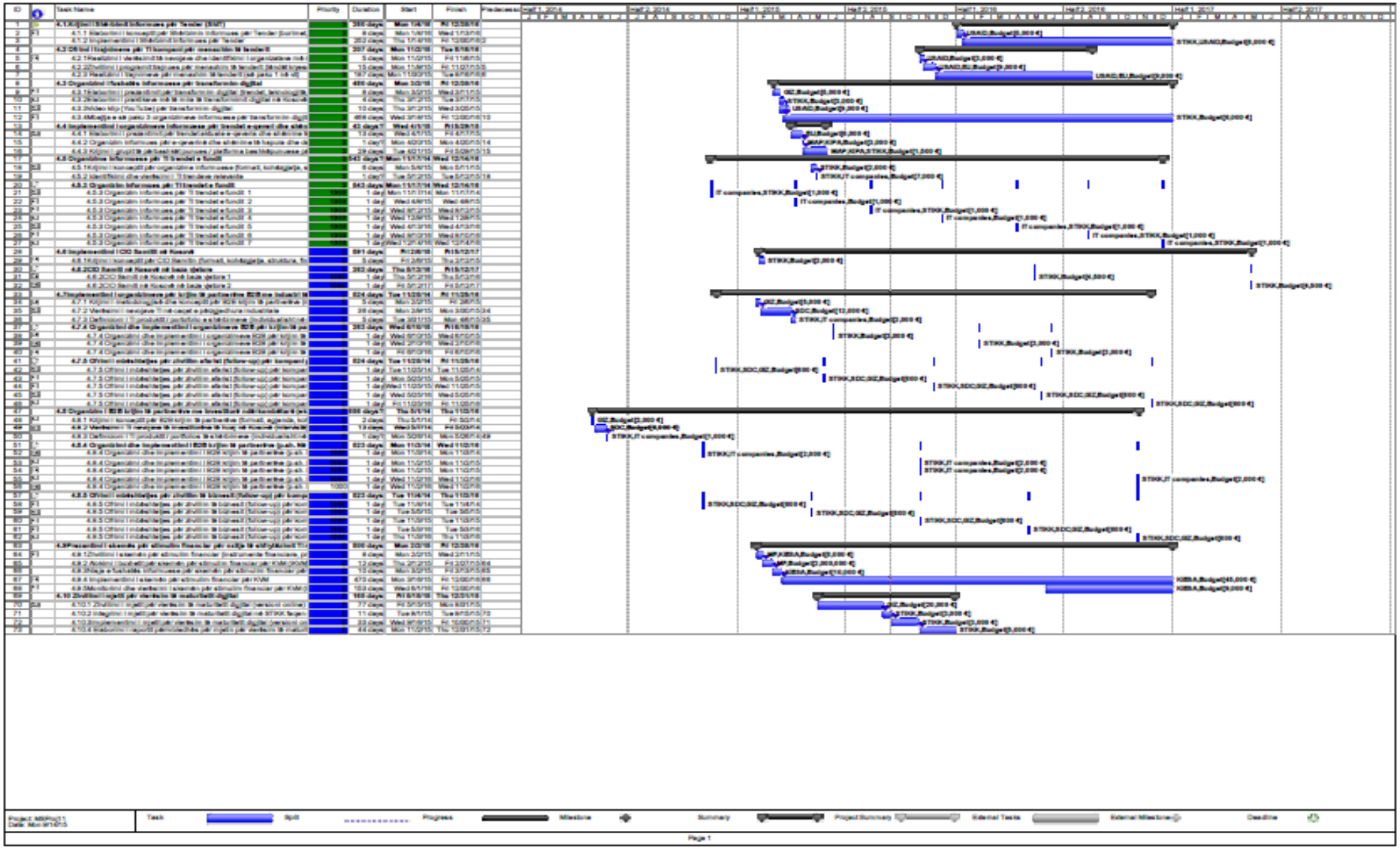

5.2.5. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 5: IT Ed Arsimimi në TI

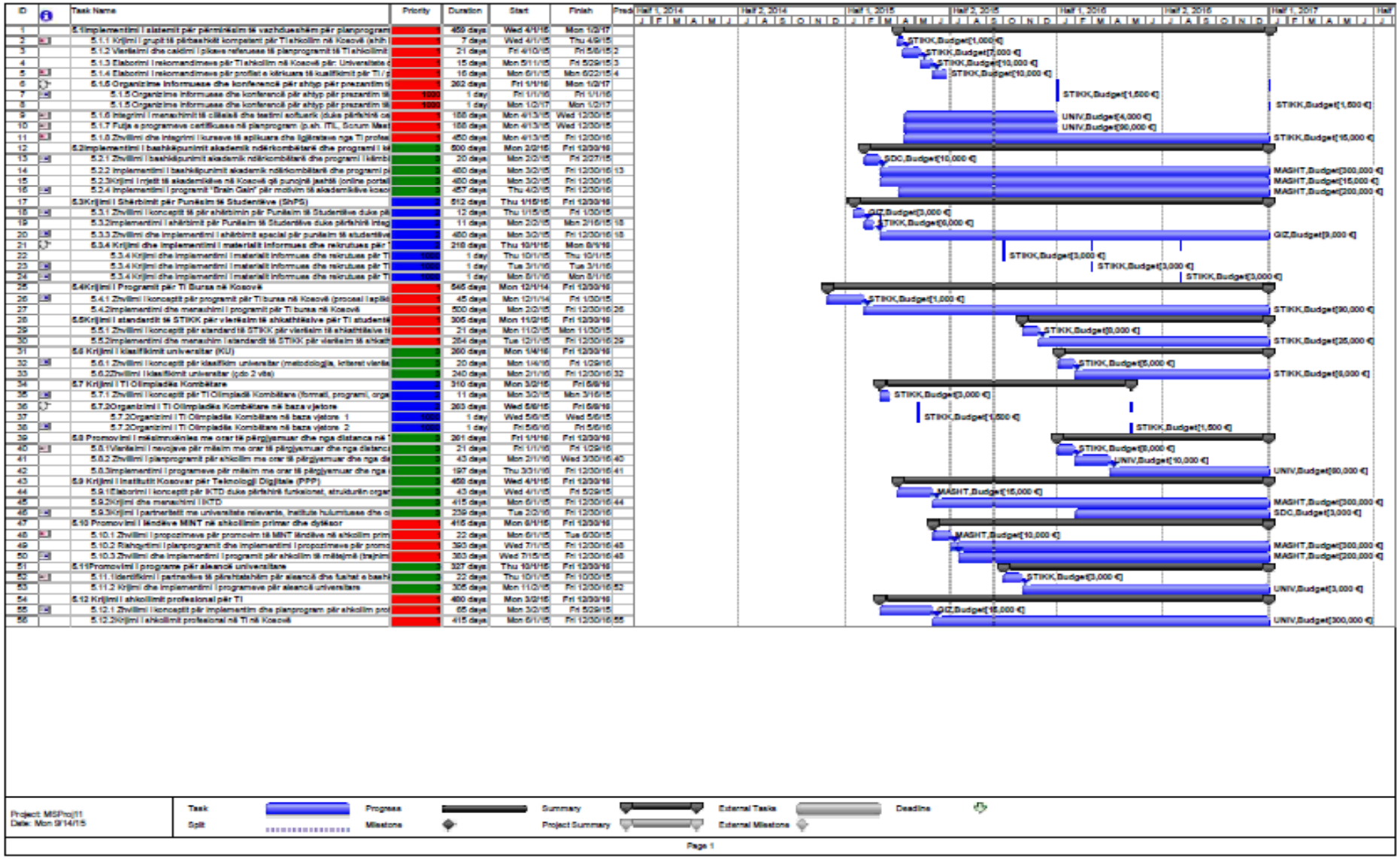

5.2.6. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 6: Grupimet dhe Bashkëpunimet në TI

ID	Task Name	Priority	Duration	Start	Finish
1	**6.1Implementimi i ndërtimit të kapaciteteve në menaxhim të TI grupit**	1	35 days	Mon 11/2/15	Fri 12/18/15
2	6.1.1Eleborimi i materialit për trajnim dhe njohëri të studimit në menaxhim të TI grupit.	1	21 days	Mon 11/2/15	Mon 11/30/15
3	6.1.2Zhvillimi i punëtorisë trajnuese (3 ditë) për menaxhim të TI grupeve për palë të përzg	1	5 days	Mon 12/7/15	Fri 12/11/15
4	6.1.3 Ofrimi i manualit dhe njëtëve për menaxhim të grupeve	1	5 days	Mon 12/14/15	Fri 12/18/15
5	**6.2 Krijimi i STIKK si një TI Grup I Përqasëmërisë**	2	500 days	Mon 2/2/15	Fri 12/30/16
6	6.2.1Zhvillimi i planit grupor të biznesit për STIKK (TI grupi i përqasëmërisë)	2	31 days	Mon 2/2/15	Mon 3/16/15
7	6.2.2Zhvillim i mëtëjshëm i strukturës organizative dhe modelit të procesit të STIKK	2	65 days	Tue 3/17/15	Mon 6/15/15
8	6.2.3 Zhvillimi dhe implementimi i portfolios të shërbimeve të STIKK (duke përfshirë integr	2	76 days	Tue 3/17/15	Tue 6/30/15
9	6.2.4 Krijimi i aplikacionit softuerik kolaborativ / grupit apo aplikacionit ECM (p.sh. Sharef	2	22 days	Tue 6/16/15	Wed 7/15/15
10	6.2.5 Krijimi i sistemit për MC dhe mbështetje certifikimin e STIKK sipas ISO 9001 apo ndë	2	404 days	Tue 6/16/15	Fri 12/30/16
11	6.2.6 Mbështetja e STIKK në zgjerimin e bazës së anëtarëve	2	393 days	Mon 2/2/15	Wed 8/3/16
12	6.2.7 Integrimi i universiteteve në STIKK si anëtarë bashkëpunëtorë	2	66 days	Tue 3/17/15	Tue 6/16/15
13	**6.3Krijimi i bordit këshillues ndërkombëtarë brenda STIKK ("Ambasador të Brendit")**	1	522 days	Wed 8/20/14	Wed 8/17/16
14	6.3.1 Zhvillimi i koncepti dhe kriteret e përzgjedhjes për bordit këshillues ndërkombëtarë	1	5 days	Mon 12/1/14	Fri 12/5/14
15	6.3.2Integrimi i bordit këshillues ndërkombëtarë në statut dhe strukturë organizative të STI	1	5 days	Mon 12/8/14	Fri 12/12/14
16	6.3.3 Identifikimi dhe caktimi i anëtarëve në bordin këshillues ndërkombëtarë	1	273 days	Mon 12/15/14	Wed 12/30/15
17	**6.3.4Organizimi i takimeve vjetore / bashkimit të bordit këshillues ndërkombëtarë**	1	522 days	Wed 8/20/14	Wed 8/17/16
18	6.3.4Organizimi i takimeve vjetore / bashkimit të bordit këshillues ndërkombëtarë 1	1000	1 day	Wed 8/20/14	Wed 8/20/14
19	6.3.4Organizimi i takimeve vjetore / bashkimit të bordit këshillues ndërkombëtarë 2	1000	1 day	Wed 8/19/15	Wed 8/19/15
20	6.3.4Organizimi i takimeve vjetore / bashkimit të bordit këshillues ndërkombëtarë 3	1000	1 day	Wed 8/17/16	Wed 8/17/16
21	**6.4 Krijimi i nën-grupeve të specializuara për marketing të synuar dhe pozicionim**	2	294 days	Fri 5/1/15	Wed 6/15/16
22	6.4.1Identifikimi i lëndëve (p.sh. Testimi softuerik) për nën-grupe të specializuara	2	21 days	Fri 5/1/15	Fri 5/29/15
23	6.4.2Eleborimi i konceptit organizativ për nën-grupe të specializuara	2	22 days	Mon 6/1/15	Tue 6/30/15
24	6.4.3Krijimi i nën-grupeve të specializuara	2	66 days	Wed 7/1/15	Wed 9/30/15
25	6.4.4Zhvillimi dhe implementimi i planit të veprimit për nën-grupe të specializuara	2	185 days	Thu 10/1/15	Wed 6/15/16
26	**6.5 Implementimi i programit për promovim të grupeve**	2	173 days	Mon 2/2/15	Wed 9/30/15
27	6.5.1 Zhvillimi i programit për promovim të grupeve	2	20 days	Mon 2/2/15	Fri 2/27/15
28	6.5.2 Implementimi i programit për promovim të grupeve	2	65 days	Mon 3/2/15	Fri 5/29/15
29	6.5.3 Adaptimi i procedurave të tenderit për të promovuar grupet / konsorciumet.	2	22 days	Tue 9/1/15	Wed 9/30/15
30	**6.6Krijimi i kërkimit të punës brenda ueb faqes të STIKK**	2	110 days	Mon 3/2/15	Fri 7/31/15
31	6.6.1Eleborimi i konceptit dhe specifikacionet e kërkesave për kërkimin e punës të STIK	2	15 days	Mon 3/2/15	Fri 3/20/15
32	6.6.2Tenderi dhe implementimi i kërkimit të punës së STIKK	2	95 days	Mon 3/23/15	Fri 7/31/15
33	**6.7Mbështetja komunitetit SBH**	2	417 days	Fri 10/10/14	Fri 5/13/16
34	**6.7.1 Mbështetja për organizim dhe implementim të Konferencës për Liri Softuerike**	2	417 days	Fri 10/10/14	Fri 5/13/16
35	6.7.1 Mbështetja për organizim dhe implementim të Konferencës për Liri Softuerike r	1000	2 days	Fri 10/10/14	Sun 10/12/14
36	6.7.1 Mbështetja për organizim dhe implementim të Konferencës për Liri Softuerike r	1000	2 days	Thu 5/14/15	Fri 5/15/15
37	6.7.1 Mbështetja për organizim dhe implementim të Konferencës për Liri Softuerike r	1000	2 days	Thu 5/12/16	Fri 5/13/16
38	6.7.2 Promote cooperation between FLOSSK and international OSS communities	2	303 days	Mon 11/3/14	Wed 12/30/15
39	**6.8 Krijimi i qendrës së përbashkët të shkathtësive në projektet e BE**	2	349 days	Tue 9/1/15	Fri 12/30/16
40	6.8.1 Zhvillimi i konceptit të qendrës së përbashkët të shkathtësive në projektet e BE-s dul	2	9 days	Tue 9/1/15	Fri 9/11/15
41	6.8.2 Implementimi dhe funksionimi i qendrës së përbashkët të shkathtësive në projektet e	2	340 days	Mon 9/14/15	Fri 12/30/16
42	**6.9Promovimi i lidhjes së grupeve ndërkombëtare**	2	720 days	Tue 4/1/14	Fri 12/30/16
43	6.9.1Identifikimi i partnerëve të përshtatshëm për bashkëpunim (TI grupe dhe asociacione	2	198 days	Tue 4/1/14	Wed 12/31/14
44	6.9.2 Krijimi i bashkëpunimit me grupe TI dhe asociacione	2	698 days	Thu 5/1/14	Fri 12/30/16
45	**6.10 Krijimi i grupeve speciale të shkathtësive për lëndë strategjike në TI**	2	436 days	Fri 5/1/15	Fri 12/30/16
46	6.10.1Zhvillimi i konceptit për GSS duke përfshirë qëllimet, strukturën dhe procedurat	2	11 days	Fri 5/1/15	Fri 5/15/15
47	6.10.2 Definimi i lëndëve për GSS	2	15 days	Mon 5/18/15	Fri 6/5/15
48	6.10.3Krijimi dhe menaxhimi i GSS	2	410 days	Mon 6/8/15	Fri 12/30/16
49	6.10.4 Organizimi i punëtorisë të ekspertëve ndërkombëtarë në lëmë të GSS (prezent	2	326 days	Fri 10/2/15	Fri 12/30/16
50	6.10.5Organizimi i lidhjes ndërkombëtare me grupe të njëjtëme apo njëte (në grupe TI, a	2	305 days	Mon 11/2/15	Fri 12/30/16

Project: MSProj11
Date: Mon 9/14/15

Task | Progress | Summary | External Tasks | Deadline
Split | Milestone | Project Summary | External Milestone

Page 1

5.2.7. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 7: Ndërmarrësia

ID	Task Name	Priority	Duration	Start	Finish	Pre
1	**7.1 Krijimi i komisionit trajnues në STIKK /ICK**	1	327 days	Thu 10/1/15	Fri 12/30/16	
2	7.1.1 Elaborimi i koncepit për komision mentorues (entitetë, procedure etj)	1	5 days	Thu 10/1/15	Wed 10/7/15	
3	7.1.2 Krijimi i komisionit mentorues në STIKK / ICK dhe mbajtja e trajnimeve për filesbet	1	7 days	Thu 10/8/15	Fri 10/16/15	2
4	7.1.3 Organizimi i derisë mujore të ndërmarrësisë me entitetë të komisionit mentorues,	1	315 days	Mon 10/19/15	Fri 12/30/16	3
5	**7.2 Mbështetja për krijimin e Financuesve (Engjëjëj Afarisë) të Biznesëve Kosovare dhe**	1	555 days	Mon 11/17/14	Fri 12/30/16	
6	7.2.1 Elaborimi i propozimit për krijimin Financuesit të Biznesëve në Kosovë dhe VC Asc	1	13 days	Mon 11/17/14	Wed 12/3/14	
7	7.2.2 Mobilizimi i partnerëve potencial dhe entiteteve për asociacion	1	20 days	Thu 12/4/14	Wed 12/31/14	6
8	7.2.3 Mbështetja për krijimin e Financuesit të Biznesëve në Kosovë dhe VC Asociacionit	1	107 days	Thu 1/1/15	Fri 5/29/15	7
9	7.2.4 Krijimi i lidhjes ndërkombëtare për Financuesit e Biznesëve në Kosovë dhe VC Asc	1	415 days	Mon 6/1/15	Fri 12/30/16	8
10	**7.3 Organizimi i takimeve B2B ndërmjet investitorëve dhe ndërmarrësve të TI në nivel k**	1	679 days	Mon 3/2/15	Thu 10/5/17	
11	7.3.1 Ofrimi i trajnimeve përgatitore për filesbet në TI / ndërmarrës që marrin pjesë në I	1	44 days	Mon 3/2/15	Thu 4/30/15	
12	**7.3.2 Realizimi i së paku 3 takimeve B2B ndërmjet investitorëve dhe ndërmarrësve**	1	526 days	Thu 10/1/15	Thu 10/5/17	
13	7.3.2 Realizimi i së paku 3 takimeve B2B ndërmjet investitorëve dhe ndërmarrësve t	1	2 days	Thu 10/1/15	Fri 10/2/15	
14	7.3.2 Realizimi i së paku 3 takimeve B2B ndërmjet investitorëve dhe ndërmarrësve t	1	2 days	Thu 10/8/16	Fri 10/7/16	
15	7.3.2 Realizimi i së paku 3 takimeve B2B ndërmjet investitorëve dhe ndërmarrësve t	1	1 day	Thu 10/5/17	Thu 10/5/17	
16	**7.4 Zhvillimi i koncepit për konferencën VC4IT (programi, financimi, pjesëmarrësit, log**	1	143 days	Thu 10/15/15	Mon 5/2/16	
17	7.4.1 Zhvillimi i koncepit për konferencën VC4IT (programi, financimi, pjesëmarrësit, log	1	17 days	Thu 10/15/15	Fri 11/6/15	
18	7.4.2 Organizimi i konferencës ndërkombëtare VC4IT në Kosovë	1	126 days	Mon 11/9/15	Mon 5/2/16	17
19	**7.5 Krijimi i shërbimit për këshillim të specializuar dhe trajnim për ndërmarrës dhe files**	2	458 days?	Wed 4/1/15	Fri 12/30/16	
20	7.5.1 Vlerësimi i nevojave me ICK dhe kompanitë entitete (inkubatori) (p.sh. Përmes inte	2	13 days	Wed 4/1/15	Fri 4/17/15	
21	7.5.2 Zhvillimi i koncepit për shërbimet për këshillim të specializuar dhe trajnim për ndër	2	23 days	Mon 4/20/15	Wed 5/20/15	20
22	7.5.3 Zhvillimi i skemës për mbështetje financiare për shërbime për këshillim të speciali	2	7 days	Thu 5/21/15	Fri 5/29/15	21
23	7.5.4 Krijimi i grupit të këshilluesve dhe trajnuesve të përshtatshëm (shih Detyrën 7.1 Ko	2	52 days	Thu 5/21/15	Fri 7/31/15	21
24	7.5.5 Organizime informuese për shërbime për këshillim të specializuar për ndërmarrës	2	1 day?	Tue 9/1/15	Tue 9/1/15	
25	7.5.6 Implementimi i shërbimit për këshillim të specializuar për ndërmarrës dhe filesbet	2	348 days	Wed 9/2/15	Fri 12/30/16	21,
26	**7.6 Krijimi i Çmimit për Ndërmarrësi në TI ("DigitalOne")**	1	266 days	Fri 5/1/15	Fri 5/6/16	
27	7.6.1 Definimi i kriteresve përzgjedhëse për Çmimin për Ndërmarrësi në TI	1	3 days	Fri 5/1/15	Tue 5/5/15	
28	**7.6.2 Krijimi i çmimit për ndërmarrësi në TI dhe mbajtja e ceremonisë vjetore për ç**	1	265 days	Mon 5/4/15	Fri 5/6/16	
29	7.6.2 Krijimi i çmimit për ndërmarrësi në TI dhe mbajtja e ceremonisë vjetore për ç	1000	3 days	Mon 5/4/15	Wed 5/6/15	
30	7.6.2 Krijimi i çmimit për ndërmarrësi në TI dhe mbajtja e ceremonisë vjetore për ç	1000	3 days	Wed 5/4/16	Fri 5/6/16	
31	**7.7 Krijimi i fondit për film me teknologji të lart (PPP)**	1	415 days	Mon 6/1/15	Fri 12/30/16	
32	7.7.1 Elaborimi i biznes planit dhe analiza e realizueshmërisë për fondin për film me tek	1	77 days	Mon 6/1/15	Tue 9/15/15	
33	7.7.2 Krijimi dhe operimi i fondit për film me teknologji të lart	1	338 days	Wed 9/16/15	Fri 12/30/16	32
34	**7.8 Krijimi i programit TI ndërmarrësia në shkollë**	1	327 days	Thu 10/1/15	Fri 12/30/16	
35	7.8.1 Zhvillimi i programit për ndërmarrësi në TI në shkollë duke përfshirë biznes plenin,	2	22 days	Thu 10/1/15	Fri 10/30/15	
36	7.8.2 Implementimi i programit për ndërmarrësi në TI në shkollë	2	305 days	Mon 11/2/15	Fri 12/30/16	35
37	**7.9 Krijimi i lidhjes ndërkombëtare dhe sponzorimet për ICK**	1	609 days	Tue 9/2/14	Fri 12/30/16	
38	7.9.1 Identifikimi i partnerëve të përshtatshëm për bashkëpunim për ICK në fragje strateg	1	21 days	Tue 9/2/14	Tue 9/30/14	
39	7.9.2 Krijimi i lidhjes ndërkombëtare për ICK me inkubator dhe qendra për inovacion ngj	1	588 days	Wed 10/1/14	Fri 12/30/16	38
40	7.9.3 Zhvillimi dhe implementimi i programit ndërkombëtërë për sponzorim për ICK	1	450 days	Mon 4/13/15	Fri 12/30/16	
41	**7.10 Promote university-based IT start-ups**	2	415 days	Mon 6/1/15	Fri 12/30/16	
42	7.10.1 Zhillimi i programit për promovimin e start-ups-eve universiter të TI	2	22 days	Mon 6/1/15	Tue 6/30/15	
43	7.10.2 Implementimi i programit për promovimin e start-ups-eve universiter të TI	2	349 days	Tue 9/1/15	Fri 12/30/16	42

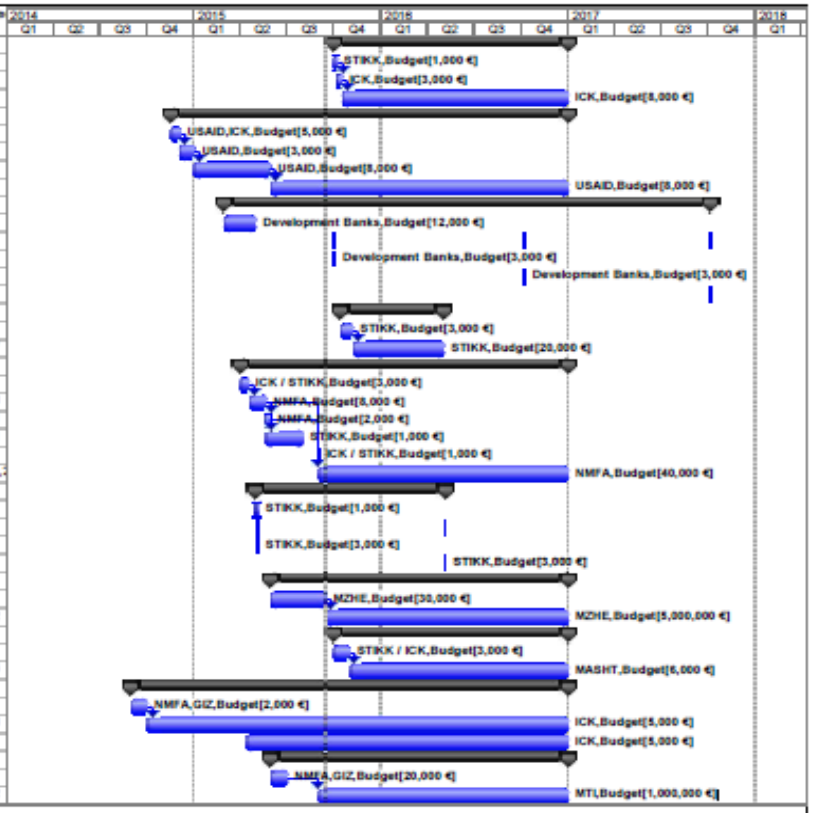

Project: MSProj11
Date: Mon 9/14/15

Task | Progress | Summary | External Tasks | Deadline
Split | Milestone | Project Summary | External Milestone

Page 1

5.2.8. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 8: Inovacioni dhe Aplikimi i Kërkimit e Zhvillimit

ID	Task Name	Priority	Duration	Start
1	**8.1 Organizime informuese për programin Horizon 2020 (TI)**	1	**533 days**	**Thu 3/13/14**
2	8.1.1 Analizimi i dokumenteve për Horizon 2020 (ICT fokusi) dhe elaborim i materialit informues për i	1	11 days	Thu 3/13/14
3	**8.1.2 Realizimi i së paku 3 organizimeve informuese për Horizon 2020 për industrinë kosovare**	1	**525 days**	**Thu 3/27/14**
4	8.1.2 Realizimi i së paku 3 organizimeve informuese për Horizon 2020 për industrinë kosovare r	1	1 day	Thu 3/27/14
5	8.1.2 Realizimi i së paku 3 organizimeve informuese për Horizon 2020 për industrinë kosovare r	1	1 day	Fri 3/27/15
6	8.1.2 Realizimi i së paku 3 organizimeve informuese për Horizon 2020 për industrinë kosovare r	1	1 day	Sun 3/27/16
7	**8.2 Krijimi i kapitalizimit të patentëve, licencave dhe shpenzimet e zhvillimit**	2	**131 days**	**Fri 1/15/16**
8	8.2.1 Analizimi i praktikave më të mira dhe standardeve dhe elaborim i propozimeve për krijim të kapi	2	43 days	Fri 1/15/16
9	8.2.2 Aprovimi i ndryshimit për krijimin e kapitalizimit të patentëve, licencave dhe shpenzimeve për zh	2	88 days	Wed 3/16/16
10	**8.3 Krijimi i stimulimit tatimor për investime në inovacion dhe H&Zh**	1	**131 days**	**Fri 5/1/15**
11	8.3.1 Analiza e praktikave më të mira ndërkombëtare dhe elaborim i propozimit për dekretim për krij	1	43 days	Fri 5/1/15
12	8.3.2 Aprovimi i dekretit për krijim të stimulimit tatimor për investime përmes inovacionit dhe H&ZH	1	88 days	Wed 7/1/15
13	**8.4 Krijimi i sistemit të inovacionit të hapur për industrinë e TI në Kosovë**	3	**435 days**	**Mon 2/2/15**
14	**8.4.1 Zhvillimi dhe implementimi i së paku 3 trajnimeve për inovacion të hapur (metodat, mjete**	3	**263 days**	**Tue 9/1/15**
15	8.4.1 Zhvillimi dhe implementimi i së paku 3 trajnimeve për inovacion të hapur (metodat, mjetet, p	3	19 days	Tue 9/1/15
16	8.4.1 Zhvillimi dhe implementimi i së paku 3 trajnimeve për inovacion të hapur (metodat, mjetet, p	3	1 day	Mon 9/28/15
17	8.4.1 Zhvillimi dhe implementimi i së paku 3 trajnimeve për inovacion të hapur (metodat, mjetet, p	3	1 day	Fri 4/1/16
18	8.4.1 Zhvillimi dhe implementimi i së paku 3 trajnimeve për inovacion të hapur (metodat, mjetet, p	3	1 day	Thu 9/1/16
19	8.4.2 Zhvillimi dhe implementimi i platformës së inovacionit të hapur (web solucioni) për promovim të i	3	42 days	Mon 2/2/15
20	**8.4.3 Organizime për inovacion të hapur (organizime informuese) me prezantime, biseda me e**	3	**263 days**	**Tue 9/22/15**
21	8.4.3 Organizime për inovacion të hapur (organizime informuese) me prezantime, biseda me ek	3	1 day	Tue 9/22/15
22	8.4.3 Organizime për inovacion të hapur (organizime informuese) me prezantime, biseda me ek	3	1 day	Thu 9/22/16
23	**8.4.4 Organizimi i KosICT Innovation Hackathon në baza vjetore (fokusi në platforma specifike**	3	**265 days**	**Mon 9/28/15**
24	8.4.4 Organizimi i KosICT Innovation Hackathon në baza vjetore (fokusi në platforma specifike (	3	5 days	Mon 9/28/15
25	8.4.4 Organizimi i KosICT Innovation Hackathon në baza vjetore (fokusi në platforma specifike (	3	5 days	Mon 9/28/16
26	**8.5 Krijimi i programit për inovacion në TI dhe H&ZH**	1	**524 days**	**Wed 9/9/15**
27	8.5.1 Elaborimi i koncepitit për programin për inovacion në TI dhe H&ZH duke përfshirë procedurat, k	1	22 days	Thu 10/1/15
28	**8.5.2 Organizime informuese për programin për inovacion në TI dhe H&ZH (së paku 3 organizi**	1	**524 days**	**Wed 9/9/15**
29	8.5.2 Organizime informuese për programin për inovacion në TI dhe H&ZH (së paku 3 organizim	1	1 day	Wed 9/9/15
30	8.5.2 Organizime informuese për programin për inovacion në TI dhe H&ZH (së paku 3 organizim	1	1 day	Mon 9/2/16
31	8.5.2 Organizime informuese për programin për inovacion në TI dhe H&ZH (së paku 3 organizim	1	1 day	Fri 9/9/16
32	8.5.2 Organizime informuese për programin për inovacion në TI dhe H&ZH (së paku 3 organizim	1	1 day	Mon 9/11/17
33	8.5.3 Implementimi i programit për inovacion në TI dhe H&ZH	1	251 days	Fri 1/15/16
34	**8.6 Krijimi i Qendrave të Shkathtësive për H&ZH të aplikuar në lëndë strategjike në TI**	2	**393 days**	**Wed 7/1/15**
35	8.6.1 Zhvillimi i propozimit për krijim të qendrave të shkathtësive për H&ZH të aplikuar në lëndë strate	2	44 days	Wed 7/1/15
36	8.6.2 Definimi i fokusit / lëndëve për hulumtim për Qendrat e Shkathtësive	2	44 days	Tue 9/1/15
37	8.6.3 Krijimi dhe menaxhimi i Qendrave të Shkathtësive për H&ZH të aplikuar duke përfshirë Living La	2	305 days	Mon 11/2/15
38	8.6.4 Organizimi i lidhjes ndërkombëtare për institucione me hulumtime të njëjtëme për të siguruar k	2	348 days	Wed 9/2/15
39	**8.7 Krijimi i tryezave të tregtarëve**	2	**264 days**	**Wed 4/1/15**
40	8.7.1 Zhvillimi i koncepitit për tryeza me tregtarë duke përfshirë përzgjedhjen e pjesëmarrësve dhe lë	2	5 days	Wed 4/1/15
41	**8.7.2 Realizimi i tryezave me tregtarë**	2	**263 days**	**Thu 4/2/15**
42	8.7.2 Realizimi i tryezave me tregtarë 1	2	1 day	Thu 4/2/15
43	8.7.2 Realizimi i tryezave me tregtarë 2	2	1 day	Fri 10/2/15
44	8.7.2 Realizimi i tryezave me tregtarë 3	2	1 day	Mon 4/4/16

Project: MSProj11
Date: Mon 9/14/15

Task | Split | Progress | Milestone | Summary | Project Summary | External Tasks | External Milestone | Deadline

Page 1

5.2.9. Planprogrami i Shtyllës Strategjike 9: Promovimi i Investimeve

ID	Task Name	Priority	Duration	Start	Finish	Pred
1	**9.1 Shtjellimi i materialit të marketingut specifik për TI (promovim i investimeve)**	2	**75 days**	**Mon 11/17/14**	**Fri 2/27/15**	
2	9.1.1 Elaborimi i prezantimit për mundësi investimi në TI industri në Kosovë	2	55 days	Mon 11/17/14	Fri 1/30/15	
3	9.1.2 Hartimi i broshurës për TI industri në Kosovë duke përfshirë mundësitë për inve	2	40 days	Mon 1/5/15	Fri 2/27/15	
4	**9.2 Zhvillimi i sektorit të veçantë për informacion mbi industrinë kosovare të teknolo**	1	**109 days**	**Fri 5/1/15**	**Wed 9/30/15**	
5	9.2.1 Krijimi dhe integrimi i pjesës me informata speciale për industrinë ICT në Kosov	1	11 days	Fri 5/1/15	Fri 5/15/15	
6	9.2.2 Krijimi i lidhjes me ueb faqe relevante dhe partnerë (p.sh. Ueb faqja e TI industri	1	98 days	Mon 5/18/15	Wed 9/30/15	5
7	**9.3 Prezantimi i skemës së nxitjes për investime direkte të huaja në industrinë kosov**	1	**512 days**	**Thu 1/15/15**	**Fri 12/30/16**	
8	9.3.1 Krijimi i pikave referuese ndërkombëtare (dhe në veçanti rajonale) dhe identifiki	1	32 days	Thu 1/15/15	Fri 2/27/15	
9	9.3.2 Zhvillimi i skemës stimuluese për promovim të IHD në industrinë TI në Kosovë di	1	65 days	Mon 3/2/15	Fri 5/29/15	8
10	9.3.3 Implementimi i skemës stimuluese për promovim të IHD në industrinë TI në Kos	1	415 days	Mon 6/1/15	Fri 12/30/16	9
11	**9.4 Angazhimi i menaxherit kyç të llogarive për industrinë e TI-së në KIESA**	1	**85 days**	**Mon 12/1/14**	**Fri 3/27/15**	
12	9.4.1 Elaborimi i përshkrimit të punës për menaxherin e llogarisë kryesore.	1	5 days	Mon 12/1/14	Fri 12/5/14	
13	9.4.2 Pëlzgjedhja dhe angazhimi i menaxherit të llogarisë kryesore për industrinë TI n	1	60 days	Mon 12/8/14	Fri 2/27/15	12
14	9.4.3 Ofrimi i trajnimit menaxherit të llogarisë kryesore në industrinë TI në Kosovë (së	1	20 days	Mon 3/2/15	Fri 3/27/15	13
15	**9.5 Realizimi i aktiviteteve të specializuara për marketing dhe marrëdhënie me publik**	2	**460 days**	**Mon 3/2/15**	**Fri 12/30/16**	
16	9.5.1 Elaborimi dhe publikimi i artikujve në raporte për industrinë TI në Kosovë (mund	2	460 days	Mon 3/2/15	Fri 12/30/16	
17	**9.5.2 Organizime informuese për industrinë TI në Kosovë në tregjet e synuara**	2	**440 days**	**Tue 3/3/15**	**Mon 11/7/16**	
18	9.5.2 Organizime informuese për industrinë TI në Kosovë në tregjet e synuara 1	2	3 days	Tue 3/3/15	Thu 3/5/15	
19	9.5.2 Organizime informuese për industrinë TI në Kosovë në tregjet e synuara 2	2	3 days	Fri 7/3/15	Tue 7/7/15	
20	9.5.2 Organizime informuese për industrinë TI në Kosovë në tregjet e synuara 3	2	3 days	Tue 11/3/15	Thu 11/5/15	
21	9.5.2 Organizime informuese për industrinë TI në Kosovë në tregjet e synuara 4	2	3 days	Thu 3/3/16	Mon 3/7/16	
22	9.5.2 Organizime informuese për industrinë TI në Kosovë në tregjet e synuara 5	2	3 days	Thu 11/3/16	Mon 11/7/16	
23	**9.6 Krijimi i Parkut të Teknologjisë Digitale**	1	**520 days**	**Mon 1/5/15**	**Fri 12/30/16**	
24	9.6.1 Pëlshtatja e ligjit për Zonë të Lirë Ekonomike duke përfshirë skemën stimuluese	1	60 days	Mon 1/5/15	Fri 3/27/15	
25	9.6.2 Elaborimi i analizës së realizueshmërisë dhe koncepti i Parkut të Teknologjisë D	1	108 days	Wed 4/1/15	Fri 8/28/15	24
26	9.6.3 Krijimi i Parkut të Teknologjisë Digitale	1	349 days	Tue 9/1/15	Fri 12/30/16	25

Project: MSProj11
Date: Mon 9/14/15

Task | Split | Progress | Milestone | Summary | Project Summary | External Tasks | External Milestone | Deadline

Page 1

5.3. Struktura organizative

Edhe një sfidë tjetër e rëndësishme lidhur me implementimin e Strategjisë së TI në Kosovë është krijimi i strukturës së përshtatshme organizative e cila ndihmon bashkëpunimin efektiv dhe koordinimin ndërmjet palëve të interesit.

Implementimi i Strategjisë TI në Kosovë kërkon një ambient me palë të interesit e cila më së miri përshkruhet si një heliks i trefishtë i "zgjeruar" duke përfshirë akterët nga industria e TI (sektori privat), institucionet shtetërore, akademitë si dhe organizatat donatore:

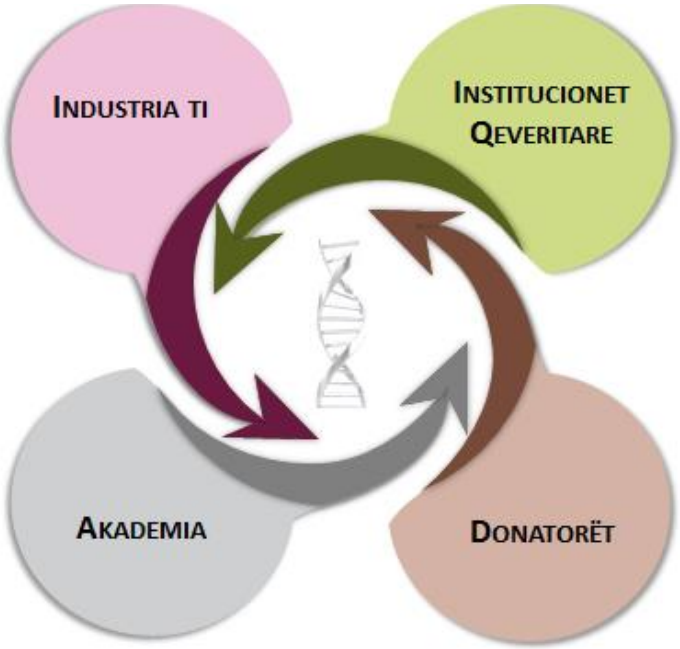

Figura 39: Palët e interest dhe helik I trefishtë i "zgjeruar"

Për të mundësuar implementim efektiv të strategjisë, nevojitet një strukturë organizative e cila përfshin të gjitha palët e lartpërmendura të interesit dhe koordinon përpjekjet e përbashkëta drejt promovimit të industrisë së TI në Kosovë dhe arritjen e vizionit dhe qëllimit të strategjisë. Definimi i një strukture të tillë organizative është posaçërisht e vështirë pasi që palët e interesit janë ligjërisht të varur dhe kanë struktura të ndryshme, mundësi, resurse dhe kulturë organizative. Ndryshe nga kompania apo ministria, nuk ka njësi qendrore apo hierarki.

Prandaj, nevojitet një formë inovative e organizmit e cila mundëson implementimin e strategjisë kolaborative në një ambient me shumë palë interesi dhe e cila është përtej strukturës tradicionale apo burokratike organizative të bazuar në kontroll apo hierarki. Njëkohësisht, struktura organizative duhet të pasqyroj strategjinë dhe parimet e veta, qëllimet dhe masat ("struktura përcjell strategjinë"). Duke pas parasysh dinamikën e industrisë së TI, ajo gjithashtu ka nevojë të ndihmojë përshtatshmërinë fleksibile ndaj kushteve ndryshuese të tregut si dhe mbikëqyrje efektive dhe vendimmarrje.

Duke pas parasysh vështrimet e lartpërmendura, grupi punues definon organizatën e orientuar në rrjet për implementim të Strategjisë së TI në Kosovë. Një formë e tillë e organizimit në mënyrë të drejtpërdrejtë angazhon të gjitha palët relevante të interesit nga industria e TI në Kosovë dhe bazohet në bashkëpunim vullnetarë përmes koordinimit multilateral nga komisioni i përbashkët drejtues. Skema në vijim bën përmbledhjen e strukturës së propozuar organizative:

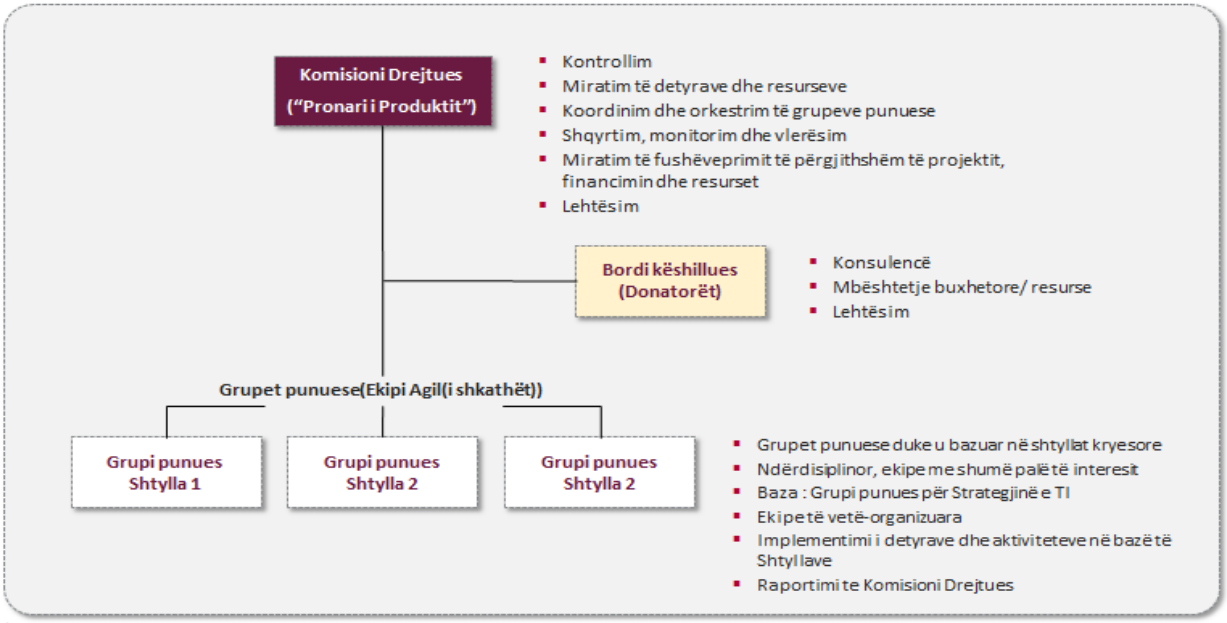

Figura 40: Struktura organizative për implementimin e Strategjisë së Kosovës për TI

Siç është vërejtur më lart, **komisioni drejtues** është përgjegjës për tërë menaxhimin dhe koordinim e implementimit të strategjisë dhe gjithashtu miraton detyrat dhe resurset sipas planit operacional. Ai bënë orkestrimin e grupeve të ndryshme punuese dhe bën mbikëqyrjen e implementimit të strategjisë.

Për secilin nga 9 shtyllat strategjike, do të krijohen **grupet punuese** përgjegjëse për implementim të detyrave korresponduese apo pakove të punës. Këto grupe punuese janë ekipe që menaxhohen vet që i raportojnë drejtpërdrejtë komisionit drejtues. Në rast se grupi punues nuk mund të përmbush detyrat për shkak të resurseve apo kapaciteteve të papërshtatshme, ato mund të kenë ndihmën e konsulentëve përmes organizatës donatore.

Gjithashtu, **bordi këshillues** do të ofroj mbështetje shtesë lidhur me këshillim, resurse dhe njohuri nga jashtë. Bordi këshillues do të jetë posaçërisht i rëndësishëm lidhur me koordinimin e mbështetjes nga donatori në bashkëpunim të ngushtë me komisionin drejtues.

Në tabelën në vijim, grupet punuese strategjike kanë definuar anëtarët (palët e interesit dhe institucionet) të njësive të lartpërmendura organizative. Përfaqësues korrespondues të secilës palë të interesit / institucion do të definohen me rastin e fillimit të implementimit të Strategjisë së TI në Kosovë.

Njësia Organizative	Anëtarët dhe Stafi
Komisioni Drejtues ("Pronari i Produktit")	STIKK, MED, MTI, Universiteti Publik, Universiteti Privat, Organizatat Donatore
Bordi Këshillues	Universitetet, ICK, MF, ASHI, ZKM, MASHT, OEK, AmCham, OEGJ, Organizatat Donatore,
Grupet Punuese (Ekipi i Shkathët)	
Grupi Punues 1: Politika për Promovim të TI	STIKK, ZKM, MF, MTI, ASHI, USAID
Grupi Punues 2: Përsosmëria e Kompanisë dhe Cilësia	STIKK, MF, Donatorët, CBC
Grupi Punues 3: Promovimi i Eksportit	STIKK, KIESA, MF, Donatorët

Njësia Organizative	Anëtarët dhe Stafi
Grupi Punues 4: Zhvillimi i Tregut Vendor	STIKK, ASHI, KIESA
Grupi Punues 5: Shkollimi në TI	MASHT, STIKK, UP, UBT, Kolexhi Universum, Universiteti Riinvest
Grupi Punues 6: Grupet TI Clusters & Bashkëpunimi	STIKK, Donatorët, KIESA
Grupi Punues 7: Ndërmarrësia	ICK, KIESA, Donatorët
Grupi Punues 8: Inovacioni & H&ZH i aplikuar	ICK, MASHT, STIKK, MF, FIEK
Grupi Punues 9: Promovimi i Investimit	KIESA, MF, MTI

Siç mund të shihet nga lista më lart, të gjithë anëtarët e grupeve punuese strategjike janë integruar në një strukturë organizative dhe me këtë është siguruar konsistenca personale përmes tërë ciklit për zhvillim dhe implementim të strategjisë së përgjithshme. Prandaj, palët e interesit të cilët tashmë janë angazhuar në zhvillim të Strategjisë së TI në Kosovë gjithashtu do të marrin pjesë në implementim.

Në këtë kontekst, vlen të përmendet që STIKK do të ketë rolin kryesor brenda strukturës organizative dhe do të ofroj platformën qendrore për menaxhim dhe koordinim të implementimit të Strategjisë së TI në Kosovë në bashkëpunim të ngushtë me palët tjera të interesit.

Në të vërtetë, **STIKK do të shërbejë si "integrues i sistemit" për implementim të strategjisë.** STIKK paraqet grupin e synuar aktual të strategjisë dmth ndërmarrjet e TI në Kosovë. Gjithashtu, ajo ka strukturë organizative të themeluar mirë dhe efektive me staf cilësor si dhe infrastrukturë të shkëlqyeshme duke përfshirë hapësirën për zyra, dhoma për konferenca, objekte për trajnim dhe TI.

Për të ngritur edhe më tej efektivitetin organizativ dhe operacional të STIKK, ajo do të shndërrohet një grup TI dhe me këtë të mundësoj integrim më të përafërt të palëve kryesore të interesit siç janë universitetet. Një strukturë e tillë grupore do të mundësoj STIKK të implementoj masat e përzgjedhura mbështetëse të strategjisë së TI si shërbime grupore të specializuara për industrinë e TI në Kosovë (p.sh. STIKK Education, shërbimet mbështetëse të orientuara në eksport etj). Një përfitim tjetër nga shfrytëzimi i STIKK si integrues i sistemit brenda strukturës organizative rrjedh nga fakti që ndryshe nga ministritë apo agjencitë publike, ajo është më pak e prekur nga ndikimi politik dhe riorganizimi.

Qasja e shpejtë e strategjisë (shih kapitullin 2) është drejtpërdrejtë e pasqyruar në strukturën organizative përmes kornizës së ekipit të shkathët të bazuar në Scrum. Siç është paraqitur në tabelë më lart, struktura organizative paraqet disa elemente të shkathëta që do të përshkruhen në diagramin vijues duke përfshirë pronarin e projektit (komisioni drejtues) dhe ekipet e shkathëta apo grupet punuese me menaxher të tyre / menaxher të shkathët dhe anëtarë të ekipeve:

Pronari i produktit (komisioni drejtues):

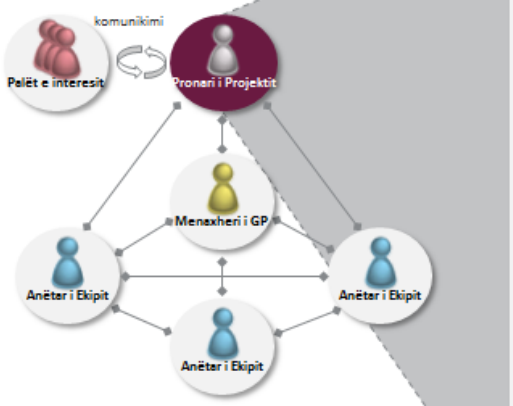

Roli

- Komision Drejtues
- "klient i brendshëm"
- Përfaqësuesit e palëve të interesit

Detyrat

- Menaxhim të palëve të interesit
- Përgjegjës për vizionin dhe qëllimet
- Miratim të detyrave dhe resurseve
- Koordinim dhe Orkestrim të grupeve punuese (ekipet e shkathëta)
- Kontrollim
- Shqyrtim, monitorim dhe vlerësim
- Miratim të fushëveprimit të përgjithshëm të projektit, financimin dhe resurset
- Lehtësim
- Miratim të rezultateve dhe dërgesave ("e përfunduar")
- Komunikim për publikun

Menaxheri i Grupit Punues / menaxheri agil:

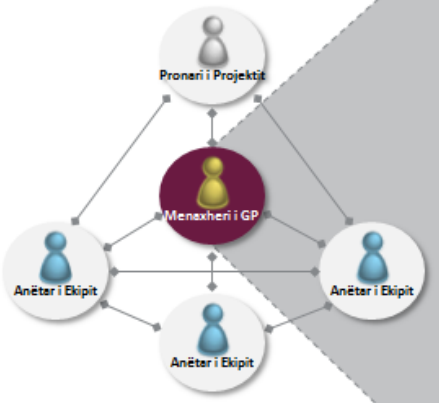

Roli

- Përfaqësuesi i palëve të interesit me përvojë / interes në një shtyllë specifike (p.sh Edukim në TI, promovim të eksportit, etj.)
- Person me përvojë në menaxhim të projektit dhe udhëheqje
- Anëtar i Grupit Punues të Strategjisë së TI (?)

Detyrat

- Menaxhim të Grupit Punues
- Lehtësim të takimeve
- Koordinon zbatimin e detyrave/PP
- Raportim te Komisioni Drejtues
- Përfshirje të vazhdueshme të palëve relevante të interesit

Anëtarët e ekipit agil:

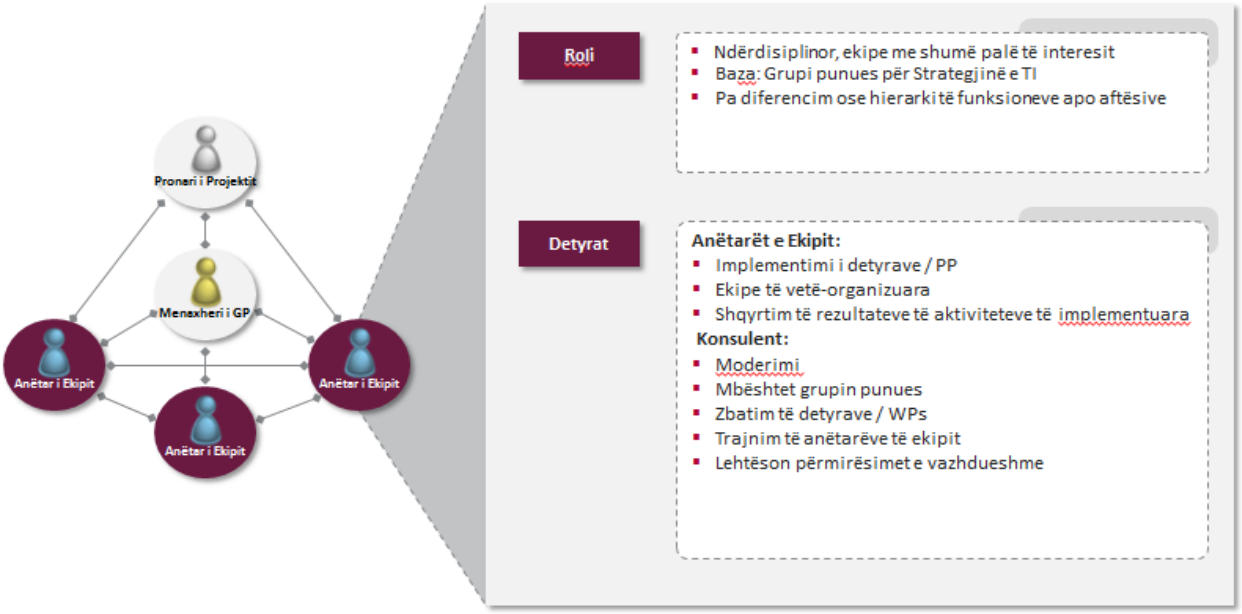

Figura 41: Struktura organizative dhe korniza e ekipit Agil bazuar në Scrum

Efektiviteti i këtyre ekipeve punuese i atribuohet një ekipi të vogël shumëdisiplinor dhe bashkëpunimi të ngushtë në cikël të përsëritshëm (sprint). Përfitimi konkret nga struktura e tillë organizative përshinë:

- Bashkëpunimin efektiv dhe koordinim përmes definimit të detyrave të përbashkëta dhe caktim të prioriteteve (planifikimi i sprintit) si dhe takime të rregullta për të koordinuar detyrat
- Pronësia dhe përfshirja e palëve të interesit përmes bashkëpunimit dhe komunikimit të vazhdueshëm
- Implementim i përshpejtuar i strategjisë dhe masave të saja mbështetëse
- Fleksibiliteti dhe mundësia e shtuar për menaxhim të ndryshimit të prioriteteve, fushështrirja e detyrave
- Ekipe vet-menaxhuese me kompetencë për vendimmarrje
- Efektivitet i shtuar për shkak të ekipeve shumëdisiplinore
- Zvogëlimi i rrezikut përmes kontrollit të vazhdueshëm të realizueshmërisë gjatë sprintit
- Inovacioni për shkak të ekipeve shumëdisiplinore dhe integrimi i informatave dhe ideve të reja
- Gjurmimi i vazhdueshëm i përparimit të ekipit me takime të rregullta shqyrtuese
- Transparencë dhe komunikim efektiv
- Organizatë që mëson dhe përmirësim të vazhdueshëm përmes përsëritjes dhe informatave të vazhdueshme

Gjatë implementimit të Strategjisë së TI në Kosovë, nevojitet komunikim i vazhdueshëm ndërmjet komisionit drejtues (pronarit të produktit) dhe grupit punues për të koordinuar aktivitetet ndërmjet ekipeve të ndryshme dhe për të vlerësuar ecurinë e implementimit.

Gjithashtu nevojitet komunikim i rregullt dhe bashkëveprim ndërmjet grupit punues si dhe komisionit drejtues për të siguruar përmirësim të vazhdueshëm të Strategjisë së TI në Kosovë.

5.4. Modeli i Procesit & Menaxhimi i Projektit

Organizimi i shkathët i theksuar në kapitullin paraprak është një strukturë e orientuar në proces. Duke pas parasysh faktin që ka shumë palë interesi të përfshirë ne implementim të Strategjisë së TI në Kosovë, një model efektiv i procesit është thelbësor.

Për të krijuar strukturë të duhur organizative dhe implementuar Strategjinë e TI në Kosovë, grupi punues ka definuar proceset në vijim:

Step	Aktiviteti
1	Krijimi i Komisionit Drejtues
2	Komisioni Drejtues krijon Grupet Punuese (1-9) dhe cakton Menaxherët e Grupeve Punuese
3	Komisioni Drejtues aprovon detyrat dhe buxhetin korrespondues (duke u bazuar në Planin Operacional)
4	Grupi Punues fillon implementimin e detyrës duke u bazuar në prioritete (1-3) dhe planprogram (diagrami Gantt)
5	Grupi Punues mban takimet mujore me ekipe (ekipe vet-menaxhuese)
6	Komisioni Drejtues mban takimin koordinues me menaxher të grupeve punuese çdo 3 muaj (raportimi dhe shqyrtimi i implementimit të detyrës bazuar në rezultate dhe indikatorë)
7	Komisioni Drejtues dhe Grupi Punues shqyrtojnë dhe përditësojnë PO (çdo 6 muaj)
8	Komisioni Drejtues aprovon përmbushjen e detyrave dhe aktiviteteve duke u bazuar në rezultate dhe indikator ("kryer")
9	Përfundimi i implementimit
10	Monitorimi dhe Vlerësimi (M&V)
11	Rinisja e ciklit zhvillimor të strategjisë TI (shih metodologjinë për zhvillim të Strategjisë së TI në Kosovë)

Në kombinim më modelin e përgjithshëm dhe të përshtatshëm për implementim të strategjisë, një strukturë organizative e orientuar në proces do të ofronte shumë përparësi duke përfshirë më pak interfejs, më shumë fleksibilitet, më shumë bashkëpunim efektiv ndërmjet palëve të interesit si dhe efiqiencë dhe transparencë të shtuar. Përputhshmërisht, grupet punuese kanë elaboruar një model të procesit për implementim të Strategjisë së TI në Kosovë duke marr parasysh karakteristikat strukturore në industrisë TI në Kosovë si dhe qëllimet specifike dhe metodologjinë e strategjisë.

Diagrami në vijim pasqyron tërë modelin e procesit duke përfshirë procesin e implementimit, procesin mbështetës, procesin e komunikimit dhe procesin për kërkesë të ndryshimeve:

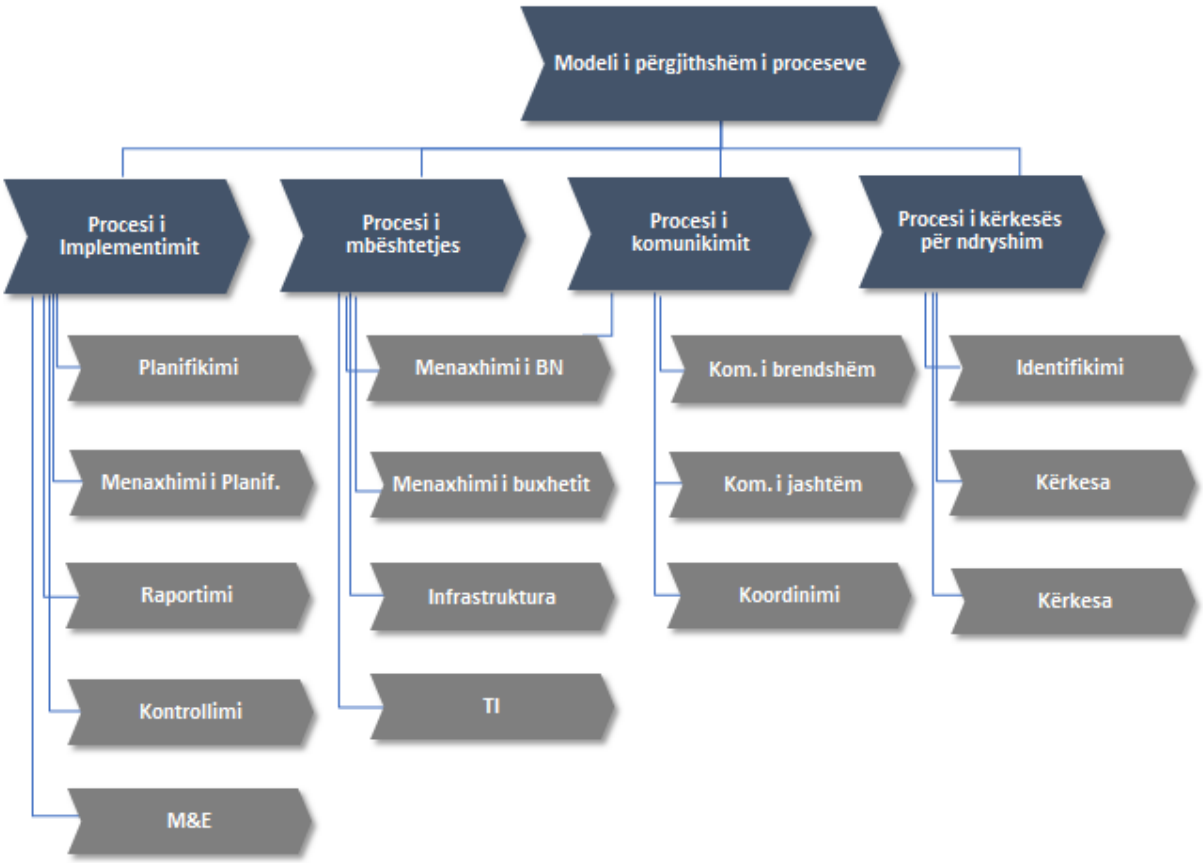

Figura 44: Modeli i përgjithshëm i proceseve për implementimin e Strategjisë së Kosovës për TI

Në përputhje me qasjen e shkathët të strategjisë (shih kapitullin 2), implementimi i planit operacional për Strategjinë e TI në Kosovë do të realizohet sipas **modelit të procesit të shkathët** duke u bazuar në Scrum.

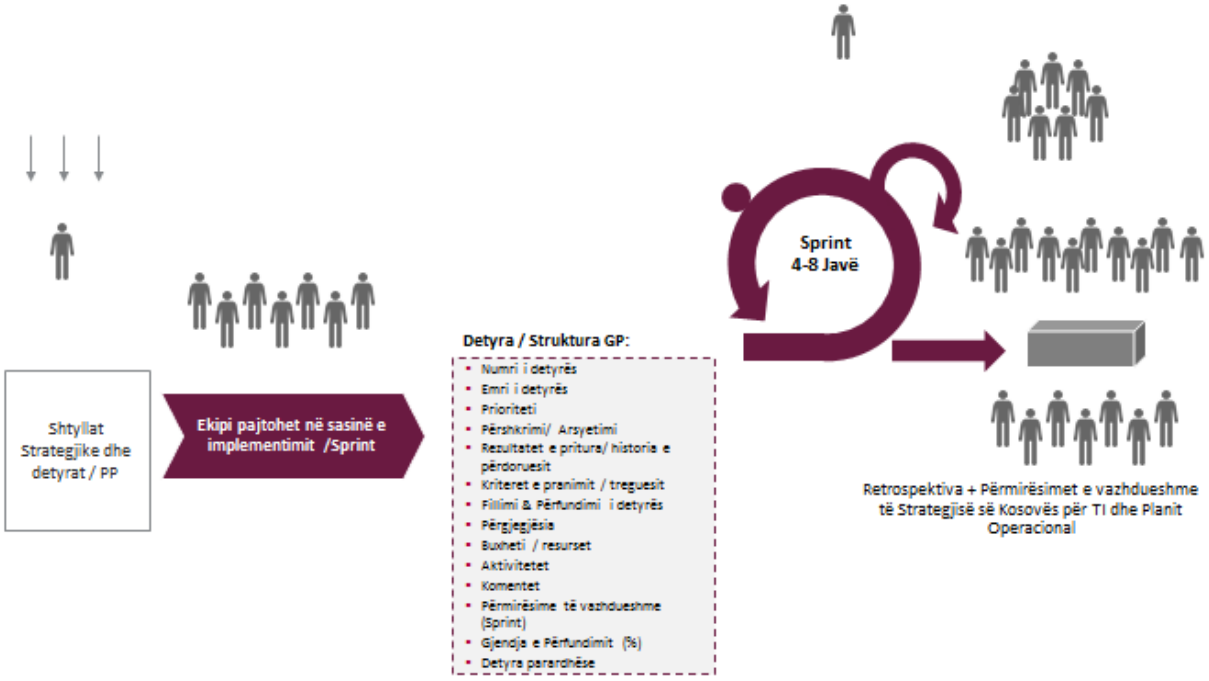

Figura 42: Modeli i procesit Agil për implementimin e Strategjisë së Kosovës për TI

Në përputhje me planin operacional, ekipi i shkathët cakton detyrat dhe aktivitetet sipas shtyllave strategjike (p.sh. shkollimi në TI) për sprintit aktual (përsëritja). Të koordinuar dhe mbështetur nga menaxheri i shkathët / menaxheri i grupit punues, ekipi implementon detyrat e përzgjedhura dhe aktivitetet brenda një sprinti prej 4-8 javë duke përfshirë takimet e rregullta të scrum për shqyrtim të ecurisë dhe për të orkestruar aktivitetet. Procesi përsëritës apo sprinti përfundon me shqyrtim të sprintit dhe retrospektivë. Rezultatet e shqyrtimit janë përshkrim i dokumentuar i detyrave / ËP përshkrimet për të siguruar përmirësim të vazhdueshëm. Pas kësaj rifillon cikli.

Është e qartë puna efektive ekipore dhe menaxhimi i projekteve përbëjnë një parakusht të rëndësishëm për implementim të suksesshëm të Strategjisë së TI në Kosovë. Prandaj, grupi punues ka identifikuar elementet kryesore të punës efektive grupore si dhe mjetet e duhura për të mbështetur atë:

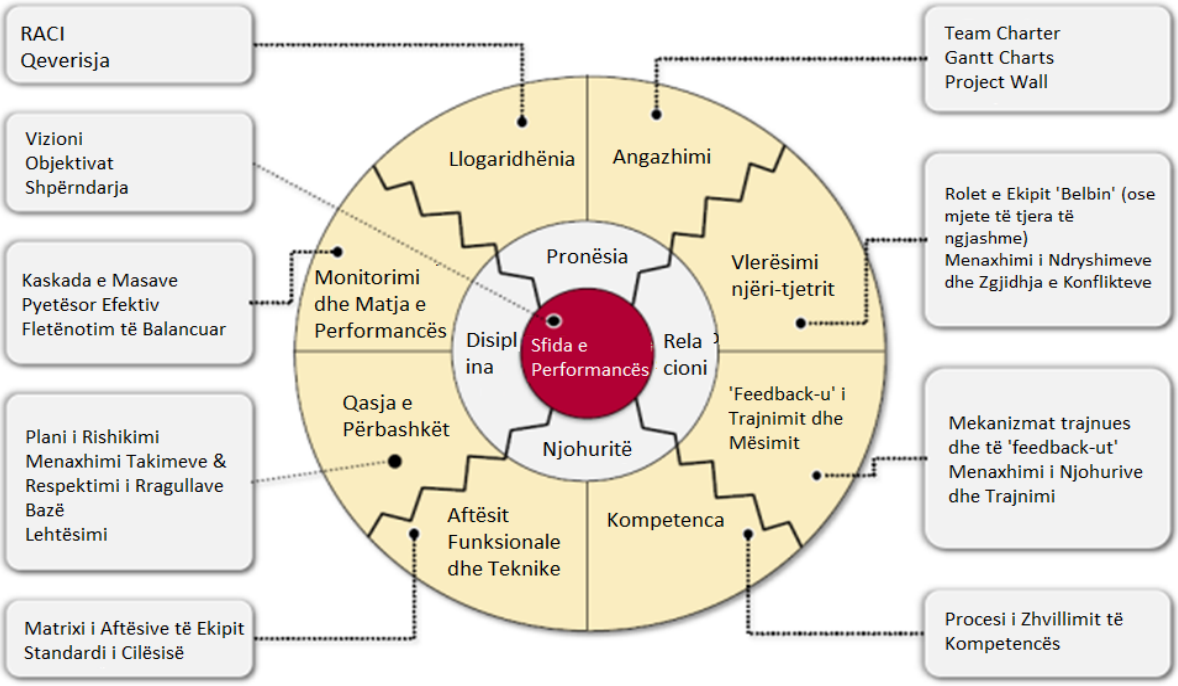

Figura 43: Elementet kyçe dhe mjetet e punës ekipore efektive
Burimi: Capgemini

Sa i përket menaxhimi të projektit, grupi punues ka identifikuar faktorët kryesor të suksesit si në vijim:

- Objektiva të qartë
- Ekipe / grupe punuese stabile
- Angazhimi dhe besueshmëria
- Komunikim i hapur
- Gjuha e përbashkët (anglisht) për të përfshirë donatorët dhe ekspertët e jashtëm
- Ambient bashkëpunues
- Qëndrim proaktiv
- Ekipe vet-organizuese dhe vet-menaxhuese
- Fushështrirje e gjerë e kapaciteteve, aftësive dhe njohurive (ndërdisiplinor)
- Metodologji efektive dhe mjete për mbështetje të bashkëpunimit
- Mendje ekipore

Grupi punues ka vendosur të zhvilloj një manual konciz për implementim të Strategjisë së TI në Kosovë ("manuali për implementim") duke përshkruar strukturën organizative, funksionet, proceset, mjetet, dokumentet dhe shabllonet që do të shfrytëzohen nga palët e interesit dhe anëtarët e ekipeve të përfshirë në implementimin e strategjisë.

5.5. Mjetet

Për të mbështetur një implementim bashkëpunues të Strategjisë së TI në Kosovë, grupi punues ka identifikuar një sërë të mjeteve specifike që do të paraqiten në këtë sesion.

Mjeti më i rëndësishëm për menaxhim dhe koordinim të procesit të implantimit të strategjisë janë **punëtoritë e rregullta strategjike** si dhe takimet e **Grupit Punues apo takimet Scrum**.

Për qëllim të menaxhimit të duhur të implementimit të strategjisë, STIKK dhe Komisioni Drejtues do të organizojnë **punëtori strategjike** çdo tre muaj. Në këto punëtori do të marrin pjesë anëtarë të Komisionit Drejtues, nga menaxherët / anëtarë të shkathët të 9 Grupeve Punuese duke përfaqësuar ekipin e tyre si dhe nga anëtarët e bordit këshillues. Gjatë punëtorive strategjike, rezultatet e procesit të implementimit do të shqyrtohen dhe diskutohen sipas shtyllave strategjike dhe grupeve punuese. Gjithashtu, detyrat dhe resurset korresponduese do të aprovohen derisa të realizohet planifikimi shtesë. Gjithashtu do të përditësohet plani operacional.

Takimet e Grupit Punues /Scrum do të organizohet në baza mujore nga ekipet për të shqyrtuar ecurinë e detyrës / ËP implementimin (shqyrtimi i sprintit) dhe për të koordinuar aktivitetet (shih modeli i procesit të shkathët në kapitullin 5.4). Në këto takime do të marrin pjesë anëtarëve e grupeve punuese dhe do të udhëhiqen nga menaxheri i grupit punues.

Menaxhmenti dhe udhëheqja e punëtorive dhe takimeve kryesisht do të bazohet në scrum dhe metodologji tjera të përshtatshme tashmë të aplikuara gjatë procesit të zhvillimit të strategjisë siç është Metaplan, ASE dhe të menduarit për dizajn.

Një mjet i rëndësishëm për implementim dhe menaxhim të Strategjisë së TI në Kosovë brenda modelit të procesit të shkathët do të jetë **Bordi i Strategjisë Scrum** që do të ndihmojë planifikimit vizual dhe menaxhimin brenda grupit punues. Diagrami në vijim paraqet Bordin e Strategjisë Scrum dhe elementet kryesore të tij:

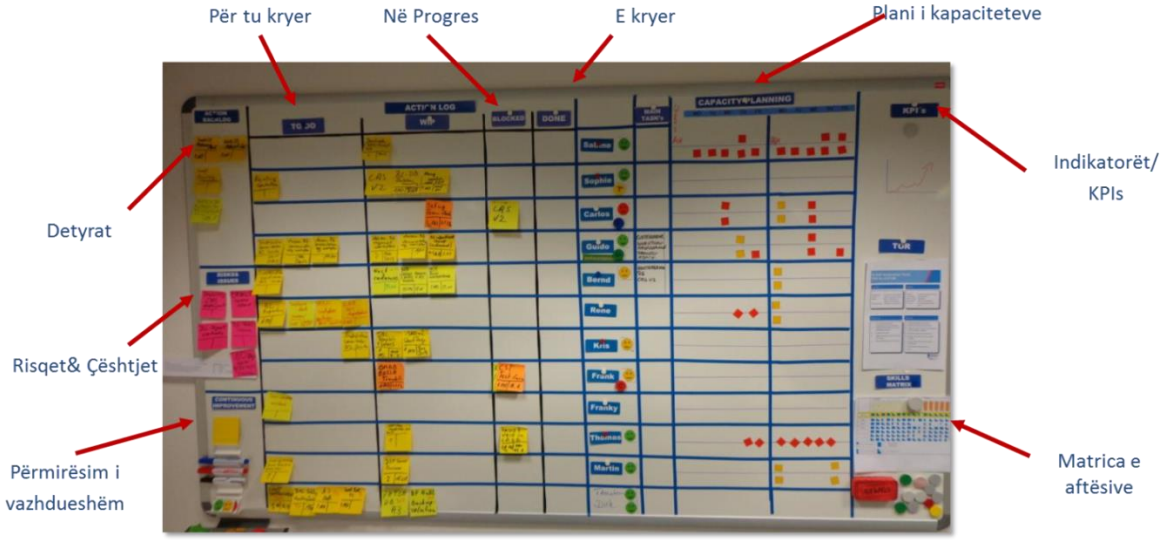

Figura 44: Bordi i TI Strategjisë Scrum

Burimi: Capgemini

Ky bord do të përmirësoj komunikimin e ekipit dhe do të siguroj vizibilitet të shpërndarjes së detyrës, planifikim të kapacitetit dhe progres të implementimit ("për të bërë", "duke u bërë", "kryer"). Është planifikuar për të krijuar një Bord Scrum për TI Strategji për çdo grup punues në lokale të STIKK.

Sa i përket solucioneve në TI për mbështetje të procesit të implementimit, grupi punues i strategjisë ka vlerësuar disa bashkëpunime dhe mjete të ndërmarrjeve të ashtuquajtura 2.0, të paraqitura në diagramin në vijim:

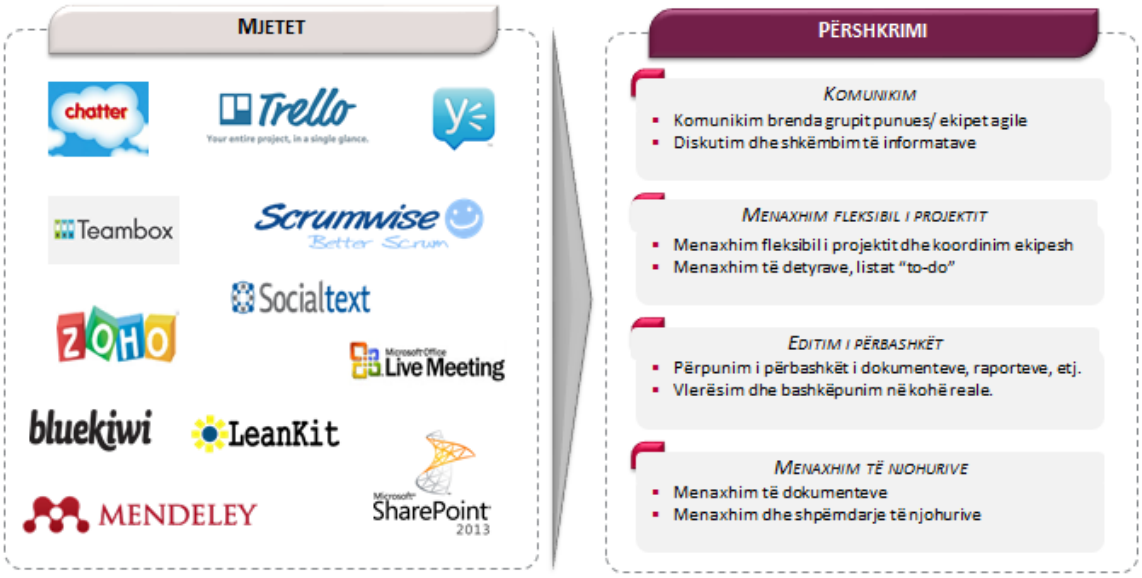

Figura 45: Mjetet TI për implementimin e strategjisë

Pas vlerësimit të kujdesshëm të funksionalitetit të mjeteve të lartpërmendura, grupet punuese të strategjisë kanë shfrytëzuar MS SharePoint si solucion qendror për TI për të ndihmuar implementimin e Strategjisë së TI në Kosovë. Siç është cekur në kapitullin 2.5, SharePoint tashmë është shfrytëzuar për të mbështetur procesin e zhvillimit të Strategjisë TI në Kosovë.

SharePoint është përzgjedhur nga grupi punues si mjet qendror pasi që ofron funksionalitet specifik që është shumë i rëndësishëm për implementim bashkëpunues të Strategjisë së TI në Kosovë duke u bazuar në modelin e procesit të shkathët. Ky funksionalitet përpos tjerash përfshin:

- Bibliotekën e Dokumenteve
- Kalendarin
- Detyrat
- Gjurmim të Çështjeve
- Wiki
- Bordin e Diskutimeve
- Analizat
- Shpalljet
- Kontaktet
- Listën e Zakoneve
- Alarmet e Shfrytëzuesit
- RSS
- Rrjedhën e punës

Gjithashtu, përpos funksionalitetit, aplikacioni është i lehtë për tu përdorur dhe shumica e palëve të interesit janë të njoftuar me këtë funksion dhe interfejs për shkak të faktit që SharePoint tashmë është përdorur gjatë procesit të zhvillimit të strategjisë.

Fotoja në vijim ilustron strukturën e SharePoint për implementim të Strategjisë TI në Kosovë:

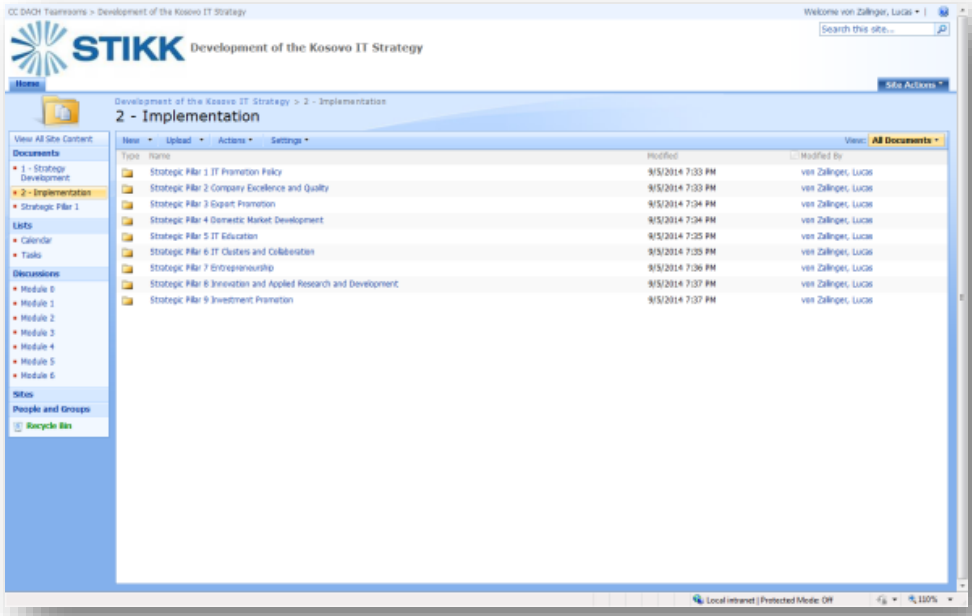

Figure 46: SharePoint për implementimin e Strategjisë së Kosovës për TI

SharePoint për Strategji të TI në Kosovë do të shfrytëzohet për organizim dhe koordinim të punëtorive strategjike dhe takime të grupit punues (funksioni i kalendarit). Aq më tepër, ai do të jetë posaçërisht i dobishëm për mbështetje të Komisionit Drejtues dhe Grupit Punues në lidhje me gjurmim të ecurisë dhe menaxhim të dokumenteve (raporte nga takimi i Grupit Punues, protokollet, rezultatet, konceptet, analizat e tregut etj.)

5.6. Menaxhimi i Rrezikut

Duke marr parasysh dinamikën dhe paqëndrueshmërinë e tregut global të TI, natyra përçarëse e transformimit dixhital dhe kushteve të kornizës dhe pasiguritë në tregun vendor në Kosovë, menaxhimi i rrezikut bëhet një element i rëndësishëm i Strategjisë së TI në Kosovë.

Në përgjithësi, menaxhimi i rrezikut mund të definohet si në vijim:

"Menaxhimi i rrezikut është identifikimi, vlerësimi dhe caktimi i prioriteteve të rrezikut të përcjellë nga koordinimi dhe aplikimi ekonomik i resurseve për të minimizuar, mbikëqyrë dhe kontrolluar probabilitetin dhe/ose ndikimin e ngjarjeve fatkeqe"[34]

Sipas ISO 31000, menaxhimi i rrezikut përfshin hapat në vijim:

1. Caktimi i kontekstit
2. Identifikimi i rrezikut
3. Analiza e rrezikut
4. Vlerësimi i rrezikut
5. Trajtimi i rrezikut

Për të trajtuar çështjen e menaxhimit të rrezikut, grupi punues për strategji ka identifikuar rreziqet kryesore që përcjellin implementimin e Strategjisë së TI në Kosovë dhe ka definuar kundërmasat e mundshme për të zvogëluar rrezikun:

[34] Hubbard, Douglas (2009): 46.

Rreziku i mundshëm	Kundërmasat për trajtim të rrezikut
Nuk ka mbështetje shteti	▪ Ndërtimi i kapaciteteve për palët e interesit nga sektori publik ▪ Fushata për ngritjen e vetëdijesimit, lobimi dhe MP ▪ Mbështetja e donatorit ▪ Plani për kontingjenca dhe "rruga kritike"
Rënia e tregut vendor	▪ Rritja e promovimit të eksportit ▪ Promovimi i investimeve ▪ Ndërkombëtarizim i tërthortë
Rënie në tregun e synuar për eksport	▪ Zhvillimi i tregjeve shtesë për eksport ▪ Zhvillimi i tregut vendor
Largimi i organizatave donatore	▪ Qasje me shumë palë interesi ▪ Të sigurohet qëndrueshmëria e masave mbështetëse (p.sh. shërbime grupore përmes STIKK) ▪ Plani për kontingjenca dhe "rruga kritike"
Largimi i aftësisë intelektuale	▪ Shtimi i masave mbështetës në fushën e shkollimit në TI ▪ Zgjerimi i shërbimit për punësim të studentëve ▪ Fushata për ngritje të vetëdijesimit dhe organizime informuese për atraktivitetin dhe mundësitë e industrisë së TI në Kosovë ▪ Implementimi i stimulimeve specifike tatimore
Rritje e madhe e shpenzimeve të punës	▪ Shtimi i masave mbështetëse në fushën e shkollimit në TI ▪ Promovimi i shkollimit profesional për TI ▪ Përfitimi nga zhvillimi demografik në Kosovë
Rritja e konkurrencës rajonale	▪ Rritja e investimit në përsosmëri dhe cilësi të kompanisë ▪ Rritje e shtuar e diferencimit dhe fokusit ▪ Krijimi i aleancave strategjike (p.sh. iniciative e EJL në TI)

Çështja e menaxhimit të rrezikut ka qenë drejtpërdrejtë e adresuar b renda Strategjisë së TI në Kosovë përmes disa masave duke përfshirë qasjen e shkathët, ambient me shumë palë interesi, implementimin e strategjisë kolaborative, buxheti për mbështetje të shumëllojshme dhe përqendrimi në masave mbështetëse financiarisht të qëndrueshme

Gjithashtu, monitorimi dhe vlerësimi për Strategjinë e TI në Kosovë është krijuar specifikisht për të mbështetur menaxhimin e rrezikut duke detektuar dhe analizuar rreziqet e mundshme për industrinë e TI në Kosovë sa më herët që të jetë e mundur dhe duke mbështetur zhvillimin e shpejtë dhe angazhimin e kundërmasave efektive.

5.7. Menaxhimi i Ndryshimit dhe Aktivizimi

Për të implementuar me sukses strategjinë dhe arritur qëllimin e përgjithshëm që TI industria të bëhet shtytës kryesor i zhvillimit ekonomik, punësimit dhe inovacionit në Kosovë, duhet mobilizuar të gjitha palët e interesit, të integrohen dhe të motivohen për mbështetje të strategjisë së TI në Kosovë.

Prandaj, grupi punues ka identifikuar menaxhimin e ndryshimit dhe aktivizimit dhe mobilizimit të partnerëve publik si faktorë kryesor të suksesit për implementim të suksesshëm të Strategjisë së TI

në Kosovë. Krijimi i qasjes kolaborative të strategjisë dhe ideja e konkurrueshmërisë sistematike, grupi punues ka elaboruar kornizën specifike për menaxhim të ndryshmit që ka për qëllim mobilizimin dhe integrimin e të gjitha palëve të interesit dhe maksimizim të mbështetjes publike për strategji. Elementet kryesore dhe fazat e kësaj kornize janë përshkruar në diagramin në vijim:

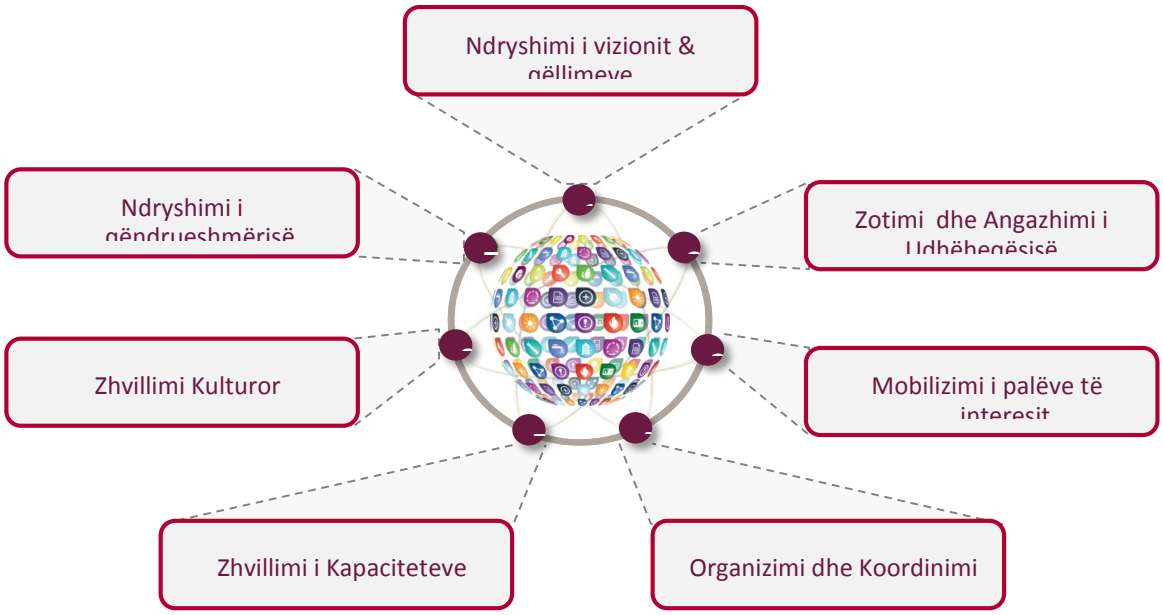

Figura 47: Korniza e menaxhimit të ndryshimit për Strategjinë e Kosovës për TI

Burimi: Capgemini

Për çdo fazë e kornizës për menaxhim të ndryshmit për Strategji të TI në Kosovë, grupet punuese kanë definuar një sërë të masave specifike dhe aktiviteteve të shpjeguara në tabelën në vijim:

Elementet kryesore	Masat për menaxhim të ndryshimit
1. Ndryshimi i vizionit dhe qëllimeve	▪ Zhvillimi i vizionit bindës dhe qëllimeve për Strategjinë e TI në Kosovë që janë në përputhje me qëllimet e përgjithshme zhvillimore në Kosovë në veçanti në lidhje me transformimin dixhital dhe krijimin e njohurive bazuar në ekonomi. ▪ Komunikimi i vizionit dhe qëllimit të TI strategjisë palëve të interesit dhe publikut përmes organizimeve publike dhe fushatave MP duke përfshirë mediat sociale.
2. Zotimi dhe Angazhimi i Udhëheqësisë	▪ Të sigurohet mbështetje aktive dhe sponzorim i Strategjisë së TI në Kosovë nga menaxhment i lart në TI industri, institucionet shtetrore dhe akademitë. ▪ Mbështetja e aprovimit të Strategjisë TI në Kosovë nga qeveria. ▪ Maksimizimi i angazhimit nga palët e interesit ▪ Të drejtohen palët e interesit dhe organizatat donatore drejtë qëllimeve të strategjisë së TI.
3. Mobilizimi i palëve të interesit	▪ Analiza të rregullta të palëve të interesit ▪ Vetëdijesim për rëndësinë strategjike të TI industrisë për ekonomi në Kosovë dhe shoqërinë përmes punëtorive informuese, studim të rastit dhe vizita kompanive TI. ▪ Vizita studimore për palët publike të interesit në vende tjera siç janë Estonia, Lituania, Bullgaria, Gjermania dhe Norvegjia

Elementet kryesore	Masat për menaxhim të ndryshimit
	për të promovuar mësimnxënien përmes tregimeve të suksesit dhe praktikave të mira në promovim të sektorit të TI. ▪ Arsyetimi i strategjisë së TI dhe implementimi i saj i prekshëm dhe i kuptueshëm duke ofruar shënime korresponduese për eksportin, krijimin e vendeve të punës dhe inovacionin (p.sh. duke publikuar rezultatet e Barometrit të Industrisë së TI në Kosovë). ▪ Duke siguruar realizim të fitoreve të shpejta gjatë implementimit të strategjisë së TI në Kosovë ▪ Duke motivuar palët e interesit të angazhohen dhe zotohen për strategjinë e TI.
4. Organizimi dhe Koordinimi	▪ Duke kuptuar që bashkëpunimi/komunikimi kërkon palë interesi në veçanti nga sektori publik ▪ Zhvillimi i metodologjisë për zhvillim dhe implementim bashkëpunues të strategjisë së TI ▪ Krijimi i strukturave të përshtatshme organizative dhe proceseve për zhvillim dhe implementim kolaborativ të TI ku janë të integruar palët publike të interesit ▪ Duke mundësuar që Komisioni Drejtues dhe Grupi Punues të shërbejnë si "agjentë të ndryshimeve" për të mbështetur implementimin e Strategjisë së TI në Kosovë
5. Zhvillimi i kapaciteteve	▪ Ndërtimi i kapaciteteve të nevojshme dhe aftësive për zhvillim dhe implementim të strategjisë ▪ Krijimi i STIKK Education për të krijuar kapacitete të nevojshme dhe njohuri tek TI kompanitë si dhe palët tjera të interesit në TI industri. ▪ Duke ofruar ndërtim të kapaciteteve në promovim të TI sektorit për palët publike të interesit (ministritë, agjencionet etj). Për më shumë informata, shih detyrën 1.3 të TI Strategjisë në Kosovë
6. Zhvillimi Kulturor	▪ Identifikimi i ndryshimeve të nevojshme kulturore të organizatave palë interesi dhe duke i bërë ato transparente ▪ Mbështetja për një kulturë bashkëpunuese në TI industri në mesin e palëve të ndryshme të interesit ▪ Promovimi dhe brendimi dhe pozicionimi i TI industrisë (në vend dhe ndërkombëtarisht) ▪ Mbështetja për komunikim proaktiv dhe bashkëpunim ndërmjet akterëve publik dhe industrisë së TI në Kosovë ▪ Promovimi i kulturës për inovacion të hapur në mesin e palëve të interesit
7. Ndryshimi i qëndrueshmërisë	▪ Krijimi i monitorimit të performansës dhe vlerësimit duke iu referuar implementimit të Strategjisë së TI në Kosovë ▪ Mbështetja motivimit pozitiv në mesin e palëve të interesit duke siguruar angazhim ▪ Krijimi i fitoreve të shpejta dhe sukses skorieve për të demonstruar përfitime konkrete të implementimit të strategjisë

Elementet kryesore	Masat për menaxhim të ndryshimit
	▪ Promovimi i bashkëpunimit afatgjatë ndërmjet palëve publike të interesit dhe TI industrisë në Kosovë përmes grupeve të përbashkëta punuese dhe grupeve speciale të shkathtësive ▪ Komunikimi i progresit përmes hartave strategjike dhe kanaleve formale të komunikimit ▪ Shpallja e arritjeve të strategjisë së TI dhe procesit të transformimit

Sa i përket menaxhimit të ndryshimit dhe aktivizimit, do të jetë posaçërisht e rëndësishme që qeveria të aprovoj Strategjinë e TI në Kosovë si strategji kombëtare. Gjithashtu rekomandohet një deklaratë e zotimit nga palët publike të interesit apo Memorandum i Mirëkuptimit ndërmjet ministrive relevante dhe STIKK në lidhje me implementimin e strategjisë.

Në fund, përvoja praktike nga vendet tjera që iu janë nënshtrua transformimit tregon që trajnimet në promovim të TI sektorit për palët publike të interesit janë mjet i rëndësishëm për vetëdijesim dhe krijim të kapaciteteve të nevojshme për implementim efektiv të strategjive kombëtare në TI. Gjithashtu, vizitat studimore në vende që kanë zhvilluar me sukses industrinë e TI në shtytës të zhvillimit ekonomik siç janë Estonia, Lituania apo Bullgaria janë një instrument i vlefshëm për aktivizimi dhe mobilizim të palëve të interesit.

5.8. Menaxhimi i njohurive dhe informatave

Metodologjia specifike për zhvillim dhe implementim të Strategjisë së TI në Kosovë (shih kapitullin 2), bazuar në parimet e bashkëpunimit dhe shkathtësisë, ka për qëllim krijimin e "sistemit të integruar të mësimnxënies" i cili do të ndihmon përmirësimin e vazhdueshëm dhe përshtatje fleksibile të strategjisë kushteve të ndryshueshme të tregut dhe trendeve teknologjike.

Baza për një sistem të tillë bashkëpunues të mësimnxënies është menaxhimi i njohurve duke mundësuar integrim dhe aplikim të njohurive nga anëtarët e grupit punues, Komisionit Drejtues, bordit këshillues dhe partnerëve të jashtëm. Gjithashtu, informatat nga monitorimi dhe vlerësimi do të inkorporohen në kapitullin vijues (shih kapitullin 6).

Sipas Grantit, menaxhimi i njohurive mund të definohet si në vijim:

"Menaxhimi i njohurive i referohet proceseve dhe praktikave përmes cilave organizatat krijojnë vlera nga njohuritë."[35]

Ekzistojnë lloje të ndryshme të njohurive duke përfshirë njohuritë implicite, eksplicite dhe njohuritë organizative. Derisa njohuritë implicite të cilat mund të përshkruhen si njohuri bazike janë parimisht të nënkuptuara dhe të vështira për tu transferuar ndërmjet njerëzve, njohuritë eksplicite përbëhen prej fakteve, teorive dhe procedurave të cilat lehtë mund të kodifikohen dhe transferohen përmes individëve dhe hapësirës. Njohuritë organizative krijohen përmes bashkëveprimit dhe grumbullimit të informatave ndërmjet anëtarëve të një organizate apo grupi.

Në industri ku njohuritë janë intensive dhe dinamike siç është TI, menaxhimi i njohurive është një faktor i rëndësishëm konkurrues posaçërisht në lidhje me njohuritë teknike dhe të ashtuquajturat kapacitetet dinamike.

[35] Grant (2008): 159.

Për shkak të kompleksitetit dhe fushështrirjes, menaxhim efektiv i informatave dhe njohurive është tejet i rëndësishëm për implementim të suksesshëm të Strategjisë së TI në Kosovë brenda një ambienti bashkëpunues me shumë palë interesi. Duke pas këtë parasysh, grupi punues ka zhvilluar sistem specifik për menaxhim të njohurive për Strategjinë e TI në Kosovë që përbëhet prej gjashtë hapave apo elementeve të ndryshme:

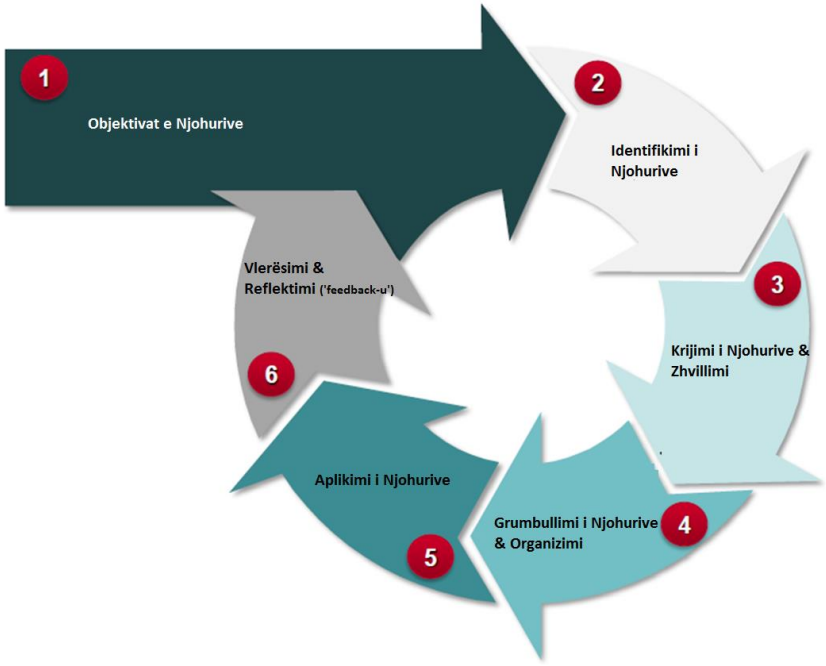

Figure 48: Sistemi i menaxhimit të njohurive

Secili nga këta gjashtë elemente të sistemit për menaxhimin e njohurive përfshin masa specifike dhe mjete të cilat do të përshkruhen në tabelën në vijim:

Elementet e MNj	Masat dhe Mjetet
1. Qëllimet e njohurisë	▪ Krijimi i njohurive organizative për Strategjinë e TI në Kosovë duke transformuar njohuri individuale të palëve të interesit në njohuri kolektive. ▪ Internalizimi i njohurive të palëve të interesit të përfshirë në zhvillim dhe implementim të Strategjisë së TI në Kosovë ▪ Krijimi dhe shpërndarja e njohurive relevante për implementim bashkëpunues të Strategjisë së TI në Kosovë dhe masa korresponduese mbështetëse (shtyllat 1-9) ▪ Shfrytëzimi i efekteve të rrjetit dhe sinergjive ▪ Krijimi i bazës për zhvillim të masave të reja, dhe mbështetje inovative ▪ Fushat e njohurive: politika për promovim të TI, përsosmëria e kompanisë dhe kualiteti, promovimi i eksportit, zhvillimi i tregut vendor, shkollimi në TI, TI grupet dhe bashkëpunimi, ndërmarrësia, inovacioni dhe H&ZH të aplikuar, promovimi i investimeve, trendet teknologjike

Elementet e MNj	Masat dhe Mjetet
2. Identifikimi i njohurive	▪ Identifikimi i fushave të njohurive ekzistuese në mesin e palëve të interesit dhe krijimi i hartës së njohurive dhe MindMaps ▪ Identifikimi i personave për resurse dhe ekspertëve ▪ Identifikimi i zbrazëtirave të njohurive
3. Krijimi dhe zhvillimi i njohurive	▪ Identifikimi i partnerëve shtesë për njohuri (universitete, institute kërkimore, TI grupe jashtë vendit etj) ▪ Krijimi i njohurive shtesë brenda fushave të identifikuara të njohurive përmes punëtorive, konferencave, vizitave studimore, trajnimeve, bashkëpunimit me partnerë të jashtëm etj ▪ Zhvillimi i Barometrit të TI industrisë në Kosovë në baza vjetore
4. Ruajtja dhe organizimi i njohurive	▪ Definicioni i proceseve të njohurive ("kush çfarë bënë") ▪ Ruajtja e njohurive (bartësi / mediumi i njohurive): SharePoint i Strategjisë së TI në Kosovë, menaxherë të njohurive dhe persona të resurseve në secilin grup punues ▪ Organizimi i shpërndarjes së njohurive ▪ Krijimi i kulturës për këmbim të njohurive në mes të palëve të interesit dhe anëtarëve të Grupeve Punuese / ekipet e shkathëta
5. Aplikacioni i njohurive	▪ Aplikacioni i njohurive për implementim të Strategjisë së TI në Kosovë ▪ Promovimi i këmbimit të drejtpërdrejtë të njohurive ndërmjet grupeve punuese përmes takimeve të përbashkëta, trajnimeve etj. ▪ Integrimi i STIKK anëtarëve në sistemin për menaxhim të njohurive ▪ Përgatitja e shembujve të praktikave të mira
6. Vlerësimi dhe komentet	▪ Definicioni i indikatorëve ▪ Vlerësimi i arritjeve të qëllimeve të njohurive ▪ Vlerësimi i sistemit për menaxhim të njohurive ▪ Komentet e grupit punues për sistemin e menaxhimit të njohurive ▪ Përmirësim i vazhdueshëm i sistemit për menaxhim të njohurive të Strategjisë së TI në Kosovë

Sistemi për menaxhim të njohurive i përshkruar më lart do të mundësoj krijimin e sistemit bashkëpunues për mësimnxënie për implementim të Strategjisë së TI në Kosovë duke mbështetur komunikimin dhe bashkëpunimin ndërmjet palëve të interesit dhe grupeve punuese. Gjithashtu do të ndihmoj për komente dhe mësime të mësuara nga monitorimi dhe vlerësimi (shih kapitullin 6) në ciklin për zhvillim dhe implementim të shkathët të strategjisë.

SharePoint i Strategjisë TI në Kosovë do të shërbej si mjet kryesor dhe platformë për ruajtje të njohurive dhe organizim. Kjo pasqyron funksionalitetin specifik të SharePoint të përshkruar në kapitullin 5.5 që duhet të ndihmojë komunikim efektiv, informim dhe bashkëpunim ndërmjet

anëtarëve të grupeve punuese – një faktor i rëndësishëm jo vetëm për menaxhim të njohurive por edhe për implementim të strategjisë. Pamjet në vijim paraqesin strukturën specifike të SharePoint të krijuar për të mbështetur menaxhimin e njohurive dhe informatave për implementim të Strategjisë së TI në Kosovë:

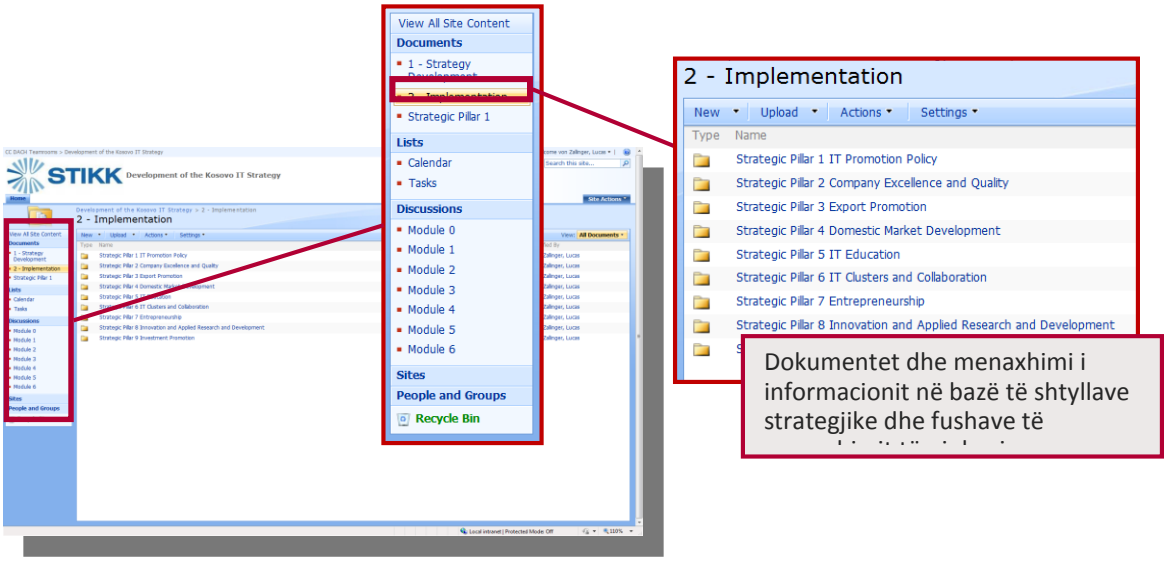

Figure 49: Menaxhimi i informacionit dhe njohurive me SharePoint

Veçoritë funksionale të SharePoint që janë më relevante për menaxhim të njohurive janë bibliotekat e dokumenteve dhe kërkimi (ruajtja dhe organizimi i njohurive) si dhe Wiki dhe bordet për diskutim (krijimi dhe zhvillimi i njohurive).

Në këtë kontekst, vlen të përmendet që komunikimi sy-me-sy dhe bashkëveprimi i drejtpërdrejtë ndërmjet palëve të ndryshme të interesit të përfshirë në implementim të Strategjisë së TI në Kosovë janë veçanërisht të rëndësishëm për menaxhim efektiv të njohurive. Bashkëveprimi personal ndërmjet anëtarëve të grupeve punuese, komisionit drejtues dhe bordit këshillues është gjithashtu i rëndësishëm për të eksternalizuar njohuritë implicite në njohuri eksplicite përmes diskutime dhe bashkëpunimit të ngushtë. Për këtë qëllim, menaxherët e njohurive do të caktohen për secilin grup punues dhe grupe speciale të shkathtësive për lëndë strategjike të TI (shih detyrën 6.10 në planin operacional).

6. Monitorimi dhe vlerësimi i performansës

Bazuar në metodologjinë bashkëpunuese dhe të shkathët të cekur në kapitullin 2, tani kalojmë në modulin apo fazën e fundit të ciklit zhvillimor të Strategjisë së TI në Kosovë e që është monitorimi dhe vlerësimi.

Ky modul përfshin elaborimin e sistemit M&V për të vlerësuar efektivitetin e masave mbështetëse, për të ofruar komente dhe për të siguruar përmirësim të vazhdueshëm të Strategjisë së TI në Kosovë.

6.1. Monitorimi dhe vlerësimi: historiku

Para përshkrimit të sistemit të propozuar M&V për Strategjinë TI në Kosovë, terminologjia në lidhje me monitorimin dhe vlerësimin duhet gjithashtu të përshkruhet si dhe rëndësia e saj në kontekst të zhvillimit dhe implementimit të strategjisë.

Pasi që shprehjet "monitorim" dhe "vlerësim" janë të ndërlidhura, ato shpesh përdoren si të këmbyeshme. Megjithatë, është me rëndësi të definohen qartas këto dy koncepte dhe të bëhet dallimi në mes tyre.

Sipas Agjencisë Zvicerane për Bashkëpunim dhe Zhvillim (DEZA), "monitorimi përfshin përzgjedhjen e kujdesshme të fushave që duhet vëzhguar dhe grumbullim sistematik dhe qëllimplotë dhe prodhim të shënimeve dhe informatave gjatë implementimit të projektit."[36]

Vlerësimi është përkufizuar si "vlerësim sistematik dhe objektiv i një projekti në zhvillim apo të përfunduar, politike apo strategjie, dizajnit të saj, implementimin dhe rezultatet.[37] Prandaj, mund të konkludohet që derisa vlerësimi ka të bëj me vlerësimin e projektit apo strategjisë sipas kritereve specifike siç janë relevanca, efektiviteti, efiqienca apo ndikimi, monitorimi është mjet për menaxhim që ofron informatat e duhura për realizim të vlerësimit. Ndryshe nga monitorimi që ka të bëjë me procesin për një periudhë të caktuar kohore, vlerësimi i referohet një momenti të caktuar në kohë.

Lidhur me implementimin e Strategjisë së TI në Kosovë, monitorimi dhe vlerësimi janë posaçërisht të rëndësishëm për arsyet në vijim:

- Për të treguar nëse proceset për implementim të TI strategjisë janë akoma në drejtim të duhur
- Për të zbuluar informata mbi efektivitetin e TI strategjisë dhe masave të saj
- Për të ofruar komente që mund të përdoren si bazë për përmirësim të vazhdueshëm të strategjisë
- Për të ndihmuar krijimin e njohurive organizative
- Për të siguruar llogaridhënie për publikun e përgjithshëm dhe taksapaguesit
- Për të siguruar mbështetje publike për implementim të strategjisë duke krijuar transparencë lidhur me rezultatin e strategjisë
- Për të ofruar bazë për vendimmarrje të informuar brenda procesit për implementim të strategjisë.

Në kornizën e modulit të punëtorisë për strategji speciale, grupet punuese kanë analizuar metoda të ndryshëm dhe mjete për monitorim dhe vlerësim si dhe shembuj ndërkombëtarë të M&V për TI

[36] Direktion für Entëicklung und Zusammenarbeit (DEZA) (1999): 22.
[37] Organizata për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik (OECD): http://www.oecd.org/glossary.

strategji. Bazuar në këtë analizë, grupet punuese kanë identifikuar faktorët kryesor të suksesit dhe sfidat si në vijim:

Faktorët kryesor të suksesit dhe mësimet e mësuara	Sfidat
▪ Masat M&V duhet të bëhen në nivele të ndryshme të sistemit M&V ▪ Për të bërë M&V, shpesh është e nevojshme të kombinohen disa metode ▪ Është e rëndësishme të definohen qartas përgjegjësitë e palëve të interesit të përfshira në aktivitetet M&V ▪ Duhet të caktohen anëtarët specifik të stafit të cilët janë përgjegjës për monitorim ▪ Të sigurohet koordinim i ngushtë ndërmjet menaxhimit të projektit dhe M&V	▪ Rezultatet dhe ndikimi i masave të implementuara shpesh janë të dukshme vetëm pas shumë viteve ▪ Rezultatet dhe ndikimi shpesh nuk janë drejtpërdrejtë të lidhur me inputin dhe aktivitetet ("zbrazëtira e atributeve") ▪ Monitorimi është kryesisht i bazuar në rezultat dhe nuk konsideron si janë shfrytëzuar rezultatet dhe çfarë rezultatesh të ndërlidhura janë arritur ▪ Terminologjia e ndërlidhur e M&V shpesh nuk është e qartë për të gjitha palët e përfshira të interesit

Grupi punues shqyrtoi gjetjet e lartpërmendura gjatë zhvillimit të sistemit për monitorim dhe vlerësim për Strategjinë e TI në Kosovë që do të prezantohet në kapitullin e radhës.

6.2. Sistemi i monitorimit dhe vlerësimit

Ekzistojnë disa lloje të metodave dhe mjeteve për krijimin e sistemit të monitorimit dhe vlerësimit duke përfshirë M&V e orientuar në ndikim dhe zinxhirin e ndikimit, kornizën logjike (LogFrame), kartelës e baraspeshuar të rezultateve (balanced scorecard) dhe të ashtuquajturat metodat për vlerësim të shpejtë.

Sistemi i M&V për Strategjinë e TI në Kosovë është i bazuar në qasjen e orientuar në objekt e kornizës logjike të Komisionit Evropian dhe konceptin e zinxhirit të ndikimit të shfrytëzuar nga Agjencia gjermane për bashkëpunim ndërkombëtar (GIZ). Në pjesën në vijim do të përshkruajmë sistemin M&V për Strategjinë e TI në Kosovë që përbëhet prej tri elementeve kryesore, "struktura", "sistemi i qëllimeve dhe indikatorëve" dhe "metodat dhe mjetet"

Struktura e përgjithshme e sistemit të M&V përbëhet prej katër niveleve të qëllimeve si dhe indikatorë korrespondues dhe mjete për verifikim:

Niveli	Logjika e intervenimit	Indikatori	Verifikimi
Niveli 1	Qëllimi i përgjithshëm	Indikatorët e përgjithshëm	Mjetet e verifikimit
Niveli 2	Nën-qëllimet (shtyllat strategjike)	Nën-indikatorët	Mjetet e verifikimit
Niveli 3	Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet (detyrat)	Kriteret e pranimit & treguesit	Mjetet e verifikimit
Niveli 4	Aktivitetet	Rezultatet	Mjetet e verifikimit

Në qendër të sistemit M&V dhe në strukturë të tij qëndron sistemi me qëllime me indikatorët e vet. Qëllimi i përgjithshëm i strategjisë paraqet nivelin e parë të sistemit M&V. Pasi që ky qëllim nuk mund të arrihet përmes matjes së vetme, nën-qëllimet janë caktuar si "caqe të përkohshme". Këto

nën-qëllime janë drejtpërdrejtë të lidhura me shtylla të ndryshme strategjike dhe mund të verifikohen më shpejtë dhe më lehtë.

Nën-qëllimet dhe indikatorët e tyre përkatës janë logjikisht të lidhur me arritjen e qëllimit të përgjithshëm të dëshiruar. Prandaj, qëllimi i përgjithshëm i strategjisë për promovim të eksportit është realizimi si pasojë e realizimit të nën-qëllimit.

Niveli 3 i sistemit M&V është i paraqitur nga treguesi i shfrytëzuesit & rezultatet e detyrave individuale, derisa niveli 4 paraqet aktivitetet. Vlen të ceket që niveli 3 dhe 4 janë posaçërisht të rëndësishëm për monitorim dhe vlerësim të implementimit të planit operacional dhe ato përbëjnë bazën logjike për arritjen e nën-qëllimeve si dhe qëllimit të përgjithshëm.

Indikatorët përbëjnë një element tjetër të rëndësishëm të sistemit M&V dhe janë definuar për secilin nga katër nivelet. Sipas Agjencisë zvicerane për zhvillim dhe bashkëpunim (SDC), një indikator mund të definohet si "Faktor kuantitativ apo kualitativ apo një variabël që ofron mjet të thjeshtë dhe të besueshëm për matjen e arritshmërisë, rezultateve dhe për të pasqyruar procesin si dhe ndryshimet në kontekst."[38] Duke i referuar Strategjisë së TI në Kosovë, indikatorët ndihmojnë në thjeshtësimin e çështjeve të përbëra që ndërlidhen me TI dhe për të zvogëluar ato deri në një masë të vëzhgueshme.

Tabela në vijim paraqet tërë sistemin e M&V të Strategjisë së TI në Kosovë me nivelet e ndryshme, qëllimet dhe indikatorët:

Niveli	Logjika e intervenimit	Indikatori
Niveli 1	Qëllimi i përgjithshëm	Indikatorët e përgjithshëm
	Të bëhet shtytës kryesor i zhvillimit ekonomik, punësimit dhe inovacionit deri në vitin 2020 duke shtuar konkurrueshmërinë ndërkombëtare të industrisë TI në Kosovë bazuar në përsosmërinë dixhitale	Industria TI në Kosovë arrin shkallën e rritjes prej 10% në vit
		Eksporti i industrisë TI në Kosovë rritet për 30% brenda 3 vjetëve
		Punësimi në industrinë TI në Kosovë rritet për 7% në vit
Niveli 2	Nën-qëllimet	Nën-indikatorët
	Shtylla strategjike 1: Krijimi i politikës gjithëpërfshirëse për promovim të TI	Së paku 70% të kompanive të intervistuara të TI në Kosovë vlerësojnë kushtet e kornizës për TI industrinë si të kënaqshme
	Shtylla strategjike 2: Promovimi i përsosmërisë dhe cilësisë së kompanisë	Së paku 50% e kompanive TI në Kosovë janë certifikuar sipas ISO, CMMI apo ndonjë standard tjetër ndërkombëtarë për cilësi
	Shtylla strategjike 3: Promovimi i eksportit të industrisë së TI në Kosovë	Eksportet e industrisë së TI në Kosovë janë rritur për së paku 30% brenda 3 viteve
	Shtylla strategjike 4: Zhvillimi i tregut vendor dhe rritja e produktivitetit vendor përmes TI	Tregu vendor i TI është rritur për së paku 10% në vit
	Shtylla strategjike 5: Përmirësimi i shkollimit në TI dhe promovimi i përsosmërisë së BNJ	Numri i të diplomuarve të punësuar nga TI kompanitë në

[38] Agjencia zvicerane për zhvillim dhe bashkëpunim SDC: http://www.deza.admin.ch/ressources/resource_en_23569.pdf

Niveli	Logjika e intervenimit	Indikatori
		Kosovë është rritur për 20% në vit
		Kohëzgjatja e arritjes së gatishmërisë së diplomuarve në nivel të kompanisë është zvogëluar për 30% brenda 3 viteve
		Numri i punës praktike të kryer nga studentë me kompani TI në Kosovë është rritur për 20% në vit
		Kënaqësia e kompanive TI në Kosovë me cilësinë e të diplomuarve në TI është rritur për 15% brenda tri viteve
	Shtylla strategjike 6: Rritja e konkurrueshmërisë përmes grupeve TI dhe bashkëpunimit	Së paku një nën-grup është krijuar në vit
		Janë nënshkruar së paku 2 MM me grupe ndërkombëtare në TI, asociacione apo institucione tjera relevante
		Së paku një projekt për bashkëpunim me grupe apo asociacione tjera brenda vitit (psh. projekte të BE)
	Shtylla strategjike 7: Përmirësimi i ndërmarrësisë në TI	Numri i inkubimit të bizneseve është rritur për 30% në vit
		Numri i engjëjve afarist dhe fillestarëve të financuar nga VC është rritur për 20% në vit
		Numri i pjesëmarrësve në programe për ndërmarrësi teknologjike është rritur 35% në vit
	Shtylla strategjike 8: Mbështetja e inovacionit dhe H&ZH të aplikuar	Është iniciuar së paku 1 projekt i H&ZH i ndërlidhur me TI
		Së paku 1% e buxhetit iu është caktuar H&ZH
	Shtylla strategjike 9: Promovimi i Kosovës si një lokacion për investim në TI	Deri në 2018 janë gjeneruar së paku 3 milion euro të investimeve të huaja të drejtpërdrejta në industrinë TI në Kosovë
Niveli 3	Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Kriteret e pranimit & treguesit
	Rezultatet e detyrave individuale (detyra 1.1 – detyra 9.6) sipas planit operacional	Kriteret e pranimit & treguesit sipas planit operacional
Niveli 4	Aktivitetet	Rezultatet

Niveli	Logjika e intervenimit	Indikatori
	Aktivitetet e definuara brenda detyrave individuale (detyra 1.1 – detyra 9.6) sipas planit operacional	Rezultatet e definuar për secilin aktivitet të detyrave sipas planit operacional

Për të ilustruar sistemit M&V në Strategjinë e TI në Kosovë për Nivelin 3 (detyrat) dhe Nivelin 4 (aktivitetet), gjithashtu është përfshirë diagrami më poshtë. Ai paraqet funksionalitetin special / pjesën e cila është përfshirë në plan operacional dhe sistemin M&V për të siguruar përmirësim të vazhdueshëm të secilës detyrë dhe më këtë performansën e përgjithshme të strategjisë. Ky është një element i rëndësishëm i qasjes së shkathët të strategjisë.

Kriteret e pranimit & treguesit (niveli 3&4):

- Baza logjike për arritjen e nën-qëllimeve, si dhe të qëllimit të përgjithshëm
- Më lehtë për tu matur se sa të gjitha nën-qëllimet apo qëllimit të përgjithshëm

Përmirësimi i Vazhdueshëm:

- Masa kyqe / mjet për përmirësimin e vazhdueshm
- Ndihmon për të identifikuar fushat për përmirësim për vendimet e ardhshme

Nr i detyrës	4.1	Emri i detyrës	Krijimi i Shërbimit Informues për Tender (ShIT)		
Prioriteti	3	Detyrat e paraardhësit	-	% Kompletuar	0%
Përshkrimi & arsyetimi					
Kjo detyrë është paraparë për t'i ofruar TI kompanive në Kosovë informata të përditësuara lidhur me TI tenderë në tregje vendore si dhe rajonale (EJL). Njëkohësisht do t'i ofrojë kompanive në Kosovë nga industritë tjera si dhe institucionet qeveritare dhe organizatat donatore mundësinë për të optimizuar aktivitetet e tyre të prokurimit lidhur me TI zgjedhjet dhe shërbimet. Shërbimi Informues për Tender do të krijohet dhe implementohen si shërbim grupor i STIKK për kompanitë anëtare.					
Tregimi i shfrytëzuesit & rezultatet	Si TI kompani në Kosovë, dua të shfrytëzojë Shërbimin Informues për Tender si mjet për të krijuar mundësi shtesë afariste në ndërmarrjen time. Si një kompani kosovare, institucion qeveritar apo organizatë donatore, dua të shfrytëzoj Shërbimin Informues për Tender për të optimizuar aktivitetet blerëse për TI dhe për të identifikuar ofruesin më të përshtatshëm (proporcioni i performansës së shpenzimeve) të TI zgjedhjeve dhe shërbimeve.				
Kriteret e pranimit & treguesit	▪ Shërbimi Informues për Tender është plotësisht funksional. ▪ Janë procedura së paku 5 tender në vit përmes Shërbimit Informues për Tender.				
Organizata përgjegjëse (udhëheqës)	STIKK	Organizatat partnere	KRPP, USAID, BE		
Fillimi i detyrës:	04.01.2016	Përfundimi i detyrës	30.12.2016		
Buxheti i përgjithshëm (€)	11,000	Burimet financiare	USAID, EU		
Aktivitetet e detyrës:					
No	Aktiviteti	Rezultatet:	Përgjegjës	Kohëzgjatja	Buxheti
4.1.1	Elaborimi i konceptit për Shërbimin Informues për Tender (burimet, procedurat e intervistimit, proceset, mjetet etj).	Koncepti	USAID	4.01.-13.01.2016	5,000
4.1.2	Implementimi i Shërbimit Informues për Tender	Gazeta me informata për tender	STIKK, USAID	14.01.-30.12.2016	6,000
Komentet	Shërbimi Informues për Tender duhet të krijohet si shërbim grupor i ofruar nga STIKK për kompanitë anëtare. Ai duhet të bazohet në një shërbim të thjeshtë të dërgimit të emailit apo gazetës (newsletter). Si alternativë, ai mund të bazohet në një funksionalitet alarmues me kusht që STIKK të përdorë aplikacion softuerik kolaborativ / grupor apo ECM aplikacion (p.sh. SharePoint, Trello, Yammer). Duhet shfrytëzuar platformat ekzistuese për informata rreth tenderit ashtu si ofrohen psh nga EuropeAid apo BERZH. STIKK duhet të inkurajoj kompanitë, institucionet qeveritare dhe donatorët të shfrytëzojnë Shërbimin Informues për Tenderë për realizim të TI tenderëve.				
Ekipi	n.a.				
Përmirësim i vazhdueshëm	n.a.				

Figura 50: M&E sistemi nivelet 3 & 4

Diagrami më lart paraqet tregimet e shfrytëzuesit që janë përfshirë në secilën detyrë duke mundësuar krijimin dhe vlerësimin e zinxhirëve konsistent të ndikimit brenda sistemit M&V.

Sistemi M&V është krijuar për një periudhë tri vjeçare të implementimit. Duke shfrytëzuar indikatorët e definuar, progresi i implementimit të strategjisë mund të monitorohet dhe vlerësohet në mënyrë efektive. Megjithatë, është e rëndësishme të ceket që sistemi M&V duhet të përshtatet dhe përditësohet rregullisht. Gjithashtu, duhet caktuar përgjegjësitë për M&V. Derisa anëtarët specifik të grupeve punuese (p.sh. menaxher të njohurive) dhe komisioni drejtues do të jenë përgjegjës për monitorim, vlerësimi do të bëhet me mbështetjen e partnerëve të jashtëm.

Elementi i tretë i sistemit M&V të Strategjisë së TI në Kosovë përfshin metoda dhe mjete për grumbullim dhe analizë të informatave të nevojshme për monitorim dhe implementim të strategjisë. Këto metoda dhe mjete përfshijnë:

- Raportet e grupit punues për implementim të detyrave specifike
- Intervista me fokus grupe (palët e interesit)
- Punëtori të përbashkët
- Barometri i industrisë së TI

Një mjet i rëndësishëm për monitorim dhe vlerësim të implementimit të Strategjisë së TI në Kosovë do të jetë Barometri i Industrisë së TI në Kosovë (BITIK) që është zhvilluar nga STIKK në bashkëpunim me GIZ.[39] Diagrami në vijim përshkruan BITIK dhe funksionalitetin e tij:

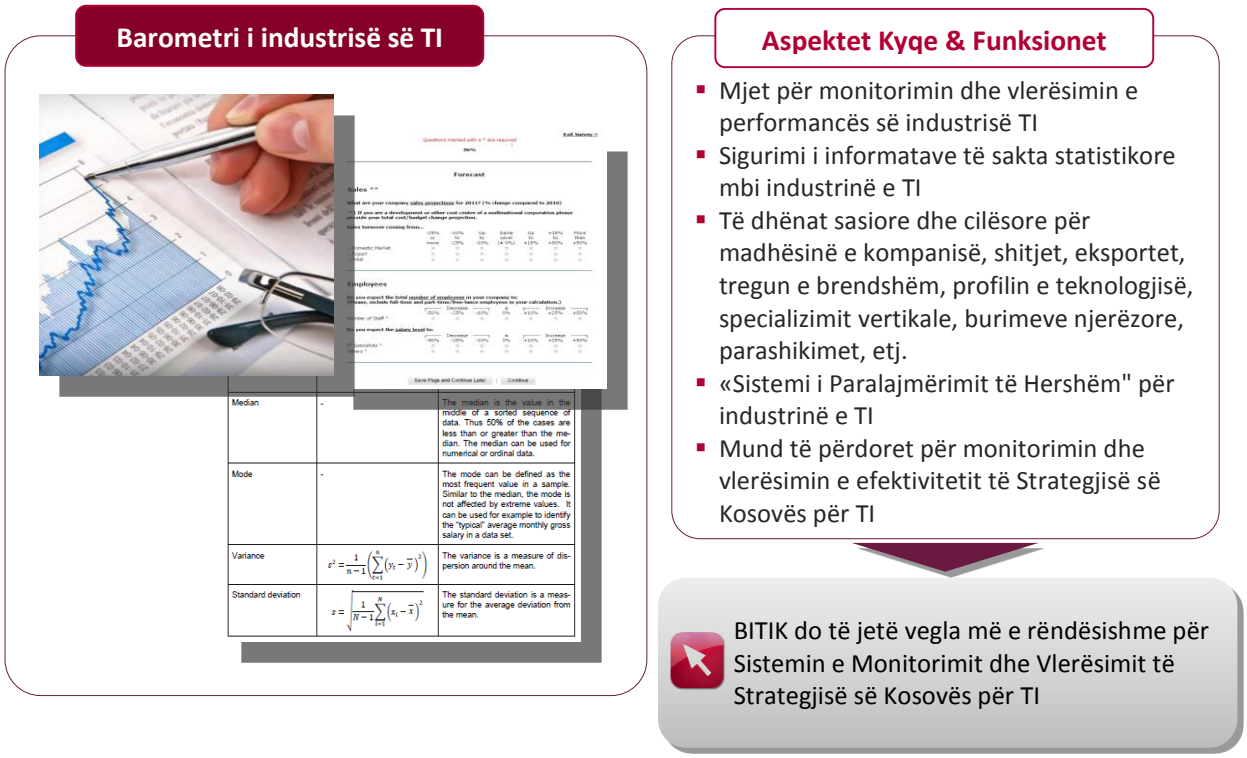

Figure 51: Barometri i TI Industrisë së Kosovës (BITIK)

Vlerësimi do të bëhet së paku në baza vjetore në formë të punëtorive të përbashkëta duke përfshirë të gjitha palët e interesit. Gjatë punëtorive, rezultatet e monitorimit do të vlerësohen dhe mësimet e mësuara dhe masat e përmirësimit të Strategjisë së TI në Kosovë. Vlerësimi i implementimit të strategjisë do të bëhet sipas kritereve vlerësuese si në vijim:

[39] Për më shumë informata mbi Barometrin e Industrisë së TI, luteni të shikoni GIZ (2011), Mjetet për Promovim të Sektorit TI në Vende në Zhvillim: 71 ff.

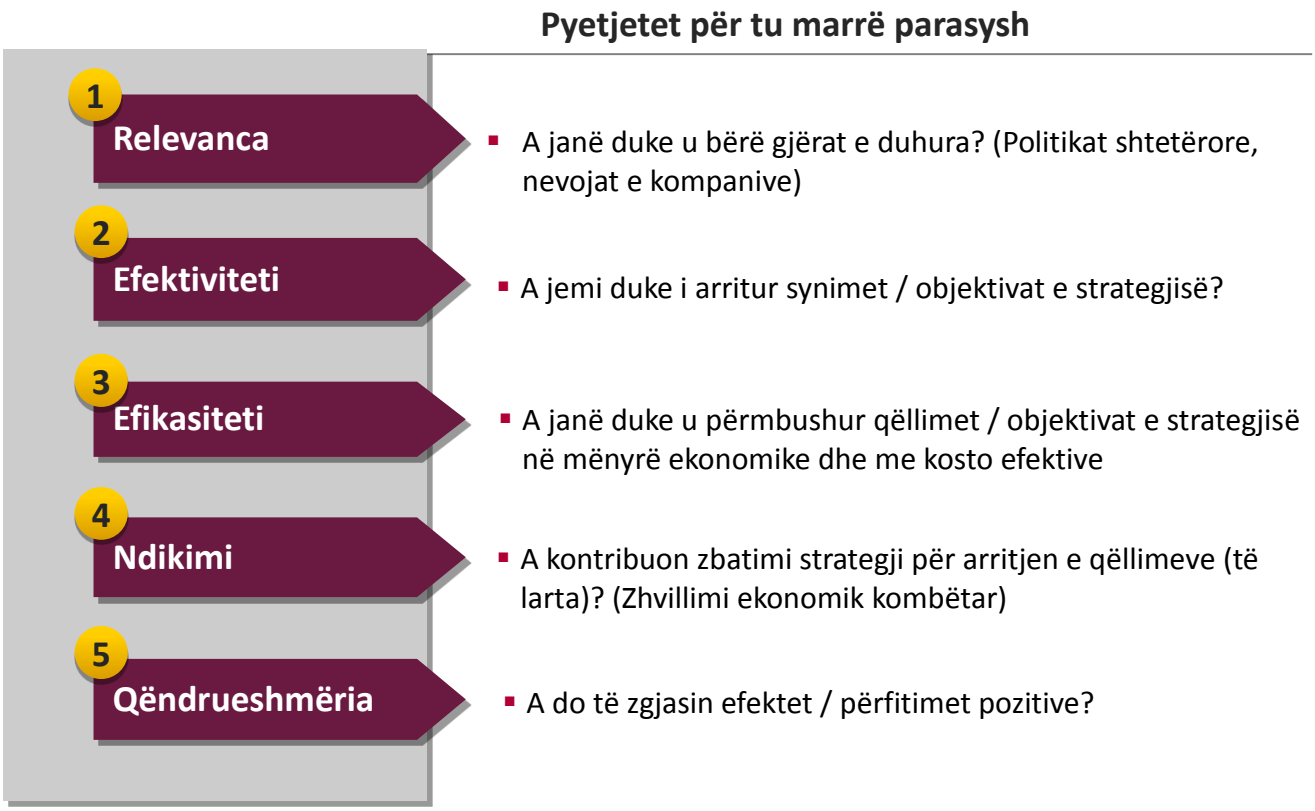

Figure 52: Kriteret e vlerësimit

Sistemi i propozuar për M&V ka për qëllim të ndihmoj një M&V efektiv, me kohëzgjatje të shkurt dhe të orientuar në ndikim që do të promovoj mësimnxënie bashkëpunuese dhe përmirësim të vazhdueshëm të Strategjisë së TI në Kosovë. Gjithashtu, sistemi kërkon të përmirësoj shkathtësitë dhe kapacitetet për reagim strategjik të palëve të interesit dhe me këtë të shtoj konkurrueshmërinë ndërkombëtare të industrisë së TI në Kosovë dhe promovim të transformimit dixhital.

Literatura dhe burimet

Arora, A./ Drev, M./ Forman, C. (2009): Economic and Business Dimensions: The Extent of Globalization of Software Innovation. Communications of the ACM, Vol. 52, Iss. 2, pp. 20-22.

ASEAN (2011): ASEAN ICT Masterplan 2015.

Balabanis, G./ Spyropoulou, S. (2007): Matching Modes of Export Strategy Development to Different Environmental Conditions. British Journal of Management, Vol. 18, Iss. 1, pp. 45-62.

Bayerisches Staatsministerium für Wirtschaft, Infrastruktur, Verkehr und Technologie (2013): Digital Bavaria. Strategie für die digitale Zukunft Bayerns.

Bulgarian Association of Software Companies (BASSCOM): http://www.basscom.org.

Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung (2006): Evaluierungskriterien für die deutsche bilaterale EZ. Eine Orientierung für Evaluierungen des BMZ und der Durchführungsorganisationen. Bonn.

Bundesverband Informationswirtschaft Telekommunikation und Neue Medien (BITKOM): http://www.bitkom.org.

Capgemini (2013): World Quality Report 2013-2014.

Capgemini (2014): Digital Transformation Review No. 6. (August 2014).

Capgemini (2014): Industry 4.0. Sharpening the Picture beyond the Hype.

Capgemini (2014): Studie IT-Trends 2014.

Capgemini (2014): TechnoVision 2014. Technology Building Blocks for Digital Transformation.

Capgemini (2014): The Internet of Things: Are Organizations Ready for a Multi-Trillion Dollar Prize?

Capgemini (2014): World Quality Report 2014-2015.

Capgemini Consulting (2013): Agile Methodologies. Enlarge The Available Skill-Set.

Capgemini Consulting (2013): Assessment Report: Analysis of the Kosovo IT Industry.

Capgemini Consulting (2013): The Digital Talent Gap. Developing Skills for Today's Digital Organizations.

Carnegie Mellon University – Software Engineering Institute: http://www.sei.cmu.edu/cmmi.

Chan, K./ Mauborgne, R. (2005): Blue Ocean Strategy. How to Create Uncontested Market Space and Make the Competition Irrelevant. Boston, Massachusetts: Harvard Business School Press.

Cusumano, M.A. (2006): Envisioning the Future of India's Software Services Business. Communications of the ACM, Vol. 49, Iss. 10, pp. 15-17.

De Chernatony, L./ McDonald, M. (2003): Creating Powerful Brands in Consumer, Service and Industrial Markets. Oxford: Elsevier.

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (Ed) (2011), Manual for IT Sector Promotion in Developing and Emerging Countries.

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (Ed) (2011), Toolbox for IT Sector Promotion in Developing and Emerging Countries.

Direktion für Entwicklung und Zusammenarbeit, DEZA (1999): Schlüsselfragen und Indikatoren. Bern: Selbstverlag.

Esser, K./ Hillebrand, W./ Messner, D./ Meyer-Stamer, J. (1994): Systemische Wettbewerbsfähigkeit. International Wettbewerbsfähigkeit der Unternehmen und Anforderungen an die Politik. Berlin: Deutsches Institut für Entwicklungspolitik (DIE).

Estonian Association of Information Technology and Telecommunications: http://www.itl.ee.

European Commission (2004): Project Cycle Management Guidelines. http://ec.europa.eu/europeaid

European Commission (2014): eGovernment Benchmark. Insight Report.

European Information Technology Observatory (EITO): http://www.eito.com.

European Information Technology Observatory, EITO (2013): ICT Market Report 2013.

European Information Technology Observatory, EITO (2014): ICT Market Report 2014/2015.

Evangelou, C.E./ Karacapilidis, N. (2007): A Multidisciplinary Approach For Supporting Knowledge-Based Decision Making in Collaborative Settings. International Journal of Artificial Intelligence Tools, Vol. 16, Iss. 6, pp. 1069-1092.

Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research (2013): EU Software Cluster Benchmark 2013. Karlsruhe

Gartner (2014): Forecast Analysis: IT Outsourcing, Worldwide, 1Q14 Update.

Grant, R.M. (2008): Contemporary Strategy Analysis. Malden: Blackwell Publishing.

GULP: http://www.gulp.de.

Heeks, R./ Nicholson, B. (2004): Software Export Success Factors and Strategies in “Follower” Nations. Competition & Change, Vol. 8, Iss. 3, pp. 267-303.

Hubbard, D. (2009): The Failure of Risk Management: Why It's Broken and How to Fix It. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

IKT Norge: http://ikt-norge.no

INDEXKOSOVA (2013): ICT Market Analysis and Skills Gap Analysis Kosovo. Prishtina.

Infocomm Development Authority of Singapore (2010): Realising the iN2015 Vision. Singapore

International Data Corporation (IDC): http://www.idc.com.

Kosovo Agency for Statistics (2013): https://ask.rks-gov.net/eng/

Kosovo IT Strategy SharePoint: https://troom-x.capgemini.com/sites/ccdach/itstrategykosovo/default.aspx?PageView=Shared.

Lithuanian ICT Association (INFOBALT): http://www.infobalt.lt.

Macedonian ICT Chamber of Commerce (MASIT): http://www.masit.org.mk.

McFarland, K. (2008): Should You Build Strategy Like You Build Software. MIT Sloan Management Review, Vol. 49, Iss. 3, pp. 69-74.

Ministry of Communication and Information Technology of the Republic of Egypt (2012): National ICT Strategy 2012-2017. Towards a Digital Society and Knowledge Based Economy. Cairo.

National Association of Software and Services Companies of India (NASSCOM): http://www.nasscom.org.

Nicholson, B./ Sahay, S. (2009): Software Exports Development in Costa Rica: Potential for Policy Reform. Information Technology for Development, Vol. 15, Iss. 1, pp. 4-16.

Ojala, A./ Tyrväinen, P. (2007): Market Entry and Prioriteti of Small and Medium-Sized Enterprises in the Software Industry: An Empirical Analysis of Cultural Distance, Geographic Distance, and Market Size. Journal of International Marketing, Vol. 15, Iss. 3, pp. 123-149.

Organization for Economic Co-operation and Development (OECD): http://www.oecd.org/glossary.

Porter, M.E. (1980): Competitive Strategy. New York: Free Press.

Porter, M.E. (1986): Competition in Global Industries. Boston: Harvard Business School Press.

Porter, M.E. (1990): The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press.

Porter, M.E. (1996): What is strategy? Harvard Business Review, Vol. 74, Iss. 6, 61-78.

Porter, M.E. (1998): On Competition. Cambridge: Harvard Business School Press.

Prahalad, C.K./ Hamel, G. (1990): The Core Competence of the Corporation. Harvard Business Review, Vol. 68, Iss. 3, pp. 79-91.

Russian Software Cluster (RUSSOFT): http://www.russoft.org.

Saleh, N./ Carmel, E./ Mroczkowski, T. (2004): Becoming Software Exporters? The Cases of Three Central European Nations – Romania, Poland, and the Czech Republic. Journal of East-West Business, Vol. 10, Iss. 1, pp. 43-67.

Scheer, G. und L. von Zallinger (2006), *Cluster Management*, Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (Ed).

Scrum.org (2011): The Scrum Guide. The Definite Guide to Scrum: The Rules of the Game.

Silicon.de: http://www.silicon.de.

STIKK (2012), Public Procurement for ICT in the Period June 2009 – June 2012. Prishtina.

STIKK / GIZ (2014): Kosovo IT Industry Barometer 2014 (KITIB)

STIKK / INDEXKOSOVA (2013): ICT market analysis and skills gap analysis Kosovo.

Swiss Agency for Development and Co-operation (SDC): http://www.deza.admin.ch/ressources/resource_en_23569.pdf

Terjesen, S./ O'Gorman, C./ Acs, Z.J. (2008): Intermediated mode of internationalization: new software ventures in Ireland and India. Entrepreneurship & Regional Development, Vol. 20, Iss. 1, pp. 89-109.

The German Outsourcing Association (2013): The Outsourcing Journal Q 2/3. Central & Eastern Europe. A Colorful Outsourcing Landscape.

United Nations Conference on Trade and Development (2013): Information Economy Report 2013. The Cloud Economy and Developing Countries. Geneva.

United Nations Conference on Trade and Development (2013): Information Economy Report 2012. The Software Industry and Developing Countries. Geneva

USAID (2007): IT Sector Development Concept Paper for Armenia. Yerevan.

Xu, L./ Brinkkemper, S. (2007): Concepts of product software. European Journal of Information Systems, Vol. 16, Iss. 5, pp. 531-541.

Shtojcë 1

Modeli i aftësisë (Capability Model) për Industrinë e TI-së

Dimensioni i aftësive	Faktorët e aftësive	Evaluimi	Vlerësimi										Vlera e vlerësimi(a)	Koeficienti (k) (total 100 pikë)	Vlera e aftësive (a x k)
			Shkallë nga 1 = dobët në 10 = shkëlqyeshëm												
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
Institucionet shtetërore	Strategjia				3								3	11	24,75
	Institucionet			2									2		
	Investimet				3								3		
	Programet mbështetëse		1										1		
			∑ e vlerësimit të pikëve/ numri i faktorëve të aftësive=										2,25		
Infrastruktura e TIK	Furnizimi me Energji								7				7	6	44
	Telekomunikacioni								7				7		
	Interneti									8			8		
			∑ e vlerësimit të pikëve/ numri i faktorëve të aftësive =										7,33		
Kërkesa	Tregu i jashtëm						5						5	10	40
	Tregu vendor				3								3		
			∑ e vlerësimit të pikëve/ numri i faktorëve të aftësive =										4		
Karakteristikat strukturore të industrisë	Numri i kompanive				3								3	11	47,67
	Madhësia mesatare e kompanive				3								3		
	Struktura					4							4		
	Pagat							6					6		
	Niveli i organizimit dhe shoqatat									8			8		
	Cluster			2									2		
			∑ e vlerësimit të pikëve/ numri i faktorëve të aftësive										4,33		
Aftësitë e kompanisë	Aftësitë menaxhuese							6					6	16	72
	Aftësitë e eksportit & referencat			2									2		
	Aftësitë teknologjike							6					6		
	Menaxhimi i cilësisë, proceset, standardet					4							4		
			∑ e vlerësimit të pikëve/ numri i faktorëve të aftësive =										4,5		
Akademia & Institucionet mbështetëse	Edukimi dhe burimet njerëzore					4							4	16	48
	Edukim i vazhdueshëm & trajnime						5						5		
	Hulumtim & Zhvillim			2									2		
	Kapital & Financim		1										1		
			∑ e vlerësimit të pikëve/ numri i faktorëve të aftësive =										3		
Lidhjet ndërkombëtare & brendimi	Imazhi & brendimi			2									2	11	50,6
	Faktorët offshore / nearshore (gjeografik, gjuha, kultura)									8			8		
	Pronësia Intelektuale (PI)			2									2		
	Lidhjet & rrjetet						5						5		
	Diaspora							6					6		
			∑ e vlerësimit të pikëve/ numri i faktorëve të aftësive =										4,6		
Inovacioni	Korniza institucionale për inovacion		1										1	5	8,33
	Hulumtim & Inovacion bazuar në sektorin publik		1										1		
	Hulumtim & Inovacion bazuar në sektorin privat				3								3		
			∑ e vlerësimit të pikëve/ numri i faktorëve të aftësive =										1,67		
Aftësitë dinamike	Detektimi (monitorimi, skenimi, zbulimi)					4							4	11	41,25
	Zhvillim të reagimit strategjik					4							4		
	Të mësuarit e përbashkët & ngritje të kapaciteteve					4							4		
	Ndryshim i menaxhimit dhe implementim				3								3		
			∑ e vlerësimit të pikëve/ numri i faktorëve të aftësive =										3,75		
													Total:	**97**	**41,84**